सत्यमेव जयते

BROCHURE

containing
Acts, Rules and Orders Governing Salary, Allowances and other Facilities to the Members of Maharashtra Legislature

MAHARASHTRA LEGISLATURE SECRETARIAT

AUGUST 2026

BROCHURE CONTAINING ACTS, RULES AND ORDERS GOVERNING SALARY, ALLOWANCES AND OTHER FACILITIES TO THE MEMBERS OF MAHARASHTRA LEGISLATURE

(As on 21st August 2026)

HB 2972—1

INTRODUCTION

The new edition of the brochure containing Acts, Rules and Government Resolutions in the context of Salary, Allowances and Other facilities which are permissible to the Members of Maharashtra Legislature is being published.

This brochure contains the Rules, Resolutions regarding the Free Medical facilities, Free Travel Concessions, Purchase of a new motor Car particularly to the sitting Members of Maharashtra Legislature.

This publication also contains Government resolutions related to Member's Local Development Fund Guidelines. It is hoped that the new edition of this brochure will definitely prove very useful as a reference book to the Members of the Legislature.

Vidhan Bhavan,
Mumbai / Nagpur,
Dated 21st August, 2026.

Dr. VILAS ATHAWALE,
Secretary (3),
Maharashtra Legislature Secretariat.

TABLE OF CONTENTS

Sr. No. (1)	Subjects (2)		Pages (3)
1	The Maharashtra Legislature Members' Salaries and Allowances Act, 1956.	. .	1
2	The Members of Maharashtra Legislature (Allowances) Rules, 1959.	. .	10
3	The Maharashtra Legislature Members' (Free Transit by Road Transport Services) Rules, 1961.	. .	26
4	The Maharashtra Legislature Members' (Free Transit by Railway) Rules, 1965.	. .	31
5	The Maharashtra State Services (Medical Attendence) Rules, 1961.	. .	43
6	The Maharashtra Legislature Members' (Medical Attendance) Rules, 1966.	. .	60
7	The Medical reimbursment to the Members of Maharashtra Legislature including ex-members (List of G. R. Annexure I).	. .	75
8	Private Treatment in emergent circumstances reimbursment of medical expenses to the Members (List of G. R. Annexure II).	. .	111
9	List of Private Hospitals recognized for medical treatment (List of G. R. Annexure III).	. .	163
10	Medical facility through the Cashless Insurance Scheme	. .	213
11	The Maharashtra Legislature Members' (Facilities to Physically Handicapped Members) Order, 1969.	. .	214
12	The Maharashtra Legislature Members' (Appointment of Personal Assistant) Rules, 1981.	. .	215
13	The Maharashtra Legislature Members' (Appointment of Driver) Rules, 2021,	. .	223
14	Concession to the Members of Legislature for Purchasing a new Motor Car.	. .	230
15	Facilities to Chief Whip / Whip of Maharashtra Legislature.	. .	238
16	Members' Local Development Fund Guidelines	. .	247
17	Brief Statement of Salary, Allowances and other Facilities to Members of Legislature.	. .	276
18	Guidelines for the Members of Legislature. to submit details of dearness and travel allowance bills in online system.	. .	282

MAHARASHTRA LEGISLATURE
INFORMATION REGARDING MEMBERS
SALARIES AND ALLOWANCES AND OTHER FACILITIES ETC.

(As per August 2026)

Sr. No.	Nature of Facility	Existing provision in Maharashtra Legislature
	Salary & Allowance	
1	Salary	Rs. 182,200 p.m.
2	Dearness Allowance*(60% on Basic)	Rs. 1.09,320 p.m.
3	Telephone Allowance	Rs. 8,000 p.m.
4	Postal Allowance	Rs. 10,000 p.m.
5	Computer Operator Allowance	Rs. 10,000 p.m.
	Total . .	Rs. 3,19,520 p.m.

(Rupees in words Three Lakhs Nineteen Thousand Five Hundred Twenty Only) per month

*Rate of D.A. applicable as per State Gvernment G.R.

1. **Mumbai Act No. 49 of Year 1956**

The Maharashtra Legislature Members' Salaries and Allowances Act, 1956.

1. *Short title and commencement.*—(*1*) This Act may be called the Maharashtra Legislature Members' Salaries and Allowances Act, 1956.

(*2*) It shall be deemed to have come into force on the 1st day of November 1956.

2. *Definitions.*—In this Act, unless there is anything repugnant in the subject or context,-

(*a*) "Assembly" means the Maharashtra Legislative Assembly;

(*b*) "Chairman" means the Chairman of the Council;

(*c*) "Committee" means a committee of the Assembly or the Council or a Joint Committee of both, as the case may be;

(*d*) "Council" means the Maharashtra Legislative Council;

(*e*) "Member" means a Member of the Assembly or the Council, as the case may be ;

(*f*) "Minister", "Minister of State" and "Deputy Minister" means respectively a Minister, a Minister of State and Deputy Minister of the Government of Maharashtra, and "Minister" includes the Chief Minister and the Deputy Chief Minister ;

(*ff*) "new Member" means Member who is elected or nominated to the Assembly or Council after the commencement of the Bombay Legislative Members' Salaries and Allowances (Amendment) Act, 1969 (Mah, XXI of 1969), and includes a Member who is re-elected or renominated;

(*g*) "Parliamentary Secretary" means a Parliamentary Secretary to a Minister ;

(*h*) "Speaker" means the Speaker of the Assembly;

(*i*) "term of Office" means.—

(*a*) in relation to a new Member, the period beginning with the date when such Member takes his seat in the Assembly or, as the case may be in the Council or such other earlier date as the State Government may by order specify in this behalf, if he is not likely to take his seat as aforesaid within fifteen days of the date of occurrence of the vacancy or the date of the notification of his election or nomination, whichever is later, and ending with the date on which his seat becomes vacant;

(*b*) in relation to any other Member, the period at whichever date begun, before the commencement of the Bombay Legislature Members' Salaries and Allowances (Amendment) Act, 1969 (Mah. XXI of 1969), and ending with the date on which his seat becomes vacant.

3. *Salaries to be paid to member and consolidated allowances.*— (*1*) * Each member shall be paid salary, during his term of office, such minimum basic pay and dearness allowance as may be admissible to the Principal Secretary, to the Government of Maharashtra and may be revised from time to time.

(2) ** omitted.

4. *Daily allowance to be paid to Members.*— There shall be paid, subject to such rules or orders as may be made under section 8 in this behalf, to each Member a daily allowance at the rate of Rs, 2000. for each day of the period of residence for the purpose of attending the Session of the Assembly or Council or the meeting of the Committee, as the case may be, at the place where such session or meeting is held or for each day of the period of residence at any place where any business connected with the Members' duties as Chairman of a Committee is transacted or where any other business connected with his duties as Member is transacted :

Provided that in the case of a Member who ordinarily resides or carries on business at the place where such session or meeting is held or where such business is transacted, there shall be paid to such Member subject to the rules or orders as aforesaid daily allowance at the rate of Rs. 2000 for each day on which he attends such session or meeting [or transacts such business; but a break of not more than three days between two successive meetings [or days on which such business is transacted shall be deemed to be days of attendance or of the transaction of such business for such Member who does not leave the place of session or meeting [or of the transaction of such business] during such break.

Explanation.— For The purposes of this section and section 5, attendance of a member, with the approval of the Speaker or the Chairman, as the case may be at any place for participating in any refresher course in parliamentary practice and procedure, or for being present at any seminar, conference or meeting of any Parliamentary Association, University or other recognised body on matters connected with any parliamentary affairs, shall be deemed to be attendance of the Member at the place for transacting business connected with his duties as a member.

5. *Travelling Allowance to be paid to Members.*— (*1*) There shall be paid to each Member a Travelling Allowance for a journey undertaken for the purpose of attending the Session of the Assembly or Council or a meeting of a committee to the place where such session or meeting is held [or for the purpose

---

* By Section 3 of Maharashtra Act No.17 of 2017 a new sub-section (*1*) was substituted.

** Excluded under section 3(b) of Maharashtra Act No.32 of 2016.

In section 4 of Maharashtra Act No.32 of 2016, for the words "1000" the words "2000" were inserted with effect from the 24th August, 2016.

of transacting any business connected with his duties as Chairman of a Committee or of attending to any other business connected with his duties as Member, to the place where such business is to be transacted, and for the return journey from such place.

(*i*) at the rate of one one-half of the AC II tier fare for a journey by railway or steamer, irrespective of the class in which the Member actually travels, and

(*ii*) at such rate per kilometer for a journey by road, sea or river in addition to the journey by railway or steamer, as may likewise be prescribed:

*

Provided that, if a Member ordinarily resides or carries on business at any place outside the State of Maharashtra, he shall be entitled to travelling allowance under this section only for that part of his journey which is performed within the limits of the State :

Provided further that, where a member travels [by railway or steamer] in accordance with the facilities provided under section 5AC, or travels on a free pass under section 5A he shall be entitled only to a travelling allowance of an amount equal to one first class fare for the distance travelled as if such journey had been performed by railway :

Provided also that, where a member travels by railway actually by air-conditioned two-tier, or three tier he shall be entitled, if such journey is for any of the purposes specified in this section or, as the case may be, in accordance with the fancilities provided under section 5AC, to a travelling allowance of an amount equal to one and one half of air-conditioned two- tier, or three tier or to one such fare, as the case may be.

(*1a*) Notwithstanding anything contained in sub-section (*1*), any member shall, during the entire period of the year shall be entitled to make a total of thirty-two one way air journeys from any airport in the State to any city or town or from any city or town to any airport within the state and a total of eight one-way air journeys any airport within the State to and from any airport outside the State but within India.

Explanation (1).—For the purpose of this sub-section, in relation to a Member whose nearest airport from his residence is situated out of the State, the term "nearest airport from his residence, within the State" shall include such airport situated out of the State, which is nearest from his residence.

Explanation (2).—Where a member travels or undertakes journey by air with his wife or as the case may be, husband, each one-way journey so undertaken or performed shall be counted as two one-way journeys for the purpose of this sub-section.

---

* The first provision to sub-section (*ii*) was excluded by section 2(*a*) of Maharashtra Act, 57 of year 2018.

(*2*) Notwithstanding anything contained in section 4 or in this section, if a session of the Assembly or the Council is adjourned for more than one day and if a Member undertakes a journey from the place where the session is held to the place where he ordinarily resides or carries on business and the return journey, he shall be entitled to draw, at his option, either the daily allowance for the period of such journeys or the travelling allowance.

5AA. *Allowances to Chairman or Member of Committee when on tour on duty in any part of India.*—There shall be paid to the Chairman or a member of Committee in respect of a journey performed by him in the course of a tour in any part of India undertaken in the discharge of his duties as such Chairman or Member, daily and travelling allowances at the same rates as are provided for in section 4 and 5.

5AB. *Chairman Committees entitled to travel by-air-conditioned coach or by air.*—Notwithstanding anything contained in sections 5 and 5AA any Member may, for the purpose of transacting any business connected with his duties as [Chairman of any Committee] undertake or perform the journey referred to in those section [either by railway in an air-conditioned coach or by air] and in that case, he shall be entitled to receive travelling allowance of an amount equal to one and one-fourth [of the fare for the air- conditioned class, or as the case may be, of the air fare for each such journey].

5AC. *(1) Free transit by railway and steamer.*— (*1*) Every member shall be provided with facilities, which shall entitle him at any time to travel singly by first class [or as case may be, by air conditioned two tier or three tier] by any railway in any part of India, or by steamer in any part of the State of Maharashtra, in such manner and subject to such conditions as may by rules or orders be prescribed in that behalf :

Provided that such travel by railway in any part of India, whether within the state or outside the State, may be availed of by the Member, either singly or jointly with his spouse or with his minor children or jointly with his spouse and minor children or companion however, that the distance so travelled by the member outside the State and by the members of his family [or companion] whether within or outside the State in any financial year, does not in the aggregate exceed thirty thousand kilometers.

Explanation.— For the purpose of calculating the maximum limit of [thirty thousand kilometers] for travelling the number of kilometers travelled by the Member outside the State, and the number of kilometers travelled by the members of his family [or companion] from the place of their residence, whether within or outside the State, shall be counted separately.

(*2*) (*a*) Notwithstanding anything contained in this Act, where a Member either singly or jointly with his spouse or with his minor children or jointly with his spouse and minor children or companion undertakes a journey by air

in any part of India, whether within or outside the State, instead of by railway as provided in this section, he shall be entitled, subject to the maximum limit of thirty thousand kilometers for travelling, to claim travelling allowance, as if he or both or all of them, as the case may be, had undertaken the journey by first class by railway. In such cases, the difference between the fare for journey by air and the fare for journey by railway will have to be borne by the Member.

(*b*) Where a Member, either singly or jointly with the members of his family or companion undertakes a journey by steamer or road transport, in any part of India outside the State, he shall be entitled, subject to the maximum limit of thirty thousand kilometers for travelling, to claim the fare for journey by steamer or road transport if it is less than the fare for journey by first class by railway for the same distance or, if the fare for journey by steamer or road transport is more than the fare for journey by railway for the same distance, to claim the fare journey by the air conditioned two tier by railway for the same distance, and he shall have to bear the difference between the two fares.

(*3*) In this section and in section 5A, where facilities are given to a Member to travel jointly with the spouse with or without minor children [or companion], the in the case of a female Member, she shall be entitled to have these facilities to travel, from time to time, jointly with her spouse or, instead, with any other member of her family as defined in the explanation to sub-section (2) of section 6.

5A. *Free transit by road transport service.*—Every Member shall be provided with one free non-transfereable pass together with a voucher book, for reservation of ; seats without charge which shall entitled him at any time [to travel either] singly or jointly with his spouse [or companion] by such road transport services, including those provided by the Maharashtra Tourism Development Corporation Limited (in any part of the State of Maharashtra in which those services operate), in such class of accommodation therein, and subject to such conditions as may by rules or orders he prescribed in that behalf.

5B. *Daily allowance and travelling allowance to members on vacating seats.*—Notwithstanding anything contained in this Act, a person on ceasing to be a Member, shall be entitled, and be deemed always to have been entitled.—

(*a*) for the day next succeeding the day on which he ceased to be a member to daily allowance at the rate provided for in section 4 ; and

(*b*) for the return journey ; to travelling allowance at the rate provided for in section 5 for such journey.

5C. *Telephone facilities to Members.*—(*1*) A Member shall be entitled to have telephone installed at Government cost at the place where he ordinarily resides or at any other place in the State which is also used by him for residence. The amount of initial deposit installation and rental charges shall be borne by the State Government.

(*2*) Where a Member has a telephone installed at a place of his residence referred to in sub-section (*1*) at his own cost, then the rental charges in respect of such telephone shall be borne by the State Government.

(*3*) There shall be paid to every Member a sum of Rs. 8,000 per month irrespective of the fact whether or not telephone facility has been provided under this section or whether the Member has a telephone installed at his own cost.

6. *Amenities.*—(*1*) A Member shall be entitled to residential accommodation [either without payment of rent or on payment of such rent] and on such scale and on such conditions and to such other facilities as may be prescribed by rules or orders made under section 8 :—

Provided that, where any residential accomodation is provided to a Member in any Hostel for the Members it shall be without payment or rent.

(*2*) Subject to rules or orders made under section 8, a Member shall be entitled for himself and for Members of his family who are residing with, and dependent on him, free of charge, to accomodation in hospitals maintained by the State Government and to medical attendance and treatment.

Explanation.—for the purpose of this sub-section the expression "a member of his family" means the husband, wife, son, daughter, father, mother, brother or sister.

(*3*) A Member shall be entitled free of charge, to the services of a Personal Assistant. For this purpose, the Member may appoint any person, possessing such qualification as may be prescribed by rules or orders made under section 8, as his Personal Assistant, subject to such rules or orders as may be made in this behalf. *The assistant so appointed shall receive a fixed salary per month as may be specified by order issued by the state Government, from time to time.

(*3A*) An amount of Rs.10,000/- per month will be given to each members for availing the services of computer operator.

(*4*) ** clause excluded

(*5*) There shall be paid to every member a sum of Rs, 10,000 per month for stationery and postage.

(*6*) Every Member shall be entitled, free of charge, to the services of a Driver. For this purpose, the Member may appoint any person, possessing valid driving licence and who has not attained the age of sixty years, as a Driver. The Driver so appointed shall receive such fixed salary per month, as may be specified by order issued by the Government, from time to time.

6A. *Travel facilities to members.*—Without prejudice to the other provisions of this Act, every member, who travels with his spouse [or companion] shall once

---

* According to Maharashtra Legislature Members' salaries and Allowances (Amendment) Act, 2022 the words, letters and figures "Rs.25,000 per month from the State Government " were substituted with words " per month as maybe specified by order issued by the State Givernment, from time to time " in the Act.

** Excluded as per section 6(c) of Maharashtra Act No. 32 of 2016.

Newly Inserted by Maharashtra Act No.32 of 2016 under sub-section (3A) of section 6.

Newly inserted by Maharashtra Act 16 of 2020 under section 6.

during every session be entitled to one first class railway fare or, as the case may be steamer fare for his spouse [or companion] from his usual place of residence to the place where the Session is held and for the return journey from such place:

Provided that, where a Member and his spouse actually travel by railway in air conditioned two tier, he shall be entitled to one time fare of air conditioned two tier for his spouse.

"6B. Amenities like Gymkhana, Club House.—(*1*) The State Government may, by order, subject to such terms and conditions as may he specified in the said order, allot a piece of land, in the vicinity of Vidhan Bhavan, or MIA's Hostel in Mumbai, to the Maharashtra State Legislature for the purpose of making available to the members of the State Legislature, amenities like Gymkhana, Club House or Recreation Centre, etc.

Explanation.—For the purposes of this section, "the members of the State Legislature" means the sitting and past members of the State Legislature.

(*2*) On allotment of the land to the Maharashtra State Legislature by the State Goverment under sub-section (*1*), a managing Committee consisting of the office bearers as specified below, shall be deemed to have been constituted from the date of such allotment, for the management, supervision, running and maintenance of such Gymkhana, Club House or Recreation Centre, etc, as the case may be, namely:—

(*a*) Chairman	.. *ex-Officio* Chairperson.
(*b*) Speaker	.. *ex-Officio* Co-Chairperson.
(*c*) Chief Minister	.. *ex-Officio* Member..
(*d*) Deputy Chairman, Maharashtra Legislative Council.	.. *ex-Officio* Member.
(*e*) Deputy Speaker, Maharashtra Legislative Assembly.	.. *ex-Officio* Member.
(*f*) Deputy Chief Minister	.. *xex-Officio* Member.
(*g*) Minister for Parliamentary Affairs.	.. *ex-Officio* Member.
(*h*) Leaders of Opposition in the Assembly and Council.	.. *ex-Officio* Member.
(*i*) Minister(s) of State, Parliamentary Affairs.	.. *ex-Officio* Member.
(*j*) One member each from the recognised political parties in the State Legislature, nominated by the Chairperson.	.. *ex-Officio* Member.

(*3*) The Chairperson shall appoint, from amongst the members, a Treasurer and such other office bearers as deemed necessary, and the Principal Secretary of the Maharashtra Legislative Assembly or the Maharashtra Legislative Council, nominated by the Chairperson, shall be the *ex-Officio* Secretary of the Committee.

(*4*) The objectives, the nature and scope of the activities, etc., of such Gymkhana, Club House or Recreation Centre, as the case may be, set up on such land by the Maharashtra State Legislature and the membership fees, the annual subscription fees or any other fees or charges to be collected from the members by such Gymkhana, Club House or Recreation Centre, as the case may be, shall be such as may be prescribed by the rules made in this behalf by the managing Committee and such rules shall be laid, as soon as may be, after the same are made, before each House of the State Legialture.

(*5*) The Managing Committee may make bye-laws for its Governance, and for carrying out its functions and duties, consistent with the provisions of this Act and the rules made thereunder and any order law for the time being in force.

(*6*) The Executive Secretary of the Managing Committee shall be responsible for convening the meetings of the Committee as per the directions of the Chairperson and for recording the minutes of the meetings and shall perform such other duties and functions as may be directed by the Committee.

6C. *Constitution of Fund.*—(*1*) The Maharashtra Legislature Secretariat shall on allotment of land by the State Government under section 6B, constitute a fund to be called "the Gymkhana Fund", "the Club Fund", or "the Recreation Centre Fund", as the case may be. Such fund shall consist of,—

(*i*) Initial grant of not less than rupees five crores given by the State Government, after appropriation duly made in this behalf, by law;

(*ii*) Membership fees, donations, endowments or any other money received by such institution by way of rent or any other source.

(*2*) The Gymkhana, Club or the Recreation Centre, as the case may be, shall keep the current and savings deposit account with the State Bank of India or any other nationalised bank.

(*3*) Such account shall be operated by such office bearers as may be authorised by the Managing Committee.

(*4*) The Managing Committee shall lay before both Houses of the State Legislature, its Annual Report, not later than three months from the expiry of every financial year. ".

7. *Minister, Ministers for State, Deputy Ministers, Speaker, Chairman, Leaders of Opposition or Salaried Parliamentary Secretaries not entitled to salaries and allowances under this Act.*—Notwithstanding anything contained in this Act, [a Minister, Ministers of State or Deputy Minister], the Speaker or

Chairman, [or a Leader of the Opposition] or a Salaried Parliamentary Secretary shall not be entitled to any salary, allowances, or provision for residential accomodation under this Act, by reason of the fact that [the Minister, Minister for State, Deputy Minister], Speaker, Chairman, [Leader of Opposition] or salaried Parliamentary Secretary is a Member of the Assembly or Council.

8. *Power to make rules and orders.*—(*1*) (*a*) for the purpose of making rules or orders under this section there shall be constituted a Joint Committee of both Houses of the State Legislature consisting of five members from the Council nominated by the Chairman and ten members from the Assembly nominated [by the Speaker and the Finance Minister shall be its *ex-officio* member and Chairman.

(*b*) The Joint Committee constituted under clause (*a*) * * * * * shall have power to regulate its procedure.

(*c*) A member of the Joint Committee [other than the Finance Minister] shall hold office as such member for one year from the date of his nomination and any casual vacancy in the Joint Committee may be filled by nomination by the Chairman or the Speaker, as the case may be.

(*d*) The Joint Committee constituted under clause (*a*) may, in consultation with the State Government, make rules or orders for carrying out the purposes of this Act.

(*e*) Any rules or orders made under clause (*d*) shall not take effect until they are approved and confirmed by the Chairman and the Speaker and are published in the *Official Gazette*, and such publication of the rules or orders shall be conclusive proof that they have been duly made.

(*2*) Any rule or order under this section may be made so as to be retrospective to any date not earlier than the 1st day of November 1956.

(*3*) Rules or orders made under this section shall have effect as if enacted in this Act.

9. *Repeal.*—The Bombay Legislature Members' Salaries and Allowances Act, 1937 (Bom. III of 1937) the Bombay Legislature Members' Daily Allowance Act, 1950 (Bom. XXI of 1950) the Bombay Legislature Members' Travelling AllowanceAct, 1950 (Bom. XLV of 1950) (in this section referred to as the said Acts), and any law corresponding to the provisions of this Act in force immediately before the 1st day of November 1956 in or in relation to any territories which after that date form part of the new State of Bombay shall stand repealed :

Provided that, notwithstanding such repeal any rules or orders made under the said Act, shall, so far as they are not inconsistent with the provisions of this Act, continue in force and be deemed to have been made under the provisions of this Act, unless and until they are superseded by any rules or orders made under this Act.

2. THE MEMBERS OF MAHARASHTRA LEGISLATURE. (ALLOWANCES) RULES, 1959

1. *Short title.*—These rules may called the Members of Maharashtra Legislature (Allowances) Rules, 1959.

(2) They shall be deemed to have come into force on the 1st day of November, 1956.

2. *Definitions.*—In these rules, unless the context requires otherwise,—

(*a*) "Act" means the Maharashtra Legislature Members' Salaries and Allowances Act. (Bom. XLIX of 1956) ;

(*b*) "day" means a period of twenty-four hours beginning at midnight;

(*c*) "House" means the Assembly or, as the case may be, the Council;

(*d*) "Member" means a Member of the Assembly or the Council, as the case may be, but does not include a Minister, Minister of State or Deputy Minister or the Chairman or Deputy Chairman or the Speaker or Deputy Speaker or a Leader of Opposition or a Salaried Parliamentary Secretary ;

(*e*) "period of residence" means the period beginning on the commencement of a session of a House or meeting of a Committee and ending on the termination thereof, during which a member resides at the place where the session or meeting is held for attending the same; an includes the day immediately preceding the commencement of the session or the meeting and the day immediately succeeding the termination thereof;

(*f*) "section" means a section of the Act.

3. *Daily Allowance.*—Subject to the provisions of these rules a member shall be entitled to draw daily allowance at the rate of [Rs. 2000] specified in section 4 for each day during the period of residence :

Provided that the member shall not be entitled to daily allowance for any day during that period of residence, unless the member—

(*a*) has resided at such place for at least six hours on that day (not being the day on which he departs finally from the place of that session or meeting and does not return; and

(*b*) if the sessions or meeting is held on that day, he has except due to illness or such final departure from such place, attended such session or meeting on that day.

4. *When Members entitled to draw travelling allowance.*—Subject to the provisions of these rules, no member shall be entitled to draw travelling allowance under section 5 except for the first journey undertaken by him from his usual place of residence for the purpose of attending a session of a House or meeting of a Committee at the place where such session or meeting is held and for the return journey there from whether before or after the termination of the session, or close of the meeting :

* *Vide* rule 3 of the Maharashtra Legislature Members (Allowances) (Amendment) Rules, 2016 with effect from August 24, 2016 the words and figures "Rs.2000" were substituted for "Rs.1000" (Maharashtra Legislature Secretariat Notification No.4163, dated 4th February, 2017)

Provided that, where a member performs such journeys from a place other than his usual place of residence, or returns to such place, he shall be entitled to draw travelling allowance for the actual journey performed or the journey from or to his usual place of residence, whichever is less.

5. *Rate of travelling allowance.*—(*1*) Subject to the provisions of these rules, a member shall be entitled to draw travelling allowance under section 5, for journeys described in that section undertaken by him for the class and at the rates hereinafter provided, that is to say,—

if the journey is undertaken—

(*a*) by railway or steamer, the rate shall be one and one half of the fare of the first class or as the case may be, by air conditioned two- tier or three tier provided thereon;

(*b*) by road, the rate shall be * twenty rupees per kilometer;

(*c*) by sea or river in a steam launch, or in any vessel other than a steamer, the rate shall be ** twenty rupees per kilometer.

(*2*) (*a*) The allowance to be drawn under sub-rule (*1*) shall be calculated for the shortest route, that is to say, the route by which a member may be the ordinary modes of travelling most speedily reach his destination. Where more routes than one are equally short, the fare or rate shall be calculated for the cheapest route.

(*aa*) where it is not convenient for a member to travel by the shortest rout for the reason that all trains, or, as the case may be, all steamers or steam launces do not halt at a railway station or port nearest to the place where he oridnarily resides or carries on business, he may travel by the route more convenient to him, and in such case the travelling allowance shall be calculated for the route by which he actually travelled.

(*b*) Where the shortest rout is temporarily closed, the extra allowance at the fare or rate aforesaid may be allowed for the next shortest route.

(*bb*) If due to the timing of the arrival or departure of any steamer it is both inconvenient and not possible to reach the place of session or meeting or, as the case may be the place of residence, earlier, a Member may undertake journey by the next shortest and cheapest land route and draw the travelling allowance for such journey;

(*c*) In case of doubt or dispute as regards the shortest route the matter shall be referred to the Chairman, or, as the case may be, the Speaker and the Chairman or the Speaker shall decide the shortest route and such decision shall be final.

* *vide* rule (5) of sub-rule (1)(*a*) of the Maharashtra Legislature Members (Allowances) (Amendment) Rules, 2016 with effect from the 24th August, 2016 for the words "rupees fifteen" the words "rupees twenty" were inserted.

** *vide* rule 5 of sub-rule (1)(*b*) of the Maharashtra Legislature Members (Allowances) Amendment Rules, 2016 with effect from 24th August, 2016 for the words "rupees fifteen" the words " rupees twenty " were inserted

6. *Member not entitled to allowances for attending meeting of Committee in certain cases.*—Notwithstanding anything contained in rules 3 and 4, a member shall not be entitled to draw.—

(*a*) Travelling allowance, or daily allowance under the Act for attending a meeting of a Committee on any day unless he attends such meeting for atleast half the period of its duration on that day;

(*b*) Where a meeting of Committee is called when a House is in session, travelling allowance, if he has already drawn travelling allownce for the journey undertaken by him for attending the session:

Provided that the Chairman, or, as the case may be, the Speaker, may sanction the grant of allowances under clause (*a*), if failure to attend the meeting for the period aforesaid is satisfactorily explained. *

7. *Travelling allowances for intermediate journeys.*—(*1*) Where a session of a House is held for a period exceeding fourteen days, then on the expiry of any continuous period of fourteen days, a member, who after attending any seven meetings during such period of fourteen days, leaves the place of session to any place in the State of Maharashtra, shall be entitled to travelling allowance for the journeys undertaken by him to such place and for returning there from for attending the session, at the rate admissible under rule 5, provided that the total amount of such travelling allowance does not exceed the total amount of daily allowance, which would have been admissible to such member under the Act for the days of absence, if he had not undertaken the journey.

(*2*) Notwithstanding anything contained in sub-rule (*1*), where such journeys are undertaken at any time before the expiry of the said period of fourteen days, they shall, for the purpose of sub-rule (*1*), also be deemed to have been undertaken in accordance with the said sub-rule, if the Member has attended seven meetings as required in the said sub-rule and the day or days between the commencement of the journeys and the expiry of the said period of fourteen days constitute unbroken period during which no meeting of the house is held.

8. *Allowances for attending the meetings of committee during adjournment.*—When a meeting of a Committee is adjourned for more than ond day, and if a Member undertakes journey from the place where the meeting is held to the place where he ordinarily resides or carries on business and returns to the place where such meeting is held, he shall be entitled to draw at his option either the daily allowance for the period of such journeys or the travelling allowance.

9. *Allownces admissible when Members attend session which is adjourned.*— Where a Member arrives at the place of session or meeting of a Committee and such session or meeting is adjourned to a future date, if such Member did not have notice sufficiently is advance of the adjournment he shall be entiled to draw allowances in accordance with rule 8.

10. *Allowances for attending meetings of Committee held before or after session.*—Where a meeting of a Committee is held.—

(*1*) Not more than five days before the commencement of a session of a House and is adjourned or terminated before the commencement of the session then—

(*a*) If the member stays during the period between adjournment or termination of the meeting and the commencement of the session at the place where the meeting is held, such Member may draw daily allowance for each day of his stay during such period at the rate specified in section 4 ;

(*b*) If during such period he visits the place where he ordinarily resides or carries on business and returns therefrom for attending the meeting, he may draw travelling allowance for the journeys undertaken by him. at the rate admissible under rule 5, but the total amount of such travelling allowance shall not exceed the amount of daily allowance that he would have drawn if sub-clause (*a*) of this clause had applied to him.

(*2*) Not later than five days, after the adjournment or prorogation of a session of a House, then,—

(*a*) lf the Member stays during the period between the adjournment or prorogation of the session and the commencement of the meeting at the place where the session is held, such Member may draw daily allowance for each day of his stay during such period at the rate specified in section 4 ;

(*b*) If during period he visits the place where he ordinarily resides or carries on business and returns therefrom for attending the meeting, he may draw travelling allowance for the journeys undertaken by him at the rate admissible under rule 5, but the total amount of such travelling allowance shall not exceed the amount of daily allowance that he would have drawn if sub-clause (*a*) of this clause had applied to him.

10 A. *Allowances for attending the office by the Chairmen of Committees.*— Where break between two successive days, when a Member transacts business as a Chairman of a committee, does not exceed three days then if such a Member visits during the said break, the place where he ordinarily resides or carries on business and returns therefrom for transacting such business, he shall be entitled to an amount equal to T. A. admissible under section 5 or the D. A. admissible under section 4 had he stayed at place where the business had been transacted, whichever is less.

"10AA. *Allowances and facilities to be given to the Members for study tour outside the State –*

Subject to the provisions of these rules, as per the provisions of clause 5AA, a Member participating in the study tour of a Legislature Committee conducted outside the State, shall be entitled to the following :–

(*a*) He shall be entitled to receive travelling allowance as per Rule 5(1) for undertaking journey from his usual place of residence to the destination fixed for assembling for the proposed tour of the committee and for return journey from such place.

(*b*) Subject to the limit of kilometers prescribed under clause 5AC for Member undertaking railway journey outside the State,—

(*i*) if he has availed the facility of railway coupon book ; then he shall be entitled to receive one time fare of air conditioned two-tier ;

(*ii*) if he has undertaken the railway journey without availing the facility of railway coupon book, then he shall be entitled to receive one and half time the fare of air conditioned two-tier ;

(*c*) Subject to the limit of journeys prescribed in clause 5(1A), journey by air outside the State may be undertaken.

(*d*) Where Government vehicles is not available to the committee for undetaking a journey by road, by sea, during study tour outside the State, then for entire journey by road or by boat, as the case may be, Member shall be entitled to travelling allowance at the rate specified in clause 5(1).

(*e*) Subject to the proviso to this rule, a member shall be entitled to receive daily allowance at the rate specified in clause 4 for each day, for the period of residence.

(*f*) Reimbursement of expenses of any kind shall not be allowed to a member for the journey and stay undertaken privately or any combined private journey.

(*g*) Subject to the limit of kilometers prescribed in clause 5AC, a member, who is appointed on more than one committees, can as a Committee Member, be allowed to travel along with his / her spouse for the study tour outside the State of anyone of the committees, However during such tour–

(*i*) the facility of rail travel coupon for out of state travel may be availed for husband-wife,

(*ii*) where the concerned persons have undetaken journey by rail, then reimbursement at the rate of one time fare of air conditioned two-tier of railway journey shall be allowed to them.

11. *Member resigning or ceasing to be Member after attending session or meeting on any day entitled to salary and allowances for that day.*—Where a Member immediately after attending a session of a House or a meeting of a Committee, resigns his seat or ceases to be a Member, he shall, notwithstanding anything contained in these rules, be entitled to draw for the day on which he resigns or ceases to be a Member his salary, daily allowances and also travelling allowance for the return journey to the place where he ordinarily resides or carries on business, If he resides at the place where the session or meeting is held for at least six hours on the day next succeeding to the day on which he resigns or ceases to be a Member, he shall be entitled to daily allowance also for such suceeding day.

12. *Allowance not to be drawn if it is already drawn in another capacity.*—Notwithstanding anything contained in these rules, a Member shall not draw travelling or daily allowance admissible under these rules, if for the same journey or the same halt he has drawn travelling or daily allowance from the Government treasury or from any other Government or semi Government body in another capacity.

13. *Travelling allowance may be drawn in advance.*—A Member may draw in advance travelling allowance for his final return Journey under these rules.

14. *Daily allowance not to be paid in advance.*—The daily allowance shall not be paid in advance to any Member.

15. *Audit of Bills.*—(*1*) A Member claiming travelling or daily allowance shall prepare a bill in that behalf ; and endorse thereon anyone of the certificates in the following forms applicable to his claim, and present the bill to the Maharashtra Legislature Secretariat :—

(*See* Section 4, Provison)

(*i*) Certified that I did not leave the place of session or meeting during the period of break commencing on .... and ending on .... for which daily allowance is claimed under the proviso to section 4.

(*See* Section 5, Provison)

(*ii*) Certified that I do not ordinarily reside or carryon business at Bombay/ Nagpur.

(*iii*) Certified that distances travelled by road, sea or river are correct so far as I Have been able to ascertain.

(*See* rule 3)

(*iv*) Certified that I attended / could not attend on account of illness or due to my final departure the meeting / meetings of the Assembly / Council on the day / days for which daily allowance is claimed.

(*v*) Certified that I have stayed in Mumbai/Nagpur for a period of not less than six hours for the purpose of attending a session/ committee meeting of the Legislative Council/Assembly on each day for which the daily allowance is claimed as mentioned on the backside.

(*v*) (*a*) Certified that the journeys undertaken for the purpose of attending (*i*) the session of the Assembly/Council, (*ii*) the meetings of the Committee, (*iii*) for the purpose of transacting business connected with my duties as Chairman of the Committee, (*iv*) other business connected with my duties as Member, to the place where such session/meeting is held or to the place such business is to be transacted, were actually performed in the manner indicated in the Bill.

[*See* rule 5(*1*)(*b*) and section 5]

(*vi*) Certifed that in respect of journeys which were performed by road in a hired conveyance, the allowance claimed for the road journey does not exceed the actual cost incurred by me for hiring the conveyance.

[*See* third proviso to section 5(*1*)]

(*vii*) Certified that, the journeys by road were not performed by the State Transport Service using the free pass facility.

(*See* rule 6)

(*viii*) Certified that, attended the meeting or meetings of the Committee in respect of which travelling allowance, and daily allowance are claimed for at least half the period of its duration on each of these days / that day.

(*See* rules 7, 8, 9 and 10)

(*ix*) Certified that I have actually undertaken the journeys for which I have claimed travelling allowance under rules 7/8/9/10.

(*See* rules 8, 9 and 10)

(*x*) Certified that I resided for not less than six hours Bombay/Nagpur during the period commencing on .... and ending on .... for which daily allowance is claimed by me under rules 8/9/l0 read with rule 3.

(*See* rule 12)

(*xi*) Certified that I have not ready drawn travelling allowance for the same journey or daily allowance for the same halt, in another capacity.

(*xii*) Certified that the details of the return journey, from the place where the sessions of the Assembly Council was held or the business was transacted, for which T. A. has been drawn by me in advance will be furnished on completion of the journey. I also undertake to refund the amount if any, by which the T.A. admissible with reference to the return journey actually performed happends to be less than the amount of T.A. advance draw by me in this Bill.

(*2*) The bill shall be countersigned by the Secretary of the Legislature or any officers authorised by him in that behalf and paid either by a cheque against his assignment account or at the Treasury from which the member drawn his salary :

Provided that where a Member claims allowances under rule 9, the Secretary or such officer shall, before counter signing the bill, also endorse thereon the following certificate, namely:—

Certificate that* .... did not have notice sufficiently in advance of the adjournment of the session/meeting of .... /of .... on ....

(*3*) The paid vouchers shall then be sent to the Accountant-General.

16-A. *Residential accommodation in Dak-Bungalows, etc.*—When a Member visits any place in the State of Maharashtra for the purposes of attending to any business connected with his duties as a member, he shall, on certifying to that effect, be provided with residential accomodation in a Government Dak-Bungalow, inspection-Bunglow, Circuit House or Rest House during the period of his stay at such place on such business on the same terms and conditions on which Government Officers of Class I are provided with accomodation therein when on duty.

17. *Telephone facilities.*—Where during session of a House, or a sitting of a Committee, as the case may be (a Member who resides in a Legislators' Hostel shau be entitled) to make local calls free of charge from the telephones installed in the said Hostel and also the telephones installed for Members' use near the Assembly or Council Chambers.

18. Recovery of Government and other dues from the Members' bills.—

(*1*) Whenever any Government dues, such as house rent, telephone dues etc., are reported to be outstanding against a member and appropriate claims or bills in support thereof are received from the authority concerned and where such member, in spite of repeated requests, had failed to make payment of such dues, an amount equivalent to such dues shall be deducted from the next salary or travelling and daily allowances bills to be prepared for and on behaof of the Member and the balance shall be paid to him.

(*2*) Ordinarily any non-Government dues outstanding against a Member shall not be recovered from his salaries or allowances but where such dues are on account of certain services rendered to him in the course of his parliamentary duties, such as, when he is on tour with a Committee and the arrangement for such services have been made by or at the instance of semi-Government institutions or private parties at the request of officers of the Maharashtra Legislature Secretariat, and where such Member, in spite of repeated requests, had failed to make payment of such dues, recovery thereof may be effected from the salary or travelling or daily allowances bills of such member.

19. *Payment of dues to deceased Member.*—(*1*) Salary and allowances of a deceased Member shall be drawn for the day on which he died irrespective of the time of his death.

---

* Write the member's name here

\+ Write the name of the Committee here.

++ Write the date of postponement here.

(*2*) Where any sum standing to the credit of any deceased member as salary or allowances or the balance thereof (after deducting any lawful dues) has become payable, the Officer whose duty it is to make the payment may, without requiring the production ofthe usual legal claiming it on behalf of the deceased Member,—

(*i*) Where the sum or, as the case may be, the balance does not exceed Rs. 8000 under the orders of the Collector of the District in which the deceased member ordinarily resided or carried on business immediately before his death, after making such inquiry into the right and title of the claimant as may be deemed sufficient ;

(*ii*) Where the sum or, as the case may be, the balance payable exceeds Rs. 8,000 under the orders of the Chairman or the Speaker (such order being passed after the Chairman or, as the case may be, the Speaker is satisfied as respects the right and title of the claimant and is of the opinion that undue hardship will be caused to the claimant by insisting on the production of the usual legal authorities) on the claimant executing an indemnity bond with such sureties as the Chairman or the Speaker may require.

(*3*) Notwithstanding anything contained in sub-rule (2), where there is any doubt as respects the right and title of the claimant no payment shall be made unless the claimant produces probate or letters of administration evidencing the grant to him of administration to the estate of the deceased member or certificate granted under the Indian Succession Act, 1925, or under the Bombay Regulation VIII of 1827, entitling the holder thereof to receive payment of the sum or balance.

परिशिष्ट-एक

प्रवास भत्ता

शासनाने नेमलेल्या कोणत्याही समित्या किंवा निकाय (Bodies) यामध्ये सेवा करणाऱ्या किंवा यांच्यासमोर साक्षीदार म्हणून उपस्थित होणाऱ्या महाराष्ट्र विधानमंडळ/संसद सदस्यांना प्रवास भत्ता देणे.

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

निर्णय क्र. टीआरए. १४७०/१३१-अठरा, सचिवालय, मुंबई ४०० ०३२ (बीआर),

दिनांक २७ जानेवारी १९७१.

पहा.—शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक टीआरए. १४६३/१०२४-अठरा, दिनांक २५ जुलै १९६७.

निर्णय

शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक टीआरए. १४६३/१०४२-अठरा, दिनांक २५ जुलै १९६७, अन्वये महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळ सदस्यांना/संसद सदस्यांना शासनाने नेमलेल्या समितीचे बिनसरकारी सदस्य म्हणून त्यांनी केलेल्या प्रवासाबद्दल, त्यांना विधानमंडळ सदस्य/संसद सदस्य म्हणून अनुज्ञेय असलेल्या दरांनी प्रवास भत्ता, ती समिती राज्य पातळीवरील समिती आहे, विभागीय किंवा जिल्हा किंवा तालुका पातळीवरील समिती आहे ही वस्तुस्थिती विचारात न घेता, घेण्याची परवानगी देण्यात आली आहे. या निर्णयास अनुलक्षून मुंबई नागरी सेवा नियम, खंड दोनचे परिशिष्ट बेचाळीस-ए याच्या भाग एक मधील नियम १, पोट-नियम (२) मध्ये त्याप्रमाणे सुधारणा करण्यात आली. या निर्णयांमध्ये महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाच्या सदस्यांनी/संसद सदस्यांनी प्रवास भत्ता/दैनिक भत्ता " कोणत्या दरांनी " घ्यावयाचा त्याचा निर्देश असल्यामुळे, प्रवास भत्त्याशी व दैनिक भत्त्याशी संबंधित सर्व बाबींमध्ये अशा सदस्यांचे मुंबई नागरी सेवा नियमांद्वारे नियमन व्हावयाचे आहे की काय अशी शंका उपस्थित करण्यात आली आहे. शासन असा निदेश देत आहे की, अशा सर्व बाबींमध्ये तसेच चौकशी आयोगासमोर किंवा समिती इ. समोर साक्षीदार म्हणून, उपस्थित होण्यासाठी करावयाच्या प्रवासांबाबत, या सदस्यांना, विधानमंडळ/संसद सदस्यांच्या भत्त्याशी संबंधित असलेले नियम लागू होतील व मुंबई नागरी सेवा नियम त्यांना लागू होणार नाहीत. त्याप्रमाणे मुंबई नागरी सेवा नियम, खंड दोनमध्ये पुढील आणखी सुधारणा करण्यात याव्यात :—

सुधारणा

एक.—मुंबई नागरी सेवा नियम, १९५९ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश "मुख्य नियम" असा करण्यात आला आहे), याच्या परिशिष्ट बेचाळीसमधील खंड दोन मध्ये "भाग एक सर्वसाधारण" या शीर्षकाखाली—

(१) "सूचना" या शीर्षकासह सुरू होणाऱ्या परिच्छेदात शेवटी पुढील मजकुराची भर घालण्यात येईल :—

" महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाच्या आणि संसदेच्या सदस्यांच्या बाबतीत, शासनाने नेमलेल्या कोणत्याही समितीचे किंवा निकायाचे (Bodies) सदस्य म्हणून किंवा त्यासमोर

उपस्थित होणारे साक्षीदार म्हणून त्याच्या कोणत्याही कर्तव्यांच्या पालनार्थ त्यांनी केलेल्या प्रवासांबद्दल प्रवास भत्त्याचे प्रदान (यात दैनिक भत्ता, रेल्वेने व बोटीने केलेल्या प्रवासातील आनुषंगिक खर्च आणि सडक मैल भत्ता याचा समावेश आहे.) जणू काही हे प्रवास, विधानमंडळ सदस्य किंवा यथास्थिती संसद सदस्य म्हणून असलेल्या त्यांच्या कर्तव्यांशी संबंधित कोणतेही कामकाज करण्याच्या प्रयोजनासाठी करण्यात आले होते असे समजून, महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळ सदस्य किंवा यथास्थिती संसद सदस्य यांच्याशी संबंधित असलेल्या कायद्यानुसार केले जाईल."

(२) नियम १ मधील पोट-नियम (२) वगळण्यात येईल.

दोन.—मुख्य नियमांच्या परिशिष्ट **बेचाळीस-बी** मधील भाग चार वगळण्यात येईल.

२. हे आदेश, ते काढल्याच्या तारखेपासून अंमलात येतील आणि प्रलंबित प्रकरण त्यानुसार निकालात काढण्यात येतील. यापूर्वीच निकालात काढलेली प्रकरणे पुन्हा सुरु करण्यात येऊ नयेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

पांडुरंग राव,
शासनाचे अवर सचिव.

परिशिष्ट-दोन

महाराष्ट्र विधानसभा/विधानपरिषद सदस्यांचे वेतन व भत्ते तसेच त्यांच्या स्वीय सहायकांचे पारिश्रमिक करिता अवर सचिव स्तरावरील स्वतंत्र आहरण व संवितरण अधिकारी घोषित करणेबाबत.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
ज्ञापन क्रमांक : म.वि.स./२८९२८/ह,
विधान भवन, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक : २० नोव्हेंबर,२०१४

संदर्भ-

१) वित्त विभाग निर्णय क्रमांक टीआरडब्ल्यू.१३८१/प्र.क्र.६५/८९/कोषागार-४, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२, दिनांक १८ ऑक्टोबर, १९८९.

प्रस्तावना :

महाराष्ट्र विधानपरिषद (सभापती व उपसभापती) आणि महाराष्ट्र विधानसभा (अध्यक्ष व उपाध्यक्ष) यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६, महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळातील विरोधी पक्षनेते यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९७८ तसेच महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६ या सर्व अधिनियमानुसार संबंधितांना वेतन व भत्ते अदा करण्यात येतात. तसेच वरिल अधिनियमानुसार मा.पिठासीन अधिकारी व मा.विरोधी पक्षनेते यांच्या स्वीय सहाय्यकांना वेतन व महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय अधिसूचना क्र.२६१५२/H-३८, दि.०६ ऑक्टोबर, १९८१ व वित्त विभागाच्या शासन निर्णय क्र. टी.आर.डब्ल्यू.१३८१/८४१/सी.आर./एडीएम -९, दि.०६ फेब्रुवारी, १९८२ अनुसार मा.सदस्यांच्या स्वीय सहायकांचे पारिश्रमिक अदा करण्यात येते. महाराष्ट्र शासन वित्त विभाग शा.नि.क्र. टी.आर.डब्ल्यू १३८१/प्र.क्र.६५/८९/कोषागार-४,दिनांक १८ ऑक्टोबर,१९८९ मधील तरतुदीप्रमाणे मा.पिठासीन अधिकारी व मा.विरोधी पक्षनेते व मा. सदस्य हे त्यांचे स्वत:चे वेतन व भत्ते तसेच त्यांच्या स्वीय सहायकांचे वेतन/परिश्रमिक याकरिता स्वत: आहरण व संवितरण अधिकारी आहेत.

ज्ञापन :

उपरोक्त कार्यपध्दती ऐवजी मा.पिठासीन अधिकारी, मा.विरोधी पक्षनेते व सर्व विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते यासंबंधीची देयके तसेच त्यांच्या स्वीय सहाय्यकांचे वेतन/पारिश्रमिकांची देयके महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रित अधिकाऱ्यांच्या देयकाप्रमाणे (महाराष्ट्र कोषागार नियम १९ नमुना) एकत्रितरित्या विधानमंडळ सचिवालयाकडून अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई येथे दाखल केली जातील. सदर देयके अधिदान व लेखा कार्यालयाकडून पारित करुन सदर रक्कम प्रथम ECS द्वारे महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या आहरण व संवितरण अधिकारी यांच्या खात्यात जमा करुन सदर रक्कम थेट संबंधिताच्या बँक खात्यात NEFT/ECS पध्दतीद्वारे जमा करण्यात येईल.

उपरोक्त प्रयोजनार्थ अवर सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन मुंबई या स्तरावरील अधिकारी **स्वतंत्र आहरण व संवितरण अधिकारी** म्हणून राहतील.

मा.पिठासीन अधिकारी व मा.विरोधी पक्षनेते व महाराष्ट्र विधनमंडळ सदस्य यांचे वेतन व भत्ते तसेच त्यांच्या स्वीय सहायकांचे वेतन/पारिश्रमिक आहरित करण्यासाठी ते स्वत: आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून यापुढे कार्यरत राहणार नाहीत. मात्र वैद्यकीय प्रतिपूर्तीबाबत या अगोदर अस्तित्वात असलेलीच कार्यपध्दती अवलंबिण्यात येईल व यासाठी मा.पिठासीन अधिकारी व मा.विरोधी पक्षनेते व मा. सदस्य स्वत: आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून कार्यरत राहतील. तसेच प्रवास देयकाच्या बाबतीत यापूर्वीचीच कार्यपध्दती कायम राहील.

हे आदेश वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र.२००/२०१४/कोषा.प्र.५, दिनांक २९ ऑक्टोबर, २०१४ च्या अनुमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर ज्ञापन महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या Email-mls-mumbai@rediffmail.com या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मेघना तळेकर)
उप सचिव
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.

<u>प्रत :</u>

१) मा. सभापती, (महाराष्ट्र विधानपरिषद),यांचे सचिव.
२) मा. अध्यक्ष, (महाराष्ट्र विधानसभा) यांचे सचिव.
३) मा. उप सभापती, (महाराष्ट्र विधानपरिषद), यांचे खाजगी सचिव तथा जनसंपर्क अधिकारी.
४) मा. उपाध्यक्ष, (महाराष्ट्र विधानसभा) यांचे खाजगी सचिव तथा जनसंपर्क अधिकारी.
५) मा. विरोधी पक्षनेता, (महाराष्ट्र विधानपरिषद) यांचे खाजगी सचिव तथा जनसंपर्क अधिकारी
६) मा. विरोधी पक्षनेता, (महाराष्ट्र विधानसभा) यांचे खाजगी सचिव तथा जनसंपर्क अधिकारी.
७) सर्व महाराष्ट्र विधानपरिषद/विधानसभा सदस्य.
८) महालेखाकार, (लेखा व हकदारी)-१, महाराष्ट्र, मुंबई.
९) महालेखाकार, (लेखा व हकदारी)-२, महाराष्ट्र, नागपूर
१०) वित्त विभाग.
११) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय यांचे कार्यालयं.
१२) संचालक, लेखा व कोषागारे, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, मुंबई.
१३) अधिदान व लेखा अधिकारी, अधिदान् व लेखा कार्यालय, बांद्रा, मुंबई.
१४) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी/उप कोषागार अधिकारी.
१५) सहाय्यक अधिदान व लेखा अधिकारी, अधिदान व लेखा कार्यालय, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, मुंबई.
१६) महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयातील सर्व अधिकारी व सर्व कक्ष
१७) महाराष्ट्र विधानमंडळ पक्ष कार्यालय.

परिशिष्ट-तीन

महाराष्ट्र विधानसभा/विधानपरिषद
सदस्यांचे वेतन व भत्ते तसेच त्यांच्या स्वीय
सहायकांचे पारिश्रमिक आहरण
करण्याच्या पध्दतीत सुधारणा.

महाराष्ट्र शासन
वित्त विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः संकीर्ण- १०१५/प्र. क्र.१३ /कोषा प्र - ५,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक;
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
तारीख: २० फेब्रुवारी, २०१५

वाचा -

१) शासन निर्णय क्र.टीआरडब्ल्यु-१३८१/प्र.क्र.३६५/८९/कोषागार-४ दि.१८/१०/१९८९.

२) महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, ज्ञापन क्र.म.वि.स./२८९२८/ह, दि.२०/११/२०१४.

प्रस्तावना -

वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र.टीआरडब्ल्यु-१३८१/प्र.क्र.३६५/८९/कोषागार-४, दि.१८/१०/१९८९ अनुसार राजपत्रित अधिका-यांच्या वेतन आहरण करण्याच्या पध्दतीत सुधारणा करण्यात आली आहे. मात्र ही सुधारणा शासन निर्णयाच्या परिच्छेद २ मध्ये नमूद केलेल्या संवर्गातील पदाधिका-यांना लागू करण्यात आली नसल्याने राज्यमंत्र्यांसह सर्व मंत्री आणि विधानसभा/विधानपरिषद यांचे अध्यक्ष/सभापती, उपाध्यक्ष/उपसभापती व सदस्य यांचे वेतन व भत्ते सद्याच्या प्रचलित पध्दतीनुसारच काढण्याचा निर्णय त्यावेळी झाला आहे. महाराष्ट्र विधानसभा/विधानपरिषद सदस्यांचे वेतन व भत्ते तसेच त्यांच्या स्वीय सहायकांचे पारिश्रमिक ECS/EFT व्दारा महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत अदा करण्याची कार्यपध्दती सुरु करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. याअनुषंगाने महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने संदर्भाधीन २ येथील ज्ञापनान्वये अवर सचिव स्तरावरील अधिकारी यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित केले आहे. यासंदर्भात शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय-

१. पिठासीन अधिकारी, विरोधी पक्षनेते व सर्व विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते यासंबंधीची देयके तसेच त्यांच्या स्वीय सहाय्यकांचे वेतन/पारिश्रमिकांची देयके महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रित अधिका-यांच्या देयकाप्रमाणे (महाराष्ट्र कोषागार नियम १९ नमूना) एकत्रितरित्या विधानमंडळ सचिवालयाकडून अधिदान व लेखा कार्यालय,मुंबई येथे दाखल केली जातील.

२. सदर देयके अधिदान व लेखा कार्यालयाकडून पारित करुन रक्कम प्रथम ECS व्दारे महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या आहरण व संवितरण अधिकारी यांच्या खात्यात जमा करुन सदर रक्कम थेट संबंधिताच्या बँक खात्यात NEFT/ECS पध्दतीव्दारे जमा करण्यात येईल.

३. पिठासीन अधिकारी व विरोधी पक्षनेते व महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य यांचे वेतन व भत्ते तसेच त्यांच्या सहायकांचे वेतन/पारिश्रामिक आहरित करण्यासाठी ते स्वत: आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून यापुढे कार्यरत राहणार नाहीत.

४. वैद्यकीय प्रतिपूर्तीबाबत या अगोदर अस्तित्वात असलेली कार्यपध्दती अवलंबिण्यात येईल व यासाठी पिठासीन अधिकारी व विरोधी पक्षनेते व सदस्य स्वत: आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून कार्यरत राहतील. तसेच प्रवास देयकाच्या बाबतीत यापूर्वीचीच कार्यपध्दती कायम राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१५०२२०१६२४५२५८०५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

NARAYAN BHASKAR RINGANE

Digitally signed by NARAYAN BHASKAR RINGANE
DN: CN = NARAYAN BHASKAR RINGANE, C = IN, S = Maharashtra, O = Government of Maharashtra, OU = Finance Department
Date: 2015.02.20 16:52:41 +05'30'

(ना.भा.रिंगणे)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१.मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधानपरिषद्व, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,मुंबई.

२.सर्व सन्मानिय विधानसभा / विधान परिषद व संसद सदस्य,

३.राज्यपालांचे सचिव

४.मुख्यमंत्र्यांचे सचिव

५.सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

६.सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग

७.मंत्रालयीन सर्व विभागांच्या अधिन असलेल्या सर्व विभागांचे व कार्यालयांचे प्रमुख

८.प्रबंधक, मुळ न्यायालय शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई

९.प्रधान महालेखापाल (लेखा परीक्षा)- १, महाराष्ट्र, मुंबई

१०.प्रधान महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई

११.महालेखापाल (लेखापरीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर

१२.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर

१३.आयुक्त, आयकर (TDS) चर्नीरोड, मुंबई ४००००२

१४.आयुक्त, आयकर (TDS) सिव्हील लाईन, नागपूर ४४४००१

१५.प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा) मुंबई

१६.सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई

१७.सचिव, महाराष्ट्र विधीमंडळ सचिवालय, मुंबई

१८.प्रबंधक, लोक आयुक्त व उपलोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई

१९.प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई

२०. मख्य माहिती आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

२१. विशेष आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, कोपर्निकस रोड, नवी दिल्ली

२२.सर्व विभागीय आयुक्त

२३.सर्व जिल्हाधिकारी

२४.सर्व जिल्हापरिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी

२५.संचालक , लेखा व कोषागारे, मुंबई

२६.अधिदान व लेखाअधिकारी, मुंबई

२७.सहसंचालक,लेखा व कोषागारे,कोकण/पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/नाशिक/ अमरावती

२८.मुख्य लेखापरीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई

२९.सहसंचालक,स्थानिक निधी लेखा मुंबई /पुणे/नागपूर/औरंगाबाद/नाशिक/अमरावती

३०.वित्त विभागातील सर्व कार्यासने

३१.निवड नस्ती कोषा प्र.५

3. THE MAHARASHTRA LEGISLATURE MEMBERS' (FREE TRANSIT BY ROAD TRANSPORT SERVICE) RULES, 1961

1. (*1*) These rules may be called the Maharashtra Legislature Members' (Free Transit by Road Transport Service) Rules, 1961.

(*2*) They shall be deemed to have come into force with effect from 29th December 1960.

2. Subject to the provisions of these rules, every Member of the Maharashtra Legislative Assembly and the Maharashtra Legislative Council shall be provided by the Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat, with an Identity-*cum*-Road Journey Card (hereinafter in these rules referred to the "Card") in the form in the Appendix, which shall entitle him, either singly or jointly with his spouse or companion to travel free of change,-

(*a*) by the service busess of the Bombay Electric Supply and Transport Undertaking, Bombay (hereinafter referred to as the "Undertaking") ; and

(*b*) by the service or luxury buses of the Maharashtra State Road Transport Corporation, Bombay and the Maharashtra Tourism Development Corporation Limited] (hereinfter referred to as the 2A. (*Deleted.*) "Corporation"

3. A Member provided with the Card under rule 2 shall be entitled to travel on the authority of the card at any time in any part of the State in which the service buses of the Corporation or the Undertaking operate.

4. (*Deleted*).

5. A Member shall on demand by the conductor or any other officer of the Undertaking or as the case may be, the Corporation, duly authorised in that behalf, produce his Card for inspection.

6. A Member may travel in any class, Wherever there is more than one class of accommodation in a bus.

7. A Member shall be entitled to carry luggage free of charge as is permissible for the class in which he travels and the Member shall have to pay for the excess luggage, if any, at the rates prescribed in that behalf by the undertaking or the Corporation.

8. The card granted under the rule shall be valid only during the period the holder continues to be a Member of the council or, as the case may be of the Assembly and the holder shall return the card to the secretary, Maharashtra Legislature Secretariat, as soon as he ceases to be a Member of the Council, or as the case may be, of the Assembly.

9. When a Member losses his Indentity Card he shall immeditely report the fact of such loss to the Maharashtra Legislature Secretariat. On receipt of such report and after expiry of one month from the date thereof, a fresh Card may be issued to the Member on his payment of Re. 1. If the Identity Card is subsequently found, it shall be surrendered to the Maharashtra Legislature Secretariat forthwith.

[APPENDEIX

(*See* ule 2)

(Idebtity-cum-Road Journey card)

Maharashtra State Road Transport Corporation,

Bombay Electric Supply andTransport Undertaking, Bombay.

Maharashtra Legislative Assembly/Council Member's

Maharshtra Legislative Assembly/Council Mmbers's

Identity-*cum*-Road-Jpurney Card

Not transferable

M.L.A/M.L.C.

S. No.

able for free travel Photograph

Member singly

Member jointly with his/her spouse, or companion Maharashtra State Road Transport Corporation service or luxury buses.

Maharashtra Tourisum Development Corporation Ltd. Service

Luxury Buses.

Bombay Electric Supply and Transport Undertaking Buses.

the case of a lady member, instead of spouse, also available for son, father, mother, brother or sister or companin ....

Secretary,
Maharashtra Legialative Assembly/Council.

....

Member's Signature.

1. The member to whom this Card is issued is responsible for its safe custody.

2. In case of loss, the matter should immediately be reported to the Secretary, Maharashtra Legislative Assembly/Council.

3. This Card must be surendered in the event of termination of membership.

4. This Card is issued subject to theprovisions ofsection 5A of Maharashtra Legislature Member's Salaries and rules made under section 8 of the said Act.

5. This card is to be treated as tickt for travel and is subject to the same rules and conditions as govern a ticket.

माजी आमदार/खासदार यांच्या वाहनांना पथकर शुल्कातून सूट.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक बांधकाम विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संकिर्ण २०११/प्र. क्र. ९३/रस्ते-९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक ५ मार्च २०१२.

वाचा.— शासन निर्णय, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, क्रमांक खाक्षेस-२००८/ प्र.क्र. १२२/रस्ते-९, दिनांक ३० जुलै २००९.

प्रस्तावना :

पथकरविषयक धोरणाबाबत दिनांक ३० जुलै २००९ रोजी शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला असून त्यात पथकराच्या धोरणाबाबत शासनाने विविध बाबींबाबत निर्णय घेतलेले आहेत. सदर पथवकरविषयक धोरणामध्ये आजी आमदार/खासदार प्रवास करीत असलेल्या वाहनांना पथकर शुल्कातून सूट आहे. त्याचप्रमाणे माजी आमदार/खासदार यांच्या वाहनांना पथकर शुल्कातून सूट देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यास अनुसरून पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे.

शासन निर्णय :

महाराष्ट्रातील माजी आमदार/खासदार प्रवास करीत असलेल्या वाहनांना पथकर शुल्कातून सूट देण्यात यावी. सदर शासन निर्णय दिनांक ६ मार्च २०१२ पासून अंमलात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संकेत स्थळावर (www.maharashtra.gov.in) उपलब्ध करण्यात आलेला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्र. २०१२०३०५०७५२२३३२३००१ आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

म. न. डेकाटे,
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

MAHARASHTRA LEGISLATURE SECRETARIAT

Vidhan Bhavan, Mumbai 400 032, dated the 20th January 2004

No. 2105/H.—The following rules further to amend the Maharashtra Legislature Members' (Free Transit by Road Transport Service) Rules, 1961, made by the Joint Committee constituted under clause (*a*) of sub- section (*1*) of section 8 of the Maharashtra Legislature Members Salaries and Allowances Act, 1956 (Bom. XLIX of 1956) in exercise of the powers conferred by clause (*d*) of sub-section (*1*) and sub-section (*2*) of the said section 8 in consultation with the State Government and approved and confirmed by the Chairman of the Maharashtra Legislative Council and the Speaker ofthe Maharashtra Legislative Assembly, as required under clause (*e*) of sub-section (*1*) of the said section 8, are hereby published for general information :—

RULES

1. *Short title and commencement.*—(*1*) These rules may be called the Maharashtra Legislature Members' (Free Transit by Road Transport Service) (Amendment) Rules, 2004.

(*2*) They shall be deemed to have been come into force with effect from the 8th day of January 2001.

2. *Amendment of rule 2.*—In rule 2 of the Maharashtra Legislature Members' (Free Transit by Road Transport Service) Rules, 1961 (hereinafter referred to as " the principal rules "), after the word "spouse" the words "or companion" shall be inserted.

3. *Amendment of Appendix.*—In Appendix appended to the principal rules,—

(*a*) after the words "with his / her spouse" the words "or companion" shall be inserted ;

(*b*) after the words "sister" the words "or companion" shall be inserted.

VILAS PATIL,
Principal Secretary,
Maharashtra Legislature Secretariat.

4. THE MAHARASHTRA LEGISLATURE MEMBERS' (FREE TRANSIT BY RAILWAY) RULES, 1965

1. *Short title of commencement.*—(*1*) These rules may be called the Maharashtra Legislature Members'(FreeTransit by railway) rules, 1965.

(2) These rules shall come into force on the date notified under section 5AC of the Act.

2. *Definitions.*—In these rules, unless the context requires otherwise,—

(*a*) "Act" means the Maharashtra Legislature Members Salaries and Allowances Act (Bom. XLIX of 1956) ;

(*b*) "Coupon Book" means a rail travel coupon book issued to a member under these rules ;

(*c*) "Member" means a Member of the Maharashtra Legislative Assembly, or as the case may be, of the Maharashtra Legislative Council;

(*d*) "Secretary" means the Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat.

[3. *Members to be provided with coupon books.*—(*1*) Subject to the provisions of section 5-AC of the Act and these rules every members shall be provided by the Secretary with,—

(*a*) a set of three coupon books each of the value of Rs. 5,000 which shall entitle him to travel singly by first class or as the case may be by air conditioned two tier or three tier by any railway in any part of'the State ofMaharashtra, and

(*b*) a set of three coupon books each of the value of Rs. 5,000 which shall entitle him to travel singly outside the State of Maharashtra and the spouse and minor children or companion jointly with the member whether within the State of Maharashtra or outside so, however that the aggregate journey performed on this set of coupon books does not exceed thirty thousand kilometres in a financial year:

Provided that, the coupons can be used for the payment of ares of ticket, reservation fee, supplementary charge on superfast trains and sleeper surcharge for sleeping accommodation only at the station counter:

Provided further that on production of receipt for cash payment of such surcharge or reservation charge, as the case may be, enroute, the Secretary shall reimburse the said surcharge or reservation charge, as the case may be, enroute, the Secretary shall reimburse the said surcharge or reservation charges to the member.

(*2*) Where the Secretary is satisfied that purchase of a first class season ticket for any journey within the State by the member for himself by rail is more economical than usc of coupons for such journey, he may permit the member to use the coupons mentioned in para (*a*) of sub-rule 1 above for purchase of'such first class season ticket.

4. *Requisition for supply of coupon books*.—(*1*) The Secretary shall, whenever necessary, make a requisition to the General Manager, Central Railway, Bombay, for the supply of coupon books for use by the Member under and in accordance with these rules.

(*2*) On receipt of such requisition, the General Manager, Central Railway, Bombay, shall supply the Secretary sets of first class coupon books referred to in rule 3 which can be used for travel by two tier or three tier on any Indian Railway in any part of India whether within the State or outside the State of Maharashtra, as the case may be], by the member and raise the necessary debit against the Maharashtra State Government.

5. *Money value of rail travel coupon books*.—(*1*) Rail travel coupons shall be available in books, each containing money value coupons for Rs. 1,600 of such denominations as Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat may deem fit in consultation with the railway authorities.

(*2*) Each coupon book will be numbered with the book number, and each coupon therein with the book number and coupon number, in serial order.

6. *Price of coupon books.—Deleted.*

7. *Certificate on coupon books*.—Every coupon book shall be affixed with one of the following apropriate certificate by the Secretary, namely :—

I

(for use by the member for journey by railway
within the state by himself)

"I hereby certify that Shri/Smt./Kumari .... is the member of the Maharashtra Legislative Assembly/Council, and tickets may be issued in exchange for the rail travel coupons for journeys to be undertaken by him/her within the State of Maharashtra.

Seal
मुद्रा

Date: Secretary,

Maharashtra Legislature Secretariat.

(for use by the member for journey by railway outside the State of Maharashtra singly and for the spouse and minor children [or companion] for journey within or outside the state of Maharashtra when accompanying the member).

"I hereby certify that Shri/Smt./Kumari .... is the member of the Maharashtra Legislative Assembly/Council, and ticket may be issued in exchange for the rail travel coupons (*a*) for journeys to be undertaken by the member singly outside the State, or (*b*) for journey to the undertaken by his/her spouse and minor children or companion jointly with him/her either within the State or outside the State of Maharashtra."

Note :- In case of female member, ticket may be issued to any of the following instead of husband :–

When her son, daughter, father, mother, brother or sister or companion is with her.

Seal
मुद्रा

Date: Secretary,

Maharashtra Legislature Secretariat.

8. *Things required to be done before issue of coupon books.*—(*1*) The name of the Member to whom a coupon book is issued shall be filled in by the Secretary before it is issued to him.

(*2*) The Secretary shall get one of the following appropriate declarations (which shall be printed on cover page of every such book) duly signed by the member before any such coupon book is issued, namely :—

I

"I Shri/Smt./Kumari .... hereby declare that the coupon will be used by me for the journeys undertaken within the State of Maharashtra admissible to me under section 5-AC of the Maharashtra Legislative Members' Salaries and Allowance Act (Bom. XLIX of 1956) and the rules framed thereunder."

Date: Signature of the Member.

II

"I Shri/Smt./Kumari .... hereby declare that the coupon will be used by me for the journey as per the provisions of poviso to section 5AC(*1*) of the Maharashtra Legislative Members' Salaries and Allowance Act (Bom. XLIX of 1956) and the rules framed thereunder."

Date : Signature of the Member.

9. *Number of coupon books to be used at a time and their availability.*—(*1*) Except issue of first set of coupon books under clause (*a*) of sub-rule (*1*) of rule 3, no fresh coupon books shall be issued unless the Member furnishes to the Secretary an account of the used coupons in either of the appropriate forms prescribed under the schedule appended to these rules and the Secretary is satisfied that the coupon book previously issued to such Member have been used by him/her or returned by him/her to the Secretary on or before the last day of the period of validity :

Provided that when no such account is furnished by the Member or it is reported by him that such books are lost and as such he is unable to render such account, the Secretary shall recover money value of such coupons or coupon books, as the case may be, from the travelling and daily allowances payable to the Member.

(*2*) Where any unused coupons are not returned by the Member before the exipiry of the period of validity the cost thereof shall be recovered by the Secretary from the travelling and daily allowances payable to the Member:

Provided that of, in the opinion of the Secretary, it was not possible to recover the cost of such unused coupons from any member as aforesaid, it may be recovered from him after he ceased to be a member of either House by the Collector as arrears of land revenue.

(*3*) The coupon book shall be available for use only by the member whose name is specified thereon for the journeys contemplated in section 5AC of the Act.

(*4*) The coupon books issued under these rules shall be valid for the period of three years from the date of issue by the Railway to the Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat. The date will be indicated on the coupon books.

10. *Coupon books and coupons not transferable.*—(*1*) The coupon books issued under these rules and the coupons therein shall be non-transferable and shall be used only for journeys by the persons in whose favour they are issued.

(*2*) In the event of any person ceasing to be a member, the coupon books shall be returned to the Secretary.

11. *Method of purchasing tickets with coupons.*—(*1*) Any Member desiring to undertake a journey either singly or jointly with spouse or jointly with spouse

and minor children shall present the appropriate coupon book to the booking clerk without detaching any coupon therefrom. Loose coupons, i.e. coupons detached from a coupon book, shall not be accepted in any circumstances.

(*2*) The booking clerk shall personally remove from the coupon book the number of coupons necessary for the journey. Before removing the coupons, the booking clerk may ask the holder of the coupons book to show his Identity Card and to write his or her signature on a piece of paper for the purpose of comparing it with the signature in the coupon book. Where coupons, in excess of those actually required, arc detached from a coupon book by a booking clerk, a suitable remark such as "wrongly detached" shall be made by the booking clerk on the back of the detached coupons and the loose coupons with the remark so made shall be accepted when presented for the issue of a ticket, provided the coupon book from which the coupons have been detached, is produced.

(*3*) In exchange for the coupons, the booking clerk shall issue a single journey ticket or first class season ticket.] as may be required, after scoring out the fare printed thereon and writing on the reverse of the ticket or first class season ticket in red ink the words "R.T. coupons for Members only."

Explanation.—If rail travel coupons from two different coupon books issued in favour of the same Member are presented for issue of tickets or first class season ticket they shall, subject to the provisions of this rule, be accepted by the booking clerk.

12. *Identity of Member*.—A Member when travelling with the ticket issued to him under rule 11 shall keep with him his identity card containing his photograph duly attested by the Secretary and Producer the same when demanded by the railway authorities.

13. *Availability of a tickets issued on rail travel coupons*.—The period of availability of a ticket shall, having regard to the date on which it is issued, be the same as for ordinary tickets.

14. *Pilgrim and terminal taxes*.—When issuing a ticket in exchange for a rail travel coupon for journeys to and from stations at which pilgrim or terminal taxes are leviable, the pilgrim or terminal tax shall be collected in cash from the person presenting the coupon. The amount of tax so collected shall be entered on the face of ticket.

15. *Luggage.*—A member shall be entitled to carry such luggage free of charge as is permisible on first class, ordinary tickets, and the member shall pay in cash for the excess luggage, if any, at the luggage rate prescribed by the Railway Administration concerned.

16. *Unexchanged coupons.*—Any member found travelling on unexchanged rail travel coupon shall be considered as travelling without a ticket, and shall be liable to the prescribed penalties. In such cases, the fares and excess charges shall be paid by such member in cash.

17. *Use of coupons.*—No rail travel coupon shall be used for any purpose expert for the purpose of exchanging them for passenger tickets at the booking office of the railway concerned for journeys within the State of Maharashtra for outside, as the case may be and the coupons shall not in any circumstance be accepted by the Railway Administration towards payment of any other charges, such as luggage charges.

18. *Confiscation of coupons.*—The Railway Administration may confiscate a coupon book on proof that the conditions on which it has been issued have not been observed before doing so, it should refer the matter to the Secretary and obtain his approval for such confiscation. On such confiscation, the value of the coupon books shall be refunded to the Secretary.

19. *Refunds.*—(*1*) Refund on unused coupons returned to the Railway Administration concerned by the Secretary. Maharashtra Legislature Secretariat will be granted after deduction of 10 per cent on the value of unused coupons provided they are returned to the Railway within one month after the period of their validity.

(*2*) Subject to Railway Rules, refunds shall be admissible on an unused or partly used ticket on its presentation to the Railway Administration, refunds shall, in all cases, be made only to the Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat and not to individual Members.

20. *Rules 10 to 19 to be printed on coupon books.*—Each coupon book shall have printed thereon in extenso the provisions of rules 10 to 19, both inclusive.

Schedule

FORM I

(*See* rule 9)

(For the use of coupons for journey by railway by the Member within the State)

Name of the Member ....

Book No.

Date of Journey	Station		Money value of coupons	Distance in Kilo-metres
	From	To		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Date : Signature of the Member.

*FORM II

(*See* rule 9)

(For the use of coupons for journey by railway by the Member singly outside the State and Jointly with spouse and minor children or companion within the state or outside the State).

Name of the Member and person or persons accompanying.

....

....

Book No.

Date of Journey	Station		Money value of coupons	Distance in Kilo-metres
	From	To		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Date: Signature of the Member.

.

GOVERNMENT OF INDIA (BHARAT SARKAR)

MINISTRY OF RAILWAY

(Railway Board)

No. TC-II/2256/79/1 New Delhi, dated 15th March 1982

The General Secretary
I. R. C. A.
New Delhi.

Sub.—Supply of Rail Travel Coupons to Members of Maharashtra Legislature–Rule 250 of IRCA Coaching Tariff No. 22, Part I (Vol. I).

A Copy of extracts from *Gazette* Notification amending the Maharashtra Legislature Members' Salaries and Allowances Act in regard to Members' free transit by Railway Rules is sent herewith. Necessary correction slip to rule 250 of IRCA Coaching Tariff No. 22, Part I (Vol. I) may please be issued immediately.

The Government of Maharashtra have suggested that Members may be permitted to use Money value coupons meant for use outside the State for travel of his/her spouse and minor children within the State. The Ministry of Railways have agreed to this suggestion and desire that this may also be incorporated in Rule 250 of the said tariff. For their own travel within the State, Members will continue to use coupons meant for use 'Within the State of Maharashtra.'

Da : As above

(Signed)
NAVEEN MALHOTRA,
Jt. Director, Traffic Commercial (R) II,
Railway Board.

विधान मंडळ सदस्यांना अनुज्ञेय वैद्यकीय सुविधांबाबतचे नियम आणि शासन निर्णय

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

5. **सार्वजनिक आरोग्य विभाग**

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१

(दिनांक १ सप्टेंबर १९८७ पर्यंत सुधारित)

HB 2972—4a

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

सचिवालय, मुंबई, दिनांक ९ मे १९६१/वैशाख १९, १८८३

क्रमांक एमएजी. १०५८-एस– पुढील " महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ " सर्वसाधारण माहितीकरिता प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१

(दिनांक १ सप्टेंबर १९८७ पर्यंत सुधारित)

१. **संक्षिप्त नाव व प्रारंभ**.—(१) या नियमांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ असे म्हणता येईल.

(२) ते संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यात लागू होतील.

(३) ते १ जून १९६१ पासून अंमलात येतील.

त्या तारखेपासून, महाराष्ट्र राज्याच्या शासकीय कर्मचाऱ्यांना लागू असणारे, भूतपूर्व मुंबई राज्य, मध्य प्रदेश राज्य व हैदराबाद राज्य यांचे शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या वैद्यकीय देखभालीसबंधीचे नियम व आदेश निरसित होतील.

२. **व्याख्या**.—या नियमामध्ये विषयानुसार किंवा संदर्भानुसार एतद्विरुद्ध काहीही नसेल तर.—

(१) " रुग्ण " म्हणजे, शासकीय कर्मचारी किंवा त्याच्या कुटुंबातील कोणतीही व्यक्ती ;

(२) " शासकीय कर्मचारी " म्हणजे रोजंदारीवर नेमलेला कर्मचारीवर्ग वगळता, महाराष्ट्र शासनाने पूर्णवेळ तत्त्वावर नेमलेली कोणतीही व्यक्ती, मग ती कायम असो किंवा तात्पुरती असो आणि त्यामध्ये—

(अ) रजेवर असलेला किंवा निलंबित केलेला (Under Suspension) शासकीय कर्मचारी; आणि ;

(ब) कोणत्याही शासकीय रुग्णालयातील मानसेवी वैद्यकीय अधिकारी ;

(क) एक वर्षापेक्षा कमी नसलेली सेवा झालेले व मासिक दराने वेतन घेणारे कार्यव्ययी आस्थापनेवर (Work charged Establishment) नेमलेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो. नि. स. आ. एचजी. क्रमांक ०६२/५८०७४ दिनांक ४ जानेवारी १९६९.

(३) " कुटुंब " म्हणजे,—

(एक) शासकीय कर्मचाऱ्याची पत्नी किंवा पती ;

(दोन) शासकीय कर्मचाऱ्यावर अवलंबून असतील अशी शासकीय कर्मचाऱ्याची औरस मुले ; सावत्र मुले व कायदेशीर दत्तक घेतलेली मुले ;

शा.नि.न.वि. व सा.आ.वि. क्र. एमएजी. १०६५/८४५३४/पी. दिनांक ९-४-६९ व शा.नि. सा.आ.वि. क्र. एमएजी. १२७३/६१३७३/एमईडी. ६, दिनांक २७-९-७३.

(तीन) शासकीय कर्मचाऱ्यावर पुर्णपणे अवलंबून असलेले शासकीय कर्मचाऱ्याचे आईवडील;

टीप.—महिला शासकीय कर्मचाऱ्याला तिच्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेल्या आणि तिच्या बरोबर राहत असलेल्या आई-वडिलांची किंवा तिच्या सासू-सासऱ्यांची निवड करता येईल.

(चार) शासकीय कर्मचाऱ्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेला १८ वयाखालील अविवाहित भाऊ ;

(पाच) शासकीय कर्मचाऱ्यांवर पूर्णपणे अवलंबून असलेल्या अविवाहित बहिणी व घटस्फोटीत बहिणी (वय लक्षात न घेता) ;

शा.नि.न.वि. व सा.आ.वि. क्र. एमएजी. १०६९-६५०२३/पी., दिनांक २१-१२-७०

(सहा) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ खाली, प्रतिपूर्ती करण्यासाठी अंशकालिक तत्त्वावरील नोकरी व्यतिरिक्त अन्य नोकरीस असलेली शासकीय कर्मचाऱ्याची मुले आणि अविवाहित मुलीही लाभदायक नोकरीत असल्याचे समजण्यात येईल. आणि ती त्याच्यावर अवलंबून असल्याचे मानण्यात येणार नाही.

शा.नि.न.वि. व सा.आ.वि. क्र. एमएजी. १२७३/६१३७३-६, दिनांक २७-९-७५

(सात) निवृत्तिवेतन घेत असलेले शासकीय कर्मचाऱ्यांचे आईवडील तसेच घटस्फोटीत बहीण हे त्यांचे कमाल उत्पन्न दरमहा रुपये २५० असेल या अटीस अधीन राहून शासकीय कर्मचाऱ्यावर अवलंबून असल्याचे समजण्यात येईल.

शा.नि.न.वि. सा.आ.वि. क्र. एमएजी. १०७६/१०७-पीएच-९, दिनांक ३०-१०-७६ व शा.नि. न.वि. व सा.आ.वि. क्र. एमएजी ११७०/२५७१०, दिनांक.

(आठ) यथास्थिती शासकीय कर्मचाऱ्याचा पती किंवा पत्नी वैद्यकीय भत्ता देण्याऱ्या किंवा वैद्यकीय सुविधा पुरविणाऱ्या राज्य शासन, रेल्वे, संरक्षण, शासनाच्या मालकीची संघटना किंवा खाजगी संघटना यांमध्ये काम करीत असेल तर त्याला/तिला " महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ " अन्वये सवलतींचा लाभ घेण्याचा किंवा तो/ती काम करीत असलेल्या संघटनेने ठरविलेल्या सवलतींचा लाभ घेण्याचा हक्क असेल.

(४) " प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी (Authorised Medical Attendant) " म्हणजे—

(अ) ज्याचे वेतन दरमहा रु. ५०० पेक्षा कमी नाही अशा शासकीय कर्मचाऱ्याच्या, त्याचप्रमाणे मुंबईतील इतर कोणत्याही **राजपत्रित** अधिकाऱ्यांच्या बाबतीत, मुंबईतील शासकीय रुग्णालयांचा

अधीक्षक किंवा त्याने याबाबतीत प्राधिकृत केलेला इतर कोणताही अधिकारी आणि मुफसल क्षेत्रात. जिल्हा शल्यचिकित्सक किंवा यथास्थिती जिल्हा वैद्यकीय अधिकारी किंवा याबाबतीत त्यांनी प्राधिकृत केलेला इतर कोणताही अधिकारी.

(ब) ज्या अराजपत्रित शासकीय कर्मचाऱ्यांचे वेतन दरमहा रु. १५० पेक्षा जास्त परंतु दरमहा रु. ५०० पेक्षा कमी असेल अशा कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत त्या ठिकाणचा किंवा जिल्ह्याच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणचा महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा वर्ग दोनचा अधिकारी.

(क) ज्या शासकीय कर्मचाऱ्याचे वेतन दरमहा रु. १५० किंवा कमी असेल त्यांच्या बाबतीत, महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा वर्ग तीन किंवा महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा वर्ग तीन (अ) मधील त्या ठिकाणचा किंवा त्यांच्या जवळपासच्या ठिकाणचा अधिकारी.

टीप १.— ज्या ठिकाणी महाराष्ट्र वैद्यकीय सेवा वर्ग दोन किंवा वर्ग ३, वर्ग तीन (अ) मध्ये दोन किंवा अधिक अधिकारी असतील त्या ठिकाणी त्या अधिकाऱ्यांपैकी वरिष्ठतम अधिकारी हा पोट-नियम (४) च्या खंड (ब) आणि (क) च्या प्रयोजनासाठी प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल.

टीप २.— ज्या ठिकाणी वरील तीन प्रवर्गापैकी कोणत्याही प्रवर्गाचा एकच प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकारी असेल त्या ठिकाणी वैद्यकीय देखभाल व उपचार याची गरज असणाऱ्या कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्यासाठी तो सक्षम प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल.

टीप ३.— कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्याचा प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी हा, महाराष्ट्र राज्यामध्ये ज्या ठिकाणी तो कर्मचारी किंवा त्याच्या कुटुंबातील व्यक्ती आजारी पडेल त्या ठिकाणच्या संदर्भात ठरवण्यात येईल-ते ठिकाण त्याला नोकरीवर पाठवल्याचे ठिकाण असो, त्याचे तात्पुरते राहण्याचे ठिकाण असो किंवा तेथे तो रजा घालवत असेल असे ठिकाण असो.

(५) " शासकीय रुग्णालय " म्हणजे संपूर्णपणे शासनाच्या नियंत्रणाखाली असणारे शासकीय रुग्णालय/दवाखाना/प्रसूतीगृह/प्राथमिक आरोग्य केंद्र, वैद्यक व्यवसायीचे अर्थसहाय्यित केंद्र आणि राज्य मदत देत असलेले कोणतेही रुग्णालय/ दवाखाना/ प्रसूतीगृह आणि नगरपालिकेची आणि जिल्हा परिषदेची रुग्णालये/दवाखाने आणि त्यामध्ये, ज्या बाबतीत पूर्वोक्तपैकी कोणतीही संस्था उपलब्ध नसेल त्याबाबतीत कोणत्याही लष्करी रुग्णालयाचा समावेश होतो.

शा. नि. न.वि. सा. आ. वि. एमएजी. १०६३/ ५९३७८/एस, दि. २१-६-६८.

टीप १.—सामान्यतः शासकीय कर्मचाऱ्याने आणि त्यांच्या कुटुंबियाने शासकीय रुग्णालयातून उपचार घ्यावेत. वरील नियमान्वये मान्यताप्राप्त असलेल्या अशासकीय रुग्णालयामध्ये/दवाखान्यामध्ये, उपचार करून घेण्यापूर्वी गंभीर प्रकरणे वगळता, शासकीय कर्मचाऱ्यांनी न चुकता त्यांच्या प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यांचा सल्ला घ्यावा. शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी. १०८१/४९०७/पीएच-९ए, दिनांक १९ ऑक्टोबर १९८३, १९ ऑक्टोबर १९८४ यामध्ये नमूद केलेल्या १८ आजारांखेरीज एखाद्या गंभीर आजाराच्या बाबतीत जर त्यांना एखाद्या अशासकीय रुग्णालये/दवाखाना इत्यादीमध्ये दाखल व्हावयाचे झाल्यास तसे त्यांच्या प्राधिकृत देखभाल अधिकाऱ्यास ताबडतोब कळविले पाहिजे.

शा.नि. न.वि. सा.आ.वि. एमएजी. १०६२ एस, दि. १२-९-६२. व शा.नि. सा. वि. क्र. एमएजी १०८१/४९०७/ पीएच-९, दि १९-१०-८३. १९-१०-८४

टीप २.—खाली नमूद केलेल्या आजारांसाठी त्यांच्या नावासमोर दर्शविलेल्या संस्थाना मान्यता देण्यात आली आहे:—

अ. क्र.	आजाराचे नाव	प्राधिकृत संस्थेचे नाव	आदेश क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)
१	लहान मुलांचे आजार	बाई जेरबाई वाडीया रुग्णालय, मुंबई	एमएजी १०६५/१७९१४/एस, दिनांक २४ मे १९६६.
२	कर्करोग	१ टाटा मेमोरीयल रुग्णालय, मुंबई	एमएजी. १०७१/७८२०/पी., दिनांक २५ ऑगस्ट १९७१.
		२ बालाभाई नानावटी रुग्णालय, मुंबई	एमएजी १०८६/४९०७/आ.९, दिनांक १ सप्टेंबर १९८७.
		३ कॅन्सर रिलीफ सोसायटी, नागपूर	
		४ अश्विनी रुरल कॅन्सर रिसर्च ॲण्ड रिलीफ सोसायटी, बार्शी	
		५ श्री. सिद्धेश्वर कॅन्सर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सोसायटी, सोलापूर	
		६ इंडियन कॅन्सर सोसायटीच्या महाराष्ट्रातील सर्व संस्था.	
		७ कॅन्सर इन्स्टिटयूट, अड्यार मद्रास.	
३	ऑर्थोपेडीक उपचार	ऑर्थोपेडीक हॉस्पिटल, महालक्ष्मी, मुंबई	एमएजी. १०७१/७८२०/पी, दिनांक २५ ऑगस्ट १९७१.
		ऑल इंडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ फिजीकल मेडिसीन ॲण्ड रिहॉबिलिटेशन महालक्ष्मी, मुंबई	एमएजी १०८१/२९१६/आ. ९. दिनांक ५ जुलै १९८५.
४	मधुमेह	रहेजा रुग्णालय, मुंबई	एमएजी १०८१/२९१६/आ. ९, दिनांक ४ फेब्रुवारी १९८६.
५	मणक्याचे विकार, खुब्याचे विकार, वेदनायुक्त सांध्याचे विकार व ते बदलण्याची शस्त्रक्रिया, दुर्बिणीद्वारे गुडघ्याच्या विकाराचे निदान व उपचार.	संचेती इन्स्टिट्यूट फॉर ऑर्थोपेडीक रिहॅबिलिटेशन, पुणे	एमएजी १०८६/१५६४/आ. ९, दिनांक १५ जुलै १९८६.
६	(अ) हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया (Bye-Pass	सदर्न रेल्वेज, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास. ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड	एमएजी. १०८४/४१५७/ सीआर-१५६/आ. ९, दिनांक २९ एप्रिल १९८५.

अ. क्र.	आजाराचे नाव	प्राधिकृत संस्थेचे नाव	आदेश क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)
	Coronary Surgery)	हॉस्पिटल, बेल्लोर. के. ई. एम. रुग्णालय, मुंबई. जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई. बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई. कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ. श्रीचित्राई तिरुनल इन्स्टिटयुट ऑफ मेडिकल सायन्सेस अँण्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम.	
	(ब) मूत्रपिंड प्रतिरोपण (Kidney Transplan-tation)	ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज अँण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर. ऑल इंडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली. पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्यूट, चंदिगढ. जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई.	एमएजी. १०८४/४१५७/ सीआर- १५६/आ. ९. दिनांक २९ एप्रिल १९८५.
	(क) हृदय शस्त्रक्रियेची प्रकरणे	सदर्न रेल्वेज, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास. ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज अँण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर. के.ई.एम. रुग्णालय, मुंबई. ऑल इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली. बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई. जी. बी. पंत हॉस्पिटल, दिल्ली. श्रीचित्राई तिरुनल इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस अँण्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम. पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्यूट, चंदिगढ. एस.एस.के.एम हॉस्पिटल, कलकत्ता. कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ. वाडीया इन्स्टिट्यूट ऑफ कार्डिऑलॉजी, पुणे,	एमएजी. १०८४/४१५७/ सीआर- १५६/आ. ९. दिनांक २९ एप्रिल १९८५.
		रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे.	एमएजी. १०८६/२२६०/आ-९. दिनांक २७ एप्रिल १९८७.

(६) " वैद्यकीय देखभाल " म्हणजे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याने शासकीय रुग्णालयात किंवा रुग्ण जर शासकीय रुग्णालयात जाण्याच्या परिस्थितीत नसेल तर रुग्णाच्या घरी किंवा त्याने आधी मान्य केले असेल तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याच्या रोगचिकित्सा कक्षामध्ये (कन्सल्टिंग रूम) केलेली देखभाल आणि त्यामध्ये पुढील गोष्टींचा समावेश होतो :—

(अ) शासकीय रुग्णालयात किंवा शासकीय प्रयोगशाळेत उपलब्ध असतील आणि प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास आवश्यक वाटतील अशा, रोगनिदानाच्या प्रयोजनाकरिता करावयाच्या परीक्षेच्या व अन्वेषणाच्या विकृती चिकित्साविषयक, अणुजीव शास्त्रविषयक, क्ष-किरणविषयक आणि इतर पद्धती ; आणि

(ब) प्राधिकृत वेद्यकीय देखभाल अधिकारी आवश्यक असल्याचे प्रमाणित करील असा, विशेषज्ञ किंवा वैद्यकीय अधिकारी प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याशी विचारविनिमय करून ठरवील त्या मर्यादेपर्यंत व तशा रीतीने घ्यावयाचा शासकीय विशेषज्ञाचा म्हणजे शासकीय रुग्णालयाला संलग्न अशा मानसेवी वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा किंवा शासनाच्या सेवेत असणाऱ्या इतर कोणत्याही वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा किंवा तसे अधिकारी नसतील तर इतर कोणत्याही विशेषज्ञाचा सल्ला.

(७) " उपचार " म्हणजे जेथे रुग्णावर उपचार करण्यात येईल अशा शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध अशा सर्व वैद्यकीय आणि शल्यचिकित्साविषयक सुविधांचा उपयोग व त्यात पुढील गोष्टींचा समावेश होतो :—

(अ) प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याला आवश्यक वाटतील अशा, विकृती चिकित्साविषयक, अणुजीव शास्त्रविषयक, क्ष-किरण शास्त्रविषयक पद्धती किंवा अन्वेषणाच्या अन्य पद्धतींचा वापर करणे ;

(ब) राज्यातील शासकीय रुग्णालयामध्ये सर्वसाधारणपणे उपलब्ध असतील अशी विशेष किंवा सामान्य औषधे, लस, रक्तजल (Sera) किंवा त्यासंबंधीचे इतर उपचारविषयक पदार्थ पुरविणे ;

(क) शासकीय रुग्णालयामध्ये सर्वसाधारणपणे उपलब्ध नसतील आणि रुग्णाची स्थिती सुधारण्यासाठी किंवा बिघडण्यास प्रतिबंध होण्यासाठी आवश्यक असल्याबद्दल प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी लेखी प्रमाणित करील अशी औषधे, लस, रक्तजल किंवा त्यासंबंधीचे उपचारविषयक पदार्थ पुरविणे ;

(ड) जेथे रुग्णाला दाखल केले असेल अशा रुग्णालयात सर्वसाधारणपणे पुरविण्यात येणारी सर्वसाधारण वॉर्डातील जागा पुरवणे.

टीप.— रुग्णालयामध्ये विशेष जागा उपलब्ध असेल आणि जर अशी विशेष जागा घेण्याची रुग्णाची इच्छा असेल व अशा जागेबद्दलच्या आकारापैकी-मग तो आहारासह असो किंवा आहाराशिवाय असो ५० टक्के आकार देण्याची हमी देईल तर त्याला विशेष जागा पुरवण्यात येईल.

(इ) त्या रुग्णालयाकडून आंतररुग्णांना सर्वसाधारणपणे देण्यात येतात अशा शुश्रूषाविषयक सोयी.

टीप.— जेथे रुग्णाची योग्य ती शुश्रूषा करण्यात नोकरीवरील परिचर्या कर्मचारी अपुरे असतील अशा शासकीय रुग्णालयात किंवा जर रुग्णाला विशेष परिचर्या सुविधा आवश्यक असण्याइतपत त्याची परिस्मिदी (गंभीर) असेल तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास त्याच्या स्वेच्छानिर्णयानुसार, त्याला आवश्यक वाटेल अशा कालावधीसाठी एक जादा परिचारिका नेमता येईल ;

(फ) त्या रुग्णालयाकडून इतर रुग्णांना सर्वसाधारणपणे देण्यात येतो असा आहार ;

(ग) महिला रुग्णांचे बाळंतपण ;

(ह) रक्त संक्रमण (ट्रान्स्फ्युजन) सेवा ;

(आय) शासकीय दंतोपचार रुग्णालयांमध्ये कवळी इत्यादीचा खर्च वगळून उपलब्ध होणारे सर्व दंतोपचार ; शा.नि. न.वि. व सा.आ.वि क्र. एमएजी-१०७१/१६१६/पी, दिनांक १७ फेब्रुवारी १९७२.

(जे) आवश्यक असेल तेथे, रुग्णाला रुग्णालयात नेण्याकरिता रुग्णवाहिका सेवेची तरतूद करणे ;

टीप.— रुग्णवाहिका सेवा आवश्यक असेल आणि ती उपलब्ध नसेल तेव्हा रुग्णाला आणि त्याच्या/तिच्या परिचराला, आवश्यक असेल तर प्रवासाच्या नित्याच्या पद्धतीने इष्ट स्थानी प्रवासी लवकरात लवकर पोहचेल अशा निकटतम मार्गाने प्रवास करता येईल. शंकास्पद प्रकरणाच्या बाबतीत प्राधिकृत देखभाल अधिकारी निकटतम आणि अत्यंत स्वस्त दराचा मार्ग ठरवू शकेल. जर प्रत्येक मार्ग हा ५ किलोमीटरपेक्षा अधिक अंतराचा असेल तरच ही सवलत अनुज्ञेय आहे. शा.नि. न.वि. व सा.आ.वि. क्र. एमएजी-१०७०/४१७३१/एस. दिनांक १७ सप्टेंबर १९७३.

(के) (एक) मधुमेह झाल्याचे कळल्यानंतर एक वर्षाच्या कालावधीत केलेले मधुमेहाचे उपचार हे रोगाच्या प्राथमिक अवस्थेतील असल्याचे समजण्यात यावेत आणि मधुमेहाचे प्रथम निदान झाल्यानंतर, पहिल्या एका वर्षामधील उपचारासंबंधीच्या मागण्या, संबंधित प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याने, परिशिष्ट ६ मध्ये जोडलेल्या विहित नमुन्यात दिलेल्या प्रमाणपत्राच्या आधारावर संबंधित कार्यालयास स्वीकारता येतील. शासकीय कर्मचाऱ्याने रोगाचे प्रथम निदान झाल्याची तारीख याच्या मागणीमध्ये दर्शविणे आवश्यक आहे. शा.नि. न.वि. व सा.आ.वि. क्र. एमएजी-१०८३/६३३३८-एस, दिनांक ७ जून १९७४.

(दोन) शासकीय कर्मचाऱ्याच्या स्वतःच्या रोगाच्या प्राथमिक अवस्थेनंतरच्या उपचारासाठी प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्याने रोगाच्या प्राथमिक अवस्थेत दिलेले प्रमाणपत्र उपयोगात आणावे. दरवर्षी नवीन प्रमाणपत्र सादर करण्याची आवश्यकता नाही. शा.नि., सा. आ. वि. क्र. एमएजी-०८६/१०३/आ-९, दिनांक १५ मे १९८६.

मात्र शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबातील इतर कोणत्याही व्यक्तीला सदर आजारावरील औषधोपचारांच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती देताना एकदा आजार प्राथमिक अवस्थेत असताना प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर पुढील औषधोपचार चालू ठेवण्यासाठी ती व्यक्ती हयात असल्यासंबंधीचे प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे अथवा कोणत्याही राजपत्रित अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र दरवर्षी घेण्यात यावे.

(८) " राज्य " म्हणजे महाराष्ट्र राज्य.

३. शासकीय कर्मचाऱ्याने मोफत वैद्यकीय परिचर्येसाठी खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची वैद्यकीय प्रतिपूर्ती :—

(१) रुग्णाला विनामूल्य वैद्यकीय उपचाराचा हक्क राहील.

(२) जेव्हा पोट-नियम (१) खाली विनामूल्य वैद्यकीय उपचाराचा रुग्णाला हक्क असेल तेव्हा

प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे लेखी प्रमाणपत्र प्रस्तुत केल्यानंतर, त्याने अशा उपचारादाखल खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची प्रतिपूर्ती शासनाकडून शासकीय कर्मचाऱ्यास करण्यात येईल.

टीप.— रुग्णाच्या निवासस्थानची शुश्रूषा १० दिवसांहून अधिक काळ चालू राहण्याची शक्यता आहे असे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे मत असेल तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी, रुग्णावरील उपचारासाठी जरूर त्या सोयी सर्वांत जवळच्या ज्या शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध असतील त्या शासकीय रुग्णालयात रुग्णाला पाठवील.

४. **सर्वांत जवळच्या शासकीय विशेषज्ञांनी केलेली किंवा इतर कोणत्याही वैद्यकीय अधिकाऱ्याने केलेली वैद्यकीय देखभाल आणि त्यांना अनुज्ञेय असलेला प्रवास भत्ता व फी आणि त्यासाठी शासकीय कर्मचाऱ्याचा प्रवास भत्ता.—**(१) जर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे असे मत असेल की, स्वतःखेरीज आणखी कोणा व्यक्तीची वैद्यकीय देखभाल आवश्यक आहे अशी रुग्णाची परिस्थिती आहे, तर तो मुंबईच्या बाबतीत महाराष्ट्र शासनाच्या आरोग्य सेवा संचालक, मुंबई यांच्या पूर्व मान्यतेने आणि मुफसल भागामध्ये संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हा शल्यचिकित्सकाच्या पूर्वमान्यतेने आणि स्वतः जिल्हा शल्यचिकित्सक हाच प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल तर संबंधित विभागाच्या आरोग्य सेवा उप संचालकाच्या पूर्वमान्यतेने ही मान्यता लेखी घेण्यात येईल—

(अ) रुग्णाला सर्वांत जवळच्या शासकीय विशेषज्ञाकडे किंवा त्याच्या मते रुग्णाला ज्याची वैद्यकीय देखभाल आवश्यक असेल अशा इतर कोणत्याही वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे पाठवू शकेल ; किंवा

(ब) जर प्रवास झेपणार नाही इतपत रुग्ण आजारी असेल तर अशा विशेषज्ञाला किंवा इतर वैद्यकीय अधिकाऱ्याला रुग्णाची देखभाल करण्यासाठी बोलावू शकेल.

टीप.— जर पूर्वपरवानगी घेण्यामुळे विलंब होऊन रुग्णाच्या प्रकृतीस धोका पोहोचण्याची शक्यता असेल तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास, या पोट-नियमाच्या (अ) आणि (ब) मध्ये दिल्याप्रमाणे उपाययोजना करता येईल व त्याच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यास तो नंतर तत्काळ अहवाल पाठवील.

(२) पोट-नियम (१) च्या खंड (अ) खाली, सर्वांत जवळच्या शासकीय विशेषज्ञाकडे किंवा इतर वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे पाठवलेल्या रुग्णास, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे त्या बाबतीतील लेखी प्रमाणपत्र प्रस्तुत केल्यानंतर, विशेषज्ञाच्या किंवा वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या मुख्यालयापर्यंत आणि तेथपासून परतीचा प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क राहील.

(३) शासकीय विशेषज्ञ किंवा पोट-नियम (१), खंड (ब) अन्वये बोलावलेला कोणताही इतर वैद्यकीय अधिकारी यांना प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे त्या बाबतीतील लेखी प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर, रुग्णाच्या जागेपर्यंत जाण्यायेण्याच्या प्रवासाबद्दल प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क राहील.

(४) जर शासकीय विशेषज्ञाने किंवा इतर वैद्यकीय अधिकाऱ्याने रुग्णाची तपासणी आपल्या रोगनिदान कक्षामध्ये (कन्सल्टिंग रूम) केली किंवा रुग्णाच्या निवासस्थानी केली तर त्याला, वैद्यकीय सल्ल्याकरिता प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाजवी वाटेल एवढी फी देण्यात येईल.

५. रुग्ण जेथे आजारी पडतो ती जागा म्हणजे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे मुख्यालय नसेल तेव्हा रुग्णाला आणि प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याला प्रवासभत्ता देणे.—(१) रुग्ण जेथे आजारी पडतो ती जागा म्हणजे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे मुख्यालय नसेल त्या बाबतीत—

(अ) रुग्णाला अशा मुख्यालयास येण्याजाण्याच्या प्रवासाबद्दल प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क राहील ;

(ब) जर रुग्ण इतका आजारी असेल की त्याला प्रवास करता येणार नाही तर तो जेथे आजारी पडेल त्या ठिकाणी जाऊन प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी त्याची देखभाल करील आणि त्या ठिकाणी जाण्यायेण्यासाठी प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास राहील.

(२) (एक) पोट-नियम (१) च्या खंड (अ) खालील प्रवास भत्ताविषयक अर्जाबरोबर वैद्यकीय देखभाल आवश्यक होती अशा अर्थाचे, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र असेल ;

(दोन) पोट-नियम (१) च्या खंड (ब) खालील प्रवास भत्ताविषयक अर्जाबरोबर रुग्ण हा प्रवास करण्यास असमर्थ होता अशा अर्थाचे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र असेल.

६. रुग्णासह त्याची देखभाल करणारा अधिकारी आणि त्याला अनुज्ञेय असलेला प्रवास भत्ता.— नियम ४ आणि ५ खाली वैद्यकीय देखभालीसाठी रुग्णाला इतर कोणत्याही जागी प्रवास करावा लागला तर आणि वैद्यकीय देखभालीशिवाय त्याने प्रवास करणे असुरक्षित होईल असे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाटले तर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी एकतर स्वतः रुग्णाबरोबर त्याच्या घरापर्यंत जाऊ शकेल किंवा इतर कोणा सोबत्यास त्याच्याबरोबर पाठवण्याची व्यवस्था करू शकेल. जर हा सोबती म्हणजे शासकीय कर्मचारी असेल तर तो कामावर असताना प्रवास करीत असल्याचे मानण्यात येईल आणि त्याला दौऱ्यावर असल्याप्रमाणे, जाण्याच्या व परतण्याच्या प्रवासाबद्दल प्रवास भत्ता घेता येईल आणि जर तो शासकीय कर्मचारी नसेल तर त्याला रुग्ण ज्या वर्गाने प्रवास करील त्या योग्य अशा वर्गाचे प्रत्यक्ष एकेरी भाडे किंवा तो स्वतः ज्या वर्गाने प्रत्यक्ष प्रवास करील अशा खालच्या वर्गाचे भाडे मिळण्याचा हक्क राहील.

७. प्रवास भत्त्याचे दर.— (१) नियम ४ आणि ५ अन्वये केलेल्या प्रवासाबद्दलचा प्रवास भत्ता हा शासकीय कर्मचाऱ्यास दौऱ्यावर असताना अनुज्ञेय असणाऱ्या दरांनी देण्यात येईल.

(२) शासकीय कर्मचाऱ्याला स्वतःस ज्या वर्गाने प्रवास करण्याचा हक्क असेल त्याच वर्गाने प्रवास करण्याचा हक्क त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तीला राहील.

(३) रुग्णाच्या देखभालीसाठी बोलावलेल्या शासकीय वैद्यकीय अधिकाऱ्याव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही विशेषज्ञाला त्याच्या दर्जानुसार प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाजवी वाटेल अशा दरांनी प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क राहील.

८. **शासकीय आणि अशासकीय रुग्णालयांमध्ये आंतररुग्ण म्हणून मोफत उपचार घेणाऱ्या शासकीय कर्मचाऱ्यांने खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची वैद्यकीय प्रतिपूर्ती**.—(१) रुग्णाला विनामूल्य उपचाराचा हक्क राहील.

(२) रुग्णावर एखाद्या रुग्णालयात आंतररुग्ण (Indoor patient) म्हणून उपचार होणे जरूर आहे असे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाटेल त्या बाबतीत, जेथे आवश्यक त्या उपचाराच्या सोयी उपलब्ध असतील अशा शासकीय रुग्णालयात अशा उपचारांसाठी रुग्णाला पाठवण्यात यावे. अशा रुग्णालयात विनामूल्य मिळण्याचा रुग्णाला हक्क राहील.

(३) जेथे रुग्ण आजारी पडेल त्या जिल्ह्यातील शासकीय रुग्णालयात आवश्यक त्या सोयी उपलब्ध नसतील, किंवा जेथे रुग्ण आजारी पडेल त्या ठिकाणी शासकीय रुग्णालयात जागा नसेल, किंवा उक्त रुग्णालयाच्या कर्मचारी वर्गात जादा काम पडत असेल तर, प्रधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हा शल्यचिकित्सकाच्या पूर्वमान्यतेने आणि जिल्हा शल्यचिकित्सक हा स्वतःच प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल त्या बाबतीत संबंधित विभागाच्या (Division) आरोग्य उप संचालकाच्या पूर्वमान्यतेने ही मान्यता लेखी घेण्यामुळे विलंब लागून रुग्णाच्या आरोग्याला धोका पोहोचत नसेल तर ती लेखीच घेण्यात येईल. जेथे जरूर तो उपचार पुरवणे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याच्या मते शक्य असेल अशा ठिकाणाच्या किंवा त्या ठिकाणाजवळच्या (मग ते ठिकाण जिल्ह्याबाहेरचे असले तरी चालेल) शासकीय किंवा अशासकीय रुग्णालयात रुग्णाला पाठवील.

(४) शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध नसणारे विशेष प्रकारचे उपचार पुरवणाऱ्या अशासकीय रुग्णालयात एखाद्या रुग्णाला पाठवणे त्याच्या हिताच्या दृष्टीने अत्यंत आवश्यक आहे असे प्राधिकृत देखभाल अधिकाऱ्यास वाटेल त्या बाबतीत तो मुंबईमध्ये महाराष्ट्र शासनाच्या आरोग्य सेवा संचालकाच्या पूर्वमान्यतेने, आणि मुफसल क्षेत्रात, संबंधित जिल्ह्याच्या शल्यचिकित्सकाच्या पूर्वमान्यतेने आणि जिल्हाशल्यचिकित्सक हा स्वतःचा प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी असेल त्या बाबतीत संबंधित विभागाच्या आरोग्य सेवा उप संचालकाच्या पूर्वमान्यतेने, ही मान्यता लेखी घेण्यामुळे विलंब लागून रुग्णाच्या आरोग्याला धोका पोहोचत नसेल तर ती लेखीच घेण्यात येईल. विशेष उपचारासांठी शासनाने मान्यता दिलेल्या सर्वांत जवळच्या अशासकीय रुग्णालयात रुग्णाला पाठवील.

(५) पोट-नियम (१), (२), (३) आणि (४) अन्वये जो उपचार विनामूल्य मिळण्याचा हक्क शासकीय कर्मचाऱ्याला किंवा त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तीला असेल त्या उपचारासाठी त्याने खर्च केलेल्या कोणत्याही रकमेची प्रतिपूर्ती, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे जरूर ते प्रमाणपत्र आणि त्याच्या मागणीच्या पुष्ट्यर्थ प्रमाणके (Vouchers) सादर केल्यानंतर, त्याला करण्यात येईल ; परंतु प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास वाजवी वाटेल एवढ्याच रकमेची शासन प्रतिपूर्ती करील.

९. **रुग्णाच्या निवासस्थानी उपचार करणे**.—(१) योग्य ते शासकीय रुग्णालय नाही किंवा दूर अंतरावर आहे किंवा त्याचा आजार तीव्र स्वरूपाचा आहे या कारणास्तव प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याच्या मते रुग्णावर नियम ८ च्या पोट नियम (२) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे उपचार करता येत नसतील तर, रुग्णाच्या निवासस्थानी उपचार देता येईल.

(२) जेव्हा पोट-नियम (१) अन्वये रुग्णावर त्याच्या निवासस्थानी उपचार करण्यात येईल तेव्हा त्याला नियम ८च्या पोट-नियम (२) अन्वये विनामूल्य असा जो उपचार मिळण्याचा हक्क प्राप्त झाला असता त्या उपचाराच्या खर्चाइतकी रक्कम, अशा उपचारावर त्याने केलेल्या खर्चादाखल मिळण्याचा हक्क राहील, मात्र आहारावरील खर्च यातून वगळण्यात येईल आणि प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र आणि प्रमाणके (Vouchers) सादर करावी लागतील.

(३) पोट-नियम (२) खाली अनुदेय असणाऱ्या रकमांची मागणी करताना, पुढील गोष्टी नमूद करणारे प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे लेखी प्रमाणपत्र मागणीबरोबर पाठवण्यात येईल.

(अ) पोट-नियम (१) मध्ये उल्लेख केलेले मत असण्याची कारणे ; आणि

(ब) पोट-नियम (२) मध्ये उल्लेख केलेल्या उपचाराचा खर्च.

१०. **औषधे पुरवणे आणि शासकीय दवाखान्यात आणि रुग्णालयात उपलब्ध नसलेल्या औषधांच्या रकमेची प्रतिपूर्ती करणे.**—प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याने विहित केलेली सर्व औषधे शक्यतोवर रुग्णावर जेथे उपचार करण्यात येईल त्या ठिकाणच्या शासकीय रुग्णालयातून किंवा दवाखान्यातून देण्यात येतील :

परंतु जेव्हा एखादे औषध, लस रक्तजल (Sera) किंवा इतर उपचारविषयक पदार्थ अशा रुग्णालयात सर्वसाधारणपणे उपलब्ध नसतील तेव्हा शासकीय कर्मचारी ती प्रथम खरेदी करू शकेल आणि नंतर त्याला, प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र आणि जरूर ती प्रमाणके सादर केल्यानंतर शासनाकडून त्याची प्रतिपूर्ती केली जाईल.

टीप.—जे पदार्थ औषधे नसून प्रामुख्याने अन्नाच्या स्वरूपाचे, शक्तिवर्धके (टॉनिके) किंवा प्रसाधनविषयक पदार्थ आहेत त्यांच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती या नियमाखाली अनुज्ञेय नाही. हे पदार्थ अन्नविषयक पदार्थ, शक्तिवर्धके (टॉनिके) किंवा प्रसाधनविषयक पदार्थ आहेत की नाहीत हे ठरवण्यासाठी भारत सरकारने आपल्या कर्मचाऱ्यांकरिता तयार केलेल्या यादीचा अवलंब करण्यात येईल.

११. **वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या मागण्या सादर करणे.**—(१) या नियमाखाली अनुज्ञेय असणाऱ्या प्रतिपूर्तीच्या सर्व मागण्या, संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याच्या नियंत्रक प्राधिकाऱ्याकडे, वैद्यकीय देखभाल किंवा उपचार पूर्ण झाल्यापासून एक वर्षाच्या आत, सादर करण्यात येतील आणि त्या संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याचे भत्ते व मानधन ज्या लेखाशीर्षाखाली खर्ची घालण्यात येत असेल त्याच लेखाशीर्षाखाली खर्ची घालण्यात येतील.

(२) संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याच्या प्रवासभत्ता बिलांवर प्रतिस्वाक्षरी करण्यास सक्षम असणारे नियंत्रक प्राधिकारी प्रतिपूर्तीच्या सर्व मागण्यांवर प्रतिस्वाक्षरी करतील. अशा सर्व मागण्यांच्या पृष्ठ्यर्थ आवश्यक ती बिले, प्रमाणके, प्रमाणपत्रे इत्यादी सादर करण्यात येतील. नियंत्रक प्राधिकारी प्रतिस्वाक्षरी करण्यापूर्वी या मागण्या नियमांनुसार अनुज्ञेय आहेत याविषयी आपली खात्री करून घेतील.

१२. वैद्यकीय देखभालीच्या संबंधात केलेला परंतु त्यात समाविष्ट न केलेला सेवांवरील खर्च.—(१) या नियमानुसार विनामूल्य वैद्यकीय देखभाल व उपचार मिळण्याचा हक्क असणाऱ्या रुग्णाच्या वैद्यकीय देखभालीच्या किंवा उपचाराच्या संबंधात केलेल्या सेवांवर केलेला परंतु त्यात समाविष्ट न होणारा खर्च प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी ठरवील व तो खर्च रुग्णाकडून भरण्यात येईल.

(२) वैद्यकीय देखभाल किंवा उपचार यात एखाद्या सेवेचा समावेश होतो किंवा नाही असा कोणताही प्रश्न उपस्थित झाला तर तो महाराष्ट्र शासनाच्या आरोग्य सेवा संचालकांकडे विचारार्थ पाठवण्यात येईल व आरोग्य सेवा संचालक आवश्यक तर तो शासनाकडे पाठवील. शासनाचा निर्णय अंतिम राहील.

१३. मोफत वैद्यकीय देखभालीसाठी उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश आणि ओरिसा यांच्या शासनाशी केलेली परस्पर व्यवस्था.—महाराष्ट्र शासनाने उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश आणि ओरिसा यांच्या शासनाशी त्या त्या शासनांच्या रुग्णालयांमध्ये शासकीय कर्मचाऱ्यांची वैद्यकीय देखभाल व त्यांच्यावर उपचार विनामूल्य करण्यासंबंधी पुढील शर्तीवर आपसात व्यवस्था केली आहे :—

(१) एका शासनाचा कर्मचारी इतर राज्यांच्या प्रदेशात कामासाठी राहिला असेल किंवा प्रवास करीत असताना आजारी होईल अशाच बाबतीत विनामूल्य वैद्यकीय उपचार (विशेष औषधांचा खर्च वगळून) मर्यादित राहतील.

(२) शासकीय कर्मचारी रजा घेऊन अन्य कोणत्याही राज्यात जातील अशा बाबतीत किंवा स्वतःच्या निवडीनुसार विशिष्ट वैद्यकीय अधिकाऱ्यांचा सल्ला घेण्यासाठी किंवा विशिष्ट संस्थेत उपचार करुन घेण्यासाठी प्रवास करील त्याबाबतीत ही व्यवस्था लागू होणार नाही.

शा.नि., न.वि. व सा.आ.वि.क्र. एमएजी १०७६/ ७९८१९, दिनांक ६ मे १९६८.

१४. कुटुंबातील व्यक्तींची संख्या.—ज्यांना ३ पेक्षा कमी मुले असतील अशा कुटुंबांनी ३ जिवंत मुलांइतके आपले कुटुंब मर्यादित ठेवलेले नसेल किंवा त्यांना ३ पेक्षा जास्त जिवंत मुले असतील अशा कुटुंबांनी आपले कुटुंब सध्या आहे एवढेच मर्यादित ठेवलेले नसेल अशा कुटुंबांना वरील नियमानुसार शासकीय कर्मचाऱ्यांना आणि त्यांच्या कुटुंबियांना मिळणाऱ्या विनामूल्य वैद्यकीय उपचारासंबंधीच्या सवलती मिळणार नाहीत.

टीप.—हा नियम, १५ ऑगस्ट १९६८ पासून अमलात आला आहे.

१५. निर्बीजीकरण शस्त्रक्रिया केल्यानंतर त्या व्यक्तीला विनामूल्य वैद्यकीय उपचार अनुज्ञेय असणे.—राज्यामध्ये कुटुंब नियोजन कार्यक्रम कार्यान्वित करण्यासाठी मंत्रिमंडळाच्या उप समितीने दिलेल्या अहवालावर आधारित कुटुंब नियोजन कार्यक्रमाच्या संबंधातील शासनाच्या धोरणानुसार १५ ऑगस्ट १९६८ रोजी ज्यांची ३ पेक्षा अधिक मुले जिवंत आहेत, अशा आईवडिलांनी (स्त्रि-पुरुषांनी) त्या तारखेनंतर त्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तींची संख्या आणखी वाढविली असली तरी सुद्धा जी १५ऑगस्ट १९६८ पूर्वी जन्मलेली आहेत. अशा मुलांना वैद्यकीय सोयी मिळण्याच्या हक्कास कोणतीही बाधा येता कामा नये. आईवडिलांना तसेच ठरवून दिलेल्या मर्यादेपेक्षा अधिक असलेल्या जादा मुलाला विनामूल्य वैद्यकीय उपचारांसंबंधीच्या सवलती मिळणार नाहीत. विनामूल्य वैद्यकीय उपचाराच्या सवलती मिळण्याचा ज्यांना हक्क होता अशा मुलांना अनुज्ञेय असलेल्या विनामूल्य वैद्यकीय उपचाराच्या सोयी मिळण्याचे चालूच राहील. परंतु जननक्षम गटात असताना जर आईवडिलांनी (शासकीय कर्मचारी किंवा त्याची पत्नी) निर्बीजीकरणाची शस्त्रक्रिया करून घेतली असेल आणि अशी शस्त्रक्रिया जेथे करण्यात आली, त्या रुग्णालयाच्या किंवा दावाखान्याच्या प्रभारी असलेल्या सक्षम वैद्यकीय प्राधिकाऱ्याचे तशा अर्थाचे प्रमाणपत्र सादर केले असेल तर शस्त्रक्रिया केल्याच्या तारखेपासून वैद्यकीय सवलती मिळण्याचा त्यांना पुन्हा हक्क राहील. परंतु ठरवून दिलेल्या मार्यादेहून अधिक असलेल्या मुलास/मुलांना अशा सवलती मिळणार नाहीत.

शा.नि., न.वि. १५ व सा.आ.वि. क्र. एमएजी १०७१/ ४१८०१/एस. दिनांक २९ एप्रिल १९७४.

१५-अ. मोफत वैद्यकीय उपचारांसाठी कर्मचाऱ्यास अपात्र ठरवण्यात आल्यानंतर, त्याने निर्बीजीकरण शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, त्यानंतर त्यास मोफत वैद्यकीय उपचारांसाठी पात्र ठरवणे.—शासकीय कर्मचाऱ्यास मोफत वैद्यकीय उपचारासाठी अपात्र ठरवण्यात आल्यानंतर त्याने निर्बीजीकरण शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, उक्त कालावधीत वैद्यकीय देखभालविषयक नियमांचा कोणत्याही प्रकारे भंग झालेला नसल्यास, त्या शासकीय कर्मचाऱ्यास आणि त्याच्या विवाहसाथीस (स्पाऊस) त्यास वरीलप्रमाणे अपात्र ठरविण्यात आल्याच्या तारखेपासून मोफत वैद्यकीय उपचार मिळण्याचा हक्क प्राप्त झाल्याचे समजण्यात आले पाहिजे.

शा.नि., सा. आ. वि. क्र. टीबीसी, १०-८१/२७०८/ पीएच-९, दिनांक २४ जून १९८५.

१६. निकडीच्या परिस्थितीमध्ये खाजगी रुग्णालयामध्ये केलेले आंतरउपचार, परदेशात केलेले उपचार, विशेषज्ञांनी केलेले उपचार आणि त्यांची प्रतिपूर्ती, साधनसामग्री आणि उप-यंत्रे यांवरील खर्चाची प्रतिपूर्ती.—(१) शासकीय कर्मचाऱ्याने १८ विशेष आजारांच्याबाबतीत निकडीच्या परिस्थितीमध्ये काही प्रमाणात खाजगी रुग्णालयांमध्ये घेतलेल्या आंतर उपचारांकरिता त्याने केलेल्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीचा हक्क आहे.

शा.नि., सा. आ. वि., क्र. एमएजी. १०८१/ ४९०७/पीएच-९ए, दिनांक १९ ऑक्टोबर १९८३, १९ ऑक्टोबर १९८४ आणि २ जानेवारी १९८५.

शासन निर्णय, क्रमांक एमएजी. १०८१/४९०७/पीएच-९ए, दिनांक १९ ऑक्टोबर १९८३ च्या परिच्छेद ३ मध्ये नमूद केलेल्या दरानुसार, शासकीय रुग्णालयातील शुश्रुषालयीन दराच्या ५० टक्के रक्कम वसूल करून " रुग्णालयात ठेवण्यावर " (हॉस्पिटलायझेशन) झालेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यात आली पाहिजे.

या उपचाराच्या वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या मागण्या परिशिष्ट चार आणि पाचमधील " क " व " ड " ह्या विहित नमुन्यामध्ये सादर करण्यात आल्या पाहिजेत.

(२) राज्य शासकीय रुग्णालयांमध्ये ज्या रोगांसाठी अद्यापि पुरेशा सोयी नाहीत. अशा दिनांक २९ एप्रिल १९८५ च्या शासन निर्णयात जादा दाखल केलेल्या पुढील आजारांच्या बाबतीत, राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना व त्याच्या कुटुंबियांना दिनांक २९ एप्रिल १९८५ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद ५ मधील सूचीत दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांमध्ये विशेषज्ञाकडील उपचाराचा फायदा घेता येईल :—

(एक) उपमार्ग साधक हृदय शस्त्रक्रिया (बायपास कॉरोनरी सर्जरी)

(दोन) मुत्रपिंड रोपण

(तीन) रक्ताचा कर्करोग

(चार) हृदयावरील शस्त्रक्रिया

अशा प्रकरणामध्ये प्रवासावरील खर्च वगळता, ज्या रुग्णालयामध्ये उपचार घेण्यात आले अशा संबंधित रुग्णालयाने आकारलेल्या संपूर्ण खर्चाची प्रतिपूर्ती करून देण्यात आली पाहिजे.

(३) ज्या आजारांसाठी भारतातील उपचारासाठी ज्या सोयी व्यापक प्रमाणात सुस्थापित झालेल्या नाहीत आणि आजारासाठी जे विदेशी उपचार उपलब्ध असल्याचे समजण्यात येते, अशा सोयीसाठी, संचालक, आरोग्य सेवा यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने निश्चित केलेल्या आजारांच्या बाबतीत वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस परवानगी देण्यात आलेली आहे. ही प्रतिपूर्तीची रक्कम असे उपचार भारतात मुंबई येथील बॉम्बे हॉस्पिटलमध्ये घेण्यात आले असते तर जो खर्च आला असता त्या खर्चाएवढी मर्यादित असावी.

शा.नि. क्र. एमएजी. १०८४/४१५७/सीआर-१५६/पीएच-९ए, दिनांक २९ एप्रिल १९८५.

अशा प्रकरणामधील विमान प्रवासाच्या भाड्याच्या खर्चाची प्रतिपूर्तीसंबंधीचा विचार करण्यात येणार नाही. अशी अपवादात्मक प्रकरणे शासन निर्णय, क्रमांक एमएजी. १०८४/४१५७/सीआर-१५६/पीएच-९ ए, दिनांक २९ एप्रिल १९८५ च्या परिच्छेद १(३) मध्ये नमूद केलेली आहेत.

शा.नि., न.वि. व सा.आ.वि. क्र. एमएजी. १०८२/४१९ सीआर-६३/पीएच-९अ, दिनांक ३१ डिसेंबर १९८४.

(४) शासकीय कर्मचाऱ्याने घेतलेल्या उपचारासाठी ज्यांची अत्यंत आवश्यकता आहे अशी किमती उपयंत्रे व साधनसामग्री खरेदी करण्यावर झालेल्या खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस परवानगी देण्यात आली आहे.

(५) टाटा रुग्णालयामध्ये कर्करोगावर केलेल्या उपचारांसाठी झालेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती चालू ठेवण्यात आली पाहिजे. तथापि, स्पेशल नर्सिंग होममध्ये दाखल केल्यास झालेला खर्च पोट-नियम (९) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे विनियमित करण्यात येईल.

शा.नि. सा.आ.वि. क्र. एमएजी. १०८४/११६/पीएच-९ ए, दिनांक २१ जुलै १९८४ व २४ ऑगस्ट १९८४.

१७. वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या पूर्वीच्या पद्धतीचे सुलभीकरण.—शासकीय कर्मचाऱ्याला वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मिळण्यात होणारा विलंब टाळण्यासाठी वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची पूर्वीची कार्यपद्धती सुलभ करण्यात येत आहे. प्रमाणकांवर प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याने प्रतिस्वाक्षरी करण्याची आवश्यकता नाही.

प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी नमुना (यथास्थिती) " अ " किंवा " ब " मध्ये एक प्रमाणपत्र देईल आणि त्या प्रमाणपत्राच्या आधारे, शासकीय कर्मचारी बाजारातून औषधे व उपयंत्रे खरेदी करू शकेल आणि त्याची खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची मागणी परिशिष्ट " दोन " आणि " तीन " मध्ये दिलेल्या नमुना " अ " किंवा " ब " मध्ये प्रमाणकासह सदर करू शकेल.

१८. **हृदय शस्त्रक्रिया, मूत्रपिंड रोपण शस्त्रक्रिया, रक्ताचा कर्करोग आणि उपमार्ग साधक हृदय शस्त्रक्रिया (बायपास कॉरोनरी सर्जरी) यांसाठी आगाऊ रक्कम देणे.—** शासकीय कर्मचाऱ्यांना, हृदय शस्त्रक्रिया, मूत्रपिंड रोपण शस्त्रक्रिया, रक्ताचा कर्करोग आणि उपमार्ग साधक हृदय शस्त्रक्रिया (बायपास कॉरोनरी सर्जरी) यांच्या बाबतीत उपयंत्रे आणि किंमती औषधे खरेदी करता येण्यासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यांना सहाय्य देण्यासाठी रुपये ४५,००० एवढी अगाऊ रक्कम किंवा उपयंत्रे आणि किंमती औषधे यांवरील प्रत्यक्ष खर्च, या पैकी जो कमी असेल तेवढ्या खर्चाची रक्कम मंजूर करण्यात आली आहे.

शा.नि., सा.आ.वि. क्र. एमएजी. १०८३/४११९/ पीएच-९ ए, दिनांक २१ ऑगस्ट १९८५.

महाराष्ट्राचे राज्यापाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

डी. टी. जोसेफ,
शासनाचे सचिव.

6. महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वैद्यकीय मदत) नियम, १९६६

१. **संक्षिप्त नाव**.–(१) या नियमास, महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वैद्यकीय मदत) नियम, १९६६ असे म्हणता येईल.

(२) ते दिनांक १ ऑक्टोबर १९६५ पासून अंमलात आले आहेत असे मानण्यात येईल.

२. **व्याख्या**.—या नियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर,

(१) " अधिनियम " म्हणजे मुंबई विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६ ;

(२) " प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकारी " म्हणजे—

(एक) बृहन्मुंबईमध्ये अधीक्षक, सेंट जॉर्ज रुग्णालय, अधिष्ठता, किंवा उप अधीक्षक, जे. जे. रुग्णालय व अधीक्षक, जी. टी. रुग्णालय व कामा व ऑल्ब्लेस रुग्णालय व आमदार निवासाचा प्रभारी वैद्यकीय अधिकारी.

(दोन) नागपूर येथे अधिष्ठाता किंवा उप अधीक्षक, सरकारी वैद्यकीय महाविद्यालय, नागपूर व जिल्हा शल्यचिकित्सक, नागपूर किंवा राज्य सरकार **शासकीय राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे याबाबत विनिर्दिष्ट करील असा इतर अधिकारी; आणि

(तीन) इतरत्र, जिल्ह्यातील आपल्या अधिकाऱ्यावर उपचार करण्यासाठी राज्य सरकारने नेमलेला जिल्ह्याचा प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी ;

आणि त्यात अशा आदेशात विनिर्दिष्ट करण्यात येईल असा या नियमांच्या सर्व किंवा कोणत्याही उपबंधान्वये प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्यांची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी उप-खंड (एक) किंवा (दोन) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही सरकारी रुग्णालयाच्या अधिक्षकाने किंवा जिल्ह्याच्या प्रमुख वैद्यकीय अधिकाऱ्याने याबाबत लेखी आदेशाद्वारे यथोचितरित्या प्राधिकृत केलेल्या कोणताही अधिकारी याचा समावेश होतो ;

(३) " सरकारी रुग्णालय " म्हणजे राज्य सरकारने चालवलेले रुग्णालय किंवा दवाखाना आणि त्यात त्यास जोडलेल्या कोणत्याही शुश्रूषालयाचा समावेश होतो ;

(४) " वैद्यकीय मदत " म्हणजे प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याने सरकारी रुग्णालयात किंवा आपल्या संमंत्रक कक्षात किंवा रुग्णाच्या घरी दिलेली वैद्यकीय मदत, आणि त्यात—

(एक) रोगनिदानाच्या प्रयोजनासाठी राज्यातील कोणत्याही सरकारी रुग्णालयात किंवा सरकारी प्रयोगशाळेत उपलब्ध असलेल्या व प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याला आवश्यक वाटणाऱ्या विकृतीचिकित्सा, अणुजीवशास्त्रीय, क्ष-किरण शास्त्रीय किंवा अन्य तपासणी पद्धतीचा;

(दोन) प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याशी विचारविनियम केल्यानंतर विशेषज्ञ किंवा वैद्यकीय अधिकारी ठरवील अशा मर्यादेपर्यंत व अशा रीतीने आवश्यक असल्याचे प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकारी प्रमाणित करील अशा विशेषज्ञाशी किंवा अन्य वैद्यकीय अधिकाऱ्याशी मग तो सरकारी अधिकारी असो किंवा नसो, केलेल्या विचारविनिमयाचा समावेश होतो ;

(५) " रुग्ण " म्हणजे अधिनियमाच्या कलम ६ अन्वये वैद्यकीय मदत व उपचार करून घेण्याचा हक्क असलेला महाराष्ट्र विधानसभेचा किंवा महाराष्ट्र विधानपरिषदेचा सदस्य किंवा अशा सदस्यांच्या कुटुंबातील व्यक्ती ;

(६) " उपचार " यात, ज्या सरकारी रुग्णालयात रुग्णावर उपचार करण्यात येतो त्या रुग्णालयात उपलब्ध असलेल्या सर्व वैद्यकीय व शस्त्रक्रियेच्या सोयींचा उपयोग करण्याचा समावेश होतो ; तसेच, त्यात—

(एक) प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याला आवश्यक वाटतील अशा विकृतीचिकित्सा, अणुजीवशास्त्रीय, क्ष-किरणशास्त्रीय, किंवा अन्य पद्धतीचा उपयोग,

(दोन) सामान्यपणे राज्यातील सरकारी रुग्णाल्यांत अशा रीतीने उपलब्ध नसलेली औषधे, लस, रक्तजल किंवा अन्य रोगनिवारक पदार्थांचा पुरवठा,

(तीन) रुग्ण बरा होण्यासाठी किंवा त्याची प्रकृती गंभीर रीत्या बिघडू नये म्हणून आवश्यक असल्याचे प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकारी लेखी प्रमाणित करील अशी जी औषधे, लस, रक्तजल किंवा अन्य रोगनिवारक पदार्थ अशा रीतीने सामान्यपणे उपलब्ध नसतील व ज्यांच्याबाबतीत केंद्रीय सेवा (वैद्यकीय मदत) नियम, १९४४ अन्वये परतावा अनुज्ञेय नाही, अशा औषधांच्या यादीत ज्यांचा समावेश नसेल अशा औषधांचा, लसींचा, रक्तजलाचा किंवा अन्य रोगनिवारक पदार्थांचा पुरवठा ;

(चार) ज्या रुग्णालयात रुग्णाला दाखल केले असेल त्या रुग्णालयात सामान्यपणे देण्यात येणारी व रुग्णाच्या दर्जाला शोभणारी जी जागा दिली जाते अशी जागा ;

(पाच) ज्या रुग्णालयात रुग्णाला दाखल केले असेल त्या रुग्णालयात सामान्यपणे परिचारिका ज्या सेवा करतात त्या सेवा ;

(सहा) रोगाचे स्वरूप लक्षात घेऊन रुग्ण बरा होण्यासाठी किंवा त्याची प्रकृति गंभीर रीत्या बिघडू नये म्हणून जी शुश्रूषा आवश्यक असल्याचे प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकारी लेखी प्रमाणित करील अशी विशेष शुश्रूषा ;

(सात) पथ्याहार;

यांचाही समावेश होतो ; परंतु त्यात उप-खंड (चार) मध्ये वर्णन केलेल्या जागेव्यतिरिक्त रुग्णाच्या विनंतीप्रमाणे जी जागा दिली जाते तिचा समावेश होत नाही.

३. **वैद्यकीय मदत**.—(१) रुग्णास विनामूल्य वैद्यकीय मदत मिळण्याचा हक्क असेल.

(२) जेव्हा रुग्णाला पोट-नियम (१) अन्वये विनामूल्य वैद्यकीय मदत मिळण्याचा हक्क असेल तेव्हा. अशा वैद्यकीय मदतीसाठी त्याने कोणतीही रक्कम भरली असेल तर त्यास राज्य सरकार ठरवील अशा रीतीने त्या रकमेची प्रतिपूर्ती राज्य सरकारकडून करण्यात येईल.

४. **उपचार**.—(१) रुग्णाला विनामूल्य उपचार करून घेण्याचा हक्क असेल.

(२) रुग्णाच्या हिताच्या दृष्टीने त्याला उपचारासाठी सरकारी रुग्णालयात पाठवणे इष्ट आहे असे प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याचे मत असेल तेव्हा, तो रुग्ण जेथे आजारी पडला असेल त्या ठिकाणचे किंवा जिल्ह्यातील जे सरकारी रुग्णालय प्राधिकृत परिचर्या अधिकाऱ्याच्या मते आवश्यक ते उपचार करू शकत असेल अशा सरकारी रुग्णालयात त्या रुग्णाला विनामूल्य उपचार करून घेण्याचा हक्क असेल.

(३) पोट-निमय (२) अन्वये रुग्णाला सरकारी रुग्णालयात विनामूल्य उपचार करून घेण्याचा हक्क असेल तेव्हा अशा उपचारांसाठी त्याने रक्कम दिली असेल तर त्या रुग्णास राज्य सरकार ठरवील अशा रीतीने त्या रकमेची प्रतिपूर्ती राज्य सरकारकडून करण्यात येईल.

(४) प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याने विहित केलेली सर्व औषधे, शक्य असेल तेथवर, बृहन्मुंबईमध्ये सेंट जॉर्ज रुग्णालयात व अन्यत्र प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकारी त्याबाबत विनिर्दिष्ट करील अशा सरकारी रुग्णालयात देण्यात येतील :

परंतु कोणतीही औषधे, लस, रक्तजल किंवा अन्य रोगानिवारक पदार्थ सामान्यपणे अशा कोणत्याही रुग्णालयात उपलब्ध नसतील तेव्हा, त्या रुग्णास प्रथमतः ती विकत घेता येतील व त्यांच्या किंमतीची प्रतिपूर्ती, राज्य सरकार ठरवील अशा रीतीने प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र व तसेच आवश्यक ती प्रमाणके हजर केल्यावर, राज्य सरकारकडून करण्यात येईल. (परिशिष्ट).

५. **विशेषज्ञाकडून उपचार**.—(१) प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याच्या मते रुग्णाची स्थिती इतकी गंभीर स्वरूपाची किंवा विशेष स्वरुपाची आहे की, आपल्या खेरीज अन्य व्यक्तींच्या वैद्यकीय मदतीची आवश्यकता आहे, तर त्यास,—

(अ) त्याच्या मते त्या रुग्णाला ज्याच्या वैद्यकीय मदतीची आवश्यकता आहे अशा अगदी जवळच्या विशेषज्ञाकडे किंवा राज्यातील अन्य वैद्यकीय अधिकाऱ्याकडे त्या रुग्णाला पाठवता येईल ; किंवा

(ब) तो रुग्ण प्रवास न करू शकण्याइतका आजारी असेल, तर त्या रुग्णावर उपचार करण्यासाठी अशा विशेषज्ञाला किंवा अन्य वैद्यकीय अधिकाऱ्याला बोलावता येईल.

(२) पोट-नियम (१) च्या खंड (ब) अन्वये बोलावलेल्या विशेषज्ञाला किंवा अन्य वैद्यकीय अधिकाऱ्याला, प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याने दिलेली लेखी प्रमाणपत्रे हजर करून ज्या ठिकाणी रुग्ण असेल तेथपर्यंत केलेल्या प्रवासाबद्दल प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल.

६. **प्रवासात वैद्यकीय मदत**.— ज्या ठिकाणी रुग्ण आजारी पडला असेल ते ठिकाण प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याचे मुख्यालय नसेल व रुग्णावर उपचार करणाऱ्या वैद्यक व्यवसायींचे किंवा सरकारी वैद्यकीय अधिकाऱ्यांचे असे मत असेल की, प्रवासात आपण स्वतः किंवा अन्य व्यक्तीबरोबर असल्याशिवाय, रुग्णाने यथास्थिती, जिल्हा मुख्यालयापर्यंतचा किंवा बृहन्मुंबईपर्यंतचा प्रवास करणे रुग्णाच्या दृष्टीने सुरक्षित नाही तर, ती स्वतः रुग्णाबरोबर जाईल किंवा दुसऱ्या एखाद्या व्यक्तीला पाठविण्याची व्यवस्था करील. अशाबाबतीत, परिचर्या अधिकारी हा सरकारी कर्मचारी असेल तर तो कर्तव्यार्थ प्रवास करीत आहे असे मानण्यात येईल व त्यास जाण्याच्या व परतीच्या प्रवासाबद्दल दौऱ्यावरील प्रवासाप्रमाणे प्रवास भत्ता काढता येईल, आणि तो सरकारी कर्मचारी नसेल तर, त्यास प्रत्यक्ष खर्च मिळण्याचा हक्क असेल.

७. आयुर्वेदिक किंवा होमिओपॅथिक उपचार.—रुग्णावर आयुर्वेदिक किंवा होमिओपॅथिक उपचार करणे आवश्यक असेल तर त्यास यथास्थिति अधीक्षक, एम. ए. पोदार रुग्णालय, मुंबई, पुणे, नागपूर व नांदेड येथील आयुर्वेदिक रुग्णालयाचा अधीक्षक किंवा मुख्य वैद्यकीय अधिकारी किंवा मानसेवी प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी होमिओपॅथिक रुग्णालय, मुंबई यांचा सल्ला घेता येईल आणि अशाबाबतीत, यथास्थिती अधीक्षक किंवा मुख्य वैद्यकीय अधिकारी या नियमांच्या प्रयोजनासाठी प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकारी म्हणून मानण्यात येईल. अधीक्षक किंवा मुख्य वैद्यकीय अधिकाऱ्यास आपापल्या रुग्णालयात विकृती–चिकित्सा, अणूजीवशस्त्रीय, क्ष–किरण, शास्त्रीय किंवा अन्य तपासणी पद्धतीची व्यवस्था करता येईल.

८. रुग्णाच्या निवासस्थानी उपचार.—(१) प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याच्या मते योग्य असे रुग्णालय नसल्यामुळे किंवा ते दूर असल्यामुळे किंवा आजारीपणाच्या तीव्रतेमुळे नियम ४, पोट–नियम (२) मध्ये उपबंधित केल्याप्रमाणे रुग्णावर उपचार करणे शक्य नसेल तर त्या रुग्णाच्या निवासस्थानी त्याच्यावर उपचार करता येईल.

(२) पोट-नियम (१) अन्वये रुग्णावर त्याच्या निवासस्थानी उपचार करण्यात येईल तेव्हा, त्यास अशा उपचारासाठी आलेल्या खर्चाबद्दल, जर त्याच्यावर नियम ४, पोट–नियम (२) अन्वये उपचार केला असता तर त्यास या नियमान्वये विनामूल्य जो उपचार करून घेण्याचा हक्क प्राप्त झाला असता अशा उपचाराच्या खर्चाइतकी रक्कम मिळण्याचा त्यास हक्क असेल.

९. या नियमान्वये अनुज्ञेय खर्चाखेरीज अन्य खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याचा हक्क असणार नाही.—या नियमातील कोणत्याही गोष्टीमुळे, या नियमात स्पष्टपणे उपबंधित केले असेल त्याव्यतिरिक्त, रुग्णास दिलेल्या कोणत्याही वैद्यकीय मदतीमुळे किंवा उपचारामुळे त्याला जो खर्च आला असेल त्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याचा रुग्णाला हक्क प्राप्त होतो असे मानले जाणार नाही.

१०. निरसन व व्यावृत्ती.—महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वैद्यकीय मदत) नियम, १९६३ हे उक्त नियमांचे निरसन करण्यापर्वी केलेल्या किंवा करण्याचे राहून गेलेल्या गोष्टींच्या संबंधी असेल ते खेरीजकरून याद्वारे निरसित करण्यात येत आहेत.

परिशिष्ट एक

केंद्र/राज्य शासकीय कर्मचारी आणि त्यांचे कुटुंबीय यांची वैद्यकीय देखभाल आणि/किंवा उपचार यांच्या संबंधात करण्यात आलेल्या वैद्यकीय खर्चाच्या परताव्याची मागणी करण्याकरिता करावयाच्या अर्जाचा नमुना

टीप.—प्रत्येक रुग्णाकरिता स्वतंत्र नमुना वापरावा.

१. शासकीय कर्मचाऱ्याचे नाव व पदनाम (ठळक अक्षरात)

२. कर्मचारी ज्या कार्यालयात नोकरीत आहे त्या कार्यालयाचे नाव.

३. वित्तीय नियमांमध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे शासकीय कर्मचाऱ्याचे वेतन आणि इतर वित्तलब्धी स्वतंत्रपणे दर्शविण्यात याव्यात.

४. कामाचे ठिकाण

५. प्रत्यक्ष निवासस्थानाचा पत्ता

६. रुग्णाचे नाव आणि शासकीय कर्मचाऱ्याशी त्याचे / तिचे नाते.

टीप.—मुलाच्या बाबतीत वयसुद्धा नमूद करावे.

७. ज्या ठिकाणी रुग्ण आजारी झाला असेल ते ठिकाण

८. आजाराचे स्वरूप व कालावधी

९. मागणी केलेल्या रकमेचा तपशील :—

वैद्यकीय देखभाल

(एक) रोग लक्षणासाठी सल्ला देण्याची फी द्यावी–

(अ) ज्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा सल्ला घेतला असेल त्याचे नाव व पदनाम आणि ज्या रुग्णालयाशी किंवा दवाखान्याशी तो संबंधित असेल त्या रुग्णालयाचे किंवा दवाखान्याचे नाव.

(ब) किती वेळा सल्ला घेण्यात आला ती संख्या आणि त्याच्या तारखा आणि प्रत्येक सल्ल्यासाठी दिलेली फी.

(क) रुग्णालयाच्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या रोगचिकित्सा कक्षात (कन्सल्टिंग रुम) सल्ला घेण्यात आला की रुग्णाच्या निवासस्थानी सल्ला घेण्यात आला, ते नमूद करावे.

(दोन) रोग निदान करताना करण्यात आलेल्या विकृती चिकित्साविषयक, अणुजीवशास्त्रीय, क्ष-किरणशास्त्रीय किंवा इतर तत्सम चाचण्यांसाठी आकारण्यात आलेली फी त्यामध्ये पुढील गोष्टी नमूद कराव्यात—

(अ) ज्या रुग्णालयात किंवा प्रयोगशाळेत चाचण्या घेण्यात आल्या होत्या त्या रुग्णालयाचे किंवा प्रयोगशाळेचे नाव.

(ब) प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याच्या सल्ल्याने चाचणी घेण्यात आली होती किंवा कसे, घेण्यात आली असेल तर अशा अर्थाचे प्रमाणपत्र सोबत जोडावे.

(तीन) बाजारातून खरेदी केलेल्या औषधांचा खर्च (औषधांची सूची व रोखीच्या पावत्या जोडण्यात याव्यात.)

विशेषज्ञांचा सल्ला घेणे

विशेषज्ञाला किंवा प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्याव्यतिरिक्त किंवा प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्याव्यतिरिक्त एखाद्या अन्य वैद्यकीय अधिकाऱ्याला देण्यात आलेली फी, त्यामध्ये पुढील गोष्टी दर्शविण्यात याव्यात :—

(अ) ज्याचा सल्ला घेण्यात आला असेल त्या विशेषज्ञाचे किंवा वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे नाव व पदनाम व तो ज्या रुग्णालयाशी संलग्न असेल त्या रुग्णालयाचे नाव.

(ब) किती वेळा सल्ला घेण्यात आला ती संख्या व जेव्हा सल्ला घेण्यात आला ती तारीख व प्रत्येक सल्ल्यासाठी आकारण्यात आलेली फी.

(क) सल्ला रुग्णालयात किंवा विशेषज्ञाच्या किंवा वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या रोगचिकित्सा कक्षात (कन्सल्टिंग रुम) किंवा रुग्णाच्या निवासस्थानी घेण्यात आला होता किंवा कसे.

(ड) त्या प्रांताच्या मुख्य प्रशासकीय वैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या पूर्वमान्यतेने व सल्ल्याने विशेषज्ञाचा किंवा वैद्यकीय अधिकाऱ्याचा सल्ला घेण्यात आला होता किंवा कसे. तसा सल्ला घेण्यात आला असेल तर तशा अर्थाचे प्रमाणपत्र जोडण्यात यावे.

१०. मागणी केलेली एकूण रक्कम

११. सहपत्राची यादी

१२. कुटुंबातील व्यक्तींची संख्या म्हणजेच १५ ऑगस्ट १९६८ रोजी आणि त्यानंतर जिवंत असलेली मुले.

शासकीय कर्मचाऱ्याने सही करून द्यावयाचे प्रतिज्ञापन

मी याद्वारे जाहीर करतो की, या अर्जामध्ये केलेली निवेदने माझ्या संपूर्ण माहितीप्रमाणे व विश्वासाप्रमाणे खरी असून ज्या व्यक्तींवर वैद्यकीय खर्च करण्यात आला ती व्यक्ती पूर्णपणे माझ्यावर अवलंबून आहे.

शासकीय कर्मचाऱ्यांची सही,
(कर्मचारी) ज्या कार्यालयाशी संबंधित
आहे त्या कार्यालयाचे नाव.

परिशिष्ट दोन

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी/१०८४/११६/पीएच-९ए

दिनांक २१ जुलै १९८४.

परिशिष्ट " अ "

. . . . येथे नोकरीत असलेल्या व श्री./श्रीमती . . . . यांची पत्नी/यांचा पती/यांचा मुलगा/यांची मुलगी/यांची आई/यांचे वडील/यांची बहिण असलेल्या श्री. /श्रीमती / कुमार / कुमारी . . . . यांना पुढीलप्रमाणे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्रमाणपत्र "अ"

(उपचारासाठी रुग्णालयात दाखल करण्यात न आलेल्या रुग्णाच्या बाबतीत द्यावयाचे.)

मी, डॉ. . . . . याद्वारे असे प्रमाणित करतो की,

(अ) या रुग्णावर . . . . रुग्णालयात / माझ्या रोगचिकित्सा कक्षात (कन्सल्टिंग रुम) उपचार करण्यात आले होते आणि रुग्णास बरे वाटण्याकरिता/त्याची स्थिती अधिक खालावू नये याकरिता याबाबतीत मी लिहून दिलेली, खाली उल्लेखिलेली औषधे अत्यावश्यक होती. विहित केलेली औषधे ही, शासन निर्णय क्रमांक एमएजी-१०६८/६०११ (ए)-पी, दिनांक ११ फेब्रुवारी १९७१, एमएजी-१०६८/६०५११/(ए)-पी, दिनांक २९ एप्रिल १९७२ आणि शा.नि.क्र. एमएजी-१०७२/एस, दिनांक २४ सप्टेंबर १९७३, या अन्वये (वैद्यकीय खर्चाची) प्रतिपूर्ती मिळण्याजोग्या औषधांचा प्रवर्गात समाविष्ट करण्यात आली असून, ती रुग्णांना पुरवठा करण्याकरिता . . . . (रुग्णालयाचे नाव) या रुग्णालयाच्या साठ्यात नाहीत व त्यामध्ये ज्यांच्याकरिता समान उपचार-शास्त्रीय मूल्य असणारे (रोगनिवारण करण्याची तितकीच क्षमता असणारे) अधिक स्वस्त पदार्थ उपलब्ध आहेत अशा दुकानातच तयार करून मिळणाऱ्या औषधांचा तसेच मूलतः अन्नपदार्थ, शक्तीवर्धके (टॉनिक्स) किंवा जंतुनाशके यांचा समावेश होत नाही.

अनुक्रमांक	औषधाचे/उपयंत्राचे नाव व त्याचा प्रवर्ग	दररोजचे प्रमाण	एकूण आवश्यक असलेले प्रमाण
(१)	(२)	(३)	(४)
१	. . . .	. . . .	. . . .
२	. . . .	. . . .	. . . .
३	. . . .	. . . .	. . . .
४	. . . .	. . . .	. . . .
५	. . . .	. . . .	. . . .

(ब) रुग्णास . . . . .हा आजार असून/होता व . . . . पासून . . . . पर्यंत मी त्याच्यावर/तिच्यावर उपचार करीत आहे/होतो.

(क) रुग्णावर प्रसूतिपूर्व/प्रसूत्यत्तर उपचार करण्यात आले नाहीत/आले नव्हते.

(ड) क्ष-किरण चाचण्या, प्रयोगशाळा चाचण्या इत्यादिकरिता रुपये . . . . इतका खर्च करण्यात आला व तो करणे आवश्यक होते व माझ्या सल्ल्यावरून . . . . (रुग्णालयाचे किंवा प्रयोगशाळेचे नाव) येथे या चाचण्या करण्यात आल्या.

(इ) रुग्णास रुग्णालयात दाखल करणे आवश्यक नाही/नव्हते.

ठिकाण . . . .

दिनांक . . . .

वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे नाव, सही व पदनाम (अधिकारी)
ज्या रुग्णालयाशी/दवाखाना इत्यादीशी संबंधित असलेल्या
रुग्णालयाचे/दवाखान्याचे नाव व शिक्का.

परिशिष्ट तीन

जोडपत्र "ब"

. . . . येथे नोकरीत असलेल्या व श्री./श्रीमती . . . . यांची पत्नी/यांचा पती/यांचा मुलगा/यांची मुलगी/यांचे विडील/ यांची आई असलेल्या श्री. /श्रीमती / कुमार / कुमारी . . . . यांना पुढीलप्रमाणे प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

प्रमाणपत्र "अ"

(उपचाराकरिता रुग्णालयात दाखल करण्यात आलेल्या रुग्णाच्या बाबतीत द्यावयाचे.)

(रुग्णालयातील त्या प्रकरणाच्या प्रभारी वैद्यकीय अधिकाऱ्याने यावर स्वाक्षरी करावी.)

मी, डॉक्टर . . . . याद्वारे असे प्रमाणित करतो की,——

(अ) या रुग्णास माझ्या /डॉ. . . . . (वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे नाव व पदनाम) यांच्या सल्ल्यावरून रुग्णालयात दाखल करण्यात आले होते.

(ब) हा रुग्ण . . . . येथे उपचार घेत असून रुग्णास बरे वाटण्याकरिता /त्याची स्थिती अधिक खालावू नये याकरिता याबाबतीत मी लिहून दिलेली, खाली उल्लेखिलेली औषधे अत्यावश्यक होती. विहित केलेली औषधे ही, या प्रमाणपत्रासोबत जोडलेल्या जोडपत्र-एक/जोडपत्र-दोन/जोडपत्र-तीनच्या शासन निर्णय क्रमांक एमएएस-१०६८/६०५११/(ए)/पी, दिनांक ११ फेब्रुवारी १९७१, क्र. एमएजी-१०७२/ ६००७२/एस, दिनांक २९ एप्रिल १९७२ व शा.नि.क्र. एमएजी-१०७२-६००७२-एस, दिनांक २४ सप्टेंबर १९७३ मध्ये औषधांच्या प्रवर्गात समाविष्ट करण्यात आली असून रुग्णांना पुरवठा करण्याकरिता . . . . (रुग्णालयाचे नाव) या रुग्णालयातील साठ्यात ही औषधे उपलब्ध नाहीत व त्यामध्ये, ज्यांच्याकरिता समान उपचारशास्त्रीय मूल्य असणारे (रोगनिवारण करण्याची तितकीच क्षमता असणारे) अधिक स्वस्त पदार्थ उपलब्ध आहेत, अशा दुकानातच तयार करून मिळणाऱ्या औषधांचा तसेच मूलतः अन्नपदार्थ, शक्तिवर्धके किंवा जंतुनाशके यांचा समावेश होत नाही.

अनुक्रमांक	औषधाचे/उपयंत्राचे नाव व त्याचा प्रवर्ग क्रमांक	दररोजचे प्रमाण	एकूण आवश्यक असलेले प्रमाण
(१)	(२)	(३)	(४)
१	. . . .		
२	. . . .		
३	. . . .		
४	. . . .		
५	. . . .		

(क) रुग्णास . . . . हा आजार असून/होता व . . . . पासून . . . . पर्यंत मी त्याच्यावर/तिच्यावर उपचार करीत आहे/होतो.

(ड) क्ष-किरण चाचण्या, प्रयोगशाळा चाचण्या इत्यादिकरिता रुपये . . . . इतका खर्च करण्यात आला व तो करणे आवश्यक होते व माझ्या सल्ल्यावरून . . . . (रुग्णालय किंवा प्रयोगशाळेचे नाव) येथे या चाचण्या करण्यात आल्या.

ठिकाण . . . .

दिनांक . . . .

रुग्णालयातील या प्रकरणातील प्रभारी
अधिकाऱ्याचे नाव, स्वाक्षरी व पदनाम आणि
रुग्णालयाचे नाव व शिक्का.

परिशिष्ट चार

नमुना "क"

तातडीच्या वैद्यकीय उपचारांकरिता शासकीय कर्मचाऱ्याला द्यावयाचे खर्चाचे प्रमाणपत्र

(उपचार करणाऱ्या खाजगी व्यवसायीने द्यावयाचे)

याद्वारे असे प्रमाणित करण्यात येते की—

.... येथे .... या पदावर नोकरीस असलेल्या व .... या पत्त्यावर राहणाऱ्या श्री./श्रीमती .... यांची/यांचा, पत्नी/पती/मुलगा/मुलगी/ वडील/आई/भाऊ/बहीण श्री./श्रीमती .... यांच्यावर/हिच्यावर दिनांक .... पासून .... पर्यंत तातडीने उपचार करण्याची गरज असलेला रुग्ण म्हणून .... यांनी पुढील उपचार केले होते :—

पुढील तक्रारींकरिता	....
	....
	....
दिसून आलेले प्रमुख लक्षण	....
	....
	....
आवश्यक ती तातडीची तपासणी व	....
तिचे निष्कर्ष.	....
	....
रोगनिदान	....

उपचाराकरिता झालेला एकूण खर्च (जोडपत्र "ड") रुपये .... इतका होता, व त्याचा तपशील नमुना "ड" मध्ये देण्यात आला आहे याद्वारे असे प्रमाणित करण्यात येते की, तातडीच्या उपचारानंतर रुग्णाला पुढील उपचाराकरिता प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकाऱ्यास भेटण्याचा सल्ला देण्यात आला होता.

दिनांक	....	स्वाक्षरी	....
		डॉक्टराचे नाव	....
ठिकाण	....	नोंदणी क्रमांक	....
		रुग्णालयाचे नाव	....

परिशिष्ट पाच

नमुना " ड "

खाजगी रुग्णालयात तातडीचे उपचार करण्यात आलेल्या शासकीय कर्मचाऱ्याकरिता करण्यात आलेल्या खर्चाचे (तपशीलवार) प्रमाणपत्र

(उपचार करणाऱ्या डॉक्टरने भरावयाचे व जोडपत्र "ड" ला जोडावयाचे)

रुग्णाचे नाव :

रुग्णालयात दाखल केल्याची तारीख :

रुग्णालयातून घरी पाठवल्याची तारीख :

रुग्णालयाचा नोंदणी क्रमांक :

(अ) (१) सल्ला :

(२) दरराजे रु. .... या दराने दिनाकं .... पासनू .... पयर्तं एकूण .... दिवसांचा रुग्णालयात ठेवल्याचा खर्च.

(३) शस्त्रक्रियेवरील खर्च :

(४)शस्त्रक्रियागारात केलेला खर्च :

(५) बधिरीकरणावरील खर्च :

(६) दिलेल्या भेटी (व्हिजिटस्) :

(अ) प्रत्येक भेटीसाठी (व्हिजिट) रु. .... याप्रमाणे नेहमीच्या भेटीची संख्या.

(ब) प्रत्येक भेटीसाठी (व्हिजिट) रु. .... प्रमाण विशेष भटीसाठी रुग्णाला .... या डॉक्टरांकडे जितक्या वेळा पाठविले ती संख्या.

डॉक्टर ....यांच्याकडे दर

भेटीसाठी (व्हिजिटला) रु. .... या दराने जितक्या वेळा पाठविले ती संख्या.

डार्क्टर .... यांच्याकडे दरः

भेटीसाठी (व्हिजिटला) रू..........(या दराने जितक्या वेळा पाठविले ती संख्या.

(७) दररोज रुपये ....या दरानेः .... दिवस इन्क्यूब्रेटरचा वापर केला.

(८) प्रतिदिनी रुपये .... या दरानेः .... दिवस मॉनिटरचा वापर केला.

(९) तापसण्या :—

(अ) विकृतिचिकित्सा (पॅथॉलॉजी) :
प्रयोगशाळा.

(ब) क्ष-किरण छायाचित्रे :

(क) प्रत्येक छत्स्पद विद्युतलेखासाठी : (ईसीजी) रुपये .... प्रमाणे छत्स्पद विद्युतलेखाचा खर्च.

(ड) इतर

(ब) औषधे–

अनुक्रमांक	औषधाचे नाव	औषधाची किंमत (रुपये पैसे)
....	....	....
....	....	....
....	....	....
	एकूण ...	....
	एकूण बेरीज (अ + ब) ...	....

(यथार्थ अनुवाद)

न. ब. पाटील,

भाषा संचालक, महाराष्ट्र राज्य.

परिशिष्ट सहा

(केवळ मधुमेह झालेल्या रुग्णांवर उपचार केले असताना द्यावयाचे प्रमाणपत्र)

याद्वारे असे प्रमाणित करण्यात येते की—

श्री./श्रीमती/कुमारी ....
(श्री./श्रीमती/कुमारी .... यांचे/यांची पती/पत्नी/
मुलगा/मुलगी/आई/वडील/भाऊ/बहीण) ....
विभागाचे कर्मचारी हे वैद्यकीय सल्ला कक्षात .... माझ्या मधुमुहोच्या रागोवर उपचार घेत असनू रुग्णालयात
दिनाकं .... पासनू .... पर्यंतच्या कालावधीत त्याच्या
रागोची प्रारंभिक अवस्था असताना त्यावर उपचार करण्यासाठी / रुग्णालयात त्यांच्यावर उपचार करण्यासाठी

त्यांना " इन्सुलीन ", " नादीसन " वगैरे औषधे देण्यात आली होती. उपरोक्त रुग्णाची प्रकृती गंभीर झाल्यामुळे त्यास रुग्णालयात ठेवणे भाग पडले. त्याच्या आजाराचे दिनांक .... रोजी निदान झाले.

अधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकारी

(नाव व पदनाम) ठिकाण :

दिनांक :

रुग्णालय/वैद्यकीय सल्ला कक्ष/यातील प्रभारी वैद्यकीय अधिकारी.

टीप.— प्रत्यक्ष शासकीय कर्मचाऱ्यावरील उपचारांच्या बाबतीत प्रमाणपत्र द्यावयाचे असेल तर कंसातील मजकूर वगळण्यात यावा.

7.

परिशिष्ट

[नियम ४ (३) **पहा**]

विधानमंडळाच्या सदस्यांना वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती

शासन निर्णय, नगरविकास व गृहनिर्माण विभाग,

क्रमांक एमएजी. १०६६/२६४९७-एस, दिनांक २९ ऑगस्ट १९६६

सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय यांचे पत्र क्रमांक १०२६५-एच, दिनांक २९ एप्रिल १९६६.

शासन निर्णय.—महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वैद्यकीय मदत) नियम, १९६६ नियम ३ व ४ च्या पोट-नियम (१) अन्वये रुग्णास विनामूल्य वैद्यकीय मदत मिळण्याचा व उपचार करून घेण्याचा हक्क आहे. नियमात आणखी अशीही तरतूद करण्यात आली आहे की, रुग्णाला विनामूल्य मदत मिळण्याचा व उपचार करून घेण्याचा हक्क असेल तेव्हा, अशा वैद्यकीय मदतीसाठी व उपचारासाठी त्याने दिलेल्या रकमेची प्रतिपूर्ती राज्य सरकार ठरवतील अशा रीतीने राज्य सरकारकडून त्याला करण्यात येईल.

शासन आता असा निदेश देत आहे की, महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वैद्यकीय मदत) नियम, १९६६ मध्ये व्याख्या केलेल्या रुग्णाला जेव्हा जेव्हा वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याचा हक्क असेल तेव्हा तेव्हा त्याने आपली मागणी, सरकारी कर्मचारी आपली मागणी ज्या प्रपत्रात सादर करतो त्या प्रपत्रात सादर करावी (प्रपत्र शासन निर्णयाला जोडले आहे). यथोचितरिक्या भरलेले व रुग्णांच्या प्राधिकृत वैद्यकीय परिचर्या अधिकाऱ्याने प्रतिस्वाक्षरित केलेले प्रपत्र वेतन, भत्ते इत्यादी देण्याच्या प्रयोजनासाठी, विधानसभेच्या/विधानपरिषदेच्या संबंधित सदस्याच्या आहरण व संवितरण अधिकारी असलेल्या जिल्हा कोषागार अधिकाऱ्याकडे सादर करावे. जिल्हा कोषागार अधिकारी त्यानंतर महाराष्ट्र विधानसभेच्या/विधानपरिषदेच्या सदस्याने महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वैद्यकीय मदत) नियम, १९६६ अनुसार सादर केलेल्या बिलांचे परिनिरीक्षण करील व त्यानंतर विधानसभेच्या/विधानपरिषदेच्या सदस्याला रक्कम देईल.

परिशिष्ट ‘ अ ’

श्री./श्रीमती .... यांची/यांचे पत्नी/पती/मुलगा/मुलगी/ आई/वडील/बहीण/भाऊ श्री./श्रीमती/कुमार/कुमारी .... यांना दिलेले प्रमाणपत्र.

प्रमाणपत्र ‘ अ ’

(उपचारासाठी रुग्णालयात दाखल न केलेल्या रुग्णांच्याबाबतीत द्यावयाचे)

मी, डाक्टर .... याद्वारे प्रमाणित करतो की,

(अ) मी, माझ्या संमंत्रक कक्षात दिनांक .... (येथे तारीख लिहावी) रुग्णाच्या निवासस्थानी ला .... दिलेल्या सल्ल्याबाबत रु. .... फी आकारली.

(ब) मी माझ्या संमंत्रक कक्षात/रुग्णाच्या निवासस्थानी, दिनांक .... (येथे तारीख लिहावी) ला स्नायूतील (इन्ट्रामस्क्यूलर) इंजेक्शन/सब क्यटेनिअस इंजेक्शन देण्यासाठी रुपये फी .... आकारली.

(क) दिलेली इंजेक्शने प्रतिक्षमतेच्या किंवा रोगप्रतिबंधक प्रयोजनासाठी दिली होती/नव्हती.

(ड) .... रुग्णालयात/माझ्या संमंत्रक कक्षात रुग्णावर उपचार करण्यात आले व या संबंधात मी लिहून दिलेली खाली नमूद केलेली औषधे रुग्ण बरा होण्यासाठी/त्याची प्रकृती गंभीररित्या बिघडू नये म्हणून आवश्यक होती. लिहून दिलेल्या औषधांचा, भारत सरकारने तयार केलेल्या अनुज्ञेय नसणाऱ्या औषधांच्या यादीत समावेश नाही व खाजगी रुग्णांचा पुरवठा करण्यासाठी ती .... (रुग्णालयाचे नाव) येथे साठवलेली नाहीत आणि त्यात, ज्या औषधी पदार्थासाठी तितक्याच रोगनिवारक मूल्याचे स्वस्त पदार्थ उपलब्ध आहेत असा एकस्वाधिकार औषधी पदार्थांचा समावेश नाही. तसेच त्यात जे मुख्यतः अन्नपदार्थ, प्रसाधने किंवा रोगाणुनाशके आहेत अशा औषधी पदार्थांचा समावेश नाही.

	औषधाचे नाव	किंमत
१.	....	....
२.	....	....
३.	....	....

(ई) रुग्ण .... ने आजारी आहे/होता आणि दिनांक .... पासून दिनांक .... पर्यंत मी त्याच्यावर उपचार करीत आहे/होतो.

(फ) रुग्णावर प्रस्तूतीपूर्व किंवा प्रसूतीनंतर उपचार केले होते/नव्हते.

(ग) क्ष-किरण, प्रयोगशाळा तपासणी इत्यादींसाठी केलला रु. .... खर्च आवश्यक होता व .... (रुग्णालयाचे किंवा प्रयोगशाळेचे नाव) येथे माझ्या सल्ल्यानुसार अशी तपासणी करण्यात आली.

(ह) विशेषज्ञाच्या सल्ल्यासाठी मी रुग्णाला डाक्टर .... यांचकेडे पाठविले आणि नियमान्वये आवश्यक असलेली * .... यांची आवश्यक ती मान्यता मिळविली होती.

(आय) रुग्णाला रुग्णालयात ठेवण्याची आवश्यकता होती/नव्हती.

वैद्यकीय अधिकाऱ्याची सही व तो ज्या
रुग्णालयात/दवाखान्यात आहे त्या
रुग्णालयाच/दवाखान्याचे नाव.

ठिकाण :
दिनांक :

टीप.—लागू नसलेल्या बाबी खोडाव्यात बाब (अ) सक्तीची आहे आणि ती सर्व बाबतीत वैद्यकीय अधिकाऱ्याने भरली पाहिजे.

* येथे नियम ४(१) अन्वये ज्या अधिकाऱ्यांची मान्यता मिळवली त्या अधिकाऱ्याने पूर्ण पदनाम लिहावे.

परिशिष्ट ‘ ब ’

श्री./श्रीमती .... यांची/याचे पत्नी/पती/मुलगा/मुलगी/ आई/वडील/बहीण/भाऊ श्री./श्रीमती/कुमार/कुमारी .... यांना दिलले प्रमाणपत्र.

प्रमाणपत्र ‘ ब ’

(उपचारासाठी रुग्णालयात दाखल करण्यात आलेल्या रुग्णांच्याबाबतीत द्यावयाचे)

भाग ‘ अ ’

(रुग्णालयात त्या रुग्णावर उपचार करणाऱ्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याने सही करावयाचे)

मी, डाॅक्टर .... याद्वारे .... च्या सल्यावरून

प्रमाणित करतो की,

(अ) रुग्णाला माझ्या, ... (वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे नाव व पदनाम) सल्ल्यावरून रुग्णालयात दाखल केले होते.

(ब) .... येथे, मी रुग्णावर उपचार करीत हातो आणि या सबंधात मी लिहून दिलेली खाली उल्लेख केलेली औषधे रुग्ण बरा होण्यासाठी/त्याची प्रकृती गंभीररीत्या बिघडू नये म्हणून आवश्यक होती. लिहून दिलेल्या औषधांचा, भारत सरकारने तयार केलेल्या अनुज्ञेय नसणाऱ्या औषधांच्या यादीत समावेश नाही व ती खाजगी रुग्णांना पुरवठा करण्यासाठी .... (रुग्णालयाचे नाव) येथे साठवलेली नाहीत आणि त्यात, ज्या औषधी पदार्थासाठी तितक्याच रोगनिवारक मुल्याचे स्वस्त पदार्थ उपलब्ध आहेत अशा एकस्वाधिकार औषधी पदार्थांचा समावेश नाही तसेच त्यात जे मुख्यतः अन्नपदार्थ, प्रसाधने किंवा रोगाणुनाशके आहेत अ शा औषधी पदार्थांचा समावेश नाही.

	औषधाचे नाव	किंमत
१.	....	....
२.	....	....
३.	....	....
४.	....	....
५.	....	....

(क) दलेली इंजेक्शने प्रतिक्षमतेच्या किंवा रोगप्रतिबंधक प्रयोजनासाठी दिली होती/नव्हती.

(ड) रुग्ण .... ने आजारी आहे/होता आणि दिनांक .... पासून दिनांक .... पर्यंत मी त्याच्यावर उपचार करीत आहे/होतो.

(ई) क्ष-किरण, प्रयोगशाळा तपासणी इत्यादींसाठी केलेला रु. .... खर्च आवश्यक होता व .... (रुग्णालयाचे किंवा प्रयोगशाळेचे नाव) येथे माझ्या सल्ल्यानुसार अशी तपासणी करण्यात आली.

(फ) विशेषज्ञाच्या सल्ल्यासाठी मी, डॉक्टर .... यांना बोलाविले आणि नियमान्वये आवश्यक असलेली * .... यांची आवश्यक ती मान्यता मिळविली होती.

रुग्णालयातील त्या रुग्णावर उपचार
करणाऱ्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याची सही
व पदनाम आणि रुग्णालयाचे नाव.

भाग ' ब '

मी प्रमाणित करतो की, ... रुग्णालयात रुग्णावर उपचार करण्यात आले आणि खास परिचारिकांच्या ज्या सेवेसाठी रुपये .... खर्च झाला (जोडलेली बिले व पावत्या पहाव्यात) त्या सेवा रुग्ण बरा होण्यासाठी/त्याची प्रकृती गंभीररित्या बिघडू नये म्हणून आवश्यक होत्या.

रुग्णालयातील त्या रुग्णावर उपचार
करणाऱ्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याची सही
व पदनाम आणि रुग्णालयाचे नाव.

---

* येथे नियम ४(१) अन्वये ज्या अधिकाऱ्याची मान्यता मिळविली त्या अधिकाऱ्याचे पूर्ण नाव व पदनाम लिहावे.

७. महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य विद्यमान व माजी विधानमंडळ सदस्यांना वैद्यकीय सुविधा लागू करणे.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी १०८५/३६२७/आरोग्य-९,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १२ ऑक्टोबर १९८८.

शासन निर्णय

महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांना व त्यांच्या कुटुंबियांना ज्या वैद्यकीय सवलती लागू आहेत. त्याच सवलती विधानमंडळाच्या माजी सदस्यांनाही लागू करण्याबद्दलचा प्रश्न शासनाच्या काही काळ विचाराधीन होता.

२. शासन आता असे आदेश देत आहे की, महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यामध्ये वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांसहित शासकीय कर्मचाऱ्यांसाठी असलेले तसेच विद्यमान विधानमंडळ सदस्यांना लागू केलेले खाली नमूद केलेले आदेश माजी आमदारांना व त्यांच्या कुटुंबियांनाही जसेच्या तसे लागू करण्यात येत आहेत :—

(१) एमएजी. १०८१/४९०७/पीएच-९, दिनांक १९ ऑक्टोबर १९८३.
(२) एमएजी. १०८१/४९०७/पीएच-९, दिनांक १९ ऑक्टोबर १९८४.
(३) एमएजी. १०८४/११६/पीएच-९, दिनांक २१ जुलै १९८४.
(४) एमएजी. १०८४/११६/पीएच-९, दिनांक २४ ऑगस्ट १९८४.
(५) एमएजी. १०८२/४१९/सीआर-६३/पीएच-९, दिनांक २१ डिसेंबर १९८४.
(६) एमएजी. १०८१/४९०७/पीएच-९, दिनांक २ जानेवारी १९८५.
(७) एमएजी. १०८४/४१५७/सीआर. १५६/पीएच-९, दिनांक २९ एप्रिल १९८५.
(८) एमएजी. १०८३/४११९/पीएच-९, दिनाकं २१ ऑगस्ट १९८५.
(९) एमएजी. १०८१/२९१६/आरोग्य-९, दिनांक ४ फेब्रुवारी १९८६.
(१०) एमएजी. १०८६/१०३/आरोग्य-९, दिनांक १५ मे १९८६.
(११) एमएजी. १०८६/१५६४/आरोग्य-९, दिनांक १५ जुलै १९८६.
(१२) एमएजी. १०८६/२२६०/आरोग्य-९, दिनांक २७ एप्रिल १९८७.
(१३) एमएजी. १०८६/४९०७/आरोग्य-९, दिनांक १ सप्टेंबर १९८७.
(१४) एमएजी. १०८६/४९०७/(२)/आरोग्य-९, दिनांक १ सप्टेंबर १९८७.

३. उपरोक्त आदेशानुसार देण्यात येणाऱ्या वैद्यकीय सुविधांपैकी काही प्रमुख सुविधा खालीलप्रमाणे आहेत :–

(१) शासकीय रुग्णालयात विनामूल्य औषधोपचार.

(२) शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध नसलेली औषधे बाहेरून विकत आणल्यास व प्राधिकृत अधिकाऱ्याने प्रमाणित केल्यास प्रतिपूर्ती करणे.

(३) हृदयावरील शस्त्रक्रिया, मूत्रपिंडरोपण, रक्ताचा कर्करोग, बायपास कॉरोनरी शस्त्रक्रिया यासाठी लागणारा खर्च तसेच त्यासाठी लागणाऱ्या उपकरणांची खरेदी, किंमती औषधे व औषधोपचार यांवरील संभाव्य खर्च इतके पण रुपये ४५ हजाराच्या कमाल मर्यादेपर्यंत अग्रीम मंजूर करणे.

(४) ज्या आजारांवरील औषधोपचारासाठी अद्याप भारतामध्ये सर्वत्र सोय उपलब्ध झालेली नाही. अशा आजारांसाठी शासनाने नेमलेल्या वैद्यकीय मंडळाच्या अनमुतीने घेतलेल्या परदेशातील औषधोपचारासाठी तसेच भारतामध्ये मान्यताप्राप्त संस्थांकडून घेतलेल्या उपचारावर केलेल्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करणे.

(५) आकस्मिक निकडीच्या प्रसंगी खाजगी रुग्णालयात आंतररुग्ण म्हणून घेतलेल्या औषधोपचाराच्या खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी शासनाने ठरविलेल्या २१ आजारांवर औषधोपचार घेतल्यास संबंधित प्राधिकृत वैद्यकीय अ धिकाऱ्यांच्या संमतीने, वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करणे.

(६) कर्क रोगाच्या औषधोपचाराकरिता मान्यताप्राप्त रुग्णालयातील औषधोपचाराच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करणे.

४. उपरोक्त आदेशांनुसार देण्यात येणाऱ्या वैद्यकीय सुविधांसाठी विधानमंडळ सदस्यांच्या कुटुंबियांमध्ये महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ च्या नियम २(३) नुसार पुढील व्यक्तींचा समावेश होऊ शकेल :—

(१) माजी विधानमंडळ सदस्याची पत्नी किंवा पती.

(२) माजी विधानमंडळ सदस्यावर अवलंबून असतील अशी विधानमडंळ सदस्यांची औरस मुले, सावत्र मुले, कायदेशीर दत्तक घेतलेली मुले.

(३) माजी विधानमंडळ सदस्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेले त्याचे आई-वडील.

टीप.— महिला माजी विधानमंडळ सदस्याला तिच्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेल्या/तिच्याबरोबर रहात असलेल्या तिच्या आईवडिलांची किंवा सासू-सासऱ्यांची निवड करता येईल.

(४) माजी विधानमंडळ सदस्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेला १८ वर्षे वयाखालील अविवाहित भाऊ.

(५) माजी विधानमंडळ सदस्यावर अवलंबून असलेल्या अविवाहित बहिणी व घटस्फोटीत बहिणी (वय लक्षात न घेता).

५. यासाठी होणारा खर्च महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने त्यांच्या संबंधित लेखाशीर्षामधून भागवावा.

६. हे आदेश वित्त विभागाच्या संमतीने त्यांचा अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक सीआर-१३०७/व्यय-१३, दिनांक ११ ऑक्टोबर १९८८ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/

र. शं. पिसे,

शासनाचे उप सचिव.

विधानमडंळ माजी सदस्यांना वैद्यकीय सुविधा लागू करणे

परिपत्रक

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

क्रमांक एमएजी १०८५/३६२७/आरोग्य-९, बम

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ११ एप्रिल १९८९.

वाचा.—शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८५/३६२७/आरोग्य-९, दिनांक १२ ऑक्टोबर १९८८.

शासन परिपत्रक

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८५/३६२७/आरोग्य-९, दिनांक १२ ऑक्टोबर १९८८ नुसार माजी विधानमंडळ सदस्यांना, शासकीय कर्मचाऱ्यांना अनुज्ञेय असणाऱ्या वैद्यकीय सुविधा लागू करण्यात आल्या आहेत. शासन आता असे आदेश देत आहे की, माजी विधानमंडळ सदस्यांना वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची रक्कम अदा करण्यासाठी आहरण व संवितरण अधिकारी (Drawing and Disbursing Officer) त्यांच्या सप्रंधित जिल्ह्यांचे कोषागार अधिकारी व उप कोषागार अधिकारी हे असतील.

२. वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या सवलतींसाठी विद्यमान विधानमंडळ सदस्यांसाठी जी पद्धती अनुसरली जाते तीच पद्धती माजी विधानमंडळ सदस्यांसाठी अनुसरण्यात यावी.

३. हा शासन निर्णय वित्त विभाग व विधान कार्य विभाग यांच्या संमतीने त्यांचा अनौपचारिक संदर्भ अनुक्रमे क्रमांक सीआर. १०७/८९/व्यय-१२, दिनांक ९ फेब्रुवारी १९८९ व क्रमांक ६०/चार, दिनांक १० एप्रिल १९८९ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/

र. शं. पिसे,

शासनाचे उप सचिव.

OFFICE OF THE ACCOUNTANT GENERAL

(A & E)- I

M. K. Road, Bombay 400 020, Dated 16th January 1990,
No. Tm/22ST/Ex-MLA/Med Rules.

To,

All Treasury Officers in Maharashtra State.

Subject.—Authorisation for drawal of Medical Reimbursement claims of Ex-MLA's, MLC's or their families.

Sir,

The scope of the Maharashtra Civil Services (Medical Attendance) Rules, 1961, and the Maharashtra Legislature Members (Medical Attendance) Rules, 1966 and also all Medical benefits/facilities available under different orders issued by the State Government from time to time, have now been made applicable to the Ex-MLA's, MLC's and their families also *vide* GR. Public Health Department, No. MAG/1085/3627/Health, dated 12th October 1988.

2. Accordingly Ex-MLA's, MLC's and their family members have now become eligible for medical attendance benefits and reimbursement of any expenditure for medical treatment incurred by them as admissible under rules to the sitting MLA's, MLC's, and other State Government employees.

3. The Government have further directed *vide* GRPHD, No. 1085/3627/ Health-9, dated 11th April 1989 that the Treasury Officers/the Sub-Treasury Officers from where the Ex-MLA's, MLC's, is drawing his pension, shall be the drawing and disbursing officer in respect of reimbursement claims of EX-MLA's, MLC's or their family members preferred under these rules. The procedure for preferring medical reimbursement claims countersignature by authorised Medical Attendant and presenting the bill for payment at the Treasury Office as prescribed in Appendix to the Maharashtra Legislature Members (Medical Attendance) Rules, 1966 shall apply in the case of reimbursement claims of Ex-MLA's, MLC's or their family members.

4. The expenditure on this account shall be debitable to the head as under : —

2011 Parliament/State/Union Territory Legislature.

02 State/Union Territory-State Legislature.

101 Legislative Assembly.

102 Legislative Council.

5. The Treasury Officers are requested to follow the procedure outlined above, while dealing with the reimbursement claims of Ex-MLA's, MLC's and their family members.

The receipt of this letter may kindly be acknowledged.

Yours faithfully,

(Sd/ -)

Accounts Officer/TM.

माजी विधानमंडळ सदस्यांना वैद्यकीय सुविधा लागू करणे.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी १०८९/१९३७/आरोग्य-९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २१ मार्च १९९०.

वाचा.—(१) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८५/३६२७/आरोग्य-९, दिनांक १२ ऑक्टोबर १९८८.

(२) शासन परिपत्रक, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८५/३६२८/आरोग्य-९, दिनांक ११ एप्रिल १९८९.

(१) महालेखापाल (लेखा व परीक्षा)-१, महाराष्ट्र यांचे परिपत्रक क्रमांक टीएम २२/एसटी/एइझा/ एमएलए/ मेडिकल रूल्स/४६७/४७८, दिनांक १७ जानेवारी १९९०.

शासन निर्णय

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८५/३६२७/आरोग्य-९, दिनांक १२ ऑक्टोबर१९८८ अन्वये महाराष्ट्र विधानमंडळ विद्यमान सदस्यांना व त्यांच्या कुटुंबियांना, शासकीय कर्मचाऱ्यांना लागू असलल्या महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यामध्ये वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांसहीत लागू केलेले सर्व आदेश जसेच्या तसे माजी विधानमंडळ सदस्यांना लागू करण्यात आलेले आहेत. तसेच यासाठी वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची रक्कम अदा करण्यासाठी आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून त्यांचे संबंधित जिल्ह्याचे कोषागार अ धिकारी व उप कोषागार अधिकारी यांना घोषित करण्यात आलेले आहे. माजी विधानमंडळ सदस्यांना वैद्यकीय सुविधांचा लाभ सुलभतेने मिळावा म्हणून या संदर्भात खालीलप्रमाणे खुलासा करण्यात येत आहे :—

(१) माजी विधानमंडळ सदस्य, ते जेथून निवृत्तिवेतन घेतात त्या अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई/ जिल्हा कोषागारे/उप काषागारे येथे त्यांची वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्तीची देयके(महाराष्ट्र काषागार नियम, १८-अनमुन्यात) सादर करण्यासाठी त्यांना आहरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

(२-अ) शासकीय रुग्णालयातील बाह्यरुग्ण विभागात आौषधोपचार घेणाऱ्या माजी विधानमडंळ सदस्यांनी त्यांची वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्तीची देयके महाराष्ट्र कोषागार नियमातील नमुना क्रमांक १८-अ मध्ये संबंधित कोषागार अधिकाऱ्यांकडे सादर करावीत. ही देयके सादर करताना बाह्यरुग्ण विभागातील वैद्यकीय अधिकाऱ्याने निर्देशित केलेली औषधाची प्रमाणित यादी, परिशिष्ट-अ (प्रत सोबत जाडेली आहे) व औषधांच्या पावत्या सोबत जोडणे आवश्यक आहे. अशा देयकांबरोबर सादर करण्यात आलेल्या औषधांच्या पावत्यांवर प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या प्रतिस्वाक्षरीची गरज नाही. तसेच महाराष्ट्र कोषागार नियमातील नमुना १८-अ मधील देयकांवर कोणत्याही अधिकाऱ्यांच्या प्रतिस्वाक्षरीची जरूरी नाही. **खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या बाह्यरुग्ण उपचाराची खर्चाची प्रतिपूर्ती होणार नाही.**

(२-ब) शासकीय रुग्णालयात आंतररुग्ण म्हणून औषधोपचार घेणाऱ्या माजी विधानमंडळ सदस्यांनी त्यांची अशा वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची देयके वरील (२-अ) प्रमाणेच परिशिष्ट " ब " सह (प्रत जोडली आहे) संबंधित कोषागार अधिकाऱ्याकडे सादर करावीत.

(३-अ) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमाकं एमएजी. १०८६/४९०७/आरोग्य-९, दिनाकं १ सप्टेंबर १९८७ अन्वये आकस्मिक निकडीच्या प्रसंगी खाजगी रुग्णालयात आंतररुग्ण म्हणून घेतलेल्या औषधोपचाराच्या खर्चाच्या प्रतिपूर्तीबाबत मार्गदर्शक तत्त्वे विहित करण्यात आली आहेत. त्यात उल्लेखिलेल्या २१ आजारांवरील औषधोपचार जर आकस्मिक निकडीच्या प्रसंगी खाजगी रुग्णालयात घेण्यात आला तर त्या खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. मात्र ही प्रतिपूर्ती एकूण खर्चाच्या ८० टक्के परंतु जास्तीत-जास्त दहा हजार रुपयांपर्यंत मर्यादित राहील. तसेच ही प्रतिपूर्ती शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८९/६०८/आरोग्य-९, दिनांक १२ ऑक्टोबर १९८८ मधील तरतुदीनुसार अनुज्ञेय राहील. माजी विधानमंडळ सदस्यांनी अशा औषधोपचाराच्या खर्चाची देयके संबंधित जिल्ह्याच्या प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी (जिल्हा शल्यचिकित्सक) व मुंबईमध्ये शासकीय रुग्णालयाचे अधीक्षक यांचे संबंधित आजाराबाबतचे प्रमाणपत्र जोडून सबंधित अधिदान व लेखा अधिकारी/कोषागार, उप-कोषागार अधिकाऱ्यांकडे सादर करावीत. अधिदान व लखो अधिकारी/कोषागार अधिकारी/उप कोषागार अधिकाऱ्यांना अशा प्रतिपर्तीबाबत काही अडचणी असल्यास, त्यांनी ती देयके अभिप्रायासह सदर माजी विधानमंडळ सदस्याकडे परत पाठवावीत.

(३-ब) खाजगी रुग्णालयात घेतलल्या उपचारापोटी खर्च झालेली रक्कम रुपये १०,००० चे वर असल्यास, अशी देयके सबंधित वद्यैकीय अधिकाऱ्याकंडून प्रमाणित करून त्याच्या मार्गदर्शनानुसार तयार करून त्याच्यामार्फत महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडे पुढील कार्यवाहीकरिता पाठवावीत.

(४) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८४/४१५७/प्र.क्र. १५६/पीएच९-अ , दिनांक २९ एप्रिल १९८५ नुसार हृदयावरील शस्त्रक्रिया, मूत्रपिंड रोपण, रक्ताचा कर्करोग व बायपास कोरोनरी सर्जरी याबाबत शासकीय रुग्णालयात, अद्यावत सोय उपलप्रब्ध नसल्यामुळे काही मान्यताप्राप्त खाजगी रुग्णालयात वैद्यकीय उपचार करून घेण्यास परवानगी देण्यात आली आहे व त्यासाठी होणाऱ्या संपूर्ण खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय समजण्यात आली आहे. अशा खर्चाची देयके माजी विधानमंडळ सदस्यांनी जिल्ह्यामध्ये जिल्हा शल्य-चिकित्सकांचे व मुंबईमध्ये कोणत्याही शासकीय रुग्णालयाच्या अधीक्षकाचे प्रमाणपत्र जोडून अधिदान व लखोअधिकारी/काषोगार/उप काषोगार अधिकाऱ्याकंडे प्रदानासाठी सादर करावीत. वर उल्लखेिलल्या देयकाच्या बाबतीत आवश्यक तेथे प्रतिस्वाक्षरी करण्याबाबत शासन परिपत्रक नगरविकास, सार्वजनिक आरोग्य आणि गृहनिर्माण विभाग क्रमांक एमएजी. १०६९/११३७०/पी, दिनांक २४ एप्रिल १९७४ मधील आदेशाचे अनुपालन करण्यात यावे.

(५) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८३/४११९/पीएच–९. दिनांक २१ ऑगस्ट १९८५ अन्वये उपरोक्त परिच्छेद चारमध्ये उल्लेखिलेल्या आजारावरील औषधोपचाराचा संभाव्य खर्च अथवा ४५,००० रुपयांच्या कमाल मर्यादेपर्यंत अग्रिम घेता येईल. मात्र अशा अग्रिमासाठी अर्ज संबंधित जिल्हा शल्यचिकित्सक-५ मार्फत महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडे मंजुरीसाठी सादर करण्यात यावा. महाराष्ट्र

विधानमडंळ सचिवालयाने असेअग्रिम मजंरू करतवेळी सबंधित माजी विधानमडंळ सदस्याकंडून दोन जामीनदारासंह प्रतिपूर्ती बंधपत्र घ्यावे.

(६) अशा मंजूर केलेल्या अग्रिमाची परतफेड करण्याबाबतचे आदेश स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येतील.

२. हे आदेश संसदीय कार्य विभाग व वित्त विभागाच्या सहमतीने त्यांच्या अनापैचारिक सदंर्भ क्रमांक सीआर. १३८/९० /सेवा–५. दिनांक २६ फेब्रुवारी १९९० ला अनुसरुन काढण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/- -

र. शं. पिसे,

शासनाचे उप सचिव.

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१

कृत्रीम यंत्राची खरेदी दुरुस्ती इत्यादीवरील खर्चाची प्रतिपूर्ती एकत्रित आदेश

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक : एमएजी १०९९/प्र. क्र. २१८/आरोग्य-३

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक :— १६ ऑगस्ट, १९९९

निर्णय :— महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ च्या तरतुदीस अनुसरून कृत्रीम यंत्राची खरेदी व दुरुस्ती संदर्भात तसेच निरनिराळी उपकरणे या संदर्भात शासनाने निर्गमित केलेल्या शासन निर्णय क्र. (१) एमएजी १०८६/४९०७/आरोग्य–९, दिनांक २३.६.८८ (२) क्र. एमएजी १०८६/४९०७/आरोग्य–९, दिनांक ३० एप्रिल, ९१, (३) क्र. एमएजी १०९१/२५३०/सीआर २२१/९१, आ.७, दिनांक २४ फेब्रुवारी, ९३, (४) एमएजी १०९६/८७५/सीआर ३८/आरोग्य-७, दिनांक २१ जून, ९७ मधील आदेश अधिक्रमित करून पुढील प्रमाणे आदेश निर्गमित करण्यात येत आहेत.

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियास सोबतच्या यादीमध्ये (परिशिष्ट “अ”) नमूद केलेले कृत्रीम अवयव/उपयंत्रे यांची खरेदी/जुन्या ऐवजी नवीन खरेदी/दुरुस्ती/समायोजन यांवरील खर्चाची प्रतिपूर्ती देय आहे.

२. महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ नुसार मान्यताप्राप्त असलेल्या रुग्णालयातील संबंधित विशेषज्ञाने या उपकरणांवरील खरेदी/जुन्या ऐवजी नवीन खरेदी/दुरुस्ती/समायोजना आवश्यक म्हणून प्रमाणित केल्यास त्यावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या सल्ल्यानुसार करावयाची दुरुस्ती समायोजन हे संबंधित रुग्णालयाच्या ऑर्थोपेडीक विभागाचे प्रमुख, वैद्यकीय महाविद्यालयाचे प्रमुख तसेच महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ नुसार मान्यताप्राप्त असलेल्या रुग्णालयातील प्रमुख जिल्हा शल्य चिकित्सक यांच्या सल्ल्याने करण्यात येईल. तथापि प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या सल्ल्याने जेव्हा कृत्रीम उपयंत्राची दुरुस्ती किंवा काही बदल करावयाचा असेल तेव्हा ही खात्री करणे आवश्यक आहे त्या यंत्राची दुरुस्ती किंवा त्यावरील बदलांचा खर्च हा, जुन्या ऐवजी नवीन उपयंत्र खरेदी केले असते तर जितका खर्च आला असता त्यापेक्षा कमी असावा.

३. शासकीय कर्मचारी व त्यांचे कुटुंबियास श्रवणयंत्रावरील किंमतीची प्रतिपूर्तीही अनुज्ञेय राहील. मात्र ही प्रतिपूर्ती जिल्हा शल्यचिकित्सक, वैद्यकीय महाविद्यालयांचे अधिष्ठाते, महिला रुग्णालयांचे अधीक्षक यांच्या शिफारशीन्वये अनुज्ञेय राहील. श्रवणयंत्राची रक्कम संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्यास न देता ती मंजुरी प्राधिकाऱ्याकडून परस्पर पुरवठा एजंटास देण्यात येईल.

४. असे निदर्शनास आले आहे की, काही उपयंत्रे व उपकरणे हृदयावरील शस्त्रक्रिया, बायपास कॉरोनरी सर्जरी, मुत्रपिंड रोपण व तशाच प्रकारच्या मोठ्या शस्त्रक्रियांसाठी अत्यंत आवश्यक असतात. अशा प्रकारची उपयंत्रे, उपकरणे पुन्हा वापरात आणता येत नाहीत. म्हणून शासन आता आदेश देत आहे की, महाराष्ट्र राज्य

सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ नुसार मान्यताप्राप्त असलेल्या खाजगी/शासकीय व आकस्मिकता प्रसंगी उपचार घेतलेल्या खाजगी रुग्णालयातील प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी विविक्षीत उपकरणे उक्त शस्त्रक्रियांसाठी आवश्यक असल्याचे व ती पुन्हा वापरात आणता येणार नसल्याचे प्रमाणित केले तर त्यावरील खर्चाची प्रतिपूर्तीही अनुज्ञेय राहील.

५. सोबतच्या यादीत नमूद केलेली इंट्रा ऑक्युलर लेन्स भारतीय बनावटीची असणे अत्यावश्यक राहील. कारणपरत्वे परदेशी बनावटीची इंट्रा ऑक्युलर लेन्स खरेदी केल्यास त्यावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती भारतीय बनावटीच्या इंट्रा ऑक्युलर लेन्सच्या खर्चाशी सीमित राहून करण्यात येईल. येणाऱ्या फरकाचा भार संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्यास सोसावा लागेल. कोणत्याही परिस्थितीत परदेशी बनावटीच्या इंट्रा ऑक्युलर लेन्सच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहणार नाही. या आदेशान्वये भारतीय बनावटीच्या इंट्रा ऑक्युलर लेन्सच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय ठरविण्यात आली असली तरी खाजगी रुग्णालयात इंट्रा ऑक्युलर लेन्स बसविण्यावरील केलेल्या खर्चाची, त्यावरील औषधोपचाराची अथवा मोतिबिंदु शस्त्रक्रियेवरील खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय रहणार नाही.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

एल. जी. इप्पेवार,
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव.

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
सचिव, (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई
सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (दोन प्रती)
मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक
मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

- सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (५ प्रती)
- सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई (१० प्रती)
- सेंटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लॅड रेकॉर्डस्, पुणे (२ प्रती)

विभागीय आयुक्त (सर्व) (प्रत्येकी २ प्रती)

जिल्हाधिकारी (सर्व) (प्रत्येकी २ प्रती)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व) (प्रत्येक ५ प्रती)

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परिक्षा) मुंबई (२ प्रती)

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परिक्षा) नागपूर (२ प्रती)

सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती)

चिफ ऑडीटर, लोकल फंडस् अकाऊंस्, मुंबई (१० प्रती)

कोषागार अधिकारी (सर्व) (प्रत्येकी ५ प्रती)

संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई (५० प्रती)

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई (५० प्रती)

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई (२५ प्रती)

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई (२५ प्रती)

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटिकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई (२ प्रती)

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती)

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, (सर्व)

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व)

• प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (५ प्रती)

• प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (५ प्रती)

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा ५), मंत्रालय, मुंबई (१० प्रती)

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई (५० प्रती)

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनाना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

प्रत :— निवड नस्ती (महत्त्वाचे आदेश), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती (आरोग्य-३) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

• (**पत्राने**)

APPENDIX–"A"

List of Equipments/Appliances accompanied to Government Resolution No. MAG1099/CR-218/PH-3, Dated 16th August 1999.

Sr. No.	Names of Artifical Appliances
1	Unilateral long log brance without hip joint
2	Hip joint with pelvic band
3	Spinal Brace
4	Unilateral short leg brace
5	Shoe or Boot-protective or aiding to paralysed or weak leg
6	Bilateral hip joint with pelvic band/weak leg
7	Bilateral long leg brace without hip joint
8	Bilateral short leg Brace
9	Lumbe-secral or spinal support or Back support
10	Taylor's Brace
11	Milwaukee brace
12	Mermaid splint
13	Posterior slab
14	Cervical Brace four post
15	Bigid Cervical Collar with head extension
16	Cervical Collar
17	Dynamic Splint (Aluminium)
18	Cook-up Splint (Plain-aluminium)
19	Cook-up Splint (Plastic) or long opponens
20	Turn Buckle Splint
21	Nuckle Bender Splint
22	Aterior knee Guard Splint
23	Denis Brown Splint
24	Congenital Talipus Equino Varus/Valgus Splint
25	Short Opponens P.V.C. (Plastic)
26	Knee Cage
27	Long Opponens with M.P.Fl. Bar and finger
28	Extension (Plastic) Dynamic
29	Boot with C&E heel and arch support
30	C&E Heel
31	Arch Support
32	M.T. pad
33	M.T.E. Raising
34	T. Strap
35	Sponge heel
36	Wedge 1/8
37	Universal raising 1

APPENDIX–"A"

Sr. No.	Names of Artifical Appliances
38	Foot drop splint
39	Below knee prosthetics (P.T.B. Type Prosthetics)
40	A.K. Prosthetics
41	Aluminium adjustable above knee right splint
42	Plastic shoulder abduction splint
43	Plaster of Paris or Gypsona cast
44	Modified shoes
45	Below Elbow Prosthetics
46	Hooks
47	Cosmetic Hand
48	Splint for C.D.H.
49	Splint for Elbow
50	Above Elbow and below elbow porsthetics
51	Corset
52	Wheel Chair
53	Protective shoes with microcellular rubber without nails often with additional gadgets like adjustable springs and rockers.
54	Crutches
55	Walking iron with plaster Casts
56	Calipers
57	Braces
58	Artifical-limbs
59	Heart Pace maker
60	Pulse Generator
61	Haemo Dyalisis
62	Inhaler
63	I.V. Sets
64	Scal Veins needle
65	Extra Cap Cathetor
66	Disposable Syringe and needle 10 c.c. And 2 c.c.
67	All type of infusion to transfusion
68	Guard Wire (T.shape)
69	Intra-Ocular Lens (Indian)

माजी विधानमंडळ सदस्यांना वैद्यकीय सुविधा लागू करणे—एकत्रिकरण.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय, क्रमांक : एसएजी १०९९/प्र. क्र./२२१ आरोग्य-३
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ ऑगस्ट १९९९

शासन निर्णय

शासन निर्णय,नगरविकास, सार्वजनिक आरोग्य व गृहनिर्माण विभाग, क्र. एमएजी–१०६६/२६४९७/एस, दिनांक २९ ऑगस्ट १९६६, (२) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र. एमएजी– १०८१/४९०७/पीएच-९ अ, दिनांक १९ ऑक्टोबर १९८३, (३) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र. एमएजी–१०८४/४१५७/सीआर-१५६/पीएच–९–अ, दिनांक २९ एप्रिल १९८५, (४) क्र. एमएजी–१०८४/ ३७२७/आरोग्य–९, दिनांक १२ ऑक्टोबर १९८८, (५) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र. एमएजी–१०८९/१९३७/आरोग्य–९, दिनांक २१ मार्च १९९०, (६) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी–१०९२/१६९२/सीआर–२३३/ ९२/आरोग्य–७, दिनांक १९ डिसेंबर १९९२. (७) शासन परिपत्रक क्र. एमएजी–१०९६/सीआर–१५/आरोग्य–७, दिनांक ७ एप्रिल १९९८ हे सर्व आदेश रद्द करण्यात येत असून नवीन एकत्रित आदेश निर्गमित येत आहेत.

वरील शासन निर्णय १ ते ७ अन्वये आजी/माजी विधानमंडळ सदस्यांना तसेच माननीय मंत्रिमहोदांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ अनुसार शासकीय कर्मचाऱ्यांसाठी वैद्यकीय प्रतिपूर्ती संबंधातील सर्व आदेश हे तंतोतंत लागू करण्यात आले आहेत.

२. महाराष्ट्र मिनीस्टर्स (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६४ नुसार सर्व मंत्री महोदयांना वैद्यकीय सुविधा उपलब्ध करण्यात आल्या आहेत. महाराष्ट्र विधानमंडळातील विरोधी नेते यांचे वैद्यकीय देखभाल नियम, १९८१ नुसार सर्व विरोधी नेत्यांना वैद्यकीय सुविधा उपलब्ध करण्यात आल्या आहेत. महाराष्ट्र विधानपरिषद (सभापती/ उप सभापती) व महाराष्ट्र विधानसभा (अध्यक्ष/उपाध्यक्ष) यांचे पगार व भत्ते अधिनियम, १९५६, मधील कलम ७ व १२ अे नुसार विधानमंडळातील अध्यक्ष/सभापती/उप सभापती, यांना वैद्यकीय सुविधा लागू करण्यात आल्या आहेत. तसेच महाराष्ट्र विधानमंडळ सभासद (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६६ नुसार विधानमंडळ सभासदांनाही (आमदार) पुढीलप्रमाणे सुविधा लागू करण्यात आल्या आहेत.

२.१. (१) शासकीय रुग्णालयात विनामूल्य औषधोपचार.

(२) शासकीय रुग्णालयात उपलब्ध नसलेली औषधे बाहेरुन विकत आणल्यास व प्राधिकृत अधिकाऱ्याने प्रमाणित केल्यास प्रतिपूर्ती करणे.

(३) हृदयावरील शस्त्रक्रिया, मूत्रपिंडरोपण, रक्ताचा कर्करोग, बायपास कॉरोनरी शस्त्रक्रिया यासाठी लागणारा खर्च तसेच त्यासाठी लागणाऱ्या उपकरणांची खरेदी, किमती औषधे व औषधोपचार यांवरील संभाव्य खर्चाइतके रुपये ७५ हजाराच्या कमाल मर्यादेपर्यंत अग्रिम मंजूर करणे.

(४) ज्या आजारावरील औषधोपचारासाठी अद्याप भारतामध्ये सर्वत्र सोय उपलब्ध झालेली नाही. अशा आजारांसाठी शासनाने नेमलेल्या वैद्यकीय मंडळाच्या अनुमतीने घेतलेल्या परदेशातील औषधोपचारासाठी तसेच भारतामध्ये मान्यताप्राप्त संस्थांकडून घेतलेल्या उपचारावर केलेल्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करणे.

२.२ उपरोक्त आदेशानुसार देण्यात येणाऱ्या वैद्यकीय सुविधांसाठी विधानमंडळ सदस्यांच्या कुटुंबियांमध्ये महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ च्या नियम २(३) नुसार खालील व्यक्तींचा समावेश होऊ शकेल :—

(१) माजी विधानमंडळ सदस्यांची पत्नी किंवा पती.

(२) माजी विधानमंडळ सदस्यावर अवलंबून असतील अशी विधानमंडळ सदस्यांची औरस मुले, कायदेशीर दत्तक घेतलेली मुले.

(३) माजी विधानमंडळ सदस्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेले त्यांचे आई-वडील.

टीप–महिला माजी विधानमंडळ सदस्यावर तिच्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेल्या/तिच्याबरोबर रहात असलेल्या तिच्या आई-वडीलांची किंवा सासू-सासऱ्यांची निवड करता येईल.

(४) माजी विधानमंडळ सदस्यावर पूर्णपणे अवलंबून असलेल्या अविवाहित बहिणी व घटस्फोटित बहिणी (वय लक्षात न घेता).

२.३ माजी विधानमंडळ सदस्य, ते जेथून निवृत्तीवेतन घेतात त्या अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई/जिल्हा कोषागारे/उपकोषागारे येथे त्यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची देयके (महाराष्ट्र कोषागार नियम १८अ नमुन्यात) सादर करण्यात यावीत. हे अधिकारी आहरण अधिकारी असतील.

२.४ शासकीय रुग्णालयातील बाह्यरुग्ण विभागात औषधोपचार घेणाऱ्या माजी विधानमंडळ सदस्यांनी त्यांची वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्तीची देयके महाराष्ट्र कोषागार नियमातील नमुना क्रमांक १८अ मध्ये संबंधित कोषागार अधिकाऱ्यांकडे सादर करावीत. ही देयके सादर करताना बाह्यरुग्ण विभागातील वैद्यकीय अधिकाऱ्याने निर्देशित केलेल्या औषधांची प्रमाणित यादी, परिशिष्ट अ (प्रत सोबत जोडली आहे) व औषधांच्या पावत्या सोबत जोडणे आवश्यक आहे. अशा देयकांबरोबर सादर करण्यात आलेल्या औषधांच्या पावत्यांवर प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या प्रतिस्वाक्षरीची गरज नाही. तसेच महाराष्ट्र कोषागार नियमातील नमुना-१८(अ) मधील देयकावर कोणत्याही अधिकाऱ्याच्या प्रतिस्वाक्षरीची जरूरी नाही. **खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या बाह्यरुग्ण उपचाराच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती होणार नाही.**

२.५ शासकीय रुग्णालयात **आंतररुग्ण** म्हणून औषधोपचार घेणाऱ्या माजी विधानमंडळ सदस्यानी त्यांची अशा वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची देयके वरीलप्रमाणेच **परिशिष्ट ब** सह (प्रत सोबत जोडली आहे) संबंधित कोषागार अधिकाऱ्यांकडे सादर करावीत.

३. आकस्मिक निकडीच्या प्रसंगी खाजगी रुग्णालयात आंतरुग्ण म्हणून घेतलेल्या औषधोपचाराच्या खर्चाच्या प्रतिपूर्तीबाबत मार्गदर्शक तत्त्वे विहित करण्यात आली आहेत. त्यात उल्लेखिलेल्या २३ आजारांवरील

औषधोपचार जर आकस्मिक निकडीच्या प्रसंगी खाजगी रुग्णालयात घेण्यात आल्या तर त्या खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. मात्र ही प्रतिपूर्ती एकूण खर्चाच्या ८० टक्के परंतु जास्तीत जास्त २० हजार रुपयांपर्यंत मर्यादित राहील. माजी विधानमंडळ सदस्यांनी अशा औषधोपचाराच्या खर्चाची देयके संबंधित जिल्ह्याच्या प्राधिकृत वैद्यकीय देखभाल अधिकारी (जिल्हा शल्यचिकित्सक) व मुंबईमध्ये शासकीय रुग्णालयाचे अधीक्षक यांचे संबंधित आजाराबाबतचे प्रमाणपत्र जोडून संबंधित अधिदान व लेखाधिकारी/कोषागार/उपकोषागार अधिकाऱ्यांकडे सादर करावीत. अधिदान व लेखा अधिकारी/कोषागार अधिकारी/उप कोषागार अधिकाऱ्यांना अशा प्रतिपूर्तीबाबत काही अडचणी असल्यास त्यांनी ती देयके अभिप्रायासह सदर माजी विधानमंडळ सदस्यांकडे परत पाठवावीत.

३.१ खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या उपचारापोटी खर्च झालेली रक्कम रुपये २०,००० च्यावर असल्यास, अशी देयके संबंधित वैद्यकीय अधिकाऱ्यांकडून प्रमाणित करून मार्गदर्शनानुसार तयार करून त्यांच्यामार्फत महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडे पुढील कार्यवाहीकरिता पाठवावीत.

४. अतिगंभीर पाच आजारांबाबत (१) हृदयावरील शस्त्रक्रिया, (२) मूत्रपिंड रोपण, (३) रक्ताचा कर्करोग व (४) बायपास कोरोनरी सर्जरी (हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया), (५) अॅन्जीओप्लास्टी याबाबत शासकीय रुग्णालयात अद्ययावत सोय नसल्यामुळे काही मान्यताप्राप्त खाजगी रुग्णालयात वैद्यकीय उपचार करून घेण्यास परवानगी देण्यात आली आहे व त्यासाठी होणाऱ्या संपूर्ण खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय समजण्यात आली आहे. अशा खर्चाची देयके माजी विधानमंडळ सदस्यांनी जिल्ह्यामध्ये जिल्हा शल्यचिकित्सकांचे व मुंबईमध्ये कोणत्याही शासकीय रुग्णालयाच्या अधीक्षकांचे प्रमाणपत्र जोडून अधिदान व लेखाधिकारी/कोषागार/उप कोषागार अधिकाऱ्यांकडे प्रदानासाठी सादर करावीत. वर उल्लेखिलेल्या देयकांच्या बाबतीत आवश्यक तेथे प्रतिस्वाक्षरी करण्याबाबत शासन परिपत्रक, नगर विकास, सार्वजनिक आरोग्य आणि गृह विभाग क्रमांक एमएजी. १०६९/११३७०/पी, दिनांक २४ एप्रिल १९७४ मधील आदेशांचे अनुपालन करण्यात यावे.

५. उपरोक्त परिच्छेद ४ मध्ये उल्लेखिलेल्या **आजारावरील** औषधोपचाराचा संभाव्य खर्चाकरिता रुपये ७५,००० च्या कमाल मर्यादेपर्यंत **अग्रिम** घेता येईल. मात्र अशा अग्रिमासाठी अर्ज संबंधित जिल्हा शल्यचिकित्सकामार्फत महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडे मंजुरीसाठी सादर करण्यात यावा. महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने असे अग्रिम मंजूर करतेवेळी संबंधित माजी विधानमंडळ सदस्यांकडून दोन जामीनदारांसह **क्षतीपूर्ती बंधनपत्र** घ्यावे.

६. माजी विधानमंडळ सदस्यांना वैद्यकीय सुविधांचा लाभ सुलभतेने मिळावा म्हणून या संदर्भात खालीलप्रमाणे खुलासा करण्यात येत आहे.

६.१. शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी. १०८९/१९३७/आरोग्य-९. दिनांक २१ मार्च १९९० अन्वये माजी विधानमंडळ सदस्य जेथून निवृत्तिवेतन घेतात त्या अधिदान व लेखा कार्यालय मुंबई/ जिल्हा कोषागारे/उप कोषागारे येथे त्यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची देयके सादर करण्यासाठी त्यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात आले आहे. या शासन निर्णयात विहित केलेल्या पद्धतीप्रमाणेच शासन निर्णय, नगरविकास, सार्वजनिक आरोग्य व गृहनिर्माण विभाग, क्रमांक एमएजी. १०६६/२६४९७/एस, दिनांक २९ ऑगस्ट १९६६ नुसार महारष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान (आजी) सदस्यांसाठी वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या संदर्भात आपली मागणी सादर करण्याची पद्धत विहित केलेली आहे.

६.२. या पद्धतीच्या बाबत असे स्पष्ट करण्यात येते की, शासन निर्णय, दिनांक २९ ऑगस्ट १९६६ नुसार महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांसाठी विहित करण्यात आलेली कार्यपद्धती विचारात घेता शासन विनिर्दिष्ट २३ आकस्मिक आजारांवरील खाजगी रुग्णालयात, उपचारार्थ होणाऱ्या विहित कमाल मर्यादेतील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या प्रकरणी, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने मंजुरी आदेश काढणे आवश्यक नाही. त्यामुळे उपरोक्त शासन निर्णय, दिनांक २९ ऑगस्ट १९६६ मध्ये सुधारणा करण्याची आवश्यकता वाटत नाही.

६.३. तथापि, आजी–माजी विधानमंडळ सदस्यांच्या वेद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस विहित कमाल मर्यादा शिथिल करून **एक विशेष बाब म्हणून मंजुरी देण्याच्या प्रकरणी** महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने **मंजुरी आदेश काढणे आवश्यक राहील.**

६.४. तसेच परदेशी वैद्यकीय सेवा घेण्यासंबंधी व वरील गंभीर आजाराबाबतचे नियम शिथिल करून विधानमंडळाच्या आजी/माजी सदस्यांना एक " विशेष बाब " म्हणून वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मंजूर केल्यास, अशा प्रकरणी महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने **मंजुरी आदेश काढणे आवश्यक** राहील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सही/-

एल. जी. इप्पेवार,
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव.

परदेशामध्ये घेतलेल्या वैद्यकीय उपचारांवर आणि भारतामध्ये विशेषज्ञांकडून घेतलेल्या उपचारांवर केलेल्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती तसेच अग्रीम देण्याबाबत मार्गदर्शक तत्त्वे—एकत्रित आदेश

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

निर्णय क्रमांक एमएजी १०९९/प्र. क्र. २३८/आरोग्य-३

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : २१ ऑगस्ट १९९९

निर्णय .—

महाराष्ट्र शासनाने वेळोवेळी शासकीय कर्मचाऱ्यांना वैद्यकीय सुविधा उपलब्ध करण्याकरिता निर्गमित केलेले शासन निर्णय क्र. (१) एमएजी/१०८४/४१५७/सीआर १५६/आ. ९, दिनांक २९.४.८५, (२) एमएजी/१०८३/४११९/पीएच ९, दिनांक २१.८.८५, (३) एमएजी/१०८८/३८३७/आ. ९, दिनांक २३.१.८९ व (४) एमएजी १०९५/सीआर ४५/आरोग्य-७, दिनांक १५.११.९७ अधिक्रमीत करून पुढील प्रमाणे एकत्रित आदेश निर्गमित करण्यात येत आहेत :—

परदेशातील वैद्यकीय उपचार :—

१. **(एक)** नियमानुसार परदेशात घेतलेल्या वैद्यकीय उपचारावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती देण्यात येऊ नये.

(दोन) वरील **(एक)** येथील तरतुदीस केवळ अपवादात्मक प्रकरणी भारतामध्ये जे अद्याप व्यापक प्रमाणात उपलब्ध नसतील अशा प्रकारचे उपचार आवश्यक असणाऱ्या आणि ज्यामध्ये शासकीय कर्मचाऱ्यांची, वैद्यकीय सल्ल्यावरून त्यांच्या स्वतःच्या खर्चाने उपचारासाठी परदेशात जाण्याची इच्छा असेल त्यावेळी यापुढे दिलेल्या निर्देशानुसार स्थापन करावयाच्या वैद्यकीय मंडळाने अशी प्रकरणे योग्य ठरविली तर संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी प्रतिपूर्ती देण्यासंबंधीचे प्राधिकार द्यावेत परंतु अशा प्रकरणी करण्यात येणारी वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती ज्या आजारावर भारतामधील मुंबईतील बॉम्बे हॉस्पिटल येथे उपचार घेतले असते तर जितका खर्च आला असता तितक्या खर्चाइतकी मर्यादित ठेवण्यात यावी अशा प्रकरणांमध्ये रुग्ण आणि/किंवा त्याची सोबत करणाऱ्या व्यक्तीच्या विमान भाडयाच्या प्रतिपूर्तीचा प्रश्न विचारात घेण्यात येऊ नये.

(तीन) खाली नमूद केलेल्या आजारावरील उपचार अद्याप भारतात सर्वसाधारणपणे उपलब्ध नाहीत, असे संचालक आरोग्य सेवा यांनी प्रमाणित केलेल्या प्रकरणी जे कर्मचारी स्वतःच्या प्रवास खर्चाने परदेशात उपचार करण्यास तयार असतील, अशा प्रकरणी, परदेशात घेतलेल्या वैद्यकिय उपचारावरील खर्चाच्या प्रतिपूर्तीचा विचार करण्यात येईल :—

(१) मृतदेह, मुत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया (कॅडॅव्हर किडनी ट्रान्सप्लान्ट) ;

(२) ज्यांच्यावर पूर्वीच परदेशात हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया (बायपास सर्जरी) झालेली आहे अशा रुग्णाच्या बाबतीत पुन्हा रक्तसंवहनी शस्त्रक्रिया करणे (रिव्हॅस्कुलरायझेशन)

(३) अस्थिमज्जा प्रतिरोपण (बोन मॅरो ट्रान्सप्लॅन्ट)

(४) अतिनिकट दृष्टिता (मायोपिया) विकार असणाऱ्या रुग्णाचा शस्त्रक्रियेद्वारा दृष्टी सुधार

(५) जटिल नील हृदयक्षति (सायनोट-हार्ट-लेशन) आणि हृदयविकारपिडीत नवजात अर्भके.

२. (एक) परदेशी उपचार घेण्यासाठी आवश्यकता प्रमाणित करण्याकरिता संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या अध्यक्षतेखाली वैद्यकीय मंडळ स्थापन करण्यात आलेले असून त्यामध्ये पुढील सदस्यांचा समावेश आहे :—

(१) अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (कुटुंब कल्याण, माता बालक यांचे आरोग्य आणि शाळांतील मुलांचे आरोग्य), पुणे.

(२) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

(३) वरिष्ठतम प्राध्यापक, औषध वैद्यक शास्त्र ग्रॅन्ट वैद्यक महाविद्यालय, मुंबई.

(४) वरिष्ठतम प्राध्यापक, शल्यचिकित्सकशास्त्र, ग्रॅन्ट वैद्यक महाविद्यालय, मुंबई.

प्रतिपूर्तीसाठी करावयाच्या मागण्या पूर्व सहमतीसाठी विभाग प्रमुखामार्फत/प्रशासकीय विभागामार्फत करण्यात येतील आणि हे प्रमुख अशा सर्व मागण्या वैद्यकीय मंडळाकडे पाठवतील मंडळ, प्रतिपूर्तीची समर्थनीयता व मर्यादा यासंबंधात निश्चित स्वरूपाची शिफारशी करील. संदर्भाधीन उपचार भारतामध्ये उपलब्ध नसल्याचे आणि आजार वरील परिच्छेद १(तीन) खालील आजारांत अंतर्भूत असल्याचे देखील मंडळाने प्रमाणित केले पाहिजे, संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई वैद्यकीय मंडळाने दिलेले असे प्रमाणपत्र, पृष्ठांकित करून ते प्रकरण ज्याने मंडळाकडे पाठविले असेल, त्या संबंधित प्रशासनिक विभागाकडे/विभाग प्रमुखाकडे पाठवतील.

(दोन) भारत सरकारच्या ज्या कर्मचाऱ्यांची प्रकरणे राज्य मंडळाकडे पाठविण्यात येतील त्यांच्याबाबतीत संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, वैद्यकीय मंडळ, मुंबई यांनी प्रमाणपत्र पृष्ठांकित करून ते पुढील कार्यवाहीसाठी महासंचालक, आरोग्य सेवा, दिल्ली यांच्याकडे पाठवतील.

३. वरील प्रकरणी खर्च प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेयतेसाठी मुंबई येथील बॉम्बे हॉस्पिटलमध्ये खाजगी वॉर्डातील उपचारांसाठी खर्चाची जी अनुसूची वेळोवेळी अंमलात असेल ती स्वीकारण्यात येईल.

<u>मान्यता प्राप्त रुग्णालयातील वैद्यकीय उपचार</u> :—

४. परिच्छेद तीन (१ ते ५) मध्ये नमूद केलेल्या ज्या विशिष्ठ उपचारांच्या संबंधात परदेशातील उपचार मिळण्यासाठी सर्वसाधारणपणे विनंतीवजा अर्ज करण्यात येतील आणि ज्यासाठी राज्य शासनाच्या रुग्णालयातील

उपचारांच्या सोयी अद्याप देखील अपुऱ्या आहेत त्या विशिष्ठोपचारांच्याबाबतीत शासन याद्वारे, राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांना सोबतच्या परिशिष्ट " अ " मध्ये दिलेल्या यादीतील रुग्णालयांमधील विशिष्ठोपचार सेवेचा लाभ करून घेण्याची परवानगी देण्यात येत आहे. अशा प्रकरणांमध्ये विशिष्टोपचार सेवेचा लाभ करून घेण्यास महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ मधील नियम शिथिल करून विशिष्टोपचार सेवेचा लाभ करून घेतल्यास ज्या संबंधित रुग्णालयामध्ये उपचार घेण्यात आले असतील त्या रुग्णालयाने आकारलेल्या संपूर्ण खर्चाची प्रतिपूर्ती देण्यात यावी, मात्र त्यास प्रवास खर्चाचा अपवाद असेल. या रुग्णालयातील अधीक्षक, प्राधिकृत वैद्यकिय अधिकारी किंवा जो अधिकारी रुग्णालय प्रमुखाने घोषित केला असेल तो, शासकीय कर्मचारी/अधिकारी यांचेकरता " प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकारी " असेल.

अग्रिम सुविधा :—

५. शासनाने खाली नमूद केलेल्या ५ गंभीर आजारावरील विशिष्ट उपचार करून घेण्याकरिता काही शासनमान्य खाजगी तसेच शासकिय रुग्णालयांत घेतलेल्या/मागणी केलेल्या औषधे व उपकरणे यावरील संभाव्य खर्चासाठी रुपये ७५,००० च्या कमाल मर्यादेपर्यंत अग्रिम मंजूर करण्यात येईल :—

(एक) ह्दय शस्त्रक्रियांची प्रकरणे

(दोन) ह्दय उपमार्ग शस्त्रक्रिया

(तीन) ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया

(चार) मुत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया

(पाच) रक्ताचा कर्करोग

हे अग्रिम, मंजूर करण्यासंबंधिच्या अटी व शर्ती सोबतच्या परिशिष्ट **" ब "** मध्ये नमूद केल्या आहेत.

६. वरील प्रकरणी केलेल्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसंबंधीची सर्व देयके सोबत जोडलेल्या "क" व "ड" नमुन्यांत भरून प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या संमतीने सादर करणे आवश्यक आहे.

७. विशिष्ठ आजारांकरिता शासनाने मान्य केलेली रुग्णालयांची यादी परिशिष्ट अ मध्ये देण्यात आली आहे. (परिशिष्ट अ जोडले आहे)

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

एल. जी. इप्पेवार,
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव.

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सचिव, (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई.

सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (दोन प्रती),

मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई.

मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई.

मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.

सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक.

मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

- सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (५ प्रती).
- सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई (१० प्रती).
- सेंटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लॅड रेकॉर्डस्, पुणे (२ प्रती).

विभागीय आयुक्त (सर्व) (प्रत्येकी २ प्रती).

जिल्हाधिकारी (सर्व) (प्रत्येकी २ प्रती).

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व) (प्रत्येकी ५ प्रती).

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परीक्षा) मुंबई (२ प्रती).

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परीक्षा) नागपूर (२ प्रती).

सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती).

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती).

चिफ ऑडीटर, लोकल फंडस् अकाऊंटस्, मुंबई (१० प्रती).

कोषागार अधिकारी (सर्व) (प्रत्येकी ५ प्रती).

संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई (५० प्रती).

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई (५० प्रती).

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई (२५ प्रती).

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई (२५ प्रती).

व्यवस्थापकिय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटिकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई (२ प्रती).

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व).

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती).

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व).

उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व).

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, (सर्व).

जिल्हा आरोग्य अधिकारी जिल्हा परिषद (सर्व).

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व).

- प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (५ प्रती).
- प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (५ प्रती).

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा ५), मंत्रालय, मुंबई (१० प्रती).

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई (५० प्रती).

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

प्रत :— निवड नस्ती (महत्त्वाचे आदेश), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

निवड नस्ती (आरोग्य-३) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

(पत्राने)

परिशिष्ठ "अ"

शासन निर्णय, क्रमांक एमएजी १०९९/प्र. क्र. २३८/आरोग्य ३, दिनांक २१ ऑगस्ट १९९९ च्या परिच्छेद ७ मध्ये नमूद केलेल्या शासनमान्य खाजगी रुग्णालयांची यादी.

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ अन्वये विशिष्ठ आजारांबाबत त्यांच्या नावासमोर दर्शविलेल्या संस्थांना मान्यता देण्यात आली आहे.

अनु	आजाराचे नाव		शासन मान्य संस्थेचे नाव
१(अ)	हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया	१	सदर्न रेल्वेज, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास.
		२	ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर.
		३	के. ई. एम रुग्णालय, मुंबई.
		४	जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई.
		५	बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई.
		६	कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ.
		७	श्री चित्राई तिरुनल इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस ॲण्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम.
		८	कंबाला हिल हॉस्पिटल ॲण्ड हार्ट इन्स्टिट्युट, मुंबई.
		९	एन एम वाडीया इस्टिटयुट ऑफ कार्डीयॉलॉजी, पुणे.
		१०	रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे.
		११	डॉ. के. जी. देशपांडे मेमोरियल सेंटर, नागपूर.
		१२	सेंट्रल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्स, नागपूर.
(ब)	मुत्रपिंड प्रतिरोपण	१	ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर.
		२	ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली.
		३	पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्युट, चंदिगड.
		४	जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई.
		५	रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे.
(क)	हृदय शस्त्रक्रियेची प्रकरणे	१	जी. बी. पंत हॉस्पिटल, दिल्ली.
		२	श्री. चित्राई तिरुनल इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस ॲण्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम.

३ पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्युट, चंदिगड.

४ सदर्न रेल्वेज, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास.

५ ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर.

६ कंबाला हिल हॉस्पिटल आणि हार्ट इन्स्टिट्युट, मुंबई.

७ सेंट्रल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्स, नागपूर.

८ के. ई. एम रुग्णालय, परेल, मुंबई.

९ ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली.

१० बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई.

११ एसएसकेएम हॉस्पिटल, कलकत्ता.

१२ कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ.

१३ वाडिया इन्स्टिट्युट ऑफ कार्डियालॉजी, पुणे.

१४ रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे.

१५ डॉ. के. जी. देशपांडे मेमोरियल सेंटर, नागपूर.

१६ जसलोक रुग्णालय, मुंबई.

(ड) **ॲन्जीओप्लास्टी**

१ सदर्न रेल्वेज, हेडक्वार्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास.

२ ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर.

३ के. ई. एम रुग्णालय, परेल, मुंबई.

४ जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई.

५ बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई.

६ कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ.

७ श्री चित्राई तिरुनल इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस ॲण्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम.

८ रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे.

९ सेंट्रल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्स, नागपूर.

(ई) **रक्ताचा कर्करोग**

१ टाटा मेमोरियल हॉस्पिटल, मुंबई.

२ कॅन्सर इन्स्टिट्युट, अडयार, मद्रास.

३ इंडीयन कॅन्सर इन्स्टिट्युटच्या महाराष्ट्रातील सर्व संस्था (असल्यास).

परिशिष्ट— ब

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएमजी–१०९९/प्र.क्र.२३८/आरोग्य–३ दिनांक २१ ऑगस्ट १९९९ चे सहपत्र

अग्रीम मंजुरीच्या अटी व शर्ती

(१) (अ) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ अनुसार जे शासकीय कर्मचारी वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मिळण्यास पात्र आहेत अशा शासकीय कर्मचाऱ्यांना हे अग्रीम मंजूर करण्यात येईल.

(ब) अस्थायी शासकीय कर्मचाऱ्यांना दोन स्थायी कर्मचाऱ्यांचा जामीन देणे आवश्यक आहे.

(क) जर पती पत्नी दोघेही शासकीय कर्मचारी असतील तर अग्रीम दोघांपैकी एकालाच मंजूर करण्यात येईल.

(२) हे अग्रीम फक्त महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ च्या तरतुदीनुसार, व त्यासंबंधात वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशांनुसार ज्या उपकरणांच्या खरेदीवरील व औषधोपचारावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय असेल तेव्हांच मंजूर करण्यात येईल.

(३) शासकीय कर्मचाऱ्याने आपल्या अग्रीमाच्या अर्जासोबत उपकरणाची खरेदी, किंमती औषधे व औषधोपचार यासाठी लागणारा संभाव्य खर्च व शस्त्रक्रियेची आवश्यकता दर्शविणारे शासकीय रुग्णालयामध्ये अथवा वेळोवेळी शासन मान्यता देण्यात आलेल्या खाजगी रुग्णालयाचे प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक आहे.

(४) हे अग्रीम उपकरणांची खरेदी, किंमती औषधोपचार यावरील संभाव्य खर्च याकरिता ७५,०००/- रुपयाच्या कमाल मर्यादेपर्यंत मंजूर करण्यात येईल. सदर अग्रीमाची रक्कम संबंधित कर्मचाऱ्यास प्रत्यक्ष शस्त्रक्रियेच्या दिनांकापूर्वी जास्तीत जास्त १५ दिवस अगोदर देण्यात यावी.

(५) नियमांचे योग्य पालन करुनच अग्रीम मंजूर करण्यात यावे. ज्या कारणासाठी हे अग्रीम मंजूर झाले आहे त्याच कारणांसाठी ते उपयोगात आणले गेले आहे हे पाहण्याची जबाबदारी कार्यालय प्रमुखाची राहील.

(६) (अ) काही अपरिहार्य कारणास्तव मंजूर झालेले अग्रीम खर्च न झाल्यास ते मंजूर झाल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्याच्या कालावधीत वसूल करण्यात येईल अथवा शासकीय कर्मचाऱ्यास देय असलेल्या वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या रकमेतून समायोजित करण्यात येईल.

(ब) जर अग्रीमाची संपूर्ण रक्कम वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या देयकामधून वसूल होण्यासारखी नसेल तर उरलेली रक्कम शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या वेतनातून अथवा इतर रकमेतून एकाच हप्त्यात वसूल करण्यात येईल.

(७) अग्रीम मंजूर झाल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या कालावधीत वसूल झाले नाही तर त्यावर घरबांधणी अग्रीमासंबंधीच्या आदेशात व्याजाच्या कमीत कमी दराने व्याज आकारण्यात येईल.

नियम क्रमांक ८ वरील नियमानुसार अग्रीम मंजूर करण्याचे अधिकार महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसामान्य शर्ती) नियम, १९८१ च्या परिशिष्टामध्ये २ मध्ये नमूद केलेल्या विभागीय प्रमुखांना राहतील.

वैद्यकीय सुविधा हृदय शस्त्रक्रिया, हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया, ॲन्जिओप्लास्टी, मूत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया व रक्ताचा कर्करोग यांवरील औषधोपचार, किमती औषधे, उपकरणे इत्यादींसाठी लागणारा खर्च भागविण्यासाठी कमाल रुपये ७५,००० अग्रिमाची मर्यादा रुपये १,००,००० पर्यंत वाढविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय, क्रमांक : एमएजी. १०९५/सीआर-४५/आरोग्य-३
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक : ४ जुलै २०००.

वाचा.—(१) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी.१०९९/प्र.क्र. २३८/आरोग्य—३, दिनांक २१ ऑगस्ट १९९९.

प्रस्तावना

खाली नमूद केलेल्या ५ गंभीर आजारांवरील विशिष्ट उपचार करून घेण्याकरिता शासकीय व शासनमान्य खाजगी रुग्णालयातील औषधोपचार व उपकरणे यांवरील संभाव्य खर्चासाठी शासनाच्या समक्रमांकाच्या दिनांक १५ नोव्हेंबर १९९७ च्या शासन निर्णयान्वये कमाल रु.७५,००० च्या मर्यादेपर्यंत अग्रिम वाढविण्याबाबत मंजुरी देण्यात आली आहे :—

(१) हृदय शस्त्रक्रियांची उपकरणे

(२) हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया

(३) ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया

(४) मूत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया

(५) रक्ताचा कर्करोग

उपरोक्त ५ गंभीर आजारांवर शासकीय/शासन मान्यताप्राप्त खाजगी रुग्णालयात विशिष्टोपचार करण्यासाठी लागणाऱ्या उपकरणांची खरेदी, किंमती औषधे व औषधोपचार यांवरील संभाव्य खर्च विचारात घेऊन रु.७५,००० इतक्या अग्रिमाची कमाल मर्यादा रु. १,००,००० पर्यंत वाढविण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचारात होता.

शासन निर्णय —

(१) हृदय शस्त्रक्रिया उपकरणे

(२) हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया

(३) ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया

(४) मूत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया

(५) रक्ताचा कर्करोग

या ५ गंभीर आजारांवर शासकीय/शासन मान्यताप्राप्त खाजगी रुग्णालयात विशिष्टोपचार करण्यासाठी येणारा संभाव्य खर्च विचारात घेऊन सध्या अस्तित्वात असलेल्या रु. ७५,००० इतक्या अग्रिमाची कमाल मर्यादा रु. १,००,००० पर्यंत वाढविण्यास या शासन निर्णयान्वये मंजुरी देण्यात येत आहे.

अग्रिम मंजूर करण्याबाबतचे सर्वसाधारण सुधारित नियम या शासन निर्णायासोबतच्या परिशिष्ट-अ मध्ये दिलेले आहेत. या नियमातील तरतुदींनुसार अग्रिम मंजूर करण्यापूर्वी प्रस्तावाची सखोल छाननी करण्याची जबाबदारी संबंधित कर्मचाऱ्यांच्या नियंत्रक अधिकाऱ्यांची राहील.

हे आदेश सदर शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील व त्या दिनांकापर्यंत प्रलंबित प्रकरणांना लागू राहतील यापूर्वी निर्णित झालेल्या प्रकरणी उर्वरित अग्रिम मंजूर करण्याचे प्रस्ताव विचाराला घेतले जाणार नाहीत.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५८/वै.अ./सेवा-५, दिनांक १ मार्च २००० अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल याच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

एल. जी. इप्पेवार,

शासनाचे अवर सचिव.

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय

क्रमांक एमएजी. १०९५/सीआर-४५/आरोग्य-३, दिनांक ४ जुलै २००० चे सहपत्र

नियम.— (१) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ नुसार जे शासकीय कर्मचारी वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मिळण्यास पात्र आहेत अशा शासकीय कर्मचाऱ्यांना हे अग्रिम मंजूर करण्यात येईल.

(२) अस्थायी शासकीय कर्मचाऱ्यांना दोन स्थायी कर्मचाऱ्यांचा जामीन देणे आवश्यक आहे.

(३) जर पती-पत्नी दोघेही शासकीय कर्मचारी असतील तर अग्रिम दोघांपैकी एकालाच मंजूर करण्यात येईल.

नियम.— २. हे अग्रिम फक्त महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ नुसार शासन निर्णय, दिनांक २९ एप्रिल १९८५ च्या तरतुदीअन्वये ज्या उपकरणाच्या खरेदीवरील व औषधोपचारावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय असेल तेव्हाच मंजूर करण्यात येईल.

नियम.— ३. शासकीय कर्मचाऱ्याने आपल्या अग्रिमच्या अर्जासोबत उपकरणांची खरेदी, किमती औषधे व औषधोपचार यासाठी लागणारा संभाव्य खर्च व शस्त्रक्रियेची आवश्यकता दर्शविणारे शासकीय रुग्णालयाचे अथवा संबंधित आजारासाठी मान्यता देण्यात आलेल्या रुग्णालयाचे प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक आहे.

नियम.— ४. हे अग्रिम रु. १,००,००० च्या कमाल मर्यादेपर्यंत अथवा उपकरणांची खरेदी, किमती औषधे व औषधोपचार यांवरील संभाव्य खर्च यापैकी जे कमी असेल तेवढ्या रकमेशी सिमित राहून मंजूर करण्यात येईल. सदर अग्रिमाची रक्कम संबंधित कर्मचाऱ्यास प्रत्यक्ष शस्त्रक्रियेच्या दिनांकापूर्वी जास्तीतजास्त १५ दिवस अगोदर देण्यात यावी.

नियम.— ५. नियमांचे योग्य पालन करूनच अग्रिम मंजूर करणे आणि ज्या कारणासाठी हे अग्रिम मंजूर झाले आहे त्याच कारणासाठी व ज्या शासकीय अथवा शासनमान्य रुग्णालयात उपचार करण्यासाठी घेतले असेल तेथेच ते उपयोगात आणले गेले आहे, हे पाहण्याची जबाबदारी कार्यालय प्रमुखांची राहील.

नियम.— ६. (अ) अग्रिम मंजूर झाल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या कालावधीत अग्रिमाची रक्कम वसूल करण्यात येईल. अथवा शासकीय कर्मचाऱ्यास देय असलेल्या वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या रकमेतून समायोजित करण्यात येईल.

(ब) जर अग्रिमाची संपूर्ण रक्कम वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या देयकामधून वसूल होण्यासारखी नसेल तर उरलेली रक्कम शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या वेतनातून अथवा इतर देय रकमेतून एकाच हप्त्यात वसूल करण्यात येईल.

नियम.— ७. अग्रिम मंजूर झाल्याच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या कालावधीत वसूल झाले नाही तर त्यावर घरबांधणी अग्रिमासाठी आदेश (admissible) असलेल्या व्याजाच्या कमीतकमी दराने व्याज आकारण्यात येईल.

नियम.— ८. वरील नियमानुसार अग्रिम मंजूर करण्याचे अधिकार महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१ च्या परिशिष्ट २ मध्ये नमूद केलेल्या विभाग प्रमुखांना राहतील.

वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी शासकीय निमशासकीय कर्मचाऱ्यांची कुटुंब मर्यादा.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी. १०९५/प्र.क्र. ४५/आरोग्य-३

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २८ नोव्हेंबर २०००.

पहा.—(एक) शासन निर्णय, नगरविकास व सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०७६/७९८१९, दिनांक ६ मे १९६८.

(दोन) शासन निर्णय, नगरविकास व सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०७१/४१८०१/एस. दिनांक २९ एप्रिल १९७४.

(तीन) शासकीय पत्र, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक लोसंधो. २०००/प्रक्र. ५७/००/कु.क. १ दिनांक ९ मे २०००.

प्रस्तावना

लोकसंख्या वाढीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी तसेच इंटरनॅशनल कॉन्फरन्स ऑन पॉप्युलेशन डेव्हलेपमेंटमध्ये पारित केलेल्या ठरावाच्या अनुषंगाने कुटुंब कल्याण कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीत आमुलाग्र बदल झाल्याने बदलत्या, परिस्थितीचा विचार करून राज्यांचे सर्वंकष लोकसंख्या धोरण शासनाने संदर्भाधीन अनुक्रमांक ३ नुसार जाहीर केले आहे. या धोरणानुसार दोन अपत्यापर्यंतचे कुटुंब म्हणेजच "छोटे कुटुंब" या संकल्पनेचा स्वीकार करण्यात आला आहे. या संकल्पनेअन्वये वैद्यकीय देखभाल नियमानुसार मिळणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी शासकीय/निमशासकीय कर्मचाऱ्यांचे कुटुंब २ (दोन) हयात अपत्यापर्यंत मर्यादित ठेवणाऱ्यांना पात्र ठरविण्याचा निर्णय घेण्यात आला त्यानुरुप महाराष्ट्र राज्य सेवा, (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ मध्ये सुधारणा करण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय

या प्रश्नाचा विचार करून याद्वारे महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ मधील नियम १४ व १५ मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे :—

(अ) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ मधील नियम, १४ ऐवजी पुढीलप्रमाणे नियम १४ वाचण्यात यावा.

१४—

"ज्यांना २ पेक्षा कमी अपत्ये असतील अशा कुटुंबांनी २ हयात अपत्याइतके आपले कुटुंब मर्यादित ठेवलेले नसेल किंवा ज्यांना २ पेक्षा जास्त हयात अपत्ये असतील अशा कुटुंबांनी आपले कुटुंब सध्या आहे एवढेच मर्यादित ठेवले नसेल.

अशा कुटुंबांना वरील नियमानुसार शासकीय कर्मचाऱ्यांना आणि त्यांच्या कुटुंबियांना मिळणाऱ्या विनामूल्य वैद्यकीय उपचारासंबंधीच्या सवलती मिळणार नाहीत."

(ब) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ मधील नियम, १५ ऐवजी पुढालप्रमाणे नियम, १५ वाचण्यात यावा .—

१५—

“शासनाच्या धोरणानुसार दिनांक १ मे २००१ रोजी ज्यांची २ पेक्षा अधिक अपत्ये हयात आहेत अशा आईवडिलांनी (स्त्री/पुरुष) त्या तारखेनंतर त्यांच्या कुटुंबातील अपत्यांची संख्या वाढविता कामा नये. त्या तारखेनंतर त्यांच्या कुटुंबातील अपत्यांची संख्या वाढल्यास त्यानंतर जन्मलेल्या अपत्यांना आणि आईवडिलांना वैद्यकीय सोयी मिळण्याचा हक्क राहणार नाही. मात्र विनामूल्य वैद्यकीय उपचारांच्या सवलती मिळण्याचा हा नियम अंमलात येण्यापूर्वी अस्तित्वात असलेल्या नियमानुसार ज्यांना हक्क होता अशा अपत्यांना अनुज्ञेय असलेल्या विनामूल्य उपचाराच्या सोयी मिळण्याचे चालूच राहील. तसेच जननक्षम गटात असताना जर आई किंवा वडीलांनी (शासकीय कर्मचारी किंवा त्यांची पत्नी) निर्बिजीकरणाची शस्त्रक्रिया करून घेतली असेल आणि अशी शस्त्रक्रिया जेथे करण्यात आली. त्या रुग्णालयाच्या किंवा दवाखान्याच्या प्रभारी सक्षम वैद्यकीय प्राधिकाऱ्यांचे तशा अर्थाचे प्रमाणपत्र सादर केले असेल तर शस्त्रक्रिया केलेल्या तारखेपासून वैद्यकीय सवलती मिळण्याचा त्यांना पुन्हा हक्क राहील. परंतु, ठरवून दिलेल्या मर्यादेहून अधिक अपत्यांना अशा सवलती मिळणार नाहीत.”

३. या आदेशान्वये विहित केलेल्या कुटुंबाच्या कमाल मर्यादेची अट कोणत्याही परिस्थितीत शिथिल केली जाणार नाही.

उपरोक्त नियमातील तरतूद दिनांक १ मे २००१ पासून अंमलात येईल.

सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५८/वै.अ./सेवा-५, दिनांक १ मार्च २००० अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

एल. जी. इप्पेवार,

शासनाचे उप सचिव.

8. **शासकीय कर्मचाऱ्यांनी व त्यांच्या कुटुंबियांनी आकस्मिक निकडीच्या प्रसंगी घेतलेल्या खाजगी रुग्णालयातील आंतररुग्ण उपचाराच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या मंजूरीबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी २००५/९/प्र.क्र. १/आरोग्य-३,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ मार्च २००५

पहा.—(१) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी १०९१/३४५६/प्र.क्र.३२०/९१/आ.७, दिनांक १४ जानेवारी १९९३.

(२) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी १०९९/प्र.क्र.४०/आ.३. दिनांक २९ जुलै १९९९.

(३) शासन शुध्दीपत्रक सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी १०९९/प्र.क्र. ४०/आ.३ दिनांक २५ फेब्रुवारी २०००.

(४) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी १०९५/प्र.क्र ४५/९५/आ. ३, दिनांक ४ जुलै २०००.

(५) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी १०९९/१३३३/प्र.क्र २०१/आ. ३, दिनांक २९ नोव्हेंबर २००४.

(६) आरोग्य सेवा संचालनालयाचे पत्र क्रमांक संआसे/आकस्मिक आजार/वैखप्र./मर्यादा/कक्ष-८ब/कक्ष-१/०५, दिनांक ३ जानेवारी २००५.

प्रस्तावना

शासकीय कर्मचारी व त्याच्या कुटुंबियांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१, मधील तरतूदींच्या अधीन राहून, आकस्मिक उद्‌भवणाऱ्या २७ आजारांवर खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या उपचारावरील वैद्यकीय खर्चाची वेतन गटानुसार अनुज्ञेय ठरविण्यात आलेल्या टक्केवारीप्रमाणे परंतू प्रत्येक प्रकरणी रु. २०,००० च्या कमाल मर्यादित प्रतिपूर्तीस मंजूरी देण्याचे अधिकार विभाग प्रमुखांना आहेत. या मर्यादेवरील खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची प्रकरणे संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागामार्फत सार्वजनिक आरोग्य विभाग व वित्त विभागाकडे विशेष बाब म्हणून मान्यतेच्यादृष्टीने सादर केली जातात. सद्यः स्थितीत औषधांच्या किंमतीत व उपचार पद्धतीवरील खर्चामध्ये झालेली वाढ तसेच अशी प्रकरणे निकाली काढण्यात लागणारा कालावधी इत्यादींचा विचार करता प्रचलित कमाल मर्यादित वाढ करणे व प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेय रकमेची परिगणना करण्यामध्ये सुलभता आणण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

शासन निर्णय, सार्वजिनक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी १०९९/प्र.क्र.४०/आ.-३, दिनांक २९ जुलै १९९९ मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे.

(१) औषधोपचारावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती :—वेतनगटानुसार औषधोपचारावरील खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची अनुज्ञेय रक्कम प्रस्तुत शासन निर्णायामधील तक्ता 'अ' मध्ये नमूद केली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करण्यात येऊन आता वेतनश्रेणीचे वर्गीकरण न करता औषधोपचारावरील प्रत्यक्ष खर्चाच्या ९० टक्के रक्कम सरसकट अनुज्ञेय राहील.

(२) खाजगी रुग्णालयामधील वास्तव्यावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती :—प्रस्तुत शासन निर्णयामधील तक्ता 'ब' मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहे :

तक्ता ब

अनु-क्रमांक	खाजगी रुग्णालयातील वास्तव्याचा प्रकार	वास्तव्यावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती करावयाचा प्रचलित दर	वास्तव्यावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती करावयाचा सुधारित दर
(१)	(२)	(३)	(४)
१	जनरल वॉर्ड (सर्व सामान्य कक्ष)	वेतनाच्या टप्प्याप्रमाणे प्रमाणे ९०%, ८५%, ८०%	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ९५% अनुज्ञेय.
२	जनरल वॉर्डच्या (सर्व सामान्य कक्षाच्या) बाजूचा बाथरूम नसलेला कक्ष.	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ७५%	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ९०% अनुज्ञेय.
३	बाथरुमसह स्वतंत्र कक्ष	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ६५%	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ७५% अनुज्ञेय.
४	बाथरूमसह डबल बेडेड कक्ष	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ६०%	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ७५% अनुज्ञेय.
५	बाथरूमसह वातानुकुलित कक्ष	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५०%	प्रत्यक्ष खर्चाच्या सरसकट ७५% अनुज्ञेय.
६	अतिदक्षता कक्ष (ICU)	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५०%	१००% अनुज्ञेय.

(**विशेष टीप.**—वरील तक्ता 'ब' मधील अनुक्रमांक ५ येथे नमूद केलेला बाथरुमसह वातानुकुलित कक्ष हा केवळ जे अधिकारी विमान प्रवासासाठी पात्र आहेत. त्यांना अनुज्ञेय राहील.)

(३) **प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजुरीचे अधिकारांबाबत** :—शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी. १०९१/३४५६/प्र.क्र. ३२०/९१/आ-७, दिनांक १४ जानेवारी १९९३ प्रमाणे वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची कमालमर्यादा रु. २०,००० पर्यंत वाढविण्यात आली.

होती व ही मर्यादा सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमजी. १०९९/प्र.क्र. ४०/आ.३, दिनांक २९ जुलै १९९९ च्या शासन निर्णयास अनुसरुन शासन शुद्धिपत्रक सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमजी १०९९/प्र.क्र. ४०/आ.३, दिनांक २५ फेब्रुवारी २००० प्रमाणे उद्धृत करण्यात आली आहे. याबाबत आता पुढील प्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे :—

(१) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयांमधील तरदतुदींच्या अधीन राहून रु. ४०,००० पर्यंतच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस मंजूरीचे अधिकार संबंधित विभागप्रमुखांना प्रदान करण्यात येत आहेत.

(२) प्रचलित पद्धतीनुसार रु. २०,००० वरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस एक विशेष बाब म्हणून मंजूरी देण्याबाबतची प्रकरणे सार्वजनिक आरोग्य विभाग व वित्त विभागास सादर केली जात होती. आता रु. ४०,००० वरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या प्रकरणांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदीच्या अधीन राहून मंजुरी देण्याचे अथवा उचित निर्णय घेण्याचे पूर्ण अधिकार संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागप्रमुखांना देण्यात येत आहेत.

(३) विहीत तरतुदीत न बसणाऱ्या प्रकरणी काही अपवादात्मक परिस्थितीत विशेष बाब म्हणून वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस मान्याता द्यावयाची असल्यास अशा प्रकरणी निर्णय घेण्यासाठी पुढे नमूद केल्याप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत असून या समितीकडे अशी प्रकरणे निर्णयार्थ सादर करण्यात यावीत :—

(अ) अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरेग्य विभाग	अध्यक्ष
(ब) सचिव (व्यय), वित्त विभाग	सदस्य
(क) संबंधित प्रशासकीय विभागांचे सचिव	सदस्य
(ड) महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई	सदस्य
(ई) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई	सदस्य
(फ) उप सचिव (रुग्णसेवा), सार्वजनिक आरोग्य विभाग	सदस्य सचिव

२. शासन याद्वारे असे निदेश देत आहे की, वर नमूद केल्याप्रमाणे विभागप्रमुख व प्रशासकीय विभागप्रमुख या स्तरावर प्रकरणांना मंजुरी देताना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्याकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदी काटेकोरपणे तपासून मुंजूरी देण्यात यावी.

३. हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांनादेखील लागू करण्यात यावा. मात्र यापूर्वीची निर्णयीत ठरलेली प्रकरणे पुन्हा सुरु करण्यात येऊ नये.

४. शासन विर्निदिष्ट २७ आकास्मिक व ५ गंभीर आजारांची यादी परिशिष्ट 'अ' येथे व शासनमान्य खाजगी रुग्णालयांची यादी परिशिष्ट 'ब' येथे जोडण्यात आली आहे. सर्व मंत्रालयीन व प्रशासकीय विभागानी हा शासन निर्णय त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व कार्यासने व कार्यालये यांना कळवण्याची व्यवस्था करावी.

५. हे आदेश महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाचे सभापती, उपसभापती, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्याचे मा. मुख्यमंत्री, मा. मंत्री, मा. राज्यमंत्री, विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विद्यमान व माजी सदस्य, शासकीय कर्मचारी व या सर्वांचे कुटुंबिय यांना लागू राहतील.

६. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारीक संदर्भ क्र. ५८३/ सेवा-५. दिनांक १७ मार्च २००५ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेसानुसार व नावाने,

सही/-

(ला. म. चौधरी)

महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव.

प्रति :

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव (सर्व), मंत्रालय, मुंबई

सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई

* सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

मुख्यमंत्र्याचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई

* प्रंबधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई

* प्रंबधक, मा. लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

* प्रंबधक, मा. उप लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई

* सचिव महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई

सचिव, महाराष्ट्र विद्यामंडळ सचिवालय, मुंबई

मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यामंत्र्यांचे सचिवालय, मंत्रालय, मंबई

मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय साहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई

सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,

मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग मंत्रालय, मुंबई

विभागातील आयुक्त (सर्व)

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई

सेटलमेंट कमिशन ऑफ लँड रेकॉर्डस्, पुणे

जिल्हाअधिकारी (सर्व)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२, (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परिक्षा), मुंबई/नागपूर

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई

चीफ ऑडीटर, लोकल फंडस् अकाऊंटस्, मुंबई

कोषागार अधिकारी (सर्व)

महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकिन बायोफार्मासिटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

उप संचालक, आरोग्य लेवा (सर्व)

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व)

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालये (सर्व)

वैद्यकीय अधीक्षक, शासकीय रुग्णालय (सर्व)

व्यवस्थापक. शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

वित्त विभाग (सेवा ५ कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई (१० प्रती)

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई (५०प्रती)

२. हा शासन निर्णय मंत्रालयीन विभागांनी त्यांच्या अदिपत्याखालील सर्व कार्यालयांच्या निदर्शनास आणावा. निवडनस्ती (आरोग्य ३)

* (पत्राने)

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी. २००५/९/प्र. क्र.१/आरोग्य-३,

दिनांक १९ मार्च २००५ चे सहपत्र

परिशिष्ट 'अ'

शासन विर्निदिष्ट २७ आकस्मिक व ५ गंभीर आजारांची यादी

(१) हृदयविकाराचा झटका (Cardiac Emergency) प्रमस्तिक संहनी (Cerabrel Vascular), फुप्फुसाच्या विकाराचा झटका (Pulmonary Emergency) ॲन्जिओग्राफी चाचणी.

(२) अतिरक्तदाब (Hypertension)

(३) धनुर्वात (Titanus)

(४) घटसर्प (Diphtheria)

(५) अपघात (Accident), आघात संलक्षण (Shock Syndrome), हृदयाशी आणि रक्तवाहिनीशी संबंधित (Cardiological and Vascular).

(६) गर्भपात (Abortions)

(७) तीव्र उदर वेदना/आंत्र अवरोध (Acute abdominal pains/ Intestinal obstruction).

(८) जोरदार स्त्राव (Severe Haeorrhage).

(९) गॅस्ट्रो-एन्ट्रायटिस (Gastro- Entreitis).

(१०) विषमज्वर (Typhoid).

(११) निश्चतेनावस्था (Coma).

(१२) मनोविकृतीची सुरुवात (Onset of Psychiatric disorder).

(१३) डोळ्यातील दृष्टीपटल सरकणे (Retinal detachment in the eye).

(१४) स्त्रीरोगशास्त्र आणि प्रसूतीशास्त्र संबंधित यांच्याशी आकास्मिक आजार (Gynaecological and obstetric Emergency).

(१५) जननमूत्र आकास्मिक आजार (Genito-urinary Emergency).

(१६) वायू कोथ (Gas Gangrine).

(१७) कान, नाक किंवा घसा यांमध्ये विजातीय पदार्थ गेल्यामुळे निर्माण झालेले आकस्मिक आजार (Foreign Body in Ear, Nose or Throat Emergency).

(१८) ज्यामध्ये तातडीने शस्त्रक्रिया करणे आवश्यक असते अशा जन्मजात असंगती (Cogenital Anamolies reqiring urgent surgical intervention).

(१९) ब्रेन ट्युमर (Brain Tumour).

(२०) भाजणे (Burns).

(२१) इपिलेप्सी (Epilepsy).

(२२) अॅक्युट ग्लॅकोमा (Acute Glaucoma).

(२३) स्पायनस स्कॉड (मज्जारज्जू) संबंधात आकस्मिक आजार.

(२४) उष्माघात

(२५) रक्तासंबंधातील आजार

(२६) प्राणी चावल्यामुळे होणारी विषबाधा

(२७) रसायनामुळे होणारी विषबाधा

गंभीर आजार-भाग-२

(१) हृदय शस्त्रक्रियांची प्रकरणे (Heart Surgery).

(२) हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया (Bye Pass Surgery).

(३) अॅन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया.

(४) मूत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया (Kidney Transplantation).

(५) रक्ताचा कर्करोग (Blood Cancer).

सन २०११ चा महा. अधिनियम क्रमांक २३ चे कलम ३ नुसार समाविष्ट करण्यात आले.

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी. २००५/९ प्र.क्र. १/आ. ३, दिनांक १९ मार्च २००५ चे सहपत्र

परिशिष्ट " ब "

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांनी खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या गंभीर व विशिष्टोपचारावरील खर्चाची शासकीय रुग्णालयांप्रमाणे प्रतिपूर्ती अनुज्ञेयतेसाठी शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांची अद्ययावत यादी :—

अनुक्रमांक	आजाराचे नाव	शासनमान्य संस्थेचे नाव
(१)	हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया व हृदयावरील इतर शस्त्रक्रिया.	(१) सदर्न रेल्वेज, हेडक्वॉर्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास. (२) ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर. (३) के. ई. एम. रुग्णालय, मुंबई. (४) जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई. (५) बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई. (६) कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ. (७) श्री चित्राई तिरुनल इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस ॲण्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम. (८) कंबाला हिल हॉस्पिटल अँड हार्ट इन्स्टिट्युट, मुंबई. (९) एन. एम. वाडीया इन्स्टिट्युट ऑफ कार्डीयालॉजी, पुणे. (१०) रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे. (११) डॉ. के. जी. देशपांडे मेमोरियल सेंटर, नागपूर. (१२) सेंट्रल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्स, नागपूर. (१३) जी. बी. पंत हॉस्पिटल, नवी दिल्ली. (१४) पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिट्युट, चंदिगड. (१५) ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली. (१६) एसएसकेएम हॉस्पिटल, कलकत्ता. (१७) डॉ. इनामदार हॉस्पिटल, पुणे. (१८) दिनदयाळ नॅशनल हॉस्पिटल, पुणे. (१९) सीम्स हॉस्पिटल, नागपूर. (२०) कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद. (२१) राजेबहादूर हार्ट फौंडेशन प्रा. लि., नाशिक.

(२२) अवंती इन्स्टिट्युट ऑफ कार्डिऑलॉजी, नागपूर.

(२३) हिलिंग टच ऑन्जिओग्राफी ॲण्ड कार्डिक सर्जरी सेंटर, नाशिक.

(२४) ऑरेंज सिटी हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च इन्स्टिट्युट.

(२५) स्पंदन हार्ट इन्स्टिट्युट आणि रिसर्च सेंटर, नागपूर

(२६) गिरिराज हॉस्पिटल ॲण्ड इन्सेटिव्ह केअर युनिट, बारामती, पुणे.

(२७) दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे.

(२८) काळबांडे हार्ट ॲण्ड चेस्ट हॉस्पिटल, औरंगाबाद.

(२९) अर्नेजा हार्ट इन्स्टिट्युट, नागपूर.

(३०) क्रिसेंड नर्सिंगहोम आणि इंटेन्सिव्ह कॉर्डियाक केअर युनिट, नागपूर.

(३१) जळगांव हार्ट इन्स्टिट्युट लिमिटेड द्वारा संचलित इंडो अमेरिकन कार्डिओव्हेंस्कुलर सेंटर, जळगांव.

(३२) एशियन हार्ट इन्स्टिट्युट, वांद्रे, मुंबई.

(३३) सरस्वती मेडिकल फौंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर.

(३४) पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे.

(२) मूत्रपिंड प्रतिरोपण.

(१) ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर

(२) ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नवी दिल्ली.

(३) पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिटयुट, चंदिगड.

(४) जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई.

(५) रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे.

(६) सोलापूर किडनी केअर सेंटर ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सोलापूर.

(७) कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद.

(८) राधिकाबाई मेघे मेमोरियल मेडिकल ट्रस्ट जवाहरलाल नेहरु वैद्यकीय महाविद्यालय व आचार्य विनेबा भावे ग्रामीण रुग्णालय,वर्धा.

		(९) इन्स्टिट्युट ऑफ युरॉलॉजी, पुणे.
		(१०) क्रिसेंड नर्सिंगहोम आणि इंटेन्सिव्ह कॉर्डियाक केअर युनिट, नागपूर.
		(११) के. ई. एम. रुग्णालय, पुणे.
		(१२) पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे.
		(१३) डॉ. राघोजी किडनी हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा. लि., सोलापूर.
(३)	रक्ताचा कर्करोग व इतर कर्करोग	(१) टाटा मेमोरियल हॉस्पिटल, मुंबई.
		(२) कॅन्सर इन्स्टिट्युट, अडयार, मद्रास.
		(३) इंडियन कॅन्सर इन्स्टिट्युटच्या महाराष्ट्रातील सर्व संस्था (असल्यास)
		(४) बालाभाई नानावटी रुग्णालय, मुंबई.
		(५) कॅन्सर रिलीफ सोसायटी, नागपूर.
		(६) अश्विनी रुरल कॅन्सर रिसर्च ॲण्ड रिलीफ सोसायटी, बार्शी.
		(७) श्री. सिद्धेश्वर कॅन्सर सोसायटी, सोलापूर.
		(८) संत तुकाराम मेडीकल रिसर्च सेंटर, महर्षी दयानंद मार्ग, अकोला.
		(९) दिनदयाळ नॅशनल हॉस्पिटल, पुणे.
		(१०) शेठ नंदलाल धुत रुग्णालय, औरंगाबाद.
		(११) हेमोटॉलॉजी क्लिनिक, प्रयोगशाळा व रुग्णालय, नागपूर.
		(१२) उद्धव मेमोरियल हॉस्पिटल, नाशिक.
		(१३) राधिकाबाई मेघे मेमोरीयल मेडीकल ट्रस्ट जवाहरलाल नेहरू वैद्यकीय महाविद्यालय व आचार्य विनोबा भावे ग्रामीण रुग्णालय, वर्धा
		(१४) दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे.
		(१५) डॉ. रविंद्र कोडलीकर हॉस्पिटल, औरंगाबाद.
		(१६) काळबांडे हार्ट ॲण्ड चेस्ट हॉस्पिटल, औरंगाबाद.
		(१७) दौलत मेमोरियल हॉस्पिटल, औरंगाबाद.

		(१८) बगाडीया हॉस्पिटल, अकोला.
(४)	लहान मुलांचे	(१) बाई जेरबाई वाडीया रुग्णालय, मुंबई. (२) दौलत मेमोरियल हॉस्पिटल, औरंगाबाद.
(५)	ऑर्थोपेडीक उपचार	(१) ऑर्थोपेडीक हॉस्पिटल, महालक्ष्मी, मुंबई. (२) ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ फिजीकल मेडीसीन ॲण्ड रिहॅबिलिटेशन, महालक्ष्मी, मुंबई. (३) म्हशाळकर शिंदे ऑर्थोपेडिक सेंटर ॲण्ड ॲक्सीडेंट सेंटर, सांगली. (४) शुअरटेक अपोलो मेडिकल सेंटर, नागपूर. (५) कर्ण हॉस्पिटल, सातारा. (६) डॉ. पी. बी. मगदूम ऑर्थोपेडीक सर्जन ट्रामा केअर हॉस्पिटल. मिरज, जि. सांगली. (७) डॉ. अशोक पाटील क्लिनिक, सांगली. (८) देसाई ॲक्सिडेंट ॲण्ड जनरल हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे.
(६)	मधुमेह	(१) रहेजा रुग्णालय, मुंबई.
(७)	मणक्याचे विकार, खुब्याचे विकार, वेदनायुक्त सांध्याचे विकार व ते बदलण्याची शस्त्रक्रिया, दुर्बिणीद्वारे गुडघ्याच्या विकाराचे निदान व उपचार.	(१) संचेतो इन्स्टिट्युट फॉर ऑर्थोपेडिक रिहॅबिलिटेशन, पुणे. (२) स्वास्थीयोग प्रतिष्ठान चॅरिटेबल ट्रस्ट फॅक्चर ॲण्ड ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, मिरज. (३) सुश्रुत मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च सोसायटीचे हर्डीकर हॉस्पिटल, पुणे (४) सुश्रुत हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, नागपूर. (५) म्हशाळकर शिंदे ऑर्थोपेडिक सेंटर ॲण्ड ॲक्सीडेंट सेंटर, सांगली (६) पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे (७) साईनाथ ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे
(८)	कॉम्प्युटराईज्ड रेस्टींग इलेक्ट्रोकार्डिओग्राम, कॉम्प्युटराईज्ड ट्रेडगील स्ट्रेस टेस्ट, व्हेक्टीरोकार डायग्राम, कलर डॉपलर एको	(१) डॉ. शशांक सुभेदार नॅशनल हार्ट सेंटर ॲण्ड क्लिनिक, नागपूर (या रुग्णालयास निरनिराळ्या चाचण्यांच्या संदर्भात मान्यता दिलेली आहे.)

कार्डीओग्राफी, परमनन्ट पेसमेकर ॲनालायसेस, ॲम्बुलेटरी व्होल्टर मॉनिटरींग.

(९) पोलिओ अस्थिव्यंगोपचार

(१) ऑल इंडिया इन्स्टिट्युट ऑफ फिजीकल मेडिसीन ॲण्ड रिहॅबिलिटेशन, महालक्ष्मी, मुंबई.

(१०) मेंदुवरील शस्त्रक्रिया व उपचार

(१) अश्विनी सहकारी रुग्णालय, सोलापूर

(२) कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद

(३) शुअरटेक अपोलो मेडिकल सेंटर, नागपूर

(४) पुणे इन्स्टिट्युट ऑफ युरोलॉजी, पुणे

(५) एस. पी. इन्स्टिट्युट ऑफ न्युरोसायन्स, सोलापूर

(६) गिरीराज हॉस्पिटल ॲण्ड इन्सेटिव्ह केअर युनिट, बारामती, पुणे.

(७) लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर

(८) पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे

(९) लाईफ लाईन हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, नाशिक.

(१०) शिरोडकर हॉस्पिटल ट्रस्ट, डोंबिवली

(११) देसाई ॲक्सिडेंट ॲण्ड जनरल हॉस्पिटल, भोसरी पुणे.

---

(१) वोक्हार्ट हॉस्पिटल लि., नागपूर हृदय विकार शस्त्रक्रिया-(Heart Surgery).

(२) के. एल. ई. एस. हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, बेळगाव.

(३) ऋषिकेश मेडिकल फौंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटरचे श्री समर्थ सुपर स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक.

(४) वोक्हार्ट हॉस्पिटल, मुंबई-ऑर्थोपेडिक, मेंदू व मणक्याचे विकार.

(५) जहांगीर हॉस्पिटल, पुणे-हृदय, हृदय उपमार्ग, ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया.

(६) लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर, अस्थिरोग व कर्करोग.

(७) गिरीजा हॉस्पिटल, सातारा.

वोक्हार्ट हॉस्पिटल लिमिटेड, नागपूर या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना हृदय विकारावरील शस्त्रक्रिया करून घेण्यास शासन मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी. २७०५/२४५/प्र.क्र. ८७/आरोग्य-३,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २३ मार्च २००५.

शासन निर्णय

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी. १०९९/प्र.क्र. २३८/आरोग्य-३, दिनांक २१ ऑगस्ट १९९९ च्या परिच्छेद ७ मध्ये नमूद केल्यानुसार शासन मान्य खाजगी रुग्णालयाची यादी प्रस्तुत शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट 'अ' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करून वोक्हार्ट हॉस्पिटल लिमिटेड, नागपूर या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना हृदय विकारावरील शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, त्याप्रित्यर्थ होणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती ही शासकीय रुग्णालयातील वैद्यकीय प्रतिपुर्तीप्रमाणे अनुज्ञेय ठरण्यास सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक जीरुखा. २०००/प्र.क्र. १०१/आरोग्य-३, दिनांक २६ सप्टेंबर २००० मधील नमूद मार्गदर्शक तत्त्वाच्या अधिन राहून या निर्णयान्वये सदर संस्थेस शासन मान्यता देण्यात येत आहे. या अन्वये खालील बाबींचे प्रकर्षाने पालन प्रस्तुत संस्थेने करणे आवश्यक राहील :—

(१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१ अे नुसार खाजगी रुग्णालयांनी १०% रुग्णांवर मोफत व १०% रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

(२) मुंबई नर्सिंग होम अधिनियम, १९४९ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारी वर्ग उपलब्ध असणे.

(३) खाजगी रुग्णालये/संस्थेमध्ये ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी तसेच चाचण्यांच्याअंती झालेल्या निदानानुसार शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आवश्यक ती यंत्रसामग्री व साधनसामग्री उपलब्ध असणे.

(४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

(५) खाजगी रुग्णालये/संस्थेने भारत/राज्य सरकारमार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेत सक्रिय भाग घेणे आवश्यक आहे.

२. उपरोक्त आजारावरील उपचार व औषधोपचाराकरिता वोक्हार्ट हॉस्पिटल्स लिमिटेड, नागपूर या संस्थेने आकारलेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. अतितात्काळ बाब वगळता सदर संस्थेतील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यांस प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पूर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हे आदेश मा. मुख्यमंत्री, मा. उप मुख्यमंत्री, मा. मंत्री, मा. राज्यमंत्री महोदय, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती, उपसभापती तसेच महाराष्ट्र विधानसभा/परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांना सुद्धा अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहेत.

४. हे आदेश शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

ला. म. चौधरी,

महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव.

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,

सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,

मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,

मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,

मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक,

मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई,

सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस्, पुणे,

विभागीय आयुक्त (सर्व)/जिल्हाधिकारी (सर्व),

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखा परीक्षा), मुंबई,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखा परीक्षा), नागपूर,

सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

चिफ ऑडिटर, लोकल फंडस् अकाऊंटस, मुंबई,

कोषागार अधिकारी (सर्व),

महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई,

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई,

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

उप संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),

* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

* प्राथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

डॉ. विक्रम सिंग रघुवंशी, सेंटर मॅनेजर, वोक्हार्ट हॉस्पिटल्स लिमिटेड, २७, कॉर्पोरेशन कॉलनी, नॉर्थ अंबाझरी रोड, नागपूर ४४३ ००१.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनास पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवडनस्ती (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

***पत्राद्वारे**

शासकीय निवृत्तीवेतनधारकांना आणि त्यांच्या पती किंवा पत्नीस शासकीय रुग्णालयातून विनाशुल्क सेवा देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी, १००३/१३५७/प्र.क्र. १४२/आरोग्य-३,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ८ एप्रिल २००५.

वाचा.—शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक जीरुफी. १०००/प्र.क्र. ९०/आरोग्य-३, दिनांक १० जुलै २००१.

प्रस्तावना

सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या उपरोक्त शासन निर्णयान्वये शासकीय रुग्णालयांतून देण्यात येणाऱ्या विविध रुग्णसेवेकरिता आकारण्यात येणाऱ्या शुल्कामध्ये सुधारणा करण्यात आली आहे. तथापि या शुल्क आकारणीतून वरील शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट "अ" येथील नमूद संवर्गातील व्यक्ती/लाभधारकांना रुग्णसेवा शुल्क भरण्यापासून सूट देण्यात आली आहे. शासकीय व जिल्हा परिषद निवृत्तीवेतनधारक आणि त्यांच्या पती किंवा पत्नी यांचा समावेश या संवर्गात करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय

राज्य शासनाच्या विद्यमान निवृत्तीवेतन योजनेचा लाभ घेणाऱ्या शासकीय व जिल्हा परिषद निवृत्ती वेतनधारकांना आणि त्यांच्या पती किंवा पत्नीस सर्व शासकीय रुग्णालयात विनाशुल्क उपचाराची सवलत देण्यास या शासन निर्णयान्वये मंजूरी देण्यात येत आहे. यास अनुसरुन ;

(१) संदर्भाधीन क्रमांक १ च्या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट "अ" मधील शासकीय रुग्णालयात विनाशुल्क वैद्यकीय उपचारांची सवलत मिळत असलेल्या संवर्गाच्या यादीत अनुक्रमांक १६ येथे "शासकीय व जिल्हा परिषद निवृत्तीवेतनधारक आणि त्यांच्या पती किंवा पत्नी" संवर्गाचा समावेश करण्यात येत आहे.

(२) प्रस्तुत सवलत हे आदेश निर्गमित झालेल्या दिनांकापासून लागू राहील.

२. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ३८/०५/सेवा व क्र. ११/०५/व्यय-१३, दिनांक ३० मार्च २००५ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

प्र. क. प्रधान,

महाराष्ट्र शासनाचे उप सचिव.

प्रति,

राज्यपालांचे सचिव, मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व विभागीय आयुक्त,
प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधिद्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,
सहसंचालक आरोग्य सेवा, मुंबई/पुणे,
सर्व मंडळाचे उप संचालक,
सर्व महाविद्यालये व दंत महाविद्यालयाचे अधिष्ठाता,
सर्व मनोरुग्णालये व क्षय रुग्णालयाचे अधीक्षक,
सर्व स्त्री रुग्णालयाचे अधीक्षक,
सर्व जिल्हाधिकारी
सर्व जिल्हा शल्यचिकित्सक,
सर्व जिल्हा आरोग्य अधिकारी,
सर्व कुटीर/ग्रामीण रुग्णालयाचे वैद्यकीय अधीक्षक,
प्रसिद्ध संचानलानय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (प्रसिद्धीयादी),
* प्राथोनोटरी व सिनियर मास्टर, हायकोर्ट, मुंबई (पत्राने),
* रजिस्टार, हायकोर्ट अपिलेट साईड, मुंबई (पत्राने),
मा. लोक आयुक्त/उप लोक आयुक्त यांचे सचिव (पत्राने)
महालेखापाल, (लेखा परीक्षा), (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर,
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई,
सर्व कोषागार अधिकारी, मुंबई,
कार्यासन अधिकारी (सेवा ५/व्यय १३), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
मंत्रालयाचे इतर सर्व विभाग,
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राने),
सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
सार्वजनिक आरोग्य मंत्र्यांचे स्वीय सहाय्यक,
सार्वजनिक आरोग्य राज्यमंत्र्यांचे स्वीय सहाय्यक,
वित्त मंत्र्यांचे स्वीय सहाय्यक,
इतर सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहाय्यक,
सार्वजनिक, आरोग्य विभागातील सर्व अधिकारी/सर्व कार्यासने,
निवडनस्ती (आरोग्य-३),

***पत्राद्वारे**

शासकीय कर्मचारी/अधिकारी यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्ती प्रकरणी ५ गंभीर आजारांमध्ये सर्व प्रकारच्या कर्करोगांचा समावेश करणे व पाच गंभीर आजारावरील खर्च भागविण्यासाठी रुपये १,००,००० एवढ्या अग्रिमाची मर्यादा रुपये १,५०,००० पर्यंत वाढविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी, २००५/प्र.क्र. २५१/आ.-३,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १० फेब्रुवारी २००६.

वाचा.— (१) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०८४/४१५७/सीआर-१५६, दिनांक २९ एप्रिल १९८५.

(२) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०९९/३८३७/आ.-९, दिनांक २३ जानेवारी १९८९.

(३) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०९५/प्र.क्र. २३८/आ.-३, दिनांक २१ ऑगस्ट १९९९.

(४) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०९५/सीआर-४५/आ.-३, दिनांक ४ जुलै २०००.

(५) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. १०९५/सीआर-४५/आ.-३, दिनांक ४ जुलै २०००.

(६) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी. २००५/९/प्र.क्र. १/आ.-३, दिनांक १९ मार्च २००५.

शासन निर्णय

संदर्भाधीन क्र. ४ येथे करण्यात आलेल्या दिनांक ४ जुलै २००० च्या शासन निर्णयान्वये खाली नमूद केलेले पाच गंभीर आजार अंतर्भूत आहेत.

(१) हृदय शस्त्रक्रियांची प्रकरणे

(२) हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया

(३) ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया

(४) मूत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया

(५) रक्ताचा कर्करोग

वरील गंभीर आजारामध्ये अंतर्भूत रक्ताच्या कर्करोगाशिवाय, इतर सर्व प्रकारच्या कर्करोगाचे वाढते प्रमाण, आजारातील गांभीर्य व उपचारावर उद्‌भवणारा खर्च या सर्व बाबी लक्षात घेऊन, अ. क्र. ५ येथील रक्ताचा कर्करोग या ऐवजी कर्करोग असा बदल करण्याची बाब विचाराधीन होती. यास अनुसरून पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आले आहेत :

(अ) प्रस्तुत दिनांक ४ जुलै २००० च्या शासन निर्णयातील विनिर्दिष्ट ५ गंभीर आजाराच्या यादीतील अ.क्र. ५ येथील रक्ताचा कर्करोग याऐवजी कर्करोग अशी सुधारणा करण्यात येत आहे आणि या आजारावर शासकीय अथवा शासनमान्य खाजगी रुग्णालयात आंतररुग्ण तसेच बाह्यरुग्ण उपचारावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील.

(ब) प्रस्तुत दिनांक ४ जुलै २००० च्या शासन निर्णयान्वये व उपरोक्त 'अ' येथील सुधारणेसह पाच गंभीर आजारावरील शासकीय अथवा शासनमान्य खाजगी रुग्णालयातील औषधोपचार व आवश्यक उपकरणांची खरेदी करण्यासाठी येणारा संभाव्य खर्च विचारात घेऊन प्रचलित रु. १,००,००० अग्रिमांची मर्यादा रुपये १,५०,००० (रु. एक लाख पन्नास हजार फक्त) एवढी वाढविण्यात येत आहे.

(क) अग्रिम मंजूर करण्याबाबतचे सर्वसाधारण नियम संदर्भाधीन अ. क्र. ५ येथील शासन निर्णय दिनांक ४ जुलै २००० सोबतच्या परिशिष्ट 'अ' प्रमाणेच राहतील.

३. हे आदेश शासन निर्णय निर्गमित झालेल्या दिनांकापासून अंमलात येतील, तथापि या आदेशाच्या दिनांकापर्यंतच्या कालावधीत औषधोपचार घेतलेल्या अनिर्णित प्रकरणाना अथवा आदेशाच्या दिनांकास औषधोपचार सुरू असणाऱ्या प्रकरणांना देखील हे देखील हे आदेश लागू राहतील. मात्र या आदेशांच्या दिनांकापूर्वी निर्णयीत झालेली प्रकरणे पुन्हा सुरू करण्यात येऊ नयेत.

४. सदर आदेश महाराष्ट्र राज्याचे मंत्री महोदय, विधानमंडळाचे सभापती, उप सभापती, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विद्यमान व माजी सदस्य, शासकीय कर्मचारी व सर्वांचे कुटुंबीय यांन लागू राहतील.

५. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने त्यांच्या अनौपचारीक संदर्भ क्र. १३/सेवा-५, दिनांक १९ जानेवारी २००६ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

र. मो. आडे,

कार्यासन अधिकारी.

के.ई.एम. हॉस्पिटल, पुणे या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना हृदय विकारावरील शस्त्रक्रिया करून घेण्यास शासन मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी, ३००६/३१९/प्र.क्र. १६०/आरोग्य-३,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ८ मे २००६.

शासन निर्णय

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी. २००५/९/प्र.क्र. १/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च २००५ च्या परिच्छेद ४ मध्ये नमूद केल्यानुसार शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाची यादी प्रस्तुत शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट 'ब' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करून के.ई.एम. हॉस्पिटल, पुणे या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्याच्या कुटुंबियांना हृदय विकारावरील शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, त्याप्रित्यर्थ होणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यास, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक जीरुखा. २०००/प्र.क्र. १०१/आरोग्य-३, दिनांक २६ सप्टेंबर २००० मधील नमूद मार्गदर्शक तत्त्वाच्या अधीन राहून या निर्णयान्वये शासन मान्यता देण्यात येत आहे. या अन्वये खालील बाबींचे प्रकर्षाने पालन प्रस्तुत संस्थेने करणे आवश्यक राहील :—

(१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१ ए नुसार खाजगी रुग्णालयांनी १०% रुग्णांवर मोफत व १०% रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

(२) मुंबई नर्सिंग होम अधिनियम, १९४८ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारी वर्ग उपलब्ध असणे.

(३) खाजगी रुग्णालये/संस्थेमध्ये ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी तसेच चाचण्यांच्या अंती झालेल्या निदानानुसार शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आवश्यक ती यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री उपलब्ध असणे.

(४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

(५) खाजगी रुग्णालये/संस्थेने भारत/राज्य सरकारमार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेत सक्रिय भाग घेणे आवश्यक आहे.

२. उपरोक्त आजारावरील उपचार व औषधोपचाराकरिता के.ई.एम. हॉस्पिटल, पुणे या संस्थेने आकारलेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. अतितात्काळ बाब वगळता सदर संस्थेतील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यांस प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पूर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हे आदेश मा. मुख्यमंत्री, मा. उप मुख्यमंत्री, मा. मंत्री, मा. राज्यमंत्री महोदय, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती, उप सभापती तसेच महाराष्ट्र विधानसभा/परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांना सुद्धा अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहेत.

४. हा आदेश शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

र. मो. आडे,

कार्यासन अधिकारी.

प्रति

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग मंत्रालय, मुंबई

प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई

सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

मुख्यमंत्र्याचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई

मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यामंत्र्यांचे सचिवालय, मंबई

मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई

सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,

मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

* सचिव महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई

* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई

सेटलमेंट कमिशन ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस्, पुणे

विभागीय आयुक्त (सर्व)/जिल्हाअधिकारी (सर्व)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परिक्षा), मुंबई

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परिक्षा), नागपूर

सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई

चीफ ऑडीटर, लोकल फंडस् अकाऊंटस्, मुंबई

कोषागार अधिकारी (सर्व)

महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकिन बायोफार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

उप संचालक, आरोग्य लेवा (सर्व)

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व)

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व)

* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई

* प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई

वित्त विभाग (कार्यासन ५ सेवा), मंत्रालय, मुंबई

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

मेडिकल डायरेक्टर, के. ई. एम. हॉस्पिटल, ४४९ सरदार मुरलीयार रोड, रास्ता पेठ, पुणे-११

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनास पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्याच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवड नस्ती (आरोग्य ३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

***पत्राद्वारे**

के.एल.ई.एस. हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, बेळगाव या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना हृदय विकारावरील शस्त्रक्रिया करून घेण्यास शासन मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी. २३०६/४४२/प्र.क्र. २१९/आरोग्य-३,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २९ मे २००६.

शासन निर्णय

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्रमांक एमएजी. २००५/९/प्र.क्र. १/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च २००५ च्या परिच्छेद ४ मध्ये नमूद केल्यानुसार शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाची यादी प्रस्तुत शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट 'ब' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करून के.एल.ई.एस. हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, बेळगाव या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्याच्या कुटुंबियांना हृदय विकारावरील शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, त्याप्रित्यर्थ होणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यास, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक जीरुखा. २०००/प्र.क्र. १०१/आरोग्य-३, दिनांक २६ सप्टेंबर २००० मधील नमूद मार्गदर्शक तत्त्वाच्या अधीन राहून या निर्णयान्वये शासन मान्यता देण्यात येत आहे. या अन्वये खालील बाबींचे प्रकर्षाने पालन प्रस्तुत संस्थेने करणे आवश्यक राहील :—

(१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१ ए नुसार खाजगी रुग्णालयांनी १०% रुग्णांवर मोफत व १०% रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

(२) मुंबई नर्सिंग होम अधिनियम, १९४८ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारी वर्ग उपलब्ध असणे.

(३) खाजगी रुग्णालये/संस्थेमध्ये ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी तसेच चाचण्यांच्या अंती झालेल्या निदानानुसार शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आवश्यक ती यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री उपलब्ध असणे.

(४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

(५) खाजगी रुग्णालये/संस्थेने भारत/राज्य सरकारमार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेत सक्रिय भाग घेणे आवश्यक आहे.

२. उपरोक्त आजारावरील उपचार व औषधोपचाराकरिता के.एल.ई.एस. हॉस्पिटल, पुणे या संस्थेने आकारलेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. अतितात्काळ बाब वगळता सदर संस्थेतील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज

अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यास प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पूर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हे आदेश मा. मुख्यमंत्री, मा. उप मुख्यमंत्री, मा. मंत्री, मा. राज्यमंत्री महोदय, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती, उप सभापती तसेच महाराष्ट्र विधानसभा/परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांना सुद्धा अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहेत.

४. हा आदेश शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेसानुसार व नावाने,

सही/-

र. मो. आडे,

कार्यासन अधिकारी.

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग मंत्रालय, मुंबई

प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई

सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

मुख्यमंत्र्याचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई

मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यामंत्र्यांचे सचिवालय, मंबई

मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई

राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई

सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,

मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

* सचिव महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई

* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई

सेटलमेंट कमिशन ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस्, पुणे

विभागीय आयुक्त (सर्व)/जिल्हाअधिकारी (सर्व)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परिक्षा), मुंबई

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परिक्षा), नागपूर

सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई

चीफ ऑडीटर, लोकल फंडस् अकाऊंटस्, मुंबई

कोषागार अधिकारी (सर्व)

महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकिन बायोफार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

उप संचालक, आरोग्य लेवा (सर्व)

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व)

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व)

* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई

* प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई

वित्त विभाग (कार्यासन ५ सेवा), मंत्रालय, मुंबई

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

संचालक, के.एल.ई.एस. हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, नेहरुनगर, बेळगाव ५९० ०१०, कर्नाटक राज्य.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनास पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यसनाने त्याच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवडनस्ती (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

***पत्राद्वारे**

ऋषिकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटरचे श्री समर्थ सुपर स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती मिळण्याच्या दृष्टीने शासन मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी. २००५/३०९/प्र.क्र. १२८/आरोग्य-३,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १ जून २००६.

शासन निर्णय

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी. २००५/९/प्र.क्र. १/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च २००५ च्या परिच्छेद ४ मध्ये नमूद केल्यानुसार शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाची यादी प्रस्तुत शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट 'ब' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करून ऋषिकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटरचे श्री समर्थ सुपर स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना खालील आजारावरील शस्त्रक्रिया व उपचार करून घेतल्यास, त्याप्रित्यर्थ होणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यास, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक जीरुखा. २०००/प्र.क्र. १०१/आरोग्य-३, दिनांक २६ सप्टेंबर २००० मधील नमूद मार्गदर्शक तत्त्वाच्या अधीन राहून या निर्णयान्वये शासन मान्यता देण्यात येत आहे :—

(१) मुत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया,

(२) रक्ताचा कर्करोग व इतर सर्व प्रकारचे कर्करोग,

(३) ऑर्थोपेडिक शस्त्रक्रिया व उपचार,

(४) मणक्यांचे विकार, खुब्याचे विकार, वेदनायुक्त सांध्याचे विकार व ते बदलण्याची शस्त्रक्रिया, दुर्बिणीद्वारे गुडघ्याच्या विकाराचे निदान व उपचार,

(५) मेंदूवरील शस्त्रक्रिया व उपचार.

संस्थेने खालील बाबींचे प्रकर्षाने पालन करणे आवश्यक राहील :—

(१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१अे नुसार खाजगी रुग्णालयांनी १०% रुग्णांवर मोफत व १०% रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

(२) मुंबई नर्सिंग होम अधिनियम, १९४८ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारीवर्ग उपलब्ध असणे.

(३) खाजगी रुग्णालये/संस्थेमध्ये ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी तसेच चाचण्यांच्या अंती झालेल्या निदानानुसार शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आवश्यक ती यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री उपलब्ध असणे.

(४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

(५) खाजगी रुग्णालये/संस्थेने भारत/राज्य सरकारमार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेत सक्रिय भाग घेणे आवश्यक आहे.

२. उपरोक्त आजारांवरील उपचार व औषधोपचाराकरिता ऋषिकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटरचे श्री समर्थ सुपर स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक या संस्थेने आकारलेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. अतितात्काळ बाब वगळता सदर संस्थेतील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यांस प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पूर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हे आदेश मा. मुख्यमंत्री, मा. उप मुख्यमंत्री, मा. मंत्री, मा. राज्यमंत्री महोदय, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती, उप सभापती तसेच महाराष्ट्र विधानसभा/परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांनासुद्धा अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहेत.

४. हा आदेश शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

र. मो. आडे,
कार्यासन अधिकारी.

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,

सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,

मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,

मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,

मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक,

मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,

सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकार्डस्, पुणे,

विभागीय आयुक्त (सर्व)/जिल्हाधिकारी (सर्व),

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखा परीक्षा), मुंबई,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखा परीक्षा), नागपूर,

सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

चीफ ऑडिटर, लोकल फंड्स अकाऊंटस्, मुंबई,

कोषागार अधिकारी (सर्व),

महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई,

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

उप संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),

* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

* प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

संचालक, ऋषिकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटरचे श्रीसमर्थ सुपर स्पेशालिटी हॉस्पिटल, ९, मुरकुटे कॉलनी, गंगापूर रोड, नाशिक.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनांस विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्याच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवडनस्ती (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय मुंबई.

***पत्राद्वारे**

महाराष्ट्र राज्य सेवा वैद्यकीय देखभाल (नियम, १९६१) अंतर्गत शासकीय कर्मचारी अधिकारी व त्यांचे कुटूंबियांच्या मूत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया पूर्व व शस्त्रक्रियेनंतर करण्यात येणाऱ्या डायलिसीस या उपचारावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय ठरविणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्र. वैखप्र २००६/प्र.क्र.१९५/आरोग्य ३
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक १३ जुलै, २००६.

वाचा (१) शासन निर्णय सा.आ.वि.क्र. एमएजी १०८४/४१५७ सीआर १५६/ आरोग्य ९, दि. २९ एप्रिल, १९८५

(२) शासन निर्णय, सा.आ.वि.क्र. एमएजी १०९९/ प्र.क्र.४०, आरोग्य ३, दि. २९ जुलै, १९९९

प्रस्तावना :-

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटूंबियांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ मधील तसेच संदर्भाधीन शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार मुत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रियापूर्व व शस्त्रक्रियेनंतर करण्यात येणाऱ्या डायलिसिस या उपचारावरील वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती बाह्यरुग्ण उपचार म्हणून अनुज्ञेय नाही. तथापि शासकीय कर्मचारी अथवा त्यांच्या कुटूंबियांच्या मुत्रपिंड विषयक आजारांमध्ये मूत्रपिंड निकामी झाल्यानंतर किडनी दाता उपलब्ध होईपर्यंत आणि काही प्रकरणी मूत्रपिंड प्रतिरोपण शस्त्रक्रिया अयशस्वी झाल्यानंतर डायलिसिस करुन घेणे रुग्णाच्या जिविताच्या दृष्टीने अत्यंत आवश्यक ठरते व डायलिसिसवर उद्भवणारा खर्च हा वारंवार उद्भवणारा असल्याने डायलिसिसवरील खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय ठरविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

निर्णय :

शासकीय कर्मचारी अधिकारी व त्यांच्या कुटूंबियांना मुत्रपिंड निकामी झाल्यानंतर, मूत्रपिंड प्रतिरोपन शस्त्रक्रियेपुर्वी व अयशस्वी शस्त्रक्रियेंनंतर डायलिसिस करवून घेतल्यास त्यावरील शासकीय अथवा खाजगी रुग्णालयावरील वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहे.

अशा प्रतिपूर्तीच्या मंजूरीकरिता पुढीलप्रमाणे कार्यपध्दती राहील :-

अ) प्रतिपुर्ती प्रकरणाची छाननी करुन शिफारस करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समित्या कार्यान्वित राहतील.

(१) <u>जिल्हा स्तरावरील प्रकरणांसाठी समिती</u>

१) उपसंचालक, आरोग्य सेवा मंडळे	--	अध्यक्ष
२) जिल्हा शल्यचिकित्सक (संबंधित जिल्हा रुग्णालय)	--	सदस्य
३) सहाय्यक संचालक, वैद्यकीय	--	सदस्य

<u>(२) मुंबई शहरातील प्रकरणांसाठी समिती :-</u>

१) संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई	--	अध्यक्ष
२) सहसंचालक, आरोग्य सेवा (वैद्यकीय), मुंबई	--	सदस्य सचिव
३) वैद्यकीय अधिक्षक, सर ज.जी. समूह रुग्णालय, मुंबई	--	सदस्य
४) प्रा. मूत्रपिंड विभाग, ग्रॅण्ट मेडिकल कॉलेज, मुंबई	--	सदस्य
५) उपसंचालक, आरोग्य सेवा (रुग्णालये)	--	सदस्य

ब) वरील प्रमाणे स्थापन केलेल्या समितीपुढे संबंधित कर्मचाऱ्याच्या विभाग प्रमुखांमार्फत प्रस्ताव परस्पर सादर करण्यात यावेत. समितीने प्रत्येक प्रकरणी डायलिसिस करण्याची आवश्यकता व डायलिसीसवर उद्भवलेला खर्च यांची शहानिशा करुन खर्चाच्या प्रतीपूर्तीची शिफारस करावी. मात्र, अशी शिफारस योग्य रक्कम या उपचारांसाठी जसलोक रुग्णालय, मुंबई येथे आकारल्या जाणाऱ्या रकमेपेक्षा अधिक असणार नाही.

क) या खर्चाच्या प्रतिपुर्तीचे आदेश विभागप्रमुख निर्गमित करतील.

ड) एखाद्या कर्मचाऱ्याच्या/अधिकाऱ्याच्या डायलिसीसवरील खर्चाच्या देयकास समितीने एकदा दिलेली मंजूरी प्रस्तावातील पहिल्या डायलिसिसच्या उपचारांच्या तारखेपासून एक वर्षाच्या कालावधीसाठी वैध असेल. विशिष्ट कारण असल्याखेरीज, या कालावधीतील डायलिसीसवरील खर्चाचे प्रस्ताव पुन समितीसमोर सादर करण्याची आवश्यकता असणार नाही. एकदा समितीने मान्यता दिल्यानंतर डायलिसीसवरील एक वर्षाच्या कालावधीतील सर्व खर्चाची देयके मंजूर करण्याची कार्यवाही संबंधित विभाग प्रमुखांनी करावी. त्यानंतर प्रकरण पुन्हा शिफारशीसाठी समितीसमोर सादर करावे लागेल.

२. हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांनादेखील लागू करण्यात यावा.

३. हे आदेश महाराष्ट्र राज्याच्या विधानमंडळाचे सभापती, उपसभापती, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्याचे मुख्यमंत्री, मा. मंत्री, मा. राज्यमंत्री, मा. विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विद्यमान व माजी सदस्य व या सर्वांचे कुटुंबिय यांनाही लागू राहतील.

हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्याच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २९०/२००६/सेवा ५, दि ३०.६.२००६ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्र राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(र.मो.आडे)
कार्यासन अधिकारी

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, (सर्व), मंत्रालय, मुंबई.
सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
* सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई.
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई.
* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई.
* प्रबंधक,मा.लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
* प्रबंधक,मा. उप लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.
* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक,
मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
विभागीय आयुक्त, (सर्व)
सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस्, पुणे
विभागीय आयुक्त (सर्व) /जिल्हाधिकारी (सर्व)
जिल्हाधिकारी (सर्व)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

महालेखापाल, महाराष्ट्र १.२ (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परिक्षा), मुंबई/नागपूर.

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुबई

चिफ ऑडिटर, लोकल फंडस् अकॉऊटंस, मुंबई

कोषागार अधिकारी, (सर्व)

संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई

व्यवस्थापिक संचालक, हाफकिन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क. मत्रालय, मुंबई

सहसंचालक, आरोग्य सेवा, (सर्व)

उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

वैद्यकीय अधिक्षक, सर ज.जी. समूह रुग्णालय, मुंबई

प्रा.मुत्रपिंड विभाग, ग्रॅन्ट मेडिकल कॉलेज, मुंबई

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, (सर्व)

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, (सर्व)

जिल्हा शल्यचिकित्सक,जिल्हा रुग्णालय, (सर्व)

प्राथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई

वित्त विभाग (सेवा-५ कार्यासन),मंत्रालय, मुंबई (१० प्रती)

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सर्व मंत्रालयीन विभाग (अस्थापना कार्यासन,),मंत्रालय, मुंबई.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनाना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवडनस्ती (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

(*- पत्राद्वारे)

वोक्हार्ट हॉस्पिटल, मुंबई या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना ऑर्थोपेडीक, मेंदू व मणक्याचे विकार यावरील शस्त्रक्रिया व उपचार करून घेण्यास शासन मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी. २००५/९६५/प्र.क्र. २७२/आरोग्य-३,

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २७ जुलै २००६.

शासन निर्णय

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी. २००५/९/प्र.क्र. १/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च २००५ च्या परिच्छेद ४ मध्ये नमूद केल्यानुसार शासनमान्य खाजगी रुग्णालयांची यादी प्रस्तुत शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट 'ब' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करून वोक्हार्ट हॉस्पिटल्स, मुंबई या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना ऑर्थोपेडीक, मेंदू व मणक्याचे विकार यावरील शस्त्रक्रिया व उपचार करून घेतल्यास, त्याप्रीत्यर्थ होणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यास, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक जीरुखा. २०००/प्र.क्र. १०१/आरोग्य-३, दिनांक २६ सप्टेंबर २००० मधील नमूद मार्गदर्शक तत्त्वाच्या अधीन राहून या निर्णयान्वये शासन मान्यता देण्यात येत आहे. या अन्वये खालील बाबींचे प्रकर्षाने पालन प्रस्तुत संस्थेने करणे आवश्यक राहील :—

(१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१अे नुसार खाजगी रुग्णालयांनी १०% रुग्णांवर मोफत व १०% रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

(२) मुंबई नर्सिंग होम अधिनियम, १९४८ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारीवर्ग उपलब्ध असणे.

(३) खाजगी रुग्णालये/संस्थेमध्ये ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी तसेच चाचण्यांच्या अंती झालेल्या निदानानुसार शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आवश्यक ती यंत्रसामग्री व साधनसामग्री उपलब्ध असणे.

(४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

(५) खाजगी रुग्णालये/संस्थेने भारत/राज्य सरकारमार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेत सक्रिय भाग घेणे आवश्यक आहे.

२. उपरोक्त आजारांवरील उपचार व औषधोपचाराकरिता वोक्हार्ट हॉस्पिटल, मुंबई या संस्थेने आकारलेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. अतितात्काळ बाब वगळता सदर संस्थेतील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यांस प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पूर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हे आदेश मा. मुख्यमंत्री, मा. उप मुख्यमंत्री, मा. मंत्री, मा. राज्यमंत्री महोदय, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती, उप सभापती तसेच महाराष्ट्र विधानसभा/परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांनासुद्धा अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहेत.

४. हे आदेश शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

र. मो. आडे,
कार्यासन अधिकारी.

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,
सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकार्डस्, पुणे,
विभागीय आयुक्त (सर्व)/जिल्हाधिकारी (सर्व),
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखा परीक्षा), मुंबई,
महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखा परीक्षा), नागपूर,
सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
चीफ ऑडिटर, लोकल फंड्स अकाऊंटस्, मुंबई,
कोषागार अधिकारी (सर्व),

महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई,

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

उप संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),

* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

* प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

डॉ. लॉएड नाजरेथ जनरल मॅनेजर, वोक्हार्ट हॉस्पिटल, मुलुंड-गोरेगाव लिंक रोड, मुंबई ४०० ०७८.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनांस विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्याच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवडनस्ती (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय मुंबई.

---

*पत्राद्वारे

जहांगीर हॉस्पिटल, पुणे या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना हृदय, हृदयउपमार्ग व ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया करून घेण्यास शासन मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी. ३००६/४५७/प्र.क्र. २२९/आरोग्य-३,

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २९ ऑगस्ट २००६.

शासन निर्णय

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी. २००५/९/प्र.क्र. १/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च २००५ च्या परिच्छेद ४ मध्ये नमूद केल्यानुसार शासनमान्य खाजगी रुग्णालयांची यादी प्रस्तुत शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट 'ब' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करून जहांगीर हॉस्पिटल, पुणे या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना हृदय, हृदयउपमार्ग व ॲन्जिओप्लास्टी शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, त्याप्रीत्यर्थ होणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यास, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक जीरुखा. २०००/प्र.क्र. १०१/आरोग्य-३, दिनांक २६ सप्टेंबर २००० मधील नमूद मार्गदर्शक तत्त्वाच्या अधीन राहून या निर्णयान्वये शासन मान्यता देण्यात येत आहे. या अन्वये खालील बाबींचे प्रकर्षाने पालन प्रस्तुत संस्थेने करणे आवश्यक राहील :—

(१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१अे नुसार खाजगी रुग्णालयांनी १०% रुग्णांवर मोफत व १०% रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

(२) मुंबई नर्सिंग होम अधिनियम, १९४८ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारीवर्ग उपलब्ध असणे.

(३) खाजगी रुग्णालये/संस्थेमध्ये ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी तसेच चाचण्यांच्या अंती झालेल्या निदानानुसार शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आवश्यक ती यंत्रसामग्री व साधनसामग्री उपलब्ध असणे.

(४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

(५) खाजगी रुग्णालये/संस्थेने भारत/राज्य सरकारमार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेत सक्रिय भाग घेणे आवश्यक आहे.

२. उपरोक्त आजारांवरील उपचार व औषधोपचाराकरिता जहांगीर हॉस्पिटल, पुणे या संस्थेने आकारलेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. अतितात्काळ बाब वगळता सदर संस्थेतील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यांस प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पूर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हे आदेश मा. मुख्यमंत्री, मा. उप मुख्यमंत्री, मा. मंत्री, मा. राज्यमंत्री महोदय, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती, उप सभापती तसेच महाराष्ट्र विधानसभा/परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांनासुद्धा अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहेत.

४. हे आदेश शासन निर्णय निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

र. मो. आडे,
कार्यासन अधिकारी.

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,
सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकार्डस्, पुणे,
विभागीय आयुक्त (सर्व)/जिल्हाधिकारी (सर्व),
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखा परीक्षा), मुंबई,
महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता), (लेखा परीक्षा), नागपूर,
सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
चीफ ऑडिटर, लोकल फंड्स अकाऊंटस्, मुंबई,

कोषागार अधिकारी (सर्व),

संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई,

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई,

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

उप संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),

* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

* प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

डॉ. सुधीर म. डिग्गीकर, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जहांगीर हॉस्पिटल, ३२, ससून रोड, पुणे ४११ ००१.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनांस विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्याच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवडनस्ती (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय मुंबई.

***पत्राद्वारे**

लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना अस्थिरोग व कर्करोग यावरील शस्त्रक्रिया करून घेण्यास शासन मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी. २३०६/३१२/प्र.क्र. २२१/आरोग्य-३,

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३० ऑगस्ट २००५.

शासन निर्णय

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी. २००५/९/प्र.क्र. १/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च २००५ च्या परिच्छेद ४ मध्ये नमूद केल्यानुसार शासनमान्य खाजगी रुग्णालयांची यादी प्रस्तुत शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट 'ब' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करून लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना अस्थिरोग व कर्करोग यावरील शस्त्रक्रिया करून घेतल्यास, त्याप्रीत्यर्थ होणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक जीरुखा. २०००/प्र. क्र. १०१/आरोग्य-३, दिनांक २६ सप्टेंबर २००० मधील नमूद मार्गदर्शक तत्वाच्या अधीन राहून या निर्णयान्वये शासन मान्यता देण्यात येत आहे. या अन्वये खालील बाबींचे प्रकर्षाने पालन प्रस्तुत संस्थेने करणे आवश्यक राहिल :—

(१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियमता, १९५० मधील कलम ४१अे नुसार खाजगी रुग्णालयांनी १० टक्के रुग्णांवर मोफत व १० टक्के रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

(२) मुंबई नर्सिंगहोम अधिनियम, १९४८ अन्वये विहीत केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारीवर्ग उपलब्ध असणे.

(३) खाजगी रुग्णालये/संस्थेमध्ये ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे, त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी आवश्यक ती साधनसामग्री उपलब्ध असणे.

(४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

(५) खाजगी रुग्णालये/संस्थेने भारत/राज्य सरकारामार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेत सक्रिय भाग घेणे आवश्यक आहे.

२. उपरोक्त आजारावरील उपचार व औषधोपचाराकरिता लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर या संस्थेने आकारलेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहिल. अतितत्काळ बाब वगळता सदर संस्थेतील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यास प्रधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पूर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हे आदेश मा. मुख्यमंत्री, मा. उप मुख्यमंत्री, मा. राज्यमंत्री महोदय, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती, उप सभापती तसेच महाराष्ट्र विधानसभा/परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांना सुद्धा अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहेत.

४. हे आदेश शासन निर्णय निर्गमित दिनांकापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

र. मो. आडे,

कार्यासन अधिकारी.

प्रति

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव (सर्व मंत्रीलयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,

सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,

मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,

मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,

सर्वमंत्री व राज्यमंत्री यांचेखीप सहायक,

मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई,

सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकार्डस्, पुणे,

विभागीय आयुक्त (सर्व)/जिल्हाधिकारी (सर्व),

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/ (लेखा परिक्षा), मुंबई,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परिक्षा), नागपूर,

सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

चिफ ॲडिटर, लोकल फंड्स अकाऊंटस, मुंबई,

कोषागार अधिकारी (सर्व),

संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संधोधन, मुंबई,

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई,

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई.

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

उप संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),

* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायलय, मुंबई,

* प्राथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

डॉ. निरंज सी. शहा, व्यवस्थापकीय संचालक, लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यसनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवडनस्ती (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

***पत्राद्वारे**

गिरीजा हॉस्पिटल व ट्रामा व न्यूरो सर्जरी सेंटर, सातारा या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना मेंदूवरील शस्त्रक्रिया व उपचार करून घेण्यास शासन मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक एमएजी. ३००६/९८९/प्र.क्र. ३४३/आरोग्य-३,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ५ जानेवारी २००७.

शासन निर्णय

शासन निर्णय सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र. एमएजी. २००५/९/प्र.क्र. १/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च २००५ च्या परिच्छेद ४ मध्ये नमूद केल्यानुसार शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाची यादी प्रस्तुत शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट 'ब' मध्ये दर्शविण्यात आली आहे. त्यामध्ये सुधारणा करून गिरीजा हॉस्पिटल व ट्रामा व न्यूरो सर्जरी सेंटर, सातारा या खाजगी संस्थेस राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना मेंदुवरील शस्त्रक्रिया व उपचार करुन घेतल्यास, त्या प्रित्यर्थ होणाऱ्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्यास सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक जीरुखा. २०००/प्र. क्र. १०१/आरोग्य-३ दिनांक २६ सप्टेंबर २००० मधील नमूद मार्गदर्शक तत्वांच्या अधिन राहून या निर्णयान्वये शासन मान्यता देण्यात येत आहे. या अन्वये खालील बाबींचे प्रकर्षाने पालन प्रस्तुत संस्थेने करणे आवश्यक राहील :—

(१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० मधील कलम ४१ अे नुसार खाजगी रुग्णालयांनी १० टक्के रुग्णांवर मोफत व १० टक्के रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

(२) मुंबई नर्सिंग होम अधिनियम, १९४८ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारी वर्ग उपलब्ध असणे.

(३) खाजगी रुग्णालये/संस्थेमध्ये ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी तसेच चाचण्यांच्याअंती झालेल्या निदानानुसार शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आवश्यक ती यंत्रसामुग्री व साधन सामुग्री उपलब्ध असणे.

(४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

(५) खाजगी रुग्णालये/संस्थेने भारत/राज्य सरकारामार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेत सक्रिय भाग घेणे आवश्यक आहे.

२. उपरोक्त आजारावरील आंतररुग्ण कालावधीतील उपचार व औषधोपचाराकरिता गिरीजा हॉस्पीटल व ट्रामा व न्युरो सर्जरी सेंटर, सातारा या संस्थेने आकारलेल्या संपूर्ण वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय राहील. अतितत्काळ बाब वगळता सदर संस्थेतील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचाऱ्यास प्रधिकृत वैद्यकीय अधिकाऱ्यांची पूर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हे आदेश माननीय मुख्यमंत्री, माननीय उप मुख्यमंत्री, माननीय मंत्री, माननीय राज्यमंत्री महोदय, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती, उप सभापती तसेच महाराष्ट्र विधानसभा/परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी, सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांनासुद्धा अनुज्ञेय ठरविण्यात येत आहेत.

४. हे आदेश शासन निर्णय निर्गमित आल्याच्या दिनांकापासून अंमलात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सही/-

र. मो. आडे,

कार्यासन अधिकारी.

प्रति,

मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,

सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,

मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,

मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई,

मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.

मुख्य सचिवांचे स्वीय सहाय्यक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,

सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकार्डस्, पुणे,

विभागीय आयुक्त (सर्व)/जिल्हाधिकारी (सर्व),

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/ (लेखा परीक्षा), मुंबई,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परीक्षा), नागपूर,

सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

चिफ ऑडिटर, लोकल फंड्स अकाऊंटस, मुंबई,

कोषागार अधिकारी (सर्व),

महासंचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई,

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संधोधन, मुंबई,

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई,

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई,

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई,

अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई,

सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

उप संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषक (सर्व),

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),

* प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायलय, मुंबई,

* प्राथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायलय, मुंबई,

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई,

सर्व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,

सर्व मंत्रीलयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,

डॉ. सुनिल यादव, गिरीजा हॉस्पिटल व ट्रामा व न्यूरो सर्जरी सेंटर, ७६, मल्हार पेठ, सातारा.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यसनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

निवडनस्ती (आरोग्य-३), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

*पत्राद्वारे

परिशिष्ट-अ

तारेचा पत्ता : विधानमंडळ

महाराष्ट्र विधानमंडळ

विधान भवन
बॅकबे रेक्लमेशन
विधान भवन मार्ग
मुंबई ४०० ०३२

क्रमांक43882 /म वि स्स/(वैद्यकीय दे
दिनांक : 28 ऑगस्ट, 2007.

: ज्ञापन :

विषय : - **महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान व माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या देयकांची छाननी करण्यासंबंधीची उच्चाधिकार (High Power) समिती . . .**

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, 1956 च्या तरतुदींच्या अंतर्गत महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या सदस्यांस स्वतःसाठी तसेच त्यांच्यावर अवलंबून असलेल्या त्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तींसाठी वैद्यकीय मदत / उपचार मिळण्याची सुविधा प्रदान करण्यात आलेली आहे.

सदर अधिनियमातील तरतुदीनुसार महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वैद्यकीय मदत) नियम 1966 तयार करण्यात आले आहेत. तसेच, या संदर्भात राज्य शासनाच्या सार्वजनिक आरोग्य विभागाने वेळोवेळी शासननिर्णय निर्गमित केलेले आहेत आणि सदर शासननिर्णय विधानमंडळाचे विद्यमान सदस्य यांना लागू करण्यात आलेले आहेत.

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विद्यमान सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांना ज्या सवलती लागू आहेत त्याच सवलती महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या माजी सदस्यांना व त्यांच्या कुटुंबियांनादेखील सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या दिनांक 12 ऑक्टोबर, 1988 रोजीच्या शासन निर्णय क्रमांक MAG - 1085 / 3627, आरोग्य - 9, अन्वये लागू करण्यात आलेल्या आहेत.

महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या काही विद्यमान व माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या देयकाच्या प्रतिपूर्तीबाबत मा. मुंबई उच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेल्या जनहित याचिका (क्रमांक 130 / 2006) च्या संदर्भात बुधवार, दिनांक 8 ऑगस्ट, 2007 रोजी विचारविनिमय करण्यासाठी विधान भवन, मुंबई येथे बैठक आयोजित करण्यात आली होती.

सदर बैठकीस मा. सभापती, विधानपरिषद, मा. अध्यक्ष, विधानसभा, मा. मुख्यमंत्री, मा. वित्त मंत्री, राज्याचे मा. महाअधिवक्ता (ॲडव्होकेट जनरल), महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, वित्त विभाग, विधी व न्याय विभाग, संसदीय कार्य विभाग इत्यादी विभागांचे प्रधान सचिव व सचिव तसेच मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, संचालक - वैद्यकीय शिक्षण, सहसंचालक - लेखा व कोषागारे व विविध विभागांचे संबंधित अधिकारी उपस्थित होते.

या बैठकीत महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान व माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या देयकाच्या प्रतिपूर्तीच्या प्रचलित कार्यपद्धतीबाबत सविस्तर विचारविनिमय करण्यात आला व खाली नमूद केल्याप्रमाणे मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद व मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांच्या सर्वसाधारण नियंत्रणाखाली समिती गठीत करण्याचा निर्णय घेण्यात आला.

1. **उप सचिव या पदाच्या वरच्या दर्जाचा विधानमंडळ सचिवालयातील अधिकारी.**
2. **संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.**
3. **संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.**
4. **संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.**

उक्त समिती, महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान व माजी सदस्यांनी सादर केलेल्या वैद्यकीय देयकांची, महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम 1956 च्या तरतुदी व त्या अंतर्गत करण्यात आलेले महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वैद्यकीय मदत) नियम 1966 तसेच, महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, 1961 व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासननिर्णयातील तरतुदीप्रमाणे काटेकोरपणे छाननी करुन **सदर प्रकरणे प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय यांच्याकडे मंजुरीसाठी पाठवेल.**

भारतीय लेखा परीक्षा व लेखा विभाग, महालेखापाल, लेखा अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र - 1, मुंबई, यांचे कार्यालयीन पत्र क्र. TM / Ch. 1 / PIL / 957, TM Section, Date : 27 / 8 / 2007 अन्वये असे कळविले आहे की, "As per the provisions contained at Sr. No. 2 of Section V in part 2 of the annexure of Chapter X of C & AG's M.S.O. (Admn) Vol. I, read with Government of Maharashtra, Finance Department letter No. FNR - 1081/CR - 81 / GEN - 5, Dated 6-6-1981 अन्वये **वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची देयके**

तीन पूर्ण आर्थिक वर्षांपर्यंत जतन केली जातात. त्यामुळे समिती समोर दि. 1 एप्रिल, 2004 व त्या पुढील कालावधीची देयके तपासणीसाठी उपलब्ध होतील.

सदर समितीची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे राहील.

1. दि. 1 एप्रिल, 2004 पासून महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांनी अथवा माजी सदस्यांनी एक लक्ष रुपये किंवा त्यापेक्षा जास्त रक्कमेच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या सादर केलेल्या देयकांसंबंधीच्या सर्व प्रकरणांची शक्यतो तीन महिन्यांच्या कालावधीत पुन्हा तपासणी करणे.
2. वैद्यकीय प्रतिपूर्तीची जी देयके विद्यमान सदस्यांकडून / माजी सदस्यांकडून नियमाप्रमाणे यापुढे सादर केली जातील त्यांची तपासणी करणे.
3. महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान तसेच माजी सदस्य व त्यांच्या कुटुंबियांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या देयकांबाबत अधिनियमांत व नियमांत सुधारणा करुन त्या अंतर्गत स्वतंत्र नियमावली तयार करणे.
4. सदर समितीच्या बैठका विधान भवन, मुंबई येथे घेण्यात येतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ. ना. कळसे)
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.

याची प्रत :-

1. महाराष्ट्र विधिमंडळाच्या दोन्ही सभागृहाचे सर्व सन्माननीय विद्यमान व माजी सदस्य.
2. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
3. अप्पर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
4. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव.
5. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव.
6. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव.
7. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद व मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे सचिव
8. मा. उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा व मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद / महाराष्ट्र विधानसभा यांचे खाजगी सचिव.
9. मा. वित्त मंत्री यांचे खाजगी सचिव.
10. मा. आरोग्य मंत्री यांचे खाजगी सचिव.

11. मा. विधी व न्याय मंत्री यांचे खाजगी सचिव.
12. मा. संसदीय कार्य मंत्री यांचे खाजगी सचिव.
13. मा. राज्य मंत्री - आरोग्य यांचे खाजगी सचिव.
14. मा. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
15. मा. प्रधान सचिव, वैद्यकीय शिक्षण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
16. मा. प्रधान सचिव, वित्त विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
17. सचिव, संसदीय कार्य विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
18. संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
19. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
20. महालेखापाल महाराष्ट्र - 1 (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा) मुंबई / नागपूर.
21. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
22. महाराष्ट्र विधामंडळाचे सर्व अधिकारी.
23. निवड नस्ती.

वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या प्रयोजनार्थ
"अवलंबित्व" ठरविण्यासाठी उत्पन्नावरील
मर्यादा सुधारण्याबाबत...
शासकीय कर्मचा-याचे आईवडील आणि
अविवाहित व घटस्फोटीत बहिणींसंदर्भात.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक : ११ नोव्हेंबर, २०११.

वाचा:- १) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी १०९२/६३४/प्र.क्र.६५/आरोग्य-७, दिनांक २१ ऑगस्ट, १९९२.
२) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी १०९९/प्र.क्र.२२०/आरोग्य-३, दिनांक १८ ऑगस्ट, १९९९.
३) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी १०९९/प्र.क्र.९९/आरोग्य-३, दिनांक २० फेब्रुवारी, २००३.

शासन निर्णय:- महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ मधील नियम २(३) अन्वये प्रतिपूर्तीच्या प्रयोजनासाठी शासकीय कर्मचा-यांच्या कुटुंबाची व्याख्या विहित करण्यात आली आहे. या व्याख्येत वरील (३) येथील आदेशान्वये करण्यात आलेल्या सुधारणेनुसार सद्यःस्थितीला शासकीय कर्मचा-याचे आईवडील यांचे एकूण उत्पन्न हे जर दरमहा रु.१,५००/- इतके मूळ निवृत्ती वेतन घेणा-या सेवानिवृत्त राज्य शासकीय कर्मचा-यास मिळणा-या वित्तलब्धीच्या मर्यादेत असेल तर ते वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या प्रयोजनासाठी शासकीय कर्मचा-यांवर अवलंबित असल्याचे मानले जाते आणि त्यांच्या आजारपणावरील उपचारांच्या खर्चाची प्रतिपूर्ती शासकीय कर्मचा-यास अनुज्ञेय ठरते.

सहाव्या वेतन आयोगाच्या शिफारशीनुसार सेवानिवृत्त शासकीय कर्मचा-याच्या निवृत्तीवेतनात सुधारणा करण्यात आल्यानंतर वरील मूळ निवृत्तीवेतन वा दरमहा कमाल उत्पन्नाची मर्यादा सुधारण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

२. **या संदर्भात शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे:-**

(अ) शासकीय कर्मचा-याच्या आईवडीलांना (i) निवृत्तीवेतन मिळत असेल किंवा, (ii) निवृत्तीवेतन मिळत नसले तरी अन्य मार्गांनी उत्पन्न मिळत असेल किंवा, (iii) निवृत्तीवेतनासह अन्य मार्गांनीही उत्पन्न मिळत असेल तर अशा सर्व प्रकरणी, उपचार घेतेवेळी त्यांचे सर्व मार्गांनी मिळणारे एकूण उत्पन्न हे, **दरमहा रु.३,५००/-** इतके मूळ निवृत्तीवेतन घेणा-या सेवानिवृत्त राज्य शासकीय कर्मचा-यास मिळणा-या वित्तलब्धीच्या मर्यादेत (म्हणजे रु.३,५००/- अधिक त्यावरील उपचार सुरु करण्याच्या दिनांकास अनुज्ञेय असणारी महागाई वाढ) असेल तर ते वैद्यकीय प्रतिपूर्तीच्या प्रयोजनासाठी शासकीय कर्मचा-यावर अवलंबित असल्याचे मानले जाईल.

(ब) वरील तरतूद शासकीय कर्मचा-यांच्या अविवाहित बहिणीचे आणि घटस्फोटीत बहिणीचे त्याच्यावरील अवलंबित्व ठरविताना तसेच महिला शासकीय कर्मचा-याने तिच्या आईवडीलांऐवजी सासू-सास-यांची निवड केली असेल तर अशा प्रकरणी सासू-सास-यांचे तिच्यावरील अवलंबित्व ठरवितानाही लागू असेल.

३. **हे आदेश निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून लागू असतील.**

४. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.१९०/सेवा-५, दिनांक २६.९.२०११ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१११११६११२३४६००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि. वा. राणे)
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव.

प्रति,
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव,(सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,
मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई. (दोन प्रती),
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव/सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (५ प्रती),
सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई (१० प्रती),
सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस, पुणे (२ प्रती),
विभागीय आयुक्त (सर्व) (प्रत्येक २ प्रती),
जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे) (प्रत्येक २ प्रती),
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद,(२ प्रती),
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परीक्षा) मुंबई. (२ प्रती),
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परीक्षा), नागपूर. (२ प्रती),
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती),
सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती)
चीफ ऑडिटर लोकल फंडस अकाऊंटस, मुंबई (१० प्रती),
सर्व कोषागार अधिकारी, (प्रत्येकी ५ प्रती),
संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई (५० प्रती),
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई (५० प्रती),
संचालक, आयुर्वेद, मुंबई.(२५ प्रती),
संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई (२५ प्रती),
व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटिकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई (२ प्रती),
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती),
सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),
अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),
जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),
प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (५ प्रती),
वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई (१० प्रती),
व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई, (२ प्रती),
सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,
निवड नस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

शासकीय कर्मचा-यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या मंजूरीबाबत....
प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजूरीच्या अधिकारांबाबत सुधारणा.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
क्रमांक : वैखप्र -२०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक: १६ नोव्हेंबर, २०११.

<u>वाचा:</u>- १) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी २००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५.

<u>प्रस्तावना:</u>- शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल), नियम, १९६१ मधील तरतुदींच्या अधीन राहून, आकस्मिक उद्भवणा-या २७ आजारांवर खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या उपचारांवरील तसेच ५ गंभीर आजारांवर, शासनाने संपूर्ण खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या उपचारावरील, वैद्यकीय खर्चाच्या प्रत्येक प्रकरणी रु.४०,०००/- च्या कमाल मर्यादेत, प्रतिपूर्तीस मंजूरी देण्याचे अधिकार विभाग प्रमुखांना आहेत. या मर्यादेवरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची प्रकरणे संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाकडे सादर केली जातात. सद्य:स्थितीत औषधाच्या किंमतीत व उपचार पध्दतीवरील खर्चामध्ये झालेली वाढ तसेच अशी प्रकरणे निकाली काढण्यास लागणारा कालावधी इत्यादींचा विचार करता प्रचलित कमाल मर्यादेत वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

<u>शासन निर्णय:</u>- शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी २००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५ मधील **केवळ ३ (१) व (२)** मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे:-

<u>प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजूरीचे अधिकारांबाबत</u>

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी २००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५ प्रमाणे वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची कमाल मर्यादा रु.४०,०००/- पर्यन्त वाढविण्यात आली होती. याबाबत आता पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात आला आहे:-

१ महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदींच्या अधीन राहून **रु.१,००,०००/- पर्यन्तच्या** वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस मंजूरीचे अधिकार संबंधित विभागांच्या **विभाग प्रमुखांना** प्रदान करण्यात येत आहेत.

२ **रु.१,००,०००/- वरील** वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या प्रकरणांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदींच्या अधीन राहून मंजूरी देण्याचे अथवा उचित निर्णय घेण्याचे पूर्ण अधिकार संबंधित **मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग प्रमुखांना देण्यात येत आहेत.**

२. तसेच शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी २००५/९/ प्र.क्र.१/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५ मधील परिशिष्ट-ब येथे, शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांनी खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या गंभीर व विशिष्टोपचारावरील खर्चाची शासकीय रुग्णालयांप्रमाणे प्रतिपूर्ती

अनुज्ञेयतेसाठी शासन मान्यता दिलेल्या, खाजगी रुग्णालयांची यादी जोडण्यात आली आहे. मात्र, हयानंतरच्या कालावधीत ब-याच खाजगी रुग्णालयांना शासन मान्यता देण्यात आलेली असल्याने अशा शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांचा समावेश करुन **शासन मान्य खाजगी रुग्णालयांची अद्ययावत यादी आता या आदेशाच्या परिशिष्ट-अ येथे जोडण्यात आली आहे.**

३. शासन याद्वारे असे निर्देश देत आहे की, वर नमूद केल्याप्रमाणे विभागप्रमुख व प्रशासकीय विभागप्रमुख या स्तरावर प्रकरणांना मंजूरी देताना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदी काटेकोरपणे तपासून मंजुरी देण्यात यावी.

४. **हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांना देखील लागू करण्यात यावा.**

५. सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी हा शासन निर्णय त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व कार्यासने व कार्यालये यांना कळविण्याची व्यवस्था करावी.

६. हे आदेश महाराष्ट्र राज्याच्या विधानमंडळाचे सभापती, उपसभापती, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्याचे मा.मुख्यमंत्री, मा.मंत्री, मा.राज्यमंत्री, विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विद्यमान व माजी सदस्य, शासकीय कर्मचारी व या सर्वांचे कुटुंबिय यांना लागू राहतील.

७. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.१९०/सेवा-५, दिनांक २६.९.२०११ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१११११६१११२१०४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि. वा. राणे)
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव.

प्रति,
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव,(सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई,
मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई. (दोन प्रती),
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव/सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (५ प्रती),
सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई (१० प्रती),
सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस, पुणे (२ प्रती),
विभागीय आयुक्त (सर्व) (प्रत्येक २ प्रती),
जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे) (प्रत्येक २ प्रती),

9. शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

परिशिष्ट-अ

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांनी खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या गंभीर व विशिष्टोपचाराच्या खर्चातील शासकीय रुग्णालयांप्रमाणे प्रतिपुर्ती अनुज्ञेयतेसाठी शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांची अद्ययावत यादी

दिनांक : १६/११/२०११ पर्यंतची स्थिती

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नाव	संदर्भ
१	हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया व हृदयावरील इतर शस्त्रक्रिया	१	सदर्न रेलवेज, हेडक्वॉर्टर्स हॉस्पिटल, पेराम्बूर, मद्रास	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२	ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, वेल्लोर	शा.नि.दि. १९.३.२००५
		३	कस्तुरबा हॉस्पिटल, भोपाळ	शा.नि.दि १९.३.२००५
		४	श्री.चित्राई तिरुनल इन्स्टिटयुट ऑफ मेडिकल सायन्सेस ॲण्ड टेक्नॉलॉजी, त्रिवेंद्रम	शा.नि.दि १९.३.२००५
		५	जी.बी.पंत हॉस्पिटल, नवी दिल्ली	शा.नि.दि १९.३.२००५
		६	ऑल इंडिया इन्स्टिटयुट ऑफ मेडिकल सायन्स, नवी दिल्ली	शा.नि.दि १९.३.२००५
		७	पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिटयुट, चंदिगड	शा.नि.दि १९.३.२००५
		८	एस.एस.के.एम. हॉस्पिटल, कलकत्ता	शा.नि.दि १९.३.२००५
		९	के.एल.ई.एस. हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, बेळगांव	शा.नि.दि.२९.५.२००६
		१०	अपोलो हॉस्पिटल, हैद्राबाद	शा.नि.दि.१७.८.२००६
		११	कृष्णा इन्स्टिटयुट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि. १७.४.२००८
		१२	जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई	शा.नि.दि. १९.३.२००५
		१३	बॉम्बे हॉस्पिटल, मुंबई	शा.नि.दि १९.३.२००५
		१४	के.ई.एम.रुग्णालय, मुंबई	शा.नि.दि. १९.३.२००५
		१५	कंबाला हिल हॉस्पिटल ॲण्ड हार्ट इन्स्टिटयुट, मुंबई	शा.नि.दि १९.३.२००५
		१६	एशियन हार्ट इन्स्टिटयुट, बांद्रा, मुंबई	शा.नि.दि. १५.६.२००४ व शा.नि.दि १९.३.२००५
		१७	व्होकार्ड हॉस्पिटल, मुंबई	शा.नि.दि.२३.५.२००५
		१८	बालाजी हॉस्पिटल भायखळा, मुंबई	शा.नि.दि ५.६.२००६
		१९	लाईफ लाईन हार्ट इन्स्टिटयुट ॲण्ड डायग्नोस्टिक सेंटर,मालाड, मुंबई	शा.नि.दि. १४.११.२००६
		२०	सुराणा सेठीया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर, चेंबूर, मुंबई	शा.नि. दि. ७.६.२०११
		२१	झायनोवा हार्ट केअर हॉस्पिटल, घाटकोपर (प), मुंबई-८६.	शा.नि. दि. १८.५.२०११
		२२	शुश्रुषा हार्ट केअर सेंटर व स्पेशालिटी, नेरुळ, नवी मुंबई	शा.नि.दि. ५.१०.२००७
		२३	सुराणा हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, ओलॅम चर्च जवळ, मालाड, मुंबई.	शा.नि.दि. ८.०९.२०११
		२४	शिरोडकर हॉस्पिटल, डोंबिवली	शा.नि.दि.१९.८.२००४
		२५	लाईफ लाईन हॉस्पिटल, पनवेल, रायगड	शा.नि. दि.११.८.२००८
		२६	एम.एम.वाडीया इन्स्टिटयुट ऑफ कार्डीओलॉजी, पुणे	शा.नि.दि १९.३.२००५
		२७	ग्रँट मेडिकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे	शा.नि.दि १९.३.२००५
		२८	डॉ.इनामदार हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि. २४.०६.२००१ शा.नि.दि. १९.३.२००५
		२९	दिनदयाळ नॅशनल हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि. ८.३.२००१ व शा.नि.दि १९.३.२००५
		३०	गिरीराज हॉस्पिटल ॲण्ड इन्टेंसिव्ह केअर युनिट, बारामती, पुणे	शा.नि.दि. ४.७.२००३ व शा.नि.दि १९.३.२००५

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद,(२ प्रती),
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परीक्षा) मुंबई. (२ प्रती),
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा व परीक्षा), नागपूर. (२ प्रती),
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती),
सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती)
चीफ ऑडिटर लोकल फंडस अकाऊंटस, मुंबई (१० प्रती),
सर्व कोषागार अधिकारी, (प्रत्येकी ५ प्रती),
संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई (५० प्रती),
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई (५० प्रती),
संचालक, आयुर्वेद, मुंबई.(२५ प्रती),
संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई (२५ प्रती),
व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटिकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई (२ प्रती),
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती),
सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व),
अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व),
जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व),
जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व),
प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई,
प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (५ प्रती),
वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई (१० प्रती),
व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई, (२ प्रती),
सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई,
निवड नस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नांव	संदर्भ
	हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया व हृदयावरील इतर शस्त्रक्रिया	३१	दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि १९.३.२००५
		३२	पुना हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि १९.३.२००५
		३३	के. ई. एम. हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि १९.३.२००५
		३४	जहांगिर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.२९.८.२००६
		३५	पुना मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, पुणे	शा.नि.दि.२७.४.१९८७
		३६	सहयाद्री स्पेशालिटी हॉस्पीटल एरंडवणा, पुणे	शा.नि.दि.७.१०.२००६
		३७	प्रतिभा हॉस्पिटल अॅण्ड हार्ट केअर, सातारा	शा.नि. दि.२९.४.२००८
		३८	सरस्वती मेडिकल फाऊंडेशन अॅण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर	शा.नि.दि १८.१.२००५ व शा.नि.दि १९.३.२००५
		३९	रामकृष्ण हॉस्पिटल, कोल्हापूर	शा.नि.दि.२.६.२००८
		४०	डॉ.कासलीवाल मेडीकल केअर अॅण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८
		४१	मार्कंडेय सहकारी रुग्णालय अॅण्ड रिसर्च सेंटर लि., सोलापूर	शा.नि. दि.१८.२.२००६
		४२	आश्विनी हॉस्पिटल, सोलापूर	शा.नि.दि.१८.४.२००७
		४३	बिस्ने हार्ट इन्स्टिटयूट, सोलापूर	शा.नि.दि.२१.३.२००५
		४४	डॉ.के.जी.देशपांडे मेमोरियल सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि १९.३.२००५
		४५	सेंट्रल इंडिया इन्स्टिटयुट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, नागपूर	शा.नि.दि १९.३.२००५
		४६	अवंती इन्स्टिटयुट ऑफ कार्डिओलॉजी, नागपूर	शा.नि.दि १९.३.२००५
		४७	ऑरेंज सिटी हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च इन्स्टिटयुट, नागपूर	शा.नि.दि ८.३.२००२ व शा.नि.दि १९.३.२००५
		४८	स्पंदन हार्ट इन्स्टिटयुट आणि रिसर्च सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि ३०.४.२००३ व शा.नि.दि १९.३.२००५
		४९	अर्नेजा हार्ट इन्स्टिटयुट, नागपूर	शा.नि.दि १९.३.२००५
		५०	क्रिसेंट नर्सिंगहोम आणि इंटेन्सिव्ह कार्डियाक केअर युनिट, नागपूर	शा.नि.दि २०.१.२००४ व शा.नि.दि १९.३.२००५
		५१	वोक्हार्डस हॉस्पिटल, नागपूर	शा.नि.दि.२३.३.२००५
		५२	सीम्स हॉस्पिटल, नागपूर	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		५३	बिस्ने हार्ट क्लिनिक अॅण्ड हॉस्पिटल, नागपूर	शा.नि.दि. २१.३.२००५ व शा.नि.दि.२३.३.२००५
		५४	बगाडिया हॉस्पिटल, अकोला	शा.नि.दि. ९.८.२००४
		५५	लक्ष हॉस्पिटल, ताकीया वॉर्ड, भंडारा	शा.नि. दि. ८.४.२०११
		५६	चिमोटे हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि.२०.१.२००७
		५७	संत अच्युत महाराज हार्ट हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि. दि.१२.८.२००८
		५८	कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		५९	काळाबांडे हार्ट अॅण्ड चेस्ट हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.५.८.२००३ व शा.नि.दि १९.३.२००५
		६०	धूत हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.२३.३.२००५
		६१	माणिक हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि. दि.१६.८.२००८
		६२	रुबी हार्ट केअर सेंटर, औरंगाबाद	शा.नि. दि. ९.३.२००७

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नांव	संदर्भ
	हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया व हृदयावरील इतर शस्त्रक्रिया	६३	दहिफळे मेडिकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११
		६४	सिग्मा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस प्रा.लि., रघुवीर नगर, औरंगाबाद	शा.नि. दि. ७.६.२०११
		६५	सुविधा कार्डियाक सेंटर प्रा.लि. शिवाजी नगर, नांदेड	शा.नि. दि.१६.६.२०११
		६६	व्होकार्ड हॉस्पीटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.२०.७.२०११
		६७	राजेबहादूर हार्ट फाऊंडेशन प्रा.लि., नाशिक	शा.नि.दि २६.७.२००१ व शा.नि.दि. १९.३.२००५
		६८	हिलिंग टच अँन्जिओग्राफी अँण्ड कार्डिक सर्जरी सेंटर, नाशिक	शा.नि.दि.२०.११.२००१ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		६९	श्री साईबाबा हार्ट इन्स्टिटयूट अँण्ड रिसर्च सेंटर, नाशिक	शा.नि. दि. ६.४.२०११
		७०	चोपडा मेडीकेअर अँण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि., कॅनडा कॉर्नर, नाशिक	शा.नि.दि.५.७.२०११
		७१	जळगाव हार्ट इन्स्टिटयुट लिमिटेड व्दारा संचलित इंडो अमेरिकन कार्डिओ व्हॅस्क्युलर सेंटर, जळगांव.	शा.नि.दि २१.१.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		७२	गजानन हार्ट हॉस्पिटल, जळगाव	शा.नि.दि. २१.४.२०११
		७३	संजीवन हार्ट हॉस्पिटल, जळगांव	शा.नि. दि.७.३.२००८
		७४	गणपती हॉस्पिटल, नॅशनल हायवे क्र.६, विद्यानगर,जळगाव	शा.नि.दि.२१.४.२०११
		७५	नोबेल हॉस्पिटल अँण्ड रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि.१६.९.२००८
२	मुत्रपिंड प्रतिरोपण	१	ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज अँण्ड हॉस्पिटल, वेल्लोर	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२	ऑल इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्स, नवी दिल्ली	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		३	पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिटयुट, चंदिगड	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		४	अपोलो हॉस्पिटल, हैद्राबाद	शा.नि.दि.१७.८.२००६
		५	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.४.२००८
		६	जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		७	सुराणा सेठीया हॉस्पिटल अँण्ड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर, चेंबूर, मुंबई	शा.नि.दि.७.६.२०११
		८	आर.जी.स्टोन युरॉलॉजीकल इन्स्टिटयूट, मुंबई	शा.नि.दि २६.१०.२००५
		९	ग्रॅन्ट मेडीकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१०	ए.एम.ए.आय. चॅरिटेबल ट्रस्ट चे एस हॉस्पीटल (मल्टीस्पेशालिटी केअर), पुणे (जुने नाव : इन्स्टिटयुट ऑफ युरॉलॉजी, पुणे, शा.नि.दि.२१ऑक्टोबर, २०१० / १९/०३/२००५)	शा.नि.दि.१६.११.२०११
		११	के.ई.एम.रुग्णालय, पुणे	शा.नि.दि.१२.५.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१२	पुना हॉस्पिटल अँण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि.१२.५.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१३	सहयाद्री स्पेशालिटी हॉस्पिटल, एरंडवणे, पुणे	शा.नि.दि.०७.१०.२००६
		१४	जहांगिर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.४.६.२००५
		१५	सोलापूर किडनी केअर सेंटर अँण्ड रिसर्च सेंटर, सोलापूर	शा.नि.दि.१७.२.२००० व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१६	डॉ.राघोजी किडनी हॉस्पिटल अँण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि., सोलापूर	शा.नि.दि.६.५.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१७	अश्विनी सहकारी रुग्णालय अँण्ड रिसर्च सेंटर, सोलापूर	शा.नि.दि.१८.४.२००७

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नांव	संदर्भ
	मुत्रपिंड प्रतिरोपण	१८	डॉ.कासलीवाल मेडीकल केअर अॅण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८
		१९	पद्मश्री डॉ.डी.वाय.पाटील हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, कदम वाडी, कोल्हापूर-३	शा.नि.दि. १८.२.२००९
		२०	क्रिसेंट नर्सिंग होम आणि इंटेन्सिव्ह कार्डियाक केअर युनिट, नागपूर	शा.नि.दि.२०.१.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२१	राधिकाबाई मेघे मेमोरियल मेडिकल ट्रस्ट, जवाहरलाल नेहरु वैद्यकीय महाविद्यालय व आचार्य विनोबा भावे ग्रामीण रुग्णालय, वर्धा	शा.नि.दि.२९.९.२००२ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२२	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन, नांदेड	शा.नि.दि. २६.६.२०११
		२३	लक्ष हॉस्पिटल, ताकिया वॉर्ड, भंडारा	शा.नि.दि.८.४.२०११
		२४	चिमोटे हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि. २०.१.२००७
		२५	माणिक हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि. १६.९.२००८
		२६	धूत हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१०.५.२००२
		२७	कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१८.६.२००१ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२८	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन अॅण्ड रिसर्च सेंटर्स सुपरस्पेशीआलीटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.८.२००९
		२९	व्होकार्ड हॉस्पीटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.०२.११.२०११
		३०	सहयाद्री हेल्थ केअर प्रा.लि., नाशिक	शा.नि.दि. २६.५.२०११
३	रक्ताचा कर्करोग व इतर कर्करोग	१	कॅन्सर इन्स्टिटयूट अडयार, मद्रास	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.४.२००८
		३	अपोलो हॉस्पिटल, हैद्राबाद	शा.नि.दि.१७.८.२००६
		४	टाटा मेमोरीयल हॉस्पीटल, मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		५	बालाभाई नानावटी रुग्णालय, मुंबई	शा.नि.दि.१.९.१९८७ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		६	बी.के.एल.वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता.चिपळूण, रत्नागिरी	शा.नि.दि.१६.६.२०११
		७	शिरोडकर हॉस्पिटल, डोंबीवली	शा.नि.दि.११.८.२००४
		८	अश्विनी रुरल कॅन्सर रिसर्च अॅण्ड रिलीफ सोसायटी, बार्शी	शा.नि.दि.१.९.१९८७ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		९	दिनदयाळ नॅशनल हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि. दि. १९.३.२००५
		१०	दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि. दि. १९.३.२००५
		११	सहयाद्री स्पेशालिटी हॉस्पिटल, एरंडवणे, पुणे	शा.नि.दि. ७.१०.२००६
		१२	ग्रॅन्ट मेडीकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे	शा.नि.दि. ८.२.२००७
		१३	श्री सिध्देश्वर कॅन्सर सोसायटी, सोलापूर	शा.नि.दि.१.९.१९८७ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		१४	अश्विनी हॉस्पिटल, संग्राम नगर, अकलूज, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.३.२०११
		१५	लोटस हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर	शा.नि.दि.३०.८.२००६
		१६	पद्मश्री डॉ.डी.वाय.पाटील हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, कदम वाडी, कोल्हापूर-३	शा.नि.दि.१८.२.२००१

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नांव	संदर्भ
	रक्ताचा कर्करोग व इतर कर्करोग	१७	इंडियन कॅन्सर इन्स्टिटयूटच्या महाराष्ट्रातील संलग्न असलेल्या संस्था	शा.नि.दि.१.९.१९८७ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
			i) ऑस्टोमी असोसिएशन ऑफ इंडिया, परेल, मुंबई	
			ii) हरकिशनदास हॉस्पिटल, मुंबई	
			iii) कौशल्या मेडीकल फाऊंडेशन, पाचपाखाडी, ठाणे	
			iv) साधु वासवानी हॉस्पिटल कोरेगांव, पुणे	
			v) दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल, पुणे	
			vi) लोकमान्य मेडीकल फाऊंडेशन चिंचवड, पुणे	शा.नि. दि. २४.६.२०११
			vii) जहांगीर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि. दि. २९.८.२००६
			viii) सिध्दीविनायक कॅन्सर हॉस्पिटल, मिरज	
			ix) वॉनलेस हॉस्पिटल, मिरज	
			x) कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडीकल सायन्सेस, कराड	
			xi) छत्रपती शाहू कॅन्सर रिसर्च फाऊंडेशन, कोल्हापूर	
			xii) शताब्दी सुपरस्पेशालीटी हॉस्पिटल, नाशिक	
			xiii) सुखदेव महिपाल मोरे पाटील प्रतिष्ठान, नाशिक	
			xiv) प्रवरा हॉस्पिटल, लोणी	
		१८	कॅन्सर रिलीफ सोसायटी, नागपूर	शा.नि.दि.१.९.१९८७ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		१९	हेमोटॉलॉजी क्लिनीक, प्रयोगशाळा व रुग्णालय, नागपूर	शा.नि. दि. १९.३.२००५
		२०	कोलंबिया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, धंतोली, नागपूर	शा.नि.दि. २.६.२०११
		२१	आशा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्स ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा. लि. कामठी, नागपूर	शा.नि.दि. १९.५.२०११
		२२	संत तुकाराम मेडीकल रिसर्च सेंटर, महर्षी दयानंद मार्ग, अकोला	शा.नि. दि. १९.३.२००५
		२३	बगाडीया हॉस्पिटल, अकोला	शा.नि.दि.९.८.२००४ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		२४	बेलोकार हॉस्पिटल, विजय कॉलनी, अमरावती	शा.नि.दि. १८.५.२०११
		२५	चिमोटे हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि.२०.१.२००७
		२६	राधिकाबाई मेघे मेमोरियल मेडिकल ट्रस्ट जवाहरलाल नेहरु वैद्यकीय महाविद्यालय व आचार्य विनोबा भावे ग्रामीण रुग्णालय, वर्धा	शा.नि. दि. १९.३.२००५
		२७	शेठ नंदलाल धुत रुग्णालय, औरंगाबाद	शा.नि.दि.२१.१२.२००७ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		२८	डॉ.रविंद्र कोडलीकर हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि. दि. १९.३.२००५
		२९	काळाबांडे हार्ट ॲण्ड चेस्ट हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.५.८.२००३ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		३०	दौलत मेमोरियल हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.५.८.२००३ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		३१	सिग्मा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस प्रा.लि. रघुवीर नगर, औरंगाबाद	शा.नि.दि. ७.६.२०११
		३२	दहिफळे मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, औरंगाबाद यांचे दहीफळे हॉस्पिटल.	शा.नि.दि. ७.६.२०११

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नाव	संदर्भ
	रक्ताचा कर्करोग व इतर कर्करोग	३३	श्रेया हॉस्पिटल, केज, बीड	शा.नि.दि. ८.१.२००७
		३४	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन, नांदेड	शा.नि.दि. २६.६.२०११
		३५	उध्दव मेमोरियल इन्स्टिटयूट, नाशिक	शा.नि.दि.५.१०.२००१ व शा.नि. दि. १९.३.२००५
		३६	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटरर्स सुपरस्पेशालीटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.८.२००९
		३७	सुश्रुत हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.१७.८.२००६
		३८	सुंदराबाई गोवर्धनदास समसुखा कॅन्सर हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.१७.९.२००७
		३९	सुयश मेडीकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुयश हॉस्पिटल, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि. २४.६.२०११
४	लहान मुलांचे आजार	१	बाई जेरबाई वाडीया रुग्णालय, मुंबई	शा.नि.दि. १९.३.२००५
		२	डॉ.कासलीवाल मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि. २८.८.२००८
		३	भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय, वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय, सांगली	शा.नि.दि.१६.९.२०११
		४	संजीवन इन्टेंसिव्ह केअर युनिट प्रा.लि.व्यापारिक शॉपिंग सेंटरच्या समोर, सदर बाजार, सातारा-४१५००१.	शा.नि.दि. २३.८.२०११
		५	दौलत मेमोरियल हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.५.८.२००३ व शा.नि.दि. १९.३.२००५
५	ऑर्थोपेडीक उपचार (अस्थि-व्यंगोपचार)	१	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.४.२००८
		२	ऑल इंडिया इन्स्टिटयुट ऑफ फिजीकल मेडीसीन ॲण्ड रिहॅबिलिटेशन, महालक्ष्मी, मुंबई.	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		३	बालाजी हॉस्पिटल, भायखळा, मुंबई	शा.नि.दि.५.६.२००६
		४	व्होकार्ड हॉस्पिटल, मुंबई	शा.पु.दि.१३.५.२००५ व शा.नि.दि.२७.७.२००६
		५	लाईफ लाईन हार्ट इन्स्टिटयूट ॲण्ड डायग्नोस्टिक सेंटर, मालाड, मुंबई	शा.नि.दि. १४.११.२००६
		६	ऑर्थोपेडीक हॉस्पिटल, महालक्ष्मी, मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		७	सुराणा सेठीया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर, चेंबूर मुंबई	शा.नि.दि.७.६.२०११
		८	सुराणा हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, ओर्लेम चर्च जवळ, मालाड, मुंबई.	शा.नि.दि. ८.०९.२०११
		९	बी.के.एल.वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता.चिपळूण, रत्नागिरी	शा.नि.दि.१६.६.२०११
		१०	रेणुका ॲक्सीडेंट ॲण्ड जनरल हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		११	ग्रॅंट मेडीकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व शा.नि.दि.८.२.२००७
		१२	सुश्रुत मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च हॉस्पिटल, पुणे	शा.पु.दि. १३.५.२००५
		१३	लुंकड हॉस्पिटल, दापोडी, पुणे -१२	शा.नि.दि.२३.१०.२००८
		१४	कर्णे हॉस्पिटल, सातारा रोड, पुणे	शा.नि.दि. ८.२.२००२ व शा.नि.दि. २.१.२००८
		१५	जहांगिर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.४.६.२००५
		१६	कोल्हापूर इन्स्टिटयूट ऑफ ऑर्थोपेडिक ॲण्ड ट्रॉमा, कोल्हापूर	शा.नि.दि.१६.९.२००८
		१७	लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर	शा.नि.दि.३०.८.२००६
		१८	डॉ.अशोक पाटील क्लिनिक, सांगली	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१९	डॉ. पी.बी.मगदुम ऑर्थोपेडीक सर्जन ट्रॉमा केअर हॉस्पिटल, मिरज, जि.सांगली.	शा.नि.दि.१९.३.२००५

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नांव	संदर्भ
	ऑर्थोपेडीक उपचार (अस्थि-व्यंगोपचार)	२०	म्हशाळकर शिंदे ऑर्थोपेडीक सेंटर ॲण्ड ॲक्सीडेंट सेंटर, सांगली	शा.नि.दि.७.२.२००१ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२१	श्रध्दा सर्जिकल ॲण्ड ॲक्सीडेंट हॉस्पिटल, सांगली	शा.नि.दि.२२.११.२००५
		२२	लोकनेते राजारामबापू पाटील हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, इस्लामपूर, सांगली	शा.नि.दि.२७.७.२००६
		२३	डॉ. कासलीवाल मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८
		२४	संजीवन इन्टेंसिव्ह केअर युनिट प्रा.लि-नगरपालिका शॉपिंग सेंटरच्या समोर, सदर बाजार, सातारा-४१५००१.	शा.नि.दि.२३.८.२०११
		२५	सिटी मेडीकल सेंटर, शनिवार पेठ, कराड, जि.सातारा	शा.नि.दि.६.७.२०११
		२६	कर्णे हॉस्पिटल, सातारा रोड, पुणे	शा.नि.दि.८.२.२००२
		२७	शुअरटेक अपोलो मेडिकल सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२८	बेलोकार हॉस्पिटल, विजय कॉलनी, अमरावती	शा.नि.दि. १८.५.२०११
		२९	लक्ष हॉस्पिटल, ताकीया वॉर्ड, भंडारा	शा.नि.दि. ८.४.२०११
		३०	विदर्भ हॉस्पिटल, मुर्तिजापूर रोड, अकोला	शा.नि.दि. ६.४.२०११
		३१	दहिफळे मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, औरंगाबाद	शा.नि.दि. ७.६.२०११
		३२	डॉ. पटवर्धन हॉस्पिटल बन्सीलाल नगर, स्टेशन रोड, औरंगाबाद	शा.नि.दि. २९.९.२०११
		३३	जोशी हॉस्पिटल, वरद गणेश मंदिरासमोर, समर्थ नगर, औरंगाबाद.	शा.नि.दि.२०.९.२०११
		३४	लातूर मेडीकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुश्रुत ऑर्थोपेडीक सेंटर, लातूर	शा.नि.दि.२०.१.२००७
		३५	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटरची सुपरस्पेशालीटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि. ११.८.२००९
		३६	सुयश मेडिकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुयश हॉस्पिटल, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि.२४.६.२०११
		३७	सहयाद्री हेल्थ केअर प्रा.लि. नाशिक यांचे शताब्दी सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, मुंबई नाका , नाशिक	शा.नि.दि. २६.५.२०११
		३८	व्होकार्ड हॉस्पीटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.०२.११.२०११
		३९	बालाजी ॲक्सिडेंट हॉस्पिटल, मालेगांव, नाशिक	शा.नि.दि. १८.५.२०११
		४०	आनंदऋषिजी हॉस्पिटल आणि मेडीकल रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि. २२.६.२००५
		४१	नोबेल हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि. १६.९.२००८
		४२	खडके हॉस्पिटल व हेल्थ केअर प्रा.लि. भास्कर मार्केटजवळ, एम.जे. कॉलेज रोड, जळगांव.	शा.नि.दि. २०.७.२०११
		४३	डॉ. विपुल बाफना निरामय हॉस्पिटल, पारोळा रोड, धुळे	शा.नि.दि. २७.५.२०११
		४४	कोचर्स हॉस्पिटल, आकाशवाणी चौक, जळगांव	शा.नि.दि. ३०.४.२०११
६	मधुमेह	१	रहेजा रुग्णालय, मुंबई	शा.नि.दि. १९.३.२००५
७	मणक्याचे विकार, खुब्याचे विकार, वेदनायुक्त सांध्याचे विकार व ते बदलण्याची शस्त्रक्रिया, दुर्बिणीद्वारे गुडघ्याच्या विकाराचे निदान व उपचार	१	बालाजी हॉस्पिटल, भायखळा, मुंबई.	शा.नि.दि.५.६.२००६
		२	व्होकार्ड हॉस्पिटल, मुंबई	शा.पु.दि. १३.५.२००५ व शा.नि.दि.२७.७.२००६
		३	डॉ.आर.एन.पाटील सुरज न्यूरॉलॉजिकल ॲण्ड मल्टी स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नवी मुंबई	शा.नि.दि. १.१२.२००६
		४	बी.के.एल.वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता.चिपळूण, रत्नागिरी	शा.नि.दि. १६.६.२०११
		५	संचेती इन्स्टिटयुट ऑफ ऑर्थोपेडिक रिहॅबिलिटेशन, महालक्ष्मी, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		६	सुश्रुत मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च सोसायटीचे हर्डीकर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.२२.१२.१९९३

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नाव	संदर्भ
	मणक्याचे विकार, खुब्याचे विकार, वेदनायुक्त सांध्याचे विकार व ते बदलण्याची शस्त्रक्रिया, दुर्बिणीद्वारे गुडघ्याच्या विकाराचे निदान व उपचार	७	पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि.१२.५.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		८	साईनाथ ऑर्थोपेडीक हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे	शा.नि.दि.३.७.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		९	कर्णे हॉस्पिटल, सातारा रोड, पुणे	शा.नि.दि. ८.२.२००२ व शा.नि.दि.२.१.२००८
		१०	म्हशाळकर शिंदे ऑर्थोपेडीक सेंटर ॲण्ड ॲक्सीडेंट सेंटर,सांगली	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		११	लोकनेते राजारामबापू पाटील हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, इस्लामपूर, सांगली	शा.नि.दि.२७.७.२००६
		१२	स्वास्थीयोग प्रतिष्ठान चॅरिटेबल ट्रस्ट फ्रॅक्चर ॲण्ड ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, मिरज	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१३	कोल्हापूर इन्स्टिटयुट ऑफ ऑर्थोपेडिक ॲण्ड ट्रॉमा, कोल्हापूर	शा.नि.दि.१६.९.२००८
		१४	पद्मश्री डॉ.डी.वाय.पाटील हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, कदम वाडी, कोल्हापूर-३	शा.नि.दि.१८.२.२००९
		१५	सुश्रृत हॉस्पिटल, फलटण, सातारा	शा.नि.दि.३.६.२००८
		१६	बळवंत इन्स्टिटयूट ऑफ न्यूरोसर्जरी ॲण्ड इन्टेन्सिव ट्रॉमा केअर, सोलापूर	शा.नि.दि. २९.७.२००८
		१७	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर्स सुपरस्पेशालीटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.८.२००९
		१८	लाईफ केअर हॉस्पिटल, मुंबई-आग्रा हायवे, नाशिक	शा.नि.दि. २७.४.२०११
		१९	सहयाद्री हेल्थ केअर प्रा.लि. नाशिक यांचे शताब्दी सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि.२६.५.२०११
		२०	व्होकार्ड हॉस्पीटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.०२.११.२०११
		२१	कोचर्स हॉस्पिटल, आकाशवाणी चौक, जळगांव	शा.नि.दि. ३०.४.२०११
		२२	सुश्रृत हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि. २२.६.२००१ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२३	विदर्भ हॉस्पिटल, मुर्तिजापूर रोड, अकोला	शा.नि.दि. ६.४.२०११
		२४	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन, नांदेड	शा.नि.दि.२६.५.२०११
		२५	श्रेया हॉस्पिटल केज, बीड	शा.नि.दि. ८.२.२००८
		२६	लातूर मेडीकल फाऊंडेशन प्रा.लि. यांचे सुश्रृत ऑर्थोपेडिक सेंटर, लातूर	शा.नि.दि.२०.१.२००७

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव	शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नांव		संदर्भ
८	कॉम्प्युटराईज्ड रेस्टींग इलेक्ट्रो कार्डिओग्राम, कॉम्प्युटराईज्ड ट्रेडमील स्ट्रेस टेस्ट, व्हेक्टीरोकार्डियोग्राम, कलर डॉपलर एको कार्डीओग्राफी, परमनन्ट पेसमेकर ॲनालायसेस ॲम्बुलेटरी व्होल्टर मॉनिटरींग.	१	डॉ. शशांक सुभेदार नॅशनल हार्ट सेंटर ॲण्ड क्लिनिक, नागपूर . (या रुग्णालयास निरनिराळया चाचण्यांच्या संदर्भात मान्यता दिलेली आहे)	शा.नि.दि. १९.३.२००५
		२	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर्स सुपरस्पेशालीटी हॉस्पिटल, नाशिक.	शा.नि.दि. ११.८.२००५
९	पोलीओ अस्थि-व्यंगोपचार	१	ऑल इंडिया इन्स्टिटयुट ऑफ फिजीकल मेडिसीन ॲण्ड रिहॅबिलीटेशन सेंटर, महालक्ष्मी, मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		२	कर्ण हॉस्पिटल, सातारा रोड, पुणे	शा.नि.दि. ८.२.२००२
१०	मेंदुवरील शस्त्रक्रिया व उपचार	१	अपोलो हॉस्पिटल, हैद्राबाद	शा.नि.दि.१७.८.२००६
		२	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.४.२००८
		३	लाईफ लाईन हार्ट इन्स्टिटयूट ॲण्ड डायग्नोस्टिक सेंटर, मालाड, मुंबई	शा.नि.दि. १४.११.२००६
		४	डॉ.आर.एन.पाटील सुरज न्यूरॉलॉजिकल ॲण्ड मल्टी स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नवी मुंबई	शा.नि.दि.१.१२.२००६
		५	व्होकार्डस हॉस्पिटल, मुंबई	शा.नि.दि.२७.७.२००६
		६	सुराणा सेठीया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर, चेंबूर, मुंबई	शा.नि.दि. ७.६.२०११
		७	झायनोवा हार्ट केअर हॉस्पिटल, घाटकोपर (प), मुंबई-८६.	शा.नि.दि. १८.५.२०११
		८	बालाजी हॉस्पिटल, भायखळा, मुंबई.	शा.नि.दि.५.६.२००६
		९	सुराणा हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, ओलॅम चर्च जवळ, मालाड, मुंबई.	शा.नि.दि. ८.०९.२०११
		१०	शिरोडकर हॉस्पिटल ट्रस्ट, डोंबिवली	शा.नि.दि.१९.८.२००४
		११	लाईफ लाईन हॉस्पिटल. पनवेल	शा.नि.दि.१२.८.२००८
		१२	बी.के.एल.वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता.चिपळूण, रत्नागिरी	शा.नि.दि. १६.६.२०११
		१३	पुणे इन्स्टिटयुट ऑफ युरोलॉजी, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१४	गिरीराज हॉस्पिटल ॲण्ड इन्सेंटिव्ह केअर युनिट, बारामती, पुणे	शा.नि.दि. ४.७.२००३ व शा.नि.दि. ५.१.२००७
		१५	पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि. १२.५.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		१६	देसाई ॲक्सिडेंट ॲण्ड जनरल हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे	शा.नि.दि. ९.८.२००४
		१७	सहयाद्री स्पेशालिटी हॉस्पिटल, एरंडवणे, पुणे	शा.नि.दि. ७.१०.२००६
		१८	जहाँगिर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.४.६.२००५
		१९	ग्रँट मेडीकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे	शा.नि.दि. ८.२.२००७ व शा.नि.दि.१९.३.२००५

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नांव	संदर्भ
	मेंदुवरील शस्त्रक्रिया व उपचार	२०	अश्विनी सहकारी रुग्णालय, सोलापूर	शा.नि.दि.१८.४.२००७
		२१	एस.पी. इन्स्टिटयुट ऑफ न्यूरोसायन्स, सोलापूर	शा.नि.दि. १९.३.२००५
		२२	बळवंत इन्स्टिटयूट ऑफ न्यूरोसर्जरी ॲण्ड इंटेन्सिव ट्रॉमा केअर, सोलापूर	शा.नि.दि. २९.७.२००८
		२३	डॉ. कासलीवाल मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८
		२४	प्रतिभा हॉस्पिटल ॲण्ड हार्ट केअर, सातारा	शा.नि.दि. २९.४.२००८
		२५	गिरीजा हॉस्पिटल ट्रामा व न्यूरोसर्जरी सेंटर, सातारा	शा.नि.दि. ५.१.२००७
		२६	सिटी मेडीकल सेंटर, शनिवार पेठ, कराड, जि.सातारा	शा.नि.दि. ६.७.२०११
		२७	वेस्टर्न इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ न्यूरो सायन्सेस (विन्स),कोल्हापूर	शा.नि.दि .१५.४.२००८
		२८	लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर	शा.नि.दि.३०.८.२००६
		२९	लोकनेते राजारामबापू पाटील हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, इस्लामपूर, सांगली	शा.नि.दि.२७.७.२००६
		३०	लाईफ लाईन हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, नाशिक	शा.नि.दि.२३.६.२००४ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		३१	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर्स सुपरस्पेशालीटी हॉस्पिटल, नाशिक.	शा.नि.दि.११.८.२००९
		३२	नोबेल हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि.१६.९.२००८
		३३	डॉ. विपुल बाफना नियामय हॉस्पिटल, पारोळा रोड, धुळे	शा.नि.दि. २७.५.२०११
		३४	गाजरे हॉस्पिटल, २८ गांधीनगर, एस.टी. स्टॅण्डजवळ, जिल्हा पेठ, जळगांव.	शा.नि.दि. ११.८.२०११
		३५	कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१९.३.२००५
		३७	माणिक हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१६.९.२००८
		३८	धूत हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि. १०.५.२००२
		३९	लातूर मेडीकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुश्रृत ऑर्थोपेडीक सेंटर, लातूर	शा.नि.दि. २०.१.२००७
		४०	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन, नांदेड	शा.नि.दि. २६.६.२०११
		४१	शुअरटेक अपोलो मेडिकल सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि. २१.११.२००१ व शा.नि.दि.१९.३.२००५
		४२	कोलंबिया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, धंतोली, नागपूर	शा.नि.दि. २.६.२०११
		४३	आशा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्स ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा. लि. कामठी, नागपूर	शा.नि.दि. १९.५.२०११
		४४	विदर्भ हॉस्पिटल, मुर्तिजापूर रोड, अकोला	शा.नि.दि. ६.४.२०११
		४५	लक्ष हॉस्पिटल, ताकीया वॉर्ड, भंडारा	शा.नि.दि. ८.४.२०११
		४६	चिमोटे हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि.२०.१.२००७
		४७	डॉ. पटवर्धन हॉस्पिटल बन्सीलाल नगर, स्टेशन रोड, औरंगाबाद	शा.नि.दि. २९.९.२०११
११	लिथोट्रिप्सी	१	आर.जी.स्टोन युरॉलॉजीकल इन्स्टिटयूट, मुंबई	शा.नि.दि.२६.१०.२००५
		२	रामकृष्ण हॉस्पिटल, कोल्हापूर	शा.नि.दि. २.६.२००८
		३	ए.एम.ए.आय. चॅरिटेबल ट्रस्ट चे एस हॉस्पीटल (मल्टीस्पेशालिटी केअर), पुणे (जुने नाव : इन्स्टिटयुट ऑफ युरॉलॉजी, पुणे, शा.नि.दि.२१ऑक्टोंबर, २०१० / १९/०३/२००५)	शा.नि.दि.१६.११.२०११
१२	आय सर्जरी ॲण्ड ट्रिटमेंट	१	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि. १७.४.२००८
		२	पुणे येथील नॅशनल इन्स्टिटयूट ऑफ थर्मोलॉजिज, पुणे	शा.नि.दि.२०.३.२००३
		३	वाळवेकर नर्सिंग होम, सोलापूर	शा.नि.दि.७.११.२००१

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक : वैखप्र- २०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक : १६ नोव्हेंबर, २०११ चे सहपत्र.

अ. क्र.	आजाराचे नाव		शासनमान्य खाजगी रुग्णालयाचे नाव	संदर्भ
१३	स्त्रीरोग उपचार	१	सुराणा हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च सेंटर, ओलॅम चर्च जवळ, मालाड, मुंबई.	शा.नि.दि. ८.०९.२०११
		२	डॉ. लाडस नवजीवन हॉस्पिटल प्रा.लि. तिकडे कॉलनी, नाशिक	शा.नि.दि. १६.६.२०११
		३	बेलोकार हॉस्पिटल, विजय कॉलनी, अमरावती	शा.नि.दि.१८.५.२०११
		४	लक्ष हॉस्पिटल, ताकीया वॉर्ड, भंडारा	शा.नि.दि.८.४.२०११
		५	सिग्मा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस प्रा.लि. रघुवीर नगर, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११
		६	बी.के.एल.वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता चिपळूण, रत्नागिरी	शा.नि.दि. १६.६.२०११
		७	डॉ.नागवेकर हॉस्पिटल अॅण्ड नर्सिंग होम, कणकवली, जि.सिंधुदुर्ग	शा.नि.दि.१.४.२००२
		८	वाळवेकर नर्सिंग होम स्त्रीरोग व प्रसूतीनिवारण केंद्र, सोलापूर	शा.नि.दि.४.१२.२००१
		९	भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय, वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय, सांगली	शा.नि.दि.१६.९.२०११
		१०	संजीवन इन्टेसिव्ह केअर युनिट प्रा.लि.नगरपालिका शॉपिंग सेंटरच्या समोर, सदर बाजार, सातारा-४१५००१.	शा.नि.दि. २३.८.२०११
१४	कान, नाक व घसा उपचार व शस्त्रक्रिया	१	सिग्मा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस प्रा.लि. रघुवीर नगर, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११
		२	दहिफळे मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११
		३	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन, नांदेड	शा.नि.दि. २६.५.२०११
		४	इंदोरवाला इ.एन.टी. हॉस्पिटल डी.एन.बी. इन्स्टिटयूट अॅण्ड रिसर्च सेंटर नाशिक	शा.नि.दि. २६.५.२०११
१५	न्यूरोलॉजी व न्युरो सर्जरी	१	लाईफ केअर हॉस्पिटल, सप्तश्रृंगी कॉम्प्लेक्स लेखा नगर, मुंबई-आग्रा हायवे नाशिक	शा.नि.दि.२७.४.२०११
		२	व्होकार्ड हॉस्पीटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.२०.७.२०११
		३	गणपती हॉस्पिटल, नॅशनल हायवे क्र.६, विद्यानगर, जळगांव	शा.नि.दि.२१.४.२०११
		४	दहिफळे मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११
१६	डायलेसिस	१	लाईफ केअर हॉस्पिटल, सप्तश्रृंगी कॉम्प्लेक्स लेखा नगर, मुंबई-आग्रा हायवे नाशिक	शा.नि.दि.२७.४.२०११
		२	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन अॅण्ड रिसर्च सेंटर्स सुपरस्पेशालीटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.८.२००९
		३	बी.के.एल. वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता.चिपळूण, रत्नागिरी	शा.नि.दि.१६.६.२०११
१७	गॅस्ट्रो इंट्रॉलॉजी इमर्जन्सी	१	मिडास इन्स्टिटयूट ऑफ ग्रस्ट्रो इंट्रॉलॉजी, मिडास हाईटस, ०७, सी.बी.आर. रामदास पेठ, नागपूर	शा.नि.दि.२०.७.२०११

01177
23 JAN 2013

<u>महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१</u> "कुटूंब मर्यादे" बावत आजी-माजी मा.विधानमंडळ सदस्यांसाठी कुटूंब नियोजन शस्त्रक्रिया प्रमाणपत्र सादर करण्याची अट शिथिल करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग,
शासन निर्णय क्र.वैखप्र -२०१२/प्र.क्र.२८२/१२/राकावि-२,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : २१ डिसेंबर. २०१२.

वाचा :- १) महाराष्ट्र राज्य सेवा वैद्यकीय देखभाल नियम १९६१.
२) शासन निर्णय, नगरविकास व सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी-१०७६ ७९८१९, दिनांक ६ मे, १९६८.
३) शासन निर्णय, नगरविकास व सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी-१०७१/ ४१८०१/एस, दिनांक २९ एप्रिल, १९७४.
४) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक-लोसंधो-२०००/प्र.क्र.५७/००/ कु.क.१, दिनांक ९ मे, २०००.
५) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक .एमएजी-१०९५/प्र.क्र.४५/ आरोग्य-३. दिनांक २८ नोव्हेंबर. २०००.

प्रस्तावना :- लोकसंख्या वाढीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी "छोटे कुटूंब" या संकल्पनेचा स्विकार करुन शासनाने महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ मध्ये वेळोवेळी सुधारणा केली आहे. सन १९६८ पूर्वी अपत्यांच्या संख्येबाबत मर्यादा नव्हती. परंतु " छोटे कुटूंब" च्या संबंधांच्या धोरणानुसार दिनांक १५ ऑगस्ट, १९६८ नंतर कुटूंबातील मुलांची संख्या ३ पेक्षा अधिक नाही व दिनांक १ मे, २००१ पासून कुटूंबातील मुलांची संख्या २ पेक्षा अधिक नाही अशांनाच वैद्यकीय सुविधेचा लाभ अनुज्ञेय ठरविण्यात आला आहे. या मर्यादेपेक्षा जास्त अपत्य असल्यास वैद्यकीय सुविधा अनुज्ञेय ठरविण्यासाठी कुटूंब नियोजन शस्त्रक्रियेचे प्रमाणपत्र सादर करण्याची अट अनिवार्य केली आहे. मात्र कुटूंब नियोजन शस्त्रक्रियेसंबधीचे ३० वर्षांपूर्वीचे जुने रेकॉर्ड्स संबंधित रुग्णालयाकडून उपलब्ध होत नसल्याने आजी-माजी मा. विधानमंडळ सदस्यांना वैद्यकीय सोयी-सुविधांपासून वंचित राहावे लागते असे निदर्शनास आल्याने या अटी संदर्भात योग्य त्या सुधारणा करण्याचे मा.विधानसभा अध्यक्षांनी दिलेले निर्देश विचारात घेऊन केवळ आजी-माजी मा. विधानमंडळ सदस्य यांच्यासाठी कुटूंब नियोजन शस्त्रक्रिया प्रमाणपत्र सादर करण्याची अट शिथील करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :- आता या आदेशान्वये महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ मधील नियम १५ तसेच शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांक एमएजी-१०९५/प्रक्र.४५/आरोग्य-३, दिनांक २८ नोव्हेंबर, २००० मधील (ब) येथील, जननक्षम गटात असतांना आई किंवा वडीलांनी निर्बिजीकरणाची शस्त्रक्रिया करुन घेतली असल्याचे प्रमाणपत्र सादर करण्याची ही अट, आजी-माजी

मा.विधानमंडळ सदस्यांसाठी शिथील करण्यात येत असून त्याऐवजी त्यांना **"मी / माझ्या पत्नीने, विहीत मर्यादेपेक्षा अधिक अपत्य झाल्यानंतर, जननक्षम गटात असतांना निर्बिजीकरणाची शस्त्रक्रिया करुन घेतली आहे"** अशा आशयाचे स्व-प्रतिज्ञापत्र सादर करण्याची अट लागू करण्यात येत आहे.

२. हा शासन निर्णय प्रलंबित असलेल्या प्रकरणांना देखील लागू करण्यात यावा.

३. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारीक संदर्भ क्र. १६२/सेवा-७ दिनांक १०/१०/२०१२ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(वि.वा. राणे)
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव

प्रति.

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव (सर्व), मंत्रालय, मुंबई
सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई
सचिव, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
मुख्यमंत्र्यांचे सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई
प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई
प्रबंधक, मा. लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
प्रबंधक, मा.उप लोक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मुख्यमंत्र्यांचे सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
मुख्य सचिवांचे स्वीय सहायक, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
आयुक्त, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई
विभागीय आयुक्त (सर्व)
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई
सेटलमेंट कमिशनरॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस्, पुणे
जिल्हाधिकारी (सर्व)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२, (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परिक्षा), मुंबई / नागपूर

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई

चीफ ऑडीटर, लोकल फंडस् अकाऊंटस्, मुंबई

कोषागार अधिकारी (सर्व)

संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई

संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई

संचालक, आयुर्वेद, मुंबई

संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई

व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकिन बायोफार्मासिटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई

सह संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)

अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व)

जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालये (सर्व)

वैद्यकीय अधिक्षक, शासकीय रुग्णालये (सर्व)

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई

वित्त विभाग (सेवा ५ कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई

सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मुंबई

निवडनस्ती (राकावि-२)

वैद्यकीय खर्चाची शासकीय रुग्णालयाप्रमाणे प्रतिपूर्ती अनुज्ञेयतेसाठी शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांची यादी

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन परिपत्रक क्र. वैखप्र-२०१३/प्र.क्र. २९१/१३/राकावि-२

जी.टी.रूग्णालय आवार, संकुल इमारत, १० मजला,
बी.विंग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ००१
दिनांक: ११ ऑक्टोंबर, २०१३

वाचा :-

१) शासन निर्णय क्रमांक सा.आ.वि.क्र.एमएजी-२००५/९/प्र.क्र.१/आरोग्य-३, दिनांक १९ मार्च, २००५.
२) शासन निर्णय क्रमांकः सा.आ.वि.क्र.वैखप्र-२०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२,दिनांक १६ नोव्हेंबर, २०११
३) शासन निर्णय क्रमांकः सा.आ.वि.क्र.वैखप्र-२०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक ९ डिसेंबर, २०११.

परिपत्रक

शासकीय कर्मचा-यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजूरीचे अधिकारांबाबत शासन निर्णय क्र. वैखप्र-२०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दिनांक १६ नोव्हेंबर, २०११ अन्वये सुधारित आदेश निर्गमित करण्यात आले आहेत. सदर आदेशासोबत, शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांनी खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या गंभीर व विशिष्टोपचारावरील खर्चाची शासकीय रुग्णालयांप्रमाणे प्रतिपूर्ती अनुज्ञेयतेसाठी, शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांची अद्ययावत यादी तसेच इंडियन कॅन्सर सोसायटीच्या महाराष्ट्रातील संलग्न असलेल्या संस्था / रुग्णालयांची यादी "परिशिष्ट-अ" म्हणून प्रसिध्द करण्यात आली. मात्र सदर आदेश निर्गमित झाल्यानंतर शासनाने अजून काही खाजगी रुग्णालयांना मान्यता दिलेली असून इंडियन कॅन्सर सोसायटीने देखील महाराष्ट्रातील संलग्न असलेल्या संस्था/ रुग्णालयांची अद्ययावत यादी शासनास उपलब्ध करुन दिली आहे.

२. आता या परिपत्रकान्वये, शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांनी खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या गंभीर व विशिष्टोपचारावरील खर्चाची शासकीय रुग्णालयांप्रमाणे प्रतिपूर्ती अनुज्ञेयतेसाठी,

दि.३१.०७.२०१३ पर्यंत शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांची तसेच इंडियन कॅन्सर सोसायटीच्या महाराष्ट्रातील संलग्न असलेल्या संस्था / रुग्णालयांची अद्ययावत यादी सोबत **"परिशिष्ट-अ"** म्हणून प्रसिध्द करण्यात येत आहे.

३. या संदर्भात स्पष्ट करण्यात येते की, या शासन परिपत्रकान्वये शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांची, तसेच इंडियन कॅन्सर सोसायटीशी संलग्न असलेल्या महाराष्ट्रातील संस्था / रुग्णालयांची जोडलेली यादी ही सुलभ संदर्भासाठी जोडण्यात आली असून ही यादी वेळोवेळी अद्ययावत देखील केली जाणार आहे. यापूर्वी उपरोक्त संदर्भांकित क्र. ३ येथील शासन निर्णय , सार्वजनिक आरोग्य विभाग, दि. ९ डिसेंबर, २०११ अन्वये स्पष्ट केल्याप्रमाणे, केवळ सदर यादीत नाव समाविष्ट नाही या कारणास्तव शासन मान्यता मिळालेल्या खाजगी रुग्णालयातील वैद्यकीय उपचार वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी सरसकट नाकारणे योग्य होणार नाही. त्यामुळे सदर यादीत नाव समाविष्ट नसलेल्या शासन मान्यता प्राप्त खाजगी रुग्णालयातील व इंडियन कॅन्सर सोसायटीशी संलग्न असलेल्या महाराष्ट्रातील संस्था / रुग्णालयातील, वैद्यकीय खर्चाची देयके देखील प्रतिपूर्तीसाठी विचारात घ्यावीत.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१३१०११११२८५६६४१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Sul Dnyandeo L

Digitally signed by Sul Dnyandeo L
DN: CN = Sul Dnyandeo L, C = IN, S = Maharashtra, O = Govt Of Maharashtra, OU = Public Health Department
Date: 2013.10.11 15:44:08 +05'30'

(ज्ञा.ल.सुळ)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,
१.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई

२. सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई
३. मा. लोक आयुक्त / उप लोक आयुक्त, महाराष्ट्र, मुंबई
४. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई (दोन प्रती)
५. मा. मुख्यमंत्र्याचे प्रधान सचिव / सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई
६. मा. मुख्यमंत्र्याचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. सर्व मा. मंत्री व मा. राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
८. मा. मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
९. मा. राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१०. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (५ प्रती)
११. सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई (५ प्रती)
१२. सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस, पुणे (२ प्रती)
१३. विभागीय आयुक्त (सर्व) (प्रत्येक २ प्रती)
१४. जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे) (प्रत्येक २ प्रती)
१५. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद (२ प्रती)
१९. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखा व परीक्षा), मुंबई (२ प्रती)
२०. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखा व परीक्षा), नागपूर (२ प्रती)
२१. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती)
२२. सह संचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती)
२३. सर्व कोषागार अधिकारी (प्रत्येकी ५ प्रती)
२४. संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई (१० प्रती)
२५. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई (१० प्रती)
२६. संचालक, आयुर्वेद, मुंबई (५ प्रती)
२७. संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई (१० प्रती)
२८. व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटिकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई (२ प्रती)
२९. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती)
३०. सह संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
३१. अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व)
३२. जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
३३. जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व)
३४. प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई
३५. प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (५ प्रती)
३६. वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती)
३७. व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई (२ प्रती)
३८. सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई
३९. निवड नस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

शासन परिपत्रक क्र.वैखप्र-२०१३/ प्र.क्र.२९१/ १३/राकावि-२.दि.१० ऑक्टोबर,२०१३ सोबतचे परिशिष्ट "अ"

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटूंबियांनी खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या गंभीर व विशिष्टोपचारावरील खर्चावरील शासकीय रुग्णालयांप्रमाणे प्रतिपूर्ती अनुज्ञेयतेसाठी शासन मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयांची अद्ययावत यादी.

अ.क्र.	आजाराचे नांव		शासन मान्य संस्थेचे नांव	संदर्भ
१	हृदय उपमार्ग शस्त्रक्रिया व हृदयावरील इतर शस्त्रक्रिया	१	सदर्न रेलवेज हेड क्वॉर्टर्स हॉस्पिटल,पेराम्बूर, मद्रास	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२	ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३	कस्तुरबा हॉस्पिटल,भोपाळ	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		४	श्री. चित्राई तिरुनल इन्स्टिटयुट ऑफ मेडिकल सायन्सेस ॲण्ड टेक्नोलॉजी,त्रिवेंद्रम	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५	जी.बी.पंत हॉस्पिटल, नवी दिल्ली	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		६	ऑल इंडिया इन्स्टिटयुट ऑफ मेडिकल सायन्सेस,नवी दिल्ली	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		७	पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिटयुट, चंदिगड	शा.नि. दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		८	एस.एस.के.एम.हॉस्पिटल, कलकत्ता	शा.नि. दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		९	के.एल.ई.एस.हॉस्पिटल ॲण्ड मेडिकल रिसर्च सेंटर, बेळगांव	शा.नि. दि.२९.५.२००६ व दि. १६.११.२०११
		१०	अपोलो हॉस्पिटल, हैद्राबाद	शा.नि. दि.१७.८.२००६ व दि. १६.११.२०११
		११	कृष्णा इन्स्टिटयुट ऑफ मेडिकल सायन्स, सिकंदराबाद	शा.नि. दि.१७.४.२००८ व दि. १६.११.२०११
		१२	जसलोक हॉस्पिटल,मुंबई	शा.नि. दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१३	बॉम्बे हॉस्पिटल,मुंबई	शा.नि. दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१४	के.ई.एम.रुग्णालय,मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१५	कंबाला हिल हॉस्पिटल ॲण्ड हार्ट इन्स्टिटयुट,मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१६	एशियन हार्ट इन्स्टिटयुट,बांद्रा,मुंबई	शा.नि.दि.१५.६.२००४, दि. १९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		१७	व्होकार्ड (फॉर्टीस) हॉस्पिटल, मुंबई	शा.पु.दि.२३.५.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१८	बालाजी हॉस्पिटल, भायखळा, मुंबई	शा.नि.दि.५.६.२००६ व दि. १६.११.२०११
		१९	लॉईफ लाईन हार्ट इन्स्टिटयूट ॲण्ड डायग्नोस्टिक सेंटर, मालाड, मुंबई	शा.नि.दि.१४.११.२००६ व दि. १६.११.२०११
		२०	सुराणा सेठीया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर,चेंबुर, मुंबई	शा.नि.दि.७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२१	झायनोवा हार्ट केअर हॉस्पिटल,घाटकोपर (प), मुंबई ८६	शा.नि.दि.१८.५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२२	शुश्रुषा हार्ट केअर सेंटर व स्पेशालिटी ,नेरुळ, नवी मुंबई	शा.नि.दि.५.१०.२००७ व दि. १६.११.२०११
		२३	पॅनासिया हॉस्पिटल, पनवेल मेडीकल रिसर्च सेंटर,१४१, साई आर्कड, मिशन कंम्पाऊंड लाईन अली, पनवेल, नवीमुंबई	शा.नि.दि.२७.३.२०१२
		२४	सुराणा हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, ओलॅम चर्चजवळ, मालाड, मुंबई	शा.नि.दि.८.९.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२५	रिध्दी विनायक क्रिटीकल केअर ॲण्ड कार्डीयाक सेंटर एन.एल.हायस्कूल,एस.वि.रोड, मालाड (प), मुंबई-६४	शा.नि.दि.१६.१.२०१२
		२६	शिरोडकर हॉस्पिटल, डोंबिवली	शा.नि.दि.१९.८.२००४ व दि. १६.११.२०११
		२७	आबासाहेब उत्तमराव बेडसे लाईफ लाईन हॉस्पिटल, पनवेल, रायगड	शा.नि.दि.१२.८.२००८ व दि. १६.११.२०११
		२८	एन.एम.वाडीया इन्स्टिटयूट ऑफ कार्डीओलॉजी, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५व दि. १६.११.२०११
		२९	ग्रँड मेडिकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनीक , पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३०	डॉ. इनामदार हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.२१.६.२००१, शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३१	दिनदयाळ नॅशनल हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.८.३,२००१, शा.नि.दि.१९.३,२००५ व दि. १६.११.२०११
		३२	गिरीराज हॉस्पिटल ॲण्ड इन्सेटिव्ह केअर युनिट, बारामती,पुणे	शा.नि.दि. ४.७,२००३, दि.१९.३,२००५ व दि. १६.११.२०११
		३३	दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि.१९.३,२००५ व दि. १६.११.२०११
		३४	पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि.१९.३,२००५ व दि. १६.११.२०११

		३५	के.ई.एम.हास्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.१९.३,२००५ व दि. १६.११.२०११
		३६	जहांगिर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.२९.८,२००६ व दि. १६.११.२०११
		३७	पुना मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, पुणे	शा.नि.दि.२७.४,१९८७ व दि. १६.११.२०११
		३८	सहयाद्री स्पेशालिटी हॉस्पिटल, एरंडवणा, पुणे	शा.नि.दि.७.१०,२००६ व दि. १६.११.२०११
		३९	लोकमान्य मेडीकल फाऊंडेशन चिंचवड, पुणे	शा.नि.दि.२४.६.२०११
		४०	प्रतिभा हॉस्पिटल ॲण्ड हार्ट केअर, सातारा	शा.नि.दि.२९.४,२००८ व दि. १६.११.२०११
		४१	सरस्वती मेडिकल फौंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर	शा.नि.दि.१८.१,२००५, दि.१९.३,२००५ व दि. १६.११.२०११
		४२	महालक्ष्मी हृदयालय प्रा.लि.२०२१/ब, ई/वार्ड, ६ वी गल्ली, राजारामपूरी, कोल्हापूर	शा.नि.दि.१५.५.२०१०
		४३	रामकृष्ण हॉस्पिटल, कोल्हापूर	शा.नि.दि.२.६,२००८ व दि. १६.११.२०११
		४४	डॉ.कोले हार्ट इन्स्टिटयूट ॲण्ड रिसर्च सेंटर, लि. (मल्टीस्पेशालिटी टर्शरी केअर हॉस्पीटल), आर.एस.नं. ४४/१, राष्ट्रीय महामार्ग क्र.४ लगत, उजळाईवाडी, कोल्हापूर-४१६००४	शा.नि.दि.३.१.२०१२
		४५	श्री.सिध्दीविनायक हार्ट हॉस्पिटल, कार्डिओ व्हस्क्युलर सेंटर, रेसिडेन्सी कॉलनी, शास्त्रीनगर, कोल्हापूर	शा.नि.दि. २१.३.२०१२
		४६	डॉ.कासलीवाल मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८ व दि. १६.११.२०११
		४७	मार्कंडेय सहकारी रुग्णालय ॲण्ड रिसर्च सेंटर लि. सोलापूर	शा.नि.दि.१८.२.२००९ व दि. १६.११.२०११
		४८	आश्विनी हॉस्पिटल, सोलापूर	शा.नि.दि.१८.४.२००७ व दि. १६.११.२०११
		४९	बिस्ने हार्ट इन्स्टिटयूट, सोलापूर	शा.नि.दि.२१.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५०	डॉ.के.जी.देशपांडे मेमोरियल सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५१	सेंट्रल इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्स, (सीम्स), नागपूर	शा.नि.दि.११.४.१९९१, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५२	अवंती इन्स्टिटयूट ऑफ कार्डिऑलॉजी, नागपूर	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		५३	ऑरेंज सिटी हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च इन्स्टिटयूट, नागपूर	शा.नि.दि.८.३.२००२, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५४	स्पंदन हार्ट इन्स्टिटयूट आणि रिसर्च सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि.३०.४.२००३, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५५	अर्नेजा हार्ट इन्स्टिटयूट, नागपूर	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५६	क्रिसेंट नर्सिंगहोम आणि इंटेन्सिव्ह कार्डियाक केअर युनिट,नागपूर	शा.नि.दि.२०.१.२००४, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५७	व्होकार्डस हॉस्पिटल, नागपूर	शा.नि.दि.२३.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५८	बिस्ने हार्ट क्लिनिक ॲण्ड हॉस्पिटल, नागपूर	शा.नि.दि.२१.३.२००५, दि.२३.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५९	केअर हॉस्पिटल, नागपुर	शा.नि.दि.३०.३.२००७
		६०	श्रीकृष्ण ह्रदयालय एवम क्रिटिकल केअर सेंटर, टिकले रोड, कॉंग्रेस नगर, स्केवर, धंतोली, नागपूर	शा.नि.दि.१९.०६.२०१२
		६१	संजीवन मल्टीस्पेशालिटी ॲण्ड रिसर्च इन्स्टिटयूट, रतनलाल प्लॉट, महादेव मंदिर रोड, यवतमाळ	शा.नि.दि.६.३.२०१२
		६२	बगाडिया हॉस्पिटल, अकोला	शा.नि.दि.९.८.२००४ व दि. १६.११.२०११
		६३	लक्ष हॉस्पिटल, ताकीया वॉर्ड, भंडारा.	शा.नि.दि. ८.४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		६४	चिमोटे हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि.२०.१.२००७ व दि. १६.११.२०११
		६५	संत अच्युत महाराज हार्ट हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि.१२.८.२००८ व दि. १६.११.२०११
		६६	पारश्री हॉस्पिटल, मस्जिद-इर्विन रोड, खापर्डे बगीचा, अमरावती	शा.नि.दि.१०.४.२०१२
		६७	लध्दड हॉस्पिटल, वानखेडे लेआऊट, बुलढाणा	शा.नि.दि.२८.०८.२००९
		६८	कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		६९	काळबांडे हार्ट ॲण्ड चेस्ट हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.५.८.२००३ व दि. १६.११.२०११
		७०	धूत हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.२३.५.२००५ व दि. १६.११.२०११
		७१	माणिक हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि. औरंगाबाद	शा.नि.दि.१६.८.२००८ व दि. १६.११.२०११
		७२	रुबी हार्ट केअर सेंटर, औरंगाबाद	शा.नि.दि.९.३.२००७ व दि. १६.११.२०११

		७३	दहिफळे मेडिकल फाऊंडेशन ट्रस्ट, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		७४	सिग्मा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस प्रा.लि. रघुवीर नगर, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		७५	सुविधा कार्डियाक सेंटर प्रा.लि. शिवाजी नगर, नांदेड	शा.नि.दि.१६.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		७६	लोटस हॉस्पिटल, २ रा माळा, डॉक्टर्स प्लाझा,डॉ. लेन, नांदेड	शा.नि.दि.२८.८.२००९
		७७	व्होकार्ड हॉस्पिटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.२०.७.२०११ व दि. १६.११.२०११
		७८	राजेबहादूर हार्ट फौंडेशन प्रा.लि. नाशिक	शा.नि.दि.२६.७.२००१, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		७९	हिलिंग टच ॲन्जिओग्राफी ॲण्ड कार्डिक सर्जरी सेंटर, नाशिक	शा.नि.दि.२०.११.२००१, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		८०	श्री.साईबाबा हार्ट इन्स्टिटयूट ॲण्ड रिसर्च सेंटर, नाशिक	शा.नि.दि.६.४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		८१	चोपडा मेडीकेअर ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि. कॅनडा कॉर्नर, नाशिक	शा.नि.दि.५.७.२०११ व दि. १६.११.२०११
		८२	जळगाव हार्ट इन्स्टिटयूट लि.व्दारा संचालित इंडो अमेरिकन कार्डिओ व्हॅस्क्युलर सेंटर, जळगांव	शा.नि.दि.२१.१.२००४, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		८३	गजानन हार्ट हॉस्पिटल, जळगाव	शा.नि.दि.२१.४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		८४	संजीवन हार्ट हॉस्पिटल, जळगांव	शा.नि.दि.७.३.२००८ व दि. १६.११.२०११
		८५	गणपती हॉस्पिटल, नॅशनल हायवे क्र.६, विद्यानगर, जळगांव	शा.नि.दि.२१.४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		८६	नोबेल हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि.१६.९.२००८ व दि. १६.११.२०११
		८७	आनंद ऋषिजी हॉस्पिटल आणि मेडीकल रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि.२२.६.२००५
२	मुत्रपिंड प्रतिरोपण	१	ख्रिश्चन मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, बेल्लोर	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२	ऑल इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्स, नवी दिल्ली	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३	पोस्ट ग्रॅज्युएट इन्स्टिटयुट, चंदिगड	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		४	अपोलो हॉस्पिटल, हैद्राबाद	शा.नि.दि.१७.८.२००६ व दि. १६.११.२०११

		५	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.४.२००८ व दि. १६.११.२०११
		६	जसलोक हॉस्पिटल, मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		७	सुराणा सेठीया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर, चेंबूर, मुंबई	शा.नि.दि.७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		८	आर.जी.स्टोन युरॉलॉजीकल इन्स्टिटयूट, मुंबई	शा.नि.दि.२६.१०.२००५ व दि. १६.११.२०११
		९	ग्रॅन्ट मेडिकल फाउंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनीक, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५, दि.०८.०२.२००७ व दि. १६.११.२०११
		१०	ओ.एम.ए.आय.चॅरिटेबल ट्रस्ट चे एस हॉस्पीटल (मल्टीस्पेशालिटी केअर), पुणे (जुने नाव : इन्स्टिट्युट ऑफ युरॉलॉजी, पुणे, शा. नि. दि. २१ ऑक्टोबर २०१०, १९/०३/२००५)	शा.नि.दि.१६.११.२०११
		११	के.ई.एम.रुग्णालय,पुणे	शा.नि.दि.१२.५.२००४, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१२	पुना हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि.१२.५.२००४, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१३	सह्याद्री स्पेशालिटी हॉस्पीटल, एरंडवणा, पुणे	शा.नि.दि.७.१०.२००६ व दि. १६.११.२०११
		१४	जहांगीर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.४.६.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१५	सोलापूर किडनी केअर सेंटर ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सोलापूर	शा.नि.दि.१७.२.२०००, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१६	डॉ. राघोजी किडनी हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि. सोलापूर	शा.नि.दि.६.५.२००४, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१७	अश्विनी सहकारी रुग्णालय ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सोलापूर	शा.नि.दि.१८.४.२००७ व दि. १६.११.२०११
		१८	डॉ. कासलीवाल मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८ व दि. १६.११.२०११
		१९	मल्लिकार्जुन हेल्थ केअर ॲन्ड रिसर्च सेंटर, सोलापुर	शा.नि.दि.१६.४.२००८
		२०	पद्मश्री डॉ.डी.वाय.पाटील हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, कदम वाडी, कोल्हापूर-३	शा.नि.दि.१८.२.२००९ व दि. १६.११.२०११
		२१	क्रिसेंट नर्सिंग होम आणि इंटेन्सिव्ह कार्डियाक केअर युनिट, नागपूर	शा.नि.दि.२०.१.२००४, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		२२	राधिकाबाई मेघे मेमोरियल मेडिकल ट्रस्ट, जवाहरलाल नेहरु वैद्यकीय महाविद्यालय व आचार्य विनोबा भावे ग्रामीण रुग्णालय, वर्धा	शा.नि.दि.२९.९.२००२, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२३	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन मार्ग, नांदेड	शा.नि.दि.२६.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२४	लक्ष हॉस्पिटल, ताकिया वॉर्ड, भंडारा	शा.नि.दि.८.४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२५	चिमोटे हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि.२०.१.२००७ व दि. १६.११.२०११
		२६	माणिक हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि. औरंगाबाद	शा.नि.दि.१६.९.२००८ व दि. १६.११.२०११
		२७	धूत हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१०.५.२००२ व दि. १६.११.२०११
		२८	कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१८.६.२००१, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२९	सुमनांजली नर्सिंग होम, सिडको, औरंगाबाद	शा.नि.दि.०१.०१.२००९
		३०	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर्स सुपर स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.८.२००९ व दि. १६.११.२०११
		३१	व्होकार्ड हॉस्पीटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.२.११.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३२	सह्याद्री हेल्थ केअर प्रा.लि. नाशिक	शा.नि.दि.२६.५.२०११ व दि. १६.११.२०११
३	रक्ताचा कर्करोग व इतर कर्करोग	१	कॅन्सर इन्स्टिटयूट अडयार, मद्रास	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.४.२००८ व दि. १६.११.२०११
		३	अपोलो हॉस्पिटल, हैद्राबाद	शा.नि.दि.१७.८.२००६ व दि. १६.११.२०११
		४	टाटा मेमोरीयल हॉस्पिटल, मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५	बालाभाई नानावटी रुग्णालय, मुंबई	शा.नि.दि.१.९.१९८७, शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		६	ग्लोबल ५ हेल्थ केअर, डी.२, आदिती अपार्टमेंट, मेंन रोड, सेक्टर-९, वाशी, नवी मुंबई	शा.नि.दि.२१.३.२०१२
		७	बी.के.एल. वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता.चिपळूण, रत्नागिरी	शा.नि.दि.१६.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		८	शिरोडकर हॉस्पिटल, डोंबिवली	शा.नि.दि.१९.८.२००४ व दि. १६.११.२०११
		९	दिनदयाळ नॅशनल हॉस्पिटल,पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		१०	दिनानाथ मंगेशकर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		११	सह्याद्री स्पेशालिटी हॉस्पिटल एरंडवणे, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१२	ग्रँड मेडिकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे	शा.नि.दि.८.२.२००७ व दि. १६.११.२०११
		१३	श्री. सिध्देश्वर कॅन्सर हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सोलापूर	शा.नि.दि.१.९.१९८७, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१४	अश्विनी रुरल कॅन्सर रिसर्च ॲण्ड रिलीफ सोसायटी, बार्शी, जि. सोलापूर	शा.नि.दि.१.९.१९८७, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१५	अश्विनी हॉस्पिटल, संग्राम नगर, अकलूज, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.३.२०११ व दि. १६.११.२०११
		१६	लोटस हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर	शा.नि.दि.३०.८.२००६ व दि. १६.११.२०११
		१७	पद्मश्री डॉ.डी.वाय. पाटील हॉस्पिटल व रिसर्च सेंटर, कदम वाडी, कोल्हापूर-३	शा.नि.दि.१८.२.२००९ व दि. १६.११.२०११
		१८	कॅन्सर रिलीफ सोसायटी, नागपूर	शा.नि.दि.१.९.१९८७, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१९	हेमोटॉलॉजी क्लिनीक, प्रयोगशाळा व रुग्णालय,नागपूर	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२०	कोलंबिया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर,धंतोली,नागपूर	शा.नि.दि.२.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२१	आशा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्स ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि. कामठी, नागपूर	शा.नि.दि.१९.५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२२	डॉ.स्मिता गुप्ते, कॅन्सर क्लिनीक, २०८ श्रीवर्धन कॉम्प्लॅक्स, पंचशील चौक बिग बझारच्या बाजूला वर्धा रोड, रामदासपेठ, नागपूर	शा.नि.दि.६.३.२०१२
		२३	संत तुकाराम मेडीकल रिसर्च सेंटर, महर्षी दयानंद मार्ग, अकोला	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२४	बगाडीया हॉस्पिटल, अकोला	शा.नि.दि.०९.०८.२००४, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२५	बेलोकार हॉस्पिटल, विजय कॉलनी, अमरावती	शा.नि.दि.१८.५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२६	चिमोटे हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि.२०.१.२००७ व दि. १६.११.२०११
		२७	राधिकाबाई मेघे मेमोरियल मेडिकल ट्रस्ट जवाहरलाल नेहरु वैद्यकीय महाविद्यालय व आचार्य विनोबा भावे ग्रामीण रुग्णालय, वर्धा	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		२८	शेठ नंदलाल धुत रुग्णालय, औरंगाबाद	शा.नि.दि.२१.१२.२००७, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२९	डॉ. रविंद्र कोडलीकर हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३०	काळबांडे हार्ट ॲण्ड चेस्ट हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.५.८.२००३, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३१	दौलत मेमोरियल हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.५.८.२००३, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३२	माणिक हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर प्रा.लि. औरंगाबाद	शा.नि.दि.१६.९.२००८
		३३	सिग्मा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस प्रा.लि. रघुवीर नगर, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३४	दहिफळे मेडीकल फाऊंडेशन टस्ट, औरंगाबाद यांचे दहीफळे हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३५	सुमनांजली नर्सिंग होम, सिडको, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१.१.२००९
		३६	श्रेया हॉस्पिटल, केज, जि. बीड	शा.नि.दि.८.१.२००७ व दि. १६.११.२०११
		३७	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन मार्ग, नांदेड	शा.नि.दि.२६.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३८	उध्दव मेमोरियल इन्स्टिटयूट, नाशिक	शा.नि.दि.५.१०.२००१, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३९	क्युरी मानवता कॅन्सर सेंटर, महामार्ग बस स्टँड समोर, नाशिक	शा.नि.दि.२८.८.२००९
		४०	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर्स सुपरस्पेशॅयालिटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.८.२००९ व दि. १६.११.२०११
		४१	सुश्रृत हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.१७.८.२००६ व दि. १६.११.२०११
		४२	सुंदराबाई गोवर्धनदास समसुखा कॅन्सर हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.१७.९.२००७ व दि. १६.११.२०११
		४३	सुयश मेडीकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुयश हॉस्पिटल, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि.२४.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४४	संजीवन मल्टीस्पेशालिटी ॲण्ड रिसर्च इन्स्टिटयुट, रतनलाल प्लॉट, महादेव मंदिर रोड, यवतमाळ ४४५००१	शा.नि.दि.६.३.२०१२
		४५	इंडियन कॅन्सर इन्स्टिटयूटच्या महाराष्ट्रातील संलग्न असलेल्या संस्था (दि.३१ जुलै, २०१३ ची स्थिती)	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११

			i) ऑस्टोमी असोसिएशन ऑफ इंडिया, परेल, मुंबई	
			ii) हरकिशनदास हॉस्पिटल, मुंबई	
			iii) कौशल्य मेडीकल फाऊंडेशन, पाचपाखाडी, ठाणे	
			iv) भक्ती वेदांत हॉस्पिटल, मिरा रोड, ठाणे	
			v) साधु वासवानी मिशन्स मेडिकल कॉम्प्लेक्स इनलॅक्स ॲण्ड बुधराणी हॉस्पिटल ॲण्ड एमएनबी कॅन्सर इन्स्टिटयूट कोरेगांव पार्क, पुणे	
			vi) इंद्रायणी हॉस्पिटल, आळंदी, पुणे	
			vii) लोकमान्य मेडीकल फाऊंडेशन,चिंचवड , पुणे	शा.नि.दि.२४.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
			viii) जहांगीर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.२९.८.२००६ व दि. १६.११.२०११
			ix) ग्रॅन्ट मेडिकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे	दि.०८.०२.२००७
			x) के.ई.एम. हॉस्पिटल, पुणे	
			xi) गॅलेक्सी केअर लेप्रोस्कोपी इन्स्टिटयूट, कर्वे रोड, पुणे	
			xii) चैतन्य हॉस्पिटल नियर चिंचवडगांव पोलिस स्टेशन, पुणे	
			xiii) श्रीसिध्दीविनायक गणपती कॅन्सर हॉस्पिटल संजीवन मेडिकल फाऊंडेशन, मिरज, सांगली	
			xiv) वॉनलेस हॉस्पिटल, मिरज, सांगली	
			xv) महात्मा गांधी कॅन्सर हॉस्पिटल, मिरज, सांगली	
			xvi) भारती विद्यापीठ डिम्ड युनिव्हर्सिटी मेडिकल कॉलेज ॲण्ड हॉस्पिटल, सांगली	
			xvii) कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस डिम्ड युनिव्हर्सिटी, कराड, सातारा	
			xviii) श्री. सिध्देश्वर कॅन्सर हॉस्पिटल	
			xix) छत्रपती शाहू कॅन्सर रिसर्च फाऊंडेशन, कोल्हापूर	
			xx) कोल्हापूर कॅन्सर सेंटर प्रा.लि., कोल्हापूर	
			xxi) शताब्दी सुपर स्पेशालीटी हॉस्पिटल ऑफ सहयादी सेवा हेल्थ केअर प्रा.लि., नाशिक	
			xxii) वसंतराव आर. नगरकर मेडिकल फाऊंडेशन्स क्युरी मानवता कॅन्सर सेंटर, नाशिक	
			xxiii)लोटस इन्स्टिटयूट ऑफ हेमॅटोलॉजी ॲण्ड ऑकोलॉजी, नाशिक	
			xxiv)सुयश मेडिकल एज्युकेशन ॲन्ड रिसर्च सेंटर, सुयश हॉस्पिटल, नाशिक	
			xxv) सुखदेव महिपाल मोरे पाटील प्रतिष्ठान,	

			नाशिक	
			xxvi) प्रवरा हॉस्पिटल, लोणी, अहमदनगर	
			xxvii) योगेश रुरल कॅन्सर रिसर्च ॲण्ड रिलिफ सोसायटीज, गरुड हॉस्पिटल कॅन्सर सेंटर, सावेडी रोड, अहमदनगर	
			xxviii) शिवपार्वती मेडिकल प्रतिष्ठान्स लोकमान्य हॉस्पिटल, धुळे	
			xxix) कादरी हॉस्पिटल कॅन्सर सर्जिकल अॅन्ड आय हॉस्पिटल, स्टेशनरोड, धुळे	
			xxx) कुलकर्णी कॅन्सर हॉस्पिटल, औरंगाबाद	
			xxxi) एन.के.पी.साळवे इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस ॲण्ड लता मंगेशकर हॉस्पिटल, नागपूर	
			xxxii) बी.के.एल.वालावलकर हॉस्पिटल डायग्नोस्टिक ॲण्ड रिसर्च सेंटर, चिपळूण, रत्नागिरी	
४	लहान मुलांचे आजार	१	बाई जेरबाई वाडीया मुलांचे रुग्णालय, मुंबई	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२	डॉ.कासलीवाल मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८ व दि. १६.११.२०११
		३	भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय, वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय, सांगली	शा.नि.दि.१६.९.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४	संजिवन इंन्टेन्सिव्ह केअर युनिट प्रा.लि. नगरपालिका शॉपिंग सेंटरच्या समोर,सदर बाजार, सातारा-४१५००१.	शा.नि.दि.२३.८.२०११ व दि. १६.११.२०११
		५	दौलत मेमोरियल हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.०५.०८.२००३, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
५	ऑर्थोपेडीक उपचार	१	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.४.२००८ व दि. १६.११.२०११
		२	ऑल इंडिया इन्स्टिटयुट ऑफ फिजीकल मेडीसीन ॲण्ड रिहॅबिलिटेशन, महालक्ष्मी, मुंबई	शा.नि.दि.०५.०७.१९८५, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३	बालाजी हॉस्पिटल, भायखळा,मुंबई	शा.नि.दि.५.६.२००६ व दि. १६.११.२०११
		४	व्होकार्ड हॉस्पिटल, मुंबई (जुने नाव) फोर्टीस हॉस्पिटल लि., मुलुंड, मुंबई (नवीन नाव)	शा.नि.दि.२७.७.२००६ व दि. १६.११.२०११
		५	लाईफ लाईन हार्ट इन्स्टिटयूट ॲण्ड डायग्नोस्टिक सेंटर, मालाड, मुंबई	शा.नि.दि.१४.११.२००६ व दि. १६.११.२०११

		६	ऑर्थोपेडीक हॉस्पिटल, महालक्ष्मी, मुंबई (जुने नाव) चिल्ड्रेन्स ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, महालक्ष्मी, मुंबई (नवीन नाव)	शा.नि.दि.२५.०८.१९७१, दि.१५.०४.१९९९, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		७	सुराणा सेठीया हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर, चेंबूर, मुंबई	शा.नि.दि. ७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		८	सुराणा हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, ओर्लेम चर्च जवळ, मालाड, मुंबई	शा.नि.दि.८.९.२०११ व दि. १६.११.२०११
		९	रिध्दी विनायक क्रिटीकल केअर ॲण्ड कार्डीयाक सेंटर एन.एल. हायस्कूल, एस.वि.रोड, मालाड (प), मुंबई – ६४	शा.नि.दि.१६.१.२०१२
		१०	ग्लोबल ५ हेल्थ केअर,डी.२,आदिती अपार्टमेंट मेन रोड, सेक्टर-९, वाशी, नवी मुंबई	शा.नि.दि.२१.३.२०१२
		११	पॅनासिया हॉस्पिटल, पनवेल मेडीकल रिसर्च सेंटर, १४१, साई आर्कड, मिशन कंम्पाऊंड लाईन अली, पनवेल नवी मुंबई	शा.नि.दि.२७.३.२०१२
		१२	बी.के.एल. वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता.चिपळूण जि.रत्नागिरी	शा.नि.दि.१६.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		१३	देसाई ॲक्सीडेंट ॲण्ड जनरल हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१४	ग्रॅन्ट मेडीकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे	शा.नि.दि.१९.३.२००५, दि.०८.०२.२००७ व दि. १६.११.२०११
		१५	सुश्रुत मेडिकल केअर ॲन्ड रिसर्च हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.१३.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१६	लुंकड हॉस्पिटल, दापोडी, पुणे-१२	शा.नि.दि.२३.१०.२००८ व दि. १६.११.२०११
		१७	कर्णे हॉस्पिटल प्रा.लि., सातारा रोड, पुणे	शा.नि.दि.८.२.२००२, दि.२.१.२००८ व दि. १६.११.२०११
		१८	जहांगिर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.४.६.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१९	लोकमान्य मेडीकल फाऊंडेशन चिंचवड, पुणे	शा.नि.दि.२४.६.२०११
		२०	कोल्हापूर इन्स्टिटयुट ऑफ और्थोपेडिक ॲण्ड ट्रॉमा, कोल्हापूर	शा.नि.दि.१६.९.२००८ व दि. १६.११.२०११
		२१	लोटस हॉस्पीटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर	शा.नि.दि.३०.८.२००६ व दि. १६.११.२०११
		२२	डॉ. अशोक पाटील क्लिनिक, सांगली	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२३	डॉ. पी. बी. मगदुम ऑथोपेडीक सर्जन ट्रॉमा केर हॉस्पिटल, मिरज, जि. सांगली	शा.नि.दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		२४	आदित्य बर्नस ॲक्सीडेंट ॲण्ड प्लास्टीक सर्जरी हॉस्पिटल, सांगली	शा.नि.दि.१७.५.२००५
		२५	म्हशाळकर शिंदे ऑर्थोपेडीक सेंटर ॲण्ड ॲक्सीडेंट सेंटर, सांगली	शा.नि.दि.०७.०२.२००१, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२६	श्रध्दा सर्जिकल ॲण्ड ॲक्सीडेंट हॉस्पिटल, सांगली	शा.नि.दि.२२.११.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२७	लोकनेते राजारामबापू पाटील हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, इस्लामपूर, सांगली	शा.नि.दि.२७.७.२००६ व दि. १६.११.२०११
		२८	डॉ.कासलीवाल मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८ व दि. १६.११.२०११
		२९	मल्लिकार्जुन हेल्थ केअर ॲन्ड रिसर्च सेंटर, सोलापुर	शा.नि.दि.१६.४.२००८
		३०	संजीवन इन्टेसिव्ह केअर युनिट प्रा.लि. नगरपालीका शॉपिंग सेंटरच्या समोर, सदर बाजार, सातारा	शा.नि.दि.२३.०८.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३१	सिटी मेडीकल सेंटर, शनिवार पेठ, जि. सातारा	शा.नि.दि.६.०७.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३२	क्रिटी केअर सेंटर,२८, कल्याणी इस्टेट, जिल्हा परिषदेसमोर, सातारा	शा.नि.६.०३.२०१२
		३३	शुअरटेक अपोलो मेडिकल सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		३४	बेलोकार हॉस्पिटल, विजय कॉलनी, अमरावती	शा.नि.दि. १८.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३५	लक्ष हॉस्पिटल, ताकीया वॉर्ड, भंडारा	शा.नि.दि. ८.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३६	विदर्भ हॉस्पिटल, मुर्तिजापूर रोड, अकोला	शा.नि.दि.६.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३७	दहिफळे मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट,औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३८	डॉ. पटवर्धन हॉस्पिटल, बन्सीलाल नगर, स्टेशन रोड, औरंगाबाद	शा.नि.दि. २९.०९.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३९	जोशी हॉस्पिटल, वरद गणेश मंदिरासमोर,समर्थ नगर, औरंगाबाद	शा.नि.दि. २०.०९.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४०	सुमनांजली नर्सिंग होम, सिडको, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१.१.२००९
		४१	लोटस हॉस्पिटल,२ मजला, डॉक्टरर्स लेन, नांदेड	शा.नि.दि. २८.०८.२००९
		४२	लातूर मेडिकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुश्रृत ऑथोपेडीक सेंटर, लातूर	शा.नि.दि. २०.०१.२००७ व दि. १६.११.२०११
		४३	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन अँड रिसर्च सेंटरर्स सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि. ११.०८.२००९ व दि. १६.११.२०११
		४४	सुयश मेडिकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुयश हॉस्पिटल, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि. २४.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११

		४५	सहयाद्री हेल्थ केअर प्रा.लि नाशिक यांचे शताब्दी सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि. २६.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४६	व्होकार्ड हॉस्पिटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि. २.११.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४७	बालाजी ॲक्सिडेंट हॉस्पिटल, मालेगांव, नाशिक	शा.नि.दि. १८.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४८	डॉ. पिंप्रीकर हॉस्पिटल, गोविंद नगर,चौक नं.-५, प्रकाश हॉटेलच्या मागे, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि. ३.१२.२०११
		४९	आनंदऋषिजी हॉस्पिटल आणि मेडिकल रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि.२२.०६.२००५ व दि. १६.११.२०११
		५०	नोबल हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि.१६.०९.२००८ व दि. १६.११.२०११
		५१	खडके हॉस्पिटल व हेल्थ केअर प्रा.लि., भास्कर मार्केटजवळ, एम.जे. कॉलेज रोड, जळगांव	शा.नि.दि.२०.०७.२०११ व दि. १६.११.२०११
		५२	डॉ. विपुल बाफना निरामय हॉस्पिटल, परोळा रोड, धुळे	शा.नि.दि.२७.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		५३	कोचर्स हॉस्पिटल, आकाशवाणी चौक, जळगांव	शा.नि.दि.३०.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
६	मधुमेह	१	एस. एल. रहेजा रुग्णालय, माहिम, मुंबई	शा.नि.दि. ०४.०२.१९८६, दि.१९.३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२	मल्लिकार्जुन हेल्थ केअर ॲन्ड रिसर्च सेंटर, सोलापुर	शा.नि.दि.१६.४.२००८
७	मणक्याचे विकार खुब्याचे विकार, वेदनायुक्त सांध्याचे विकार व ते बदलण्याची शस्त्रक्रिया, दुर्बिणीद्वारे गुडघ्याच्या विकाराचे निदान व उपचार	१	बालाजी हॉस्पिटल, भायखळा, मुंबई	शा.नि.दि.५.०६.२००६ व दि. १६.११.२०११
		२	व्होकार्ड हॉस्पिटल, मुंबई (जुने नाव) फोर्टीस हॉस्पिटल लि., मुलुंड, मुंबई (नवीन नाव)	शा.नि.दि.२७.७.२००६ व दि. १६.११.२०११
		३	डॉ.आर.एन.पाटील, सुरज न्युरोलॉजिकल अँड मल्टी स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नवी मुंबई	शा.नि.दि. १.१२.२००६ व दि. १६.११.२०११
		४	पॅनासिया हॉस्पिटल, पनवेल मेडिकल रिसर्च सेंटर,१४१ साई आर्केड, मिशन कंम्पाऊंड, लाईन अली, पनवेल, नवी मुंबई	शा.नि.दि. २७.०३.२०१२
		५	बी. के. एल. वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता. चिपळूण, जि. रत्नागिरी	शा.नि.दि. १६.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		६	संचेती इन्स्टिटयूट ऑफ ऑर्थोपेडीक रिहॅबिलिटेशन, पुणे	शा.नि.दि.१५.०७.१९८६, दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		७	सुश्रुत मेडिकल केअर अँड रिसर्च सोसायटीचे हर्डीकर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.२२.१२.१९९३ व दि. १६.११.२०११
		८	पुना हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि.१२.०५.२००४, दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		९	साईनाथ ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे	शा.नि.दि.३.०७.२००४, दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१०	कर्णे हॉस्पिटल प्रा.लि., सातारा रोड, पुणे	शा.नि.दि.८.०२.२००२, दि. ०२.०१.२००८ व दि. १६.११.२०११
		११	म्हशाळकर शिंदे ऑर्थोपेडिक सेंटर अँड ॲक्सीडेंट सेंटर, सांगली	शा.नि.दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१२	लोकनेते राजारामबापू पाटील हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, इस्लामपूर, सांगली	शा.नि.दि.२७.०७.२००६ व दि. १६.११.२०११
		१३	स्वास्थीयोग प्रतिष्ठान चॅरिटेबल ट्रस्ट फॅक्चर अँड ऑर्थोपेडिक हॉस्पिटल, मिरज	शा.नि.दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१४	कोल्हापूर इन्स्टिटयूट ऑफ ऑर्थोपेडिक अँड ट्रामा, कोल्हापूर	शा.नि.दि.१६.०९.२००८ व दि. १६.११.२०११
		१५	पद्मश्री डॉ.डि.वाय. पाटील हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, कदम वाडी, कोल्हापूर-३	शा.नि.दि.१८.०२.२००९ व दि. १६.११.२०११
		१६	सुश्रृत हॉस्पिटल, फलटन, सातारा	शा.नि.दि.३.०६.२००८ व दि. १६.११.२०११
		१७	बळवंत इन्स्टिटयूट ऑफ न्युरोसर्जरी अँड इन्टेन्सिव ट्रामा केअर, सोलापूर	शा.नि.दि.२९.०७.२००८ व दि. १६.११.२०११
		१८	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन अँड रिसर्च सेंटरर्स सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.०८.२००९ व दि. १६.११.२०११
		१९	लाईफ केअर हॉस्पिटल, मुंबई-आग्रा हायवे, नाशिक	शा.नि.दि.२७.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२०	सहयाद्री हेल्थ केअर प्रा.लि नाशिक यांचे शताब्दी सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि.२६.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२१	व्होकार्ड हॉस्पिटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.२.११.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२२	कोचर्स हॉस्पिटल, आकाशवाणी चौक, जळगांव	शा.नि.दि.३०.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२३	सुश्रृत हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि.२१.०६.२००१, दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२४	विदर्भ हॉस्पिटल,मुर्तिजापूर रोड, अकोला	शा.नि.दि.६.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२५	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन मार्ग, नांदेड	शा.नि.दि.२६.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२६	श्रेया हॉस्पिटल, केज, जि. बीड	शा.नि.दि.८.०२.२००८ व दि. १६.११.२०११
		२७	लातूर मेडिकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुश्रृत ऑथोपेडीक सेंटर, लातूर	शा.नि.दि. २०.०१.२००७ व दि. १६.११.२०११

८	कॉम्प्युटराईज्ड रेस्टींग इलेक्ट्रो कार्डिओग्राम, कॉम्प्युटराईज्ड ट्रेडमील स्ट्रेस टेस्ट, व्हेक्टीरोकार, कलर डॉपलर, एको कार्डीग्राम, परमनन्ट पेसमेकर, अॅनालायसेस, अॅम्बुलेटरी व्होल्टर मॉनिटरींग	१	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन अँड रिसर्च सेंटरर्स सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.०८.२००९ व दि. १६.११.२०११
९	पोलीओ अस्थिव्यंगोपचार	१	ऑल इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ फिजीकल मेडिसीन अँड रिहॅबिलीटेशन सेंटर, महालक्ष्मी, मुंबई	शा.नि.दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२	कर्णे हॉस्पिटल प्रा.लि., सातारा रोड, पुणे	शा.नि.दि.८.०२.२००२ व दि. १६.११.२०११
१०	मेंदुवरील शस्त्रक्रिया व उपचार	१	अपोलो हॉस्पिटल, हैद्राबाद	शा.नि.दि.१७.०८.२००६ व दि. १६.११.२०११
		२	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.०४.२००८ व दि. १६.११.२०११
		३	लाईफ लाईन हार्ट इन्स्टिटयूट अँड डायग्नोस्टिक सेंटर, मालाड, मुंबई	शा.नि.दि.१४.११.२००६ व दि. १६.११.२०११
		४	डॉ.आर.एन.पाटील, सुरज न्युरोलॉजिकल अँड मल्टी स्पेशालिटी हॉस्पिटल, नवी मुंबई	शा.नि.दि. १.१२.२००६ व दि. १६.११.२०११
		५	पॅनासिया हॉस्पिटल, पनवेल मेडिकल रिसर्च सेंटर,१४१ साई आर्केड, मिशन कंम्पाऊंड, लाईन अली, पनवेल, नवी मुंबई	शा.नि.दि. २७.०३.२०१२
		६	व्होकार्ड हॉस्पिटल, मुंबई (जुने नाव) फोर्टीस हॉस्पिटल लि., मुलुंड, मुंबई (नवीन नाव)	शा.नि.दि.२७.७.२००६ व दि. १६.११.२०११
		७	सुराणा सेठीया हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, सुमन नगर, चेंबूर, मुंबई	शा.नि.दि.७.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		८	झायनोवा हार्ट केअर हॉस्पिटल, घाटकोपर, मुंबई	शा.नि.दि.१८.०५.२०११
		९	बालाजी हॉस्पिटल, भायखळा, मुंबई	शा.नि.दि.५.०६.२००६
		१०	सुराणा हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, ओलॅम चर्चजवळ, मालाड, मुंबई	शा.नि.दि.८.०९.२०११
		११	शिरोडकर हॉस्पिटल ट्रस्ट, डोंबिवली	शा.नि.दि.१९.०८.२००४ व दि. १६.११.२०११
		१२	आबासाहेब उत्तमराव बेडसे लाईफ लाईन हॉस्पिटल, पनवेल, रायगड	शा.नि.दि.१२.०८.२००८ व दि. १६.११.२०११
		१३	बी. के. एल. वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता. चिपळूण, जि. रत्नागिरी	शा.नि.दि. १६.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		१४	पुणे इन्स्टिटयूट ऑफ युरोलॉजी, पुणे	शा.नि.दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		१५	पुना हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, पुणे	शा.नि.दि.१२.०५.२००४, दि. १९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१६	देसाई ॲक्सिडेंट अँड जनरल हॉस्पिटल, भोसरी, पुणे	शा.नि.दि.९.०८.२००४, दि. १९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१७	सहयाद्री स्पेशालिटी हॉस्पिटल, एरंडवणे, पुणे	शा.नि.दि.७.१०.२००६ व दि. १६.११.२०११
		१८	जहाँगीर हॉस्पिटल, पुणे	शा.नि.दि.४.०६.२००५ व दि. १६.११.२०११
		१९	ग्रँट मेडिकल फाऊंडेशनचे रुबी हॉल क्लिनिक, पुणे	शा.नि.दि.८.०२.२००७, दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२०	लोकमान्य मेडीकल फाऊंडेशन चिंचवड, पुणे	शा.नि.दि.२४.६.२०११
		२१	अश्विनी सहकारी रुग्णालय, सोलापूर	शा.नि.दि.१८.०४.२००७ व दि. १६.११.२०११
		२२	एस.पी.इन्स्टिटयूट ऑफ न्युरोसायन्स, सोलापूर	शा.नि.दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		२३	बळवंत इन्स्टिटयूट ऑफ न्युरोसर्जरी अँड इन्टेन्सिव ट्रामा केअर, सोलापूर	शा.नि.दि.२९.०७.२००८ व दि. १६.११.२०११
		२४	गिरीराज हॉस्पिटल अँड इन्सेटिव्ह केअर युनिट, बारामती, पुणे	शा.नि.दि.०४.०७.२००३, १९.०३.२००५,५.०१.२००७ व १६.११.२०११
		२५	डॉ.कासलीवाल मेडीकल केअर ॲण्ड रिसर्च फाऊंडेशन, सोलापूर	शा.नि.दि.२८.८.२००८
		२६	प्रतिभा हॉस्पिटल अँड हार्ट केअर, सातारा	शा.नि.दि.२९.०४.२००८
		२७	गिरीजा हॉस्पिटल ट्रामा व न्युरोसर्जरी सेंटर, सातारा	शा.नि.दि.५.०१.२००७ व दि. १६.११.२०११
		२८	सिटी मेडिकल सेंटर, शनिवार पेठ, कराड, जि.सातारा	शा.नि.दि.६.०७.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२९	वेस्टर्न इंडिया इन्स्टिटयूट ऑफ न्युरो सायन्सेस (विन्स) कोल्हापूर	शा.नि.दि.१५.०४.२००८ व दि. १६.११.२०११
		३०	लोटस हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, कोल्हापूर	शा.नि.दि.३०.०८.२००६ व दि. १६.११.२०११
		३१	मल्लिकार्जुन हेल्थ केअर ॲन्ड रिसर्च सेंटर, सोलापुर	शा.नि.दि.१६.४.२००८
		३२	लोकनेते राजारामबापू पाटील हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, इस्लामपूर, सांगली	शा.नि.दि.२७.०७.२००६ व दि. १६.११.२०११
		३३	लाईफ लाईन हॉस्पिटल अँड मेडिकल रिसर्च सेंटर, नाशिक	शा.नि.दि.२३.०६.२००४, दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११

		३४	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन अँड रिसर्च सेंटरर्स सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.०८.२००९ व दि. १६.११.२०११
		३५	डॉ. पिंप्रीकर हॉस्पिटल, गोविंद नगर, चौक नं.-५, प्रकाश हॉटेलच्या मागे, मुंबई नाका, नाशिक	शा.नि.दि. ३.१२.२०११
		३६	नोबल हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, अहमदनगर	शा.नि.दि.१६.०९.२००८ व दि. १६.११.२०११
		३७	डॉ. विपुल बाफना निरामय हॉस्पिटल, पारोळा रोड, धुळे	शा.नि.दि.२७.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३८	गाजरे हॉस्पिटल, २८ गांधी नगर, एस.टी. स्टॅंडजवळ, जिल्हा पेठ, जळगांव	शा.नि.दि.११.०८.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३९	कमलनयन बजाज रुग्णालय, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		४०	माणिक हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर प्रा.लि., औरंगाबाद	शा.नि.दि.१६.०९.२००८ व दि. १६.११.२०११
		४१	धुत हॉस्पिटल, औरंगाबाद	शा.नि.दि.१०.०५.२००२ व दि. १६.११.२०११
		४२	सुमनांजली नर्सिंग होम, सिडको, औरंगाबाद	शा.नि.०१.०१.२००९
		४३	लातूर मेडिकल फाऊंडेशन प्रा.लि. सुश्रुत ऑर्थोपेडीक सेंटर, लातूर	शा.नि.दि. २०.०१.२००७ व दि. १६.११.२०११
		४४	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन मार्ग, नांदेड	शा.नि.दि.२६.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४५	लोटस हॉस्पिटल, २ रा माळा, डॉक्टर प्लाझा, डॉक्टरर्स लेन, नांदेड	शा.नि.दि.२८.०८.२००९
		४६	शुअरटेक अपोलो मेडिकल सेंटर, नागपूर	शा.नि.दि.१९.०३.२००५ व दि. १६.११.२०११
		४७	कोलंबिया हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर, धंतोली, नागपूर	शा.नि.दि.२.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४८	आशा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्स अँड रिसर्च सेंटर प्रा.लि. कामठी, नागपूर	शा.नि.दि.१९.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४९	संजीवन मल्टीस्पेशालिटी अँड रिसर्च सेंटर प्रा.लि., यवतमाळ	शा.नि.दि.६.०३.२०१२
		५०	विदर्भ हॉस्पिटल, मुर्तिजापूर रोड, अकोला	शा.नि.दि.६.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		५१	लक्ष हॉस्पिटल, ताकीया वार्ड, भंडारा	शा.नि.दि.८.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		५२	चिमोटे हॉस्पिटल, अमरावती	शा.नि.दि.२०.०१.२००७ व दि. १६.११.२०११
		५३	डॉ. पटवर्धन हॉस्पिटल, बन्सीलाल नगर, स्टेशन रोड, औरंगाबाद	शा.नि.दि. २९.०९.२०११ व दि. १६.११.२०११
११	लिथोट्रिप्सी	१	आर.जी.स्टोन युरोलॉजीकल इन्स्टिटयूट, मुंबई	शा.नि.दि.२६.१०.२००५ व दि. १६.११.२०११

		२	रामकृष्ण हॉस्पिटल, कोल्हापूर	शा.नि.दि.२.०६.२००८ व दि. १६.११.२०११
		३	ओ.एम.ए.आय. चॅरिटेबल ट्रस्ट चे एस हॉस्पिटल, पुणे (जुने नांव: इन्स्टिटयूट ऑफ युरोलॉजी, पुणे शा.नि. दि.२१.१०.२०१०, १९.०३.२००५)	शा.नि.दि.१६.११.२०११ व दि. १६.११.२०११
१२	आय सर्जरी अँड ट्रिटमेंट	१	कृष्णा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस, सिकंदराबाद	शा.नि.दि.१७.०४.२००८ व दि. १६.११.२०११
		२	पुणे येथील नॅशनल इन्स्टिटयूट ऑफ थर्मॉलॉजीज, पुणे	शा.नि.दि.१९.०३.२००५, दि. २०.०३.२००३ व दि.१६.११.२०११
		३	वाळवेकर नर्सिंग होम, सोलापूर	शा.नि.दि.७.११.२००१ व दि. १६.११.२०११
१३	स्त्री रोग उपचार	१	सुराणा हॉस्पिटल अँण्ड रिसर्च सेंटर, ऑर्लेम चर्चजवळ, मालाड,मुंबई	शा.नि.दि.८.९.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२	डॉ.लाड्स नवजीवन हॉस्पिटल प्रा.लि.तिड्के कॉलनी, नाशिक	शा.नि.दि.१६.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३	बेलोकार हॉस्पिटल,विजय कॉलनी, अमरावती	शा.नि.दि.१८.०५.२०११ व दि.१६.११.२०११
		४	लक्ष हॉस्पिटल, ताकीया वार्ड, भंडारा	शा.नि.दि.८.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		५	सिग्मा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस प्रा.लि. रघुवीर नगर, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		६	बी. के. एल. वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता. चिपळूण, जि. रत्नागिरी	शा.नि.दि. १६.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		७	डॉ. नागवेकर हॉस्पिटल ॲण्ड नर्सिंग होम, कणकवली,जि. सिंधुदुर्ग	शा.नि.दि.१.४.२००२ व दि. १६.११.२०११
		८	वाळवेकर नर्सिंग होम स्त्रीरोग व प्रसुतीनिवारण केंद्र सोलापुर	शा.नि.दि.४.१२.२००१ व दि. १६.११.२०११
		९	भारती विद्यापीठ अभिमत विश्वविद्यालय ,वैद्कीय महाविद्यालय व रुग्णालय,सांगली	शा.नि.दि.१६.९.२०११ व दि. १६.११.२०११
		१०	संजीवन इंन्टेंन्सीव केअर युनिट प्रा.लि. नगरपालिका शॉपिंग सेंटरच्या समोर,सदर बाजार, सातारा-४१५००१	शा.नि.दि.२३.८.२०११ व दि. १६.११.२०११
		११	मल्लिकार्जुन हेल्थ केअर अँन्ड रिसर्च सेंटर, सोलापुर	शा.नि.दि.१६.४.२००८
		१२	संजीवन मल्टीस्पेशालिटी ॲण्ड रिसर्च इन्स्टिट्युट,रतन्लाल प्लॉट,महादेव मंदिर रोड, यवतमाळ-४४५००१	शा.नि.दि.६.३.२०१२
१४	कान,नाक व घसा उपचार व शस्त्रक्रिया	१	सिग्मा इन्स्टिटयूट ऑफ मेडिकल सायन्सेस प्रा.लि. रघुवीर नगर, औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२	माणिक हॉस्पिटल अँड रिसर्च सेंटर प्रा.लि., औरंगाबाद	शा.नि.दि.७.६.२०११

		३	यशोदा हॉस्पिटल, डॉ.लेन मार्ग, नांदेड	शा.नि.दि.२६.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४	लेले हॉस्पिटल ॲण्ड रिसर्च सेंटर, कुलकर्णी कॉलनी,शरणपुर रोड,नाशिक-२	शा.नि.दि.२६.०५.२०११
		५	इंदोरवाला इ.एन.टी. हॉस्पिटल डी.एन.बी. इन्स्टिट्युट ॲण्ड रिसर्च सेंटर, नाशिक	शा.नि.दि.२६.०५.२०११ व दि. १६.११.२०११
१५	न्यूरोलॉजी व न्युरो सर्जरी	१	लाईफ केअर हॉस्पिटल, सप्तश्रुंगी कॉम्प्लेक्स लेखा नगर, मुंबई-आग्रा हायवे, नाशिक	शा.नि.दि.२७.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२	व्होकार्ड हॉस्पिटल, वाणी हाऊस, वडाळा नाकाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, नाशिक	शा.नि.दि.२०.०७.२०११ व दि. १६.११.२०११
		३	गणपती हॉस्पिटल, नॅशनल हायवे क्र.६, विद्यानगर, जळगांव	शा.नि.दि.२१.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		४	दहिफळे मेडीकल फाऊंडेशन ट्रस्ट,औरंगाबाद	शा.नि.दि.०७.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
१६	डायलेसिस	१	लाईफ केअर हॉस्पिटल, सप्तश्रुंगी कॉम्प्लेक्स लेखा नगर, मुंबई-आग्रा हायवे, नाशिक	शा.नि.दि.२७.०४.२०११ व दि. १६.११.२०११
		२	ऋषीकेश मेडिकल फाऊंडेशन ॲण्ड रिसर्च सेंटर्स सुपरस्पेशालिटी हॉस्पिटल, नाशिक	शा.नि.दि.११.०८.२००९ व दि. १६.११.२०११
		३	बी.के.एल.वालावलकर हॉस्पिटल, डेरवण, ता.चिपळूण, रत्नागिरी	शा.नि.दि.१६.०६.२०११ व दि. १६.११.२०११
१७	गॅस्ट्रो इंट्रॉलॉजी इमर्जन्सी	१	मिडास इन्स्टिटयूट ऑफ गॅस्ट्रो इंट्रॉलॉजी, मिडास हाईटस, ०७, सी.बी.आर.रामदास पेठ, नागपूर	शा.नि.दि.२०.०७.२०११ व दि. १६.११.२०११

परदेशामध्ये घेतलेल्या वैदयकीय उपचारावर केलेल्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपुर्ती अदा करण्याबाबत ..

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांकः : वैखप्र-२०१३/प्र.क्र.३५५/राकावि-२

मंत्रालय जी.टी. हॉस्पिटल, कंपाऊंड,१० मजला,
कॉम्प्लेक्स बिल्डींग, मुंबई-४००००१.
तारीख: २८ जानेवारी, २०१४.

वाचा :-

१) **शासन निर्णय क्रमांकः सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र.एमजी-१०८४/४१५७/सी आर -१५६८२/ आ.९ दि.२९ एप्रिल,१९८५.**
२) **शासन निर्णय क्रमांकः सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र.एमजी-१९९९/प्र.क्र.२३८/आ.३, दि.२१ ऑगस्ट,१९९९.**
३) **शासन निर्णय क्रमांकः संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई यांचे पत्र क्र. संआसे/परदेश उपचार/ वै. प्रतिपूर्ती/ शासन निर्णय सुधारणा/कक्ष-३/दि.२५/११/२०१३ व २३.१२.२०१३**

प्रस्तावना :-

शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांनी परदेशात घेतलेल्या वैद्यकीय उपचारावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय नाही. तथापि अपवादात्मक प्रकरणी भारतामध्ये अद्याप व्यापक प्रमाणात उपलब्ध नसलेल्या वैद्यकीय उपचारावर आणि ज्यामध्ये शासकीय कर्मचा-यांची वैदयकीय सल्ल्यानुसार त्यांच्या स्वत:च्या खर्चाने परदेशात उपचार घेण्याची इच्छा असेल अशी प्रकरणे उपरोक्त दि.२१ ऑगस्ट,१९९९ च्या शासननिर्णयान्वाये स्थापन केलेल्या वैदयकीय मंडळाने योग्य ठरविली असल्यास,अशा प्रकरणी परदेशात घेतलेल्या वैद्यकीय उपचारावरील खर्चाची प्रतिपूर्ती देय आहे. अशा प्रकरणी ,करण्यात येणारी वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती, ज्या आजारावर भारतामधील मुंबईतील बॉम्बे हॉस्पिटल येथे उपचार घेतले असते तर जितका खर्च आला असता तितक्या खर्चा इतकी मर्यादित ठेवण्यात आली आहे. त्यामुळे परदेशात वैद्यकीय उपचार घेतलेल्या प्रत्येक प्रकरणामध्ये, बॉम्बे हॉस्पिटलकडून वैदयकीय खर्चाची अंदाजित रक्कम/ अभिमत प्राप्त होणे आवश्यक आहे. तथापि , बॉम्बे हॉस्पिटलकडून वैदयकीय खर्चाची रक्कम प्रमाणित करुन मिळण्यास/ अभिप्राय प्राप्त होण्यास अडचणी येत असल्यामुळे, संबंधीतास वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपुर्ती मिळण्यास विलंब होत आहे. त्यामुळे सदर

प्रयोजनाकरीता बॉम्बे हॉस्पिटलसह अन्य काही हॉस्पिटलचा समावेश करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णयः-

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्रमांकः क्रा. एमएजी १९९९/प्र.क्र.२३८/आ.३ दि.२१ ऑगस्ट,१९९९ अन्वये स्थापन केलेल्या वैद्यकीय मंडळाने योग्य ठरविलेल्या प्रकरणी, परदेशात घेतलेल्या वैदयकीय उपचाराची प्रतिपुर्ती, ज्या आजारावर भारतातील मुंबई येथील बॉम्बे हॉस्पिटल येथे उपचार घेतले तर जितका खर्च आला असता तितक्या खर्चाइतकी मर्यादित ठेवण्यात यावीत असे आदेश आहेत. परदेशात घेतलेल्या वैद्यकीय उपचाराच्या प्रतिपूर्ती संदर्भात, वैद्यकीय खर्चाची अंदाजित रक्कम/ अभिप्राय या प्रयोजनाकरीता बॉम्बे हॉस्पिटलसह मुंबई येथील जसलोक हॉस्पिटल, लिलावती हॉस्पिटल आणि हिंदूजा हॉस्पिटल या हॉस्पिटलचा समावेश या शासन निर्णयान्वये करण्यात येत आहे.

या शासन निर्णयादारे निर्देशित केलेल्या रुग्णालयापैकी कोणत्याही एका रुग्णालयाने याबाबत अभिमत व्यक्त केल्यानंतर अन्य रुग्णालयांचे अभिप्राय मागविता येणार नाही.

२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१४०२१०१५०३३७१२१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Sul Dnyandeo L

Digitally signed by Sul Dnyandeo L
DN: CN = Sul Dnyandeo L, C = IN, S = Maharashtra, O = Govt Of Maharashtra, OU = Public Health Department
Date: 2014.02.12 11:53:30 +05'30'

ज्ञा.ल. सुळ
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य मंत्रालय, मुंबई-३२.
२. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई
३. मा. लोकआयुक्त/उप लोक आयुक्त, महाराष्ट्र , मुंबई
४. महाराष्ट्र राज्याचे मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
५. मा. मुख्यमंत्र्याचे प्रधान सचिव/सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई
६. मा. मुख्यमंत्र्याचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. सर्व मा. मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक मंत्रालय, मुंबई

८. मा. मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय मुंबई
९. मा. राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय मुंबई
१०.सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई.
११.सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
१२.सेटलमेंट कमिशनर ॲन्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्ड्स, पुणे
१३.विभागीय आयुक्त (सर्व)
१४.जिल्हाधिकारी (सर्व)
१५.मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
१६.महालेखापाल, महाराष्ट्र,महाराष्ट्र,लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा, मुंबई/नागपूर.
१७.सहसंचालक,अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१८.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१९. चिफ ऑडिटर, लोकल फंडस अकाऊंटस, मुंबई
२०. कोषागार अधिकारी (सर्व)
२१. संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई
२२. संचालक वैदयकीय शिक्षण व संशोधन, मंबई
२३. संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई
२४. व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायोफार्मास्युटिकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई
२५. सहसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
२६. उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
२७. अधिष्ठाता, शासकीय वैदयकीय महाविदयालय, (सर्व)
२८.जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा रुग्णालय (सर्व)
२९. जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व)
३०. प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई
३१. प्रोथोनोटरी व सिनीयर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई
३२. वित्त विभाग (कार्यासन सेवा ५), मंत्रालय, मुंबई
३३. व्यावस्थापक, शासकीय मध्यावर्ती मुद्रणालय, मुंबई
३४.सर्व उप सचिव, अवर सचिव व कार्यासन अधिकारी, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३५. सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापनास विनंती करण्यात येते की , त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व

संबंधीत कार्यासनांना/ कार्यालयांना पाठवाव्यात.

३६.मुख्य कार्यकारी अधिकारी, बॉम्बे हॉसिप्टल/ जसलोक हॉस्पिटल/लिलावती हॉस्पिटल/हिंदुजा हॉस्पिटल संचालक, आरोग्य सेवा , मुंबई यांच्यामार्फत.

३७. निवड नस्ती (महत्वाचे आदेश), सार्वजनिक आरोग्या विभाग , मंत्रालय मुंबई.

३८. निवडनस्ती, राकावि-२, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

डॉ. इथापे हॉस्पिटल, ताजणे मळा,नवीन नगर रोड संगमनेर, जि. अहमदनगर ४२२६०५ या खाजगी रुग्णालयास वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीसाठी शासन मान्यता देणेबाबत.

13 AUG 2014 2223

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग,
शासन निर्णय क्र. मान्यता-२०१३/प्र.क्र. १६६ /१३/राकावि-२,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : २१ जुलै, २०१४.

वाचा :-१) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.जीरुखा-२०००/प्र.क्र.१०१/आरोग्य-३ दिनांक २६.९.२०००

२) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग क्र.एमएजी-२००८/९/प्र.क्र.१/आरोग्य-३. दिनांक १९.३.२००५

३) आरोग्य सेवा संचालनालयाचे पत्र क्र.संआसे/डॉ. इथापे हॉस्पिटल /संगमनेर/ न.क्र.O /४७/२०१२/ टे-१/ कक्ष ३/१३/दि ५ मार्च २०१३

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम १९६१ व त्या अनुषंगाने वेळोवेळी विहीत केलेल्या नियमांनुसार डॉ. इथापे हॉस्पीटल, ताजणे मळा , नवीन नगर रोड, संगमनेर, जि. अहमदनगर ४२२६०५ या रुग्णालयास राज्य शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना कॅन्सर या आजारावर उपचार व शस्त्रक्रिया करण्याकरीता व त्याप्रित्यर्थ होणा-या वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय ठरविण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे. सदर रुग्णालयाने खालील अटींचे प्रकर्षाने पालन करणे आवश्यक राहील.

१) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त अधिनियम १९५० मधील कलम ४१ अे नुसार १०% रुग्णांवर मोफत व १०% रुग्णांवर सवलतीच्या दराने उपचार करणे.

२) मुंबई शुश्रुषा गृहे अधिनियम १९४९ अन्वये विहित केलेल्या निकषानुसार प्रशिक्षित वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचारी वर्ग उपलब्ध करणे.

३) ज्या आजारावर उपचार करण्यासाठी मान्यता देण्यात आली आहे. त्या आजाराचे संशोधन करण्यासाठी तसेच चाचण्यांअंती झालेल्या निदानानुसार शस्त्रक्रिया करण्यासाठी आवश्यक ती यंत्रसामुग्री रुग्णालयामध्ये उपलब्ध असणे.

४) शासकीय रुग्णालयात ज्या दराने फी आकारली जाते, त्या दराने फी आकारली जावी.

५) केंद्र शासन, राज्य शासनामार्फत कार्यान्वित केलेल्या राष्ट्रीय कार्यक्रमांच्या मोहिमेमध्ये सक्रीय सहभाग घेणे आवश्यक राहील.

६) सदर रुग्णालयाने मुंबई नर्सिंग होम ॲक्टनुसार नोंदणीचे वेळोवेळी नुतनीकरण करणे आवश्यक राहील.

२. वरीलप्रमाणे मान्यता दिलेल्या आजारांसंबधीच्या उपचार व शस्त्रक्रियेकरीता सदर रुग्णालयाने आकारलेल्या वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपूर्ती विहीत नियमानुसार अनुज्ञेय राहील. अतितात्काळ बाब वगळता सदर रुग्णालयातील मान्यताप्राप्त उपचाराखेरीज अन्य कोणत्याही औषधोपचारासाठी शासकीय कर्मचा-यास प्राधिकृत वैद्यकीय अधिका-यांची पुर्वसंमती घेणे आवश्यक राहील.

३. हा शासन निर्णय मा.मुख्यमंत्री, मा.मंत्री, मा.राज्यमंत्री, मा.सभापती व मा.उपसभापती महाराष्ट्र विधान परिषद, मा.अध्यक्ष व मा.उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे मा.विरोधी पक्षनेते तसेच महाराष्ट्र विधानसभा / परिषदेचे विद्यमान सदस्य, माजी सदस्य आणि त्यांच्या कुटुंबियांना सुध्दा लागू राहील.

४. सदर शासन निर्णय निर्गमित केल्याच्या दिनांकापासून लागू होईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु.द.पडवळ)
महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव.

प्रति,
मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मुंबई.
मा.मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मा.राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
अपर मुख्य सचिव /प्रधान सचिव/ सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राने).
सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई (पत्राने)

विभागीय आयुक्त (सर्व)
पोलीस आयुक्त / पोलीस अधिक्षक (ग्रामीण) - (सर्व)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परीक्षा), मुंबई.
महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखा परीक्षा), नागपूर.
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई.
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई.
संचालक, आयुर्वेद, मुंबई.
संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई.
व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटीकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई.
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
उपसंचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
जिल्हा शल्य चिकित्सक (सर्व)
महाप्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (पत्राने)
प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, उच्च न्यायालय, मुंबई (पत्राने)
व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.
सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना), मंत्रालय, मुंबई यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी सदर शासन निर्णय त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभागप्रमुख व कार्यालयप्रमुख यांच्या निदर्शनास आणून द्यावा.
निवड नस्ती (राकावि-२)
स्वीय सहायक, प्रधान सचिव (आरोग्य), मंत्रालय, सा.आ.वि.मुंबई-१.
डॉ. इथापे हॉस्पिटल, ताजणे मळा , नवीन नगर रोड, संगमनेर, जि. अहमदनगर-४२२६०५

शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या मंजूरीबाबत.... प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजूरीच्या अधिकारांबाबत सुधारणा .

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः वैखप्र-२०१६/प्र.क्र.१६/२०१६/राकावि-२
गो. ते. रुग्णालय आवार, १० वा मजला,
मंत्रालय, मुंबई - ०१
दिनांक: १६ मार्च, २०१६

वाचा :-

१) शासन निर्णय क्रमांकः वैखप्र-२०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दि. १६ नोव्हेंबर, २०११

प्रस्तावना :-

शासकीय कर्मचारी व त्यांच्या कुटुंबियांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल), नियम, १९६१ मधील तरतुदीच्या अधीन राहून, आकस्मिक उद्भवणाऱ्या २७ आजारांवर खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या उपचारांवरील तसेच ५ गंभीर आजारांवर, शासनाने संपूर्ण खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी मान्यता दिलेल्या खाजगी रुग्णालयात घेतलेल्या उपचारावरील, वैद्यकीय खर्चाच्या प्रत्येक प्रकरणी रु.१.०० लाख च्या कमाल मर्यादेत, प्रतिपूर्तीस मंजूरी देण्याचे अधिकार विभाग प्रमुखांना आहेत. या मर्यादेवरील वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीची प्रकरणे संबंधित मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागाकडे सादर केली जातात. सद्यःस्थितीत औषधाच्या किंमतीत व उपचार पध्दतीवरील खर्चामध्ये झालेली वाढ तसेच अशी प्रकरणे निकाली काढण्यास लागणारा कालावधी इत्यादींचा विचार करता प्रचलित कमाल मर्यादेत वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णयः-

शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, क्र. वैखप्र-२०११/प्र.क्र.३३३/११/राकावि-२, दि. १६ नोव्हेंबर, २०११ मध्ये प्रतिपूर्तीच्या अनुज्ञेयतेची कमाल मर्यादा व मंजूरीचे अधिकारांबाबत खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे.

१) महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदींच्या अधीन राहून **रु. ३.००,०००/- (अक्षरी रुपये-तीन लाख फक्त)** पर्यंतच्या वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीस मंजूरीचे अधिकार संबंधित विभागांच्या विभाग प्रमुखांना प्रदान करण्यात येत आहेत.

२) **रु. ३,००,०००/- (अक्षरी रुपये-तीन लाख फक्त)वरील** वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीच्या प्रकरणांना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यानंतर वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदींच्या अधीन राहून मंजूरी देण्याचे अथवा उचित निर्णय घेण्याचे पूर्ण अधिकार संबंधित **मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग प्रमुखांना देण्यात येत आहेत.**

२) शासन याद्वारे असे निर्देश देत आहे की, वर नमूद केल्याप्रमाणे विभागप्रमुख व प्रशासकीय विभागप्रमुख या स्तरावर प्रकरणांना मंजूरी देताना महाराष्ट्र राज्य सेवा (वैद्यकीय देखभाल) नियम, १९६१ व त्यांनतर वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामधील तरतुदी काटेकोरपणे तपासून मंजुरी देण्यात यावी.

३) **हा शासन निर्णय प्रलंबित प्रकरणांना देखील लागू करण्यात यावा.**

४) सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी हा शासन निर्णय त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व कार्यासने व कार्यालये यांना कळविण्याची व्यवस्था करावी.

५) हे आदेश महाराष्ट्र राज्याच्या विधानमंडळाचे सभापती, उपसभापती, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष,महाराष्ट्र राज्याचे मा.मुख्यमंत्री,मा.मंत्री,मा.राज्यमंत्री,विरोधी पक्षनेते, महाराष्ट्र विधानमंडळाचे विद्यमान व माजी सदस्य,शासकीय कर्मचारी व या सर्वांचे कुटुंबिय यांना लागू राहतील.

६) हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ५/१६/सेवा-५, दिनांक-१५/०२/२०१६ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७) सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१६०३१६१५५३०५१६१७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Sanjay Hanumant Karanjekar

Digitally signed by Sanjay Hanumant Karanjekar
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Deputy Secretary, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=b99b49ea25332f947da d96b0053c84973eb45cf0720233 d99a94225c705bc1be, cn=Sanjay Hanumant Karanjekar
Date: 2016.03.23 17:09:52 +05'30'

(सं. ह. करंजेकर)
महाराष्ट्र शासनाचे, उप सचिव

प्रत,

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.

सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, (सर्व मंत्रालयीन विभाग), मंत्रालय, मुंबई.
मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई (दोन प्रती).
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव/सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई.
मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
मंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (५ प्रती)
सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई (१० प्रती)
सेटलमेंट कमिशनर ॲण्ड डायरेक्टर ऑफ लँड रेकॉर्डस, पुणे (२ प्रती)
विभागीय आयुक्त (सर्व) (प्रत्येक २ प्रती)
जिल्हाधिकारी (सर्व जिल्हे) (प्रत्येक २ प्रती)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषद (२ प्रती)
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखा व परिक्षा), मुंबई (२ प्रती)
महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखा व परिक्षा), नागपूर (२ प्रती)
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई (१० प्रती)
सहसंचालक, अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई. (१० प्रती)
चीफ ऑडिटर लोकल फंडस अकाऊटंस, मुंबई (१० प्रती)
सर्व कोषागार अधिकारी, (प्रत्येकी ५ प्रती)
संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई (५० प्रती)
संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई (५० प्रती)
संचालक, आयुर्वेद, मुंबई (२५ प्रती)
संचालक, राज्य कामगार विमा योजना, मुंबई (२५ प्रती)
व्यवस्थापकीय संचालक, हाफकीन बायो-फार्मास्युटिकल कॉर्पोरेशन, परेल, मुंबई (२ प्रती)
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती)
सह संचालक, आरोग्य सेवा (सर्व)
अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (सर्व)
जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
जिल्हा शल्यचिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय (सर्व)
प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई.
प्रोथोनोटरी व सिनियर मास्टर, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई (५ प्रती)

वित्त विभाग (कार्यासन सेवा-५), मंत्रालय, मुंबई (१० प्रती)
व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई (२ प्रती)
सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना कार्यासन), मंत्रालय, मुंबई.
निवडनस्ती (राकावि-२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय,मुंबई.

---

२. मंत्रालयीन विभागाच्या सर्व आस्थापना कार्यासनास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी शासन निर्णयाच्या प्रती त्यांच्या सर्व संबंधित कार्यासनांना पाठवाव्यात. तसेच संबंधित कार्यासनाने त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख यांना पाठवाव्यात.

******

वैद्यकीय खर्च प्रतिपूर्तीबाबतचे देयक सादर करताना खालील कागदपत्रांची पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

१. सदस्यांचे वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीबाबत मा. प्रधान सचिव यांचे नावे मागणीपत्र. सदर पत्रामध्ये रुग्ण व्यक्ती सदस्यांची नातेवाईक असल्यास, रुग्ण सदस्यांवर अवलंबून असल्याचे नमूद करावे.

२. कुटुंब मर्यादित असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र.

३. कुटुंबातील व्यक्ती शासकीय वा निमशासकीय सेवेत आहेत किंवा कसे याबाबतचे प्रमाणपत्र.

४. रुग्णालयात घेतलेल्या औषधोपचारासाठी झालेल्या खर्चाचे रुग्णालयाने साक्षांकित केलेले मूळ देयक (रुग्णालयाचे देयक तपशीलवार असणे अनिवार्य आहे).

५. उपचारादरम्यान रुग्णालयाबाहेरुन घेतलेल्या औषधांच्या रुग्णालयाने साक्षांकित केलेल्या मूळ पावत्या व फार्म-डी मधील नमुन्यानुसार सदरहू औषधांची साक्षांकित केलेली यादी.

६. उपचारादरम्यान रुग्णास दिलेल्या औषधोपचारामध्ये टॉनिक/अल्कोहलाचा समावेश नसण्याबाबत आणि रुग्णासाठी वापरलेली उपकरणे नष्ट केल्याबाबत (Disposable items) वैद्यकीय अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र.

७. आंतररुग्ण म्हणून उपचार घेतले असल्यास वैद्यकीय खर्चाचा तपशील दर्शविणारा नमूना " क " व " ड " वर उपचार करणाऱ्या डॉक्टरांची स्वाक्षरी नाव नोंदणी क्रमांक असणे आवश्यक आहे.

८. नमुना " ड ".

९. परिशिष्ट १ (वैद्यकीय खर्चाच्या परताव्याची मागणी करण्याकरिता करावयाच्या अर्जाचा नमुना).

१०. प्राधिकृत वैद्यकीय अधिकारी (जिल्हा शल्यचिकित्सक) यांचे आजाराबाबतचे प्रमाणपत्र (सिव्हिल सर्जन यांचे प्रमाणपत्र).

११. मूळ देयकासह संपूर्ण देयकाच्या ९ छायांकित प्रती.

१२. डिस्चार्ज कार्ड.

१३. मेडिकल लिस्ट.

१४. रुग्णालयातील वास्तव्याचा दाखला.

१५. वैद्यकीय खर्चाच्या प्रतिपूर्तीचा प्रस्ताव कोणत्याही विमा कंपनीकडे/शासकीय/निमशासकीय/खाजगी प्राधिकरणाकडे केला नाही अथवा करणार नाही असा आशय नमूद असलेले पत्र.

10. Medical Facility Through The Cashless Insurance Scheme

" Medical Facility through THE CASHLESS INSURANCE SCHEME has been implemented for all sitting and Ex-Members of Maharashtra Legislature and their families from 1st February 2018."

11. महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (अपंग सदस्यांना सोयी) आदेश, १९६९

१. (१) या आदेशाला, मुंबई विधानमंडळ सदस्य (अपंग सदस्यांना सोयी) आदेश, १९६९ असे म्हणता येईल.

(२) तो दिनांक १ नोव्हेंबर १९६८ पासून अंमलात आला आहे असे समजण्यात येईल.

२. जो सदस्य अंध असेल किंवा अन्यथा अपंग असेल आणि सभापतीच्या किंवा अध्यक्षाच्या मते सदस्याच्या पदाची कर्तव्ये पार पाडण्यात सहाय्याची आवश्यकता असेल अशा कोणत्याही सदस्याला राज्य शासनाकडून, जी व्यक्ती अशा सदस्याला त्याच्या पदाची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी सहाय्य देण्यास समर्थ असेल अशा व्यक्तीची सेवा उपलब्ध करून देता येईल ; परंतु कोणत्याही बाबतीत अशा सदस्यास सहाय्य करण्यासाठी अशा व्यक्तीला सभागृहात प्रवेश करण्याचा किंवा बसण्याचा हक्क असणार नाही.

12. THE MAHARASHTRA LEGISLATURE MEMBERS (APPOINTMENT OF PERSONAL ASSISTANT) RULES, 1981

1. *Short title and commencement*.—(*1*) These rules may be called the Maharashtra Legislature Members' (Appointment of Personal Assistant) Rules, 1981.

(*2*) These rules, except sub-rule (*2*) of rule 4, shall be deemed to have come into force with effect from the 1st April 1981. Sub-rule (*2*) of rule 4 shall come into force on the 1st day of the month succeeding the month in which these rules are issued.

2. *Definitions*.—In these rules, unless the context otherwise requires,—

(*a*) "Act" means the Maharashtra Legislature Members's Salaries and Allowances Act (Bom. XLIX of 1956) ;

(*b*) "Member" means a member of the Assembly or the Council, as the case may be, but does not include a Minister, a Minister of State or a Deputy Minister, or the Chairman or the Deputy Chairman or the Speaker or the Deputy Speaker, or a Leader of Opposition or a salaried Parliamentary Secretary;

(*c*) "Personal Assistant" means a person appointed by the member at his descretion as a personal assistant under sub-section (*3*) of section 6 of the Act.

3. *Free service of personal assistant*.—EveryMember shall be entitled free of charge to the services of a personal asssistant throughout his term of office.

4. *Appointment of Personal Assistant*.—(*1*) The Member may appoint any person, other than the member of his family, as his personal assistant.

(*2*) The person appointed as personal assistant shall possess minimum educational qualification of having passed the matriculation or its equivalent examination like the Secondary School Certificate Examination held by any Statutory Board, which is the requisite qualification prescribed by Government for recruitment to the post of a clerk in a Government office, and the fact that the person appointment is a matriculate shall be certified by the member appointing the personal assistant

Explanations.—For the purposes of this rule, the expression "a member of his family means the husband, wife, son, daughter, father, mother, brother or sister."

5. *Appointment or termination order*.—The appointment or termination order in respect of a personal assistant shall be in Form 'A' appended to these rules. The appointment of personal assistant, unless, terminated earlier shall

be co-terminus with the term of office of the Member. The member shall forward a copy of the appointment order to the termination order, as the case may be to the office-in-charge of the Treasury or Sub-Treasury, from where the Member draws his salary, the Secretary to the Maharashtra Legislature and also to the personal assistant.

6. *Remuneration of Personal Assistant*.—(*1*) The personal assistant shall be entitled to a remuneration of *[1] [Rs. 25,000] per month as long as he is working with the Member. He shall not be entitled to any travelling or daily allowance or any other allowances.* * *

(*2*) * *

7. *Personal assistant not a Government Servant*.—A person appointed as personal assistant under these rules shall not be treated as a Government Servant for any purpose.

---

* According to rule (1) (a) of Maharashtra Legislature Members (Appointment of Personal Assistant) (Amendment) Rules, 2016 words and figures "Rs. 25,000" were substituted for Rs. "Rs. 15,000" with effect from 24th August, 2016.

** Excluded according to rule1(b) of Maharashtra Legislature Members (Appointment of Personal Assistant) (Amendment) Rules, 2016.

*** According to Maharashtra Legislature Members Salaries and Allowances (Amendment) Act, 2022 the words, letters and figures "Rs. 25,000 per month from the State Government " were substituted with words "per month as may be specified by order issued by the State Government, from time to time" in the Act. Accordingly Amendment to Rule 6 (1) above has been proposed. According to Maharashtra Government Parliamentary Affairs Department, Government Resolution No. Suvidha-0326/pra kra 20/1/Two, dated 18th August, 2026, the remuneration is Rs. 40,000/- p.m.

FORM 'A'

(*See* rule 5)

(I)

I appoint Shri/Shrimati .... as my personal assistant with effect from .... under rule 5 of the Maharashtra Legislature Members' (Appointment of Personal Assistant) Rules, 1981.

*I certify that he/she possesses the minimum qualification *viz.* Matriculation required for the post.

(Signature)

M.L.A/M.L.C.

Place ....

Date ....

---

* Applicable to appointments made or continued on or after the 1st day of the month succeeding the month in which these rules are issued.

Copy to—

(1) The Officer-in charge,
Treasury or Sub-Treasury
(from where the member draws his salary).

(2) The Secretary,
Maharashtra Legislature Secretariat,
Vidhan Bhavan, Bombay 400 032.

(3) Shri/Smt. ....
Personal Assistant.

(II)

I hereby terminate with effect from .... the services of Shri/Smt. .... who was working as my personal assistant under rule 5 of the Maharashtra Legislature Member's (Appointment of Personal Assistant) Rules, 1981.

(Signature)
M.L.A./M.L.C.

Place ....
Date ....

Copy to-

(1) The Officer-in charge,
Treasury/Sub-Treasury
(from where the member draws his salary).

(2) The Secretary,
Maharashtra Legislature Secretariat,
Vidhan Bhavan, Bombay 400 032.

(3) Shri/Smt. ....
....
....
(Personal Assistant)

महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या स्वीय सहायकाच्या ठराविक वेतनात वाढ करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
संसदीय कार्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : सुविधा-२०२२/प्र.क्र. २०/दोन,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- १५ नोव्हेंबर, २०२२.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र विधानपरिषद (सभापती आणि उप सभापती) आणि महाराष्ट्र विधानसभा (अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष) यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६ [कलम १२ ब (१)], महाराष्ट्र मंत्र्याचे वेतन आणि भत्ते अधिनियम, १९५६ [कलम १० क (१)], महाराष्ट्र विधानमंडळातील विरोधीपक्ष नेत्यांचे वेतन आणि भत्ते अधिनियम, १९७८ [कलम १० अ (१)] आणि महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या सदस्यांचे वेतन आणि भत्ते अधिनियम, १९५६" [(कलम ६ (३)] यामध्ये यापूर्वी सन २०१६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ३२ अन्वये सुधारणा करून महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती आणि उप सभापती, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष, मा. मंत्री, महाराष्ट्र विधानमंडळातील विरोधी पक्ष नेते आणि महाराष्ट्र विधानमंडळाचे सदस्य ह्या मान्यवरांच्या स्वीय सहायकांच्या ठराविक वेतनात वाढ करून ते ठराविक वेतन रू. १५,०००/- वरुन रू. २५,०००/- इतके दिनांक २४.०८.२०१६ पासून करण्यात आले आहे.

आता, महाराष्ट्र विधानपरिषद (सभापती आणि उप सभापती) आणि महाराष्ट्र विधानसभा (अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष) यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६ [कलम १२ ब (१)], महाराष्ट्र मंत्र्याचे वेतन आणि भत्ते अधिनियम, १९५६ [कलम १० क (१)], महाराष्ट्र विधानमंडळातील विरोधीपक्ष नेत्यांचे वेतन आणि भत्ते अधिनियम, १९७८ [कलम १० अ (१)] आणि महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या सदस्यांचे वेतन आणि भत्ते अधिनियम, १९५६" [(कलम ६ (३)] या अधिनियमांत "सन २०२२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४४" या अन्वये सुधारणा केली आहे. उक्त सुधारणांनुसार, महाराष्ट्र विधानपरिषदेचे सभापती आणि उप सभापती, महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष आणि उपाध्यक्ष, मा. मंत्री व राज्यमंत्री, महाराष्ट्र विधानमंडळातील विरोधी पक्ष नेते आणि महाराष्ट्र विधानमंडळाचे सदस्य ह्या मान्यवरांच्या स्वीय सहायकांना शासन वेळोवेळी आदेशाद्वारे निश्चित करेल एवढे ठराविक वेतन देण्यात येईल, अशी तरतूद केली आहे. मा. विधानमंडळ सदस्यांच्या स्वीय सहायकांच्या वेतनात रूपये २५,०००/- ऐवजी रूपये ३०,०००/- प्रतिमाह वाढ करण्यास मंत्रिमंडळाने दिनांक २३.०८.२०२२ रोजीच्या बैठकीत मान्यता दिली आहे. त्याअनुषंगाने स्वीय सहायकांच्या वेतनात वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती. त्यानुसार शासनाने खालील निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

वरील प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या पार्श्वभूमीवर, वरील मान्यवरांच्या स्वीय सहायकांना सध्या अनुज्ञेय असलेल्या रुपये २५०००/- प्रतिमाह इतक्या ठराविक वेतनात वाढ करुन ते रुपये ३०,०००/- प्रतिमाह एवढे ठराविक वेतन दिनांक ०१.०४.२०२२ पासून अनुज्ञेय करण्यात येत आहे.

२. सदर सुविधेची अंमलबजावणी महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत करण्यात येईल आणि सदर सुविधेवर होणारा खर्च हा महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या मंजूर अर्थसंकल्पिय तरतूदीतून भागविण्यात येईल.

३. प्रस्तुत शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५०३/व्यय-४, दिनांक १० ऑक्टोबर, २०२२ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन दिलेला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२२१११५१२०५२८३५१५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(प्र. बा. पवार)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति :-

१) महालेखापाल - १ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , मुंबई.
२) महालेखापाल - २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , नागपूर.
३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
४) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.
५) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
६) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
७) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
८) प्रधान सचिव, वित्त विभाग (व्यय -४), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
९) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१०) सचिव, संसदीय कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
११) सहसचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१२) मा. सभापती/ मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई-४०० ०३२
१३) मा. अध्यक्ष/ मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई- ४०० ०३२.
१४) मा. मंत्री (सर्व) मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१५) मा. मंत्री, संसदीय कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१६) मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधान परिषद / महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
१७) सर्व मा. विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र विधानपरिषद व महाराष्ट्र विधानसभा, (महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत)
१८) निवडनस्ती.

<u>महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या स्वीय सहायकांच्या ठराविक वेतनात (पारिश्रमिक) वाढ करणेबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
संसदीय कार्य विभाग,
शासन आदेश, क्रमांक : सुविधा-०३२६/प्र.क्र. १२/१/दोन,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- १८ ऑगस्ट, २०२६.

<u>वाचा</u> :- शासन निर्णय, संसदीय कार्य विभाग क्रमांक सुविधा-२०२२/प्र.क्र. २०/दोन, दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०२२

<u>प्रस्तावना :-</u>

महाराष्ट्र विधान मंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियमाच्या कलम ६ (३) मधील तरतुदीनुसार, महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांना त्यांच्या पदाची कार्ये अधिक परिणामकारकपणे पार पाडता यावीत यासाठी विधानमंडळ सदस्यांना स्वीय सहायकाची सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात येते. यापूर्वी दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०२२ च्या शासन निर्णयान्वये, विधानमंडळ सदस्यांच्या स्वीय सहायकाचे ठराविक वेतन (पारिश्रमिक) रुपये २५,०००/- प्रतिमाह वरुन रूपये ३०,०००/- प्रतिमाह इतके अनुज्ञेय करण्यात आले आहे.

आता महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते संयुक्त समितीने केलेल्या शिफारशीनुसार, विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या स्वीय सहायकाचे ठराविक वेतन (पारिश्रमिक) रुपये ३०,०००/- प्रतिमाह वरुन रूपये ४०,०००/- प्रतिमाह इतके अनुज्ञेय करण्यास मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी मान्यता दिली आहे. त्याअनुषंगाने विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या स्वीय सहायकाच्या ठराविक वेतनात (पारिश्रमिकात) वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन आदेश :-

वरील प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या पार्श्वभूमीवर, महाराष्ट्र विधान मंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियमाच्या कलम ६ (३) मधील तरतुदींतर्गत, या शासन आदेशाद्वारे, दिनांक १ ऑगस्ट, २०२६ पासून विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या स्वीय सहायकाचे ठराविक वेतन (पारिश्रमिक) रुपये ३०,०००/- प्रतिमाह वरुन रूपये ४०,०००/- प्रतिमाह इतके अनुज्ञेय करण्यात येत आहे.

२. विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांकडून नियुक्त करण्यात येणाऱ्या स्वीय सहायकास "महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (स्वीय सहायकांची नेमणूक) नियम, १९८१" लागू राहतील.

३. सदर सुविधेची अंमलबजावणी महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत करण्यात येईल आणि सदर सुविधेवर होणारा खर्च हा महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या मंजूर अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून भागविण्यात येईल.

४. प्रस्तुत शासन आदेश वित्त विभागाच्या अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक अनौप ४५१/व्यय-४, दिनांक २३.०७.२०२६ (E-१७७५००९) अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन दिलेला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२६०८१८१६१२२४२८१५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

ASHOK GAJANAN VAIDYA

Digitally signed by ASHOK GAJANAN VAIDYA
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=PARLIAMENTRY AFFAIRS DEPARTMENT,
2.5.4.20=f3818ea1e925396f0e66ea1a069eb1301794249e06873d9197d2abe3df78b43, postalCode=400032, st=Maharashtra,
serialNumber=C9B9161EBD287BC2EF55111083720 6D5E6509B29BD561332B50E09BA83459EED, cn=ASHOK GAJANAN VAIDYA
Date: 2026.08.18 16:13:16 +05'30'

(अशोक ग. वैद्य)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति :-

१) महालेखापाल — १ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , मुंबई.
२) महालेखापाल — २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , नागपूर.
३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
४) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.
५) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
६) मा. उप मुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
७) मा. उप मुख्यमंत्री (राज्य उत्पादन शुल्क) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
८) मा. सभापती/ मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई-४०० ०३२
९) मा. अध्यक्ष/ मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई- ४०० ०३२.
१०) मा. मंत्री व राज्यमंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
११) मा. मंत्री, संसदीय कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१२) मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधान परिषद / महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
१३) सर्व मा. विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र विधानपरिषद व महाराष्ट्र विधानसभा, (महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत)
१४) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१५) प्रधान सचिव, (व्यय), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१६) सचिव, संसदीय कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१७) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई- ४०० ०३२.
१८) सहसचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१९) सहसचिव, वित्त विभाग (व्यय -४), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
२०) कक्ष अधिकारी (व्यय -४), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
२१) निवडनस्ती.

13. THE MAHARASHTRA LEGISLATURE MEMBERS (APPOINTMENT OF DRIVER) RULES, 2021

RULES

1. **Short title and commencement.**— *(1)* These rules may be called the Maharashtra Legislature Members' (Appointment of Driver) Rules, 2021.

(2) These rules shall be deemed to have come into force on the lst day of January 2021.

2. **Definitions.**— (1) In these rules, unless the context otherwise requires,—

(a) "Act" means the Maharashtra Legislature Members' Salaries and Allowances Act (XLIX of 1956);

(b) "Driver" means a person not being a member of the family of the Member who is appointed by the Member at his discretion as a driver under sub-section *(6)* of section 6 of the Act.

(2) The words and expressions used in these rules but not defined herein shall have the same meaning as respectively assigned to them under the Act.

3. **Free service of Driver.**— Every Member shall subject to the provisions of the Act and these rules be entitled free of charge to the services of a driver throughout his term of office.

4. **Appointment or termination order.**— (1) The appointment or termination order in respect of a driver shall be in Form 'A' appended to these rules. The appointment of driver, unless, terminated earlier shall be co-terminus with the term of office of the Member. The member shall forward a copy of the appointment order or the termination order to the Under Secretary *cum* Drawing and Disbursing Officer, from where the Member draws his salary and allowances, the Principal Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat and the Driver.

(2) The person appointed as driver shall hold valid driver's license and should not have completed sixty years of age and both these shall be certified by the Member appointing the driver.

(3) If the person appointed as driver completes 60 years of his age before the completion of the term of office of the Member or is terminated by the Member during his term of office, the services of the driver shall automatically be terminated the same day.

5. **Remuneration of Driver.**— (1) The Driver shall be entitled to such a remuneration as may be specified by order issued by the State Government, from time to time, under sub-section 6 of section 6 of the Act as long as he is working with the Member He shall not be entitled to any travelling or daily allowance or any other allowances.

6. **Driver not a Government Servant.**— A person appointed as driver under the Act and these rules shall not be treated as a Government Servant for any purpose.

According to Maharashtra Government Parliamentary Affairs Department, Government Resolution No. Suvidha-0326/..... प्र.क्र. 12/2/Two, 18th August, 2026 the remuneration is Rs. 30,000/- p.m.

FORM-'A'

[*See* rule 4(1)]

(I)

I appoint Shri/Smt. .... as my driver with effect from.................................... under sub-section (6) of section 6 of the Maharashtra Legislature Members' Act (XLIX of 1956) and rule 4 of the Maharashtra Legislature Members' (Appointment of Driver) Rules, 2021.

* I Certify that he/she possesses the minimum qualification *viz.* he holds a valid drivers license and has not completed sixty years of age as on Date ....

His/Her license number is................................ and it is valid till ....

(A copy of the license is attached herewith)

(Signature)
Member of Legislative Assembly/
Member of Legislative Council

Place ....

Date ....

Copy to—

1. Under Secretary *cum* Drawing and Disbursing Officer, Maharashtra Legislature Secretariat.

2. The Principal Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat, Vidhan Bhavan, Mumbai 400 032.

3. Driver, Shri/Smt. ....

Address : ....

....

(II)

(Termination Order)

I hereby terminate with effect from .... the services of Shri/Smt. .... who was working as my driver under sub-section *(6)* of section 6 of the Maharashtra Legislature Members' Act (XLIX of 1956) and rule 4 of the Maharashtra Legislature Member's (Appointment of Driver) Rules, 2021.

(Signature)
Member of Legislative Assembly/
Member of Legislative Council

Place ....

Date ....

Copy to—

1. Under Secretary *cum* Drawing and Disbursing Officer, Maharashtra Legislature Secretariat.

2. The Principal Secretary, Maharashtra Legislature Secretariat, Vidhan Bhavan, Mumbai 400 032.

3. Driver, Shri/Smt. ....

Address : ....

....

RAJENDRA BHAGWAT,

Principal Secretary,

Maharashtra Legislature Secretariat.

महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या वाहन चालकाच्या ठराविक वेतनात वाढ करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
संसदीय कार्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : सुविधा-२०२२/प्र.क्र. २०/दोन,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- १५ नोव्हेंबर, २०२२.

वाचा :- शासन निर्णय, सं. का. वि. क्र. सुविधा- २०१९/ प्र. क्र. ५८/ दोन, दिनांक ११ जानेवारी, २०२१.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र विधान मंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६ च्या कलम ६ (६) मधील तरतुदीनुसार संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांना त्यांच्या पदाची कार्ये अधिक परिणामकारकपणे पार पाडता यावीत यासाठी वाहन चालकाच्या सुविधेसाठी रूपये १५०००/- प्रतिमाह एवढे ठराविक वेतन संदर्भाधिन दिनांक ११ जानेवारी, २०२१ च्या शासन निर्णयान्वये, दिनांक ०१ जानेवारी, २०२१ पासून अनुज्ञेय करण्यात आले आहे. वाहन चालकांच्या वेतनात रूपये १५,०००/- ऐवजी रूपये २०,०००/- प्रतिमाह वाढ करण्यास मंत्रिमंडळाने दिनांक २३.०८.२०२२ रोजीच्या बैठकीत मान्यता दिली आहे. त्याअनुषंगाने सदर वाहन चालकांच्या ठराविक वेतनात वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याअनुषंगाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

वरील प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या पार्श्वभूमीवर विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या वाहन चालकांना सध्या असलेल्या रुपये १५०००/- प्रतिमाह इतक्या ठराविक वेतनात वाढ करुन ते रुपये २०,०००/- प्रतिमाह एवढे वेतन दिनांक ०१.०४.२०२२ पासून अनुज्ञेय करण्यात येत आहे.

२. विधानमंडळ सदस्यांकडून नियुक्त करावयाच्या वाहन चालकास महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वाहन चालकांची नेमणूक) नियम, २०२१ लागू राहतील.

३. सदर सुविधेची अंमलबजावणी महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत करण्यात येईल आणि सदर सुविधेवर होणारा खर्च हा महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या मंजूर अर्थसंकल्पिय तरतूदीतून भागविण्यात येईल.

४. प्रस्तुत शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक ५०३/व्यय-४, दिनांक १० ऑक्टोबर, २०२२ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन दिलेला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२२१११५१२०६१४०४१५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(प्र. बा. पवार)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति :-

१) महालेखापाल - १ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई.
२) महालेखापाल - २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, नागपूर.
३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.

४) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.

५) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

६) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

७) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

८) प्रधान सचिव, वित्त विभाग (व्यय -४), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

९) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१०) सचिव, संसदीय कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

११) सहसचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१२) मा. सभापती/ मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,, विधानभवन, मुंबई-४०० ०३२

१३) मा. अध्यक्ष/ मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई- ४०० ०३२.

१४) मा. मंत्री (सर्व) मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१५) मा. मंत्री, संसदीय कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१६) मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधान परिषद / महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई

१७) सर्व मा. विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र विधानपरिषद व महाराष्ट्र विधानसभा, (महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत)

१८) निवडनस्ती.

<u>महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या वाहन चालकाच्या ठराविक वेतनात (पारिश्रमिक) वाढ करणेबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
संसदीय कार्य विभाग,
शासन आदेश क्रमांक : सुविधा-०३२६/प्र.क्र. १२/२/दोन,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- १८ ऑगस्ट, २०२६.

<u>वाचा</u> :- शासन निर्णय, संसदीय कार्य विभाग क्रमांक सुविधा-२०२२/प्र.क्र. २०/दोन, दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०२२

<u>प्रस्तावना :-</u>

महाराष्ट्र विधान मंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियमाच्या कलम ६ (६) मधील तरतुदीनुसार, महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांना त्यांच्या पदाची कार्ये अधिक परिणामकारकपणे पार पाडता यावीत यासाठी विधानमंडळ सदस्यांना वाहन चालकाची सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात येते. यापूर्वी दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०२२ च्या शासन निर्णयान्वये, विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या वाहन चालकांचे ठराविक वेतन (पारिश्रमिक) रुपये १५,०००/- प्रतिमाह वरुन रूपये २०,०००/- प्रतिमाह इतके अनुज्ञेय करण्यात आले आहे.

आता महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते संयुक्त समितीने केलेल्या शिफारशीनुसार, विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या वाहन चालकांचे ठराविक वेतन (पारिश्रमिक) रुपये २०,०००/- प्रतिमाह वरुन रूपये ३०,०००/- प्रतिमाह इतके अनुज्ञेय करण्यास मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी मान्यता दिली आहे. त्याअनुषंगाने विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या वाहन चालकांच्या ठराविक वेतनात (पारिश्रमिकात) वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन आदेश :-

वरील प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या पार्श्वभूमीवर, महाराष्ट्र विधान मंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियमाच्या कलम ६ (६) मधील तरतुदींतर्गत, या शासन आदेशाद्वारे, दिनांक १ ऑगस्ट, २०२६ पासून विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांच्या वाहन चालकाचे ठराविक वेतन (पारिश्रमिक) रुपये २०,०००/- प्रतिमाह वरुन रूपये ३०,०००/- प्रतिमाह इतके अनुज्ञेय करण्यात येत आहे.

२. विधानमंडळाच्या विद्यमान सदस्यांकडून नियुक्त करण्यात येणाऱ्या वाहन चालकास "महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (वाहन चालकांची नेमणूक) नियम, २०२१" लागू राहतील.

३. सदर सुविधेची अंमलबजावणी महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत करण्यात येईल आणि सदर सुविधेवर होणारा खर्च हा महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या मंजूर अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून भागविण्यात येईल.

४. प्रस्तुत शासन आदेश वित्त विभागाच्या अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक अनौप ४५१/व्यय-४, दिनांक २३.०७.२०२६ (E-१७७५००९) अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन दिलेला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२६०८१८१६१००३९५१५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

ASHOK GAJANAN VAIDYA

Digitally signed by ASHOK GAJANAN VAIDYA
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=PARLIAMENTRY AFFAIRS DEPARTMENT,
postalCode=400032, st=Maharashtra,
cn=ASHOK GAJANAN VAIDYA
Date: 2026.08.18 16:11:02 +05'30'

(अशोक ग. वैद्य)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति :-

१) महालेखापाल — १ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , मुंबई.
२) महालेखापाल — २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , नागपूर.
३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
४) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.
५) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
६) मा. उप मुख्यमंत्री (नगरविकास) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
७) मा. उप मुख्यमंत्री (राज्य उत्पादन शुल्क) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
८) मा. सभापती/ मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई-४०० ०३२
९) मा. अध्यक्ष/ मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई- ४०० ०३२.
१०) मा. मंत्री व राज्यमंत्री (सर्व) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
११) मा. मंत्री, संसदीय कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१२) मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधान परिषद / महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
१३) सर्व मा. विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र विधानपरिषद व महाराष्ट्र विधानसभा, (महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयामार्फत)
१४) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१५) प्रधान सचिव, (व्यय), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१६) सचिव, संसदीय कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१७) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई- ४०० ०३२.
१८) सहसचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
१९) सहसचिव, वित्त विभाग (व्यय -४), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
२०) कक्ष अधिकारी (व्यय -४), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
२१) निवडनस्ती.

14. *Regarding giving concession for Purchasing a new motor car to the Members of the Legislature.*

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

PARLIAMENTARY AFFAIRS DEPARMENT

Government Resolution No. Suvidha/ 1097/P.K.-16/II
Mantralaya, Mumbai 400 032, dated 18th October 1998.

Reference.—Government Resolution, Parliamentary Affairs Department, No. SUVIDHA/1097/P.K.-16/II, dated 18th July 1998.

GOVERNMENT RESOLUTION

Resolution issued *vide* above under reference Government Resolution is being hereby superseded *vide* this Government Resolution and the Government has taken decision in this context as follows:—

The Members of the Legislature have to make tours from time to time for performing work in public interest in the State. At present the Government vehicle is provided to them for 15 days in a month by the concerned Collector for making tour in their constituency. However, such vehicle is never available immediately. Moreover sometimes cars which are available are also not in a good condition. Therefore, the members cause inconvenience due to lack of vehicle. In such circumstances it has become very necessary for the members to give their own vehicle. Considering this fact the question of providing same facilities to members in respect of purchasing a new motor car was under consideration of the Government.

2. In this context, the Government has decided that the Members of Legislature should take a loan upto maximum limit of Rs. 5,00,000 through the Bank or other sources for purchasing new car and an amount of interest upto rate of 10 per cent of the rate of interest on the loan amount or in case a loan is obtained at lower rate than the said rate, an amount of interest actually charged. Only for the period which is stipulated by the Bank or Financial Institution or for the period of maximum 5 years from the date on whcih loan is taken, whichever is less shall be paid or reimbursed by the Government. The said amount shall be remitted to the Bank or other Financial Institution or reimbursement to the members by the Maharashtra Legislature Secretariat as specified in following paragraph No. 4 subject to the terms and conditions mentioned as follows :—

(*A*) The instalment of principal amount of the loan and interest theron shall be deposited by the members regularly within the period stipulated by the Bank or other Financial Institution.

(*B*) When the amount of interest is to be remitted by the Government directly in Bank or Financial Institution the members taking loan must hold the account in Mumbai only.

(*C*) The members having loan accounts in Bank/Financial Institution other than Mumbai, should initially deposited their instalment of principal amount of the loan and amount of the interest in the Bank and Financial Institution and out of this interest amount, amount of 10 per cent of simple interest or amount of simple interest at the rate less than rate which is actually charged shall be reimbursed by Legislature Secretariat after proper receipts or concerned. papers are produced.

(*D*) If a member does not remit amount of loan or interest or both within stipulated period which is due to Bank or Financial Institution from them, then the concession of the said remittance of the amount of interest shall not be made by Legislature Secretariat unless the member remits entire arrears or penal interest thereon if any due from him.

(*E*) After the loan is sanctioned to the Members of Legislature, the attested copy of loan agreement along with the statement of loan repayment should be furnished to the Maharashtra Legislature Secretariat and to Parliamentary Affairs Department for information. If any change in date of interest of loan takes place then a copy of revised statement of repayment of loan should be furnished to Legislature Secretariat and the Parliamentary Affairs Department. Thereafter the members will have to pay the instalment of principal amount and interest thereon within the period prescribed by a Bank or Financial Institution and out of interest on the principal amount of the said loan amount 10 per cent amount of simple interest or amount of the interest of the interest rate less than that actually charged will be remitted to Bank or Financial Institutions through the Legislature Secretariat.

(*F*) If any member, has been removed on account of his disqualification before the repayment of the loan including the interest thereon, then the facility received by that member under the said scheme will be discontinued with effect from that date.

(*G*) Even if the member has been elected or nominated for more than one term, he will get this facility once only.

3. The Presiding Officers, Ministers, Ministers of State and Leaders of the Opposition can avail this facility which is applicable under the said scheme as the Member of Legislature.

4. The necessary action is taken by the Maharashtra Legislature Secretariat for paying the amount of salaries and allowances and amounts in respect of other facilities admissible to the Members of Legislature. For this purpose necessary action should be taken by Legislature Secretariat for

remitting 10 per cent amount on interest out of interest on the loan taken by the members for purchasing a new motor car as per this Government Resolution or the amount of interest less than that rate and amount actually charged by the Bank or Financial Institutions or for making reimbursement of the said amount to the members accordingly.

5. This Government Resolution is being made applicable from 24th April 1998.

6. This Government Resolution is isssued with the concurrence of the Finance Department and with the consent given under the unofficial reference CR/1212, Exp. 4, dated the 29th September 1998.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

Secretary,
Government of Maharashtra.

विधानमंडळ सदस्यांना नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्यासाठीच्या सवलतीमध्ये सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

संसदीय कार्य विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक सुविधा. २००५/प्र.क्र. ७६/दोन,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक : २३ फेब्रुवारी २००६.

संदर्भ : शासन निर्णय.– संसदीय कार्य विभाग, क्रमांक सुविधा. १०९७/प्र.क्र. १६२/दोन, दिनांक १८ जुलै १९९८ व दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८.

प्रस्तावना–

राज्यातील विधानमंडळ सदस्यांना त्यांच्या मतदारसंघामध्ये दौरा करण्यासाठी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांमार्फत महिन्यातून १५ दिवस शासकीय वाहन उपलब्ध करून देण्यात येते. तथापि, असे वाहन तात्काळ उपलब्ध होत नसल्यामुळे अथवा ते सुस्थितीत नसल्यामुळे वाहनाअभावी सदस्यांची गैरसोय होते, असे निदर्शनास आले व त्यामुळे विधानमंडळ सदस्यांनी त्यांच्या वापरासाठी नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्यासाठी बँका किंवा इतर माध्यमाद्वारे कमाल रुपये ५,००,००० पर्यंत कर्ज घ्यावे आणि कर्जाच्या रकमेवरील व्याज दरापैकी १० टक्के दरापर्यंतच्या व्याजाची रक्कम किंवा त्यापेक्षा कमी व्याज दराने कर्ज उपलब्ध झाले असल्यास, प्रत्यक्षात आकारण्यात आलेल्या व्याज दराची रक्कम बँकेने किंवा वित्तीय संस्थेने विहित केलेल्या मुदतीपुरती किंवा कर्ज घेतल्याच्या तारखेपासून कमाल ५ वर्षांच्या कालावधीपुरती, शासनाकडून प्रतिपूर्ती करण्यात यावी, असा निर्णय शासनाने उपरोक्त आदेशान्वये घेतला होता. यासंदर्भात दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८ च्या शासन निर्णयात परिच्छेद २ (ग) येथे अशी अट विहित केली आहे की, सदस्य हा जरी एका टर्मपेक्षा अधिक टर्मकरिता निवडून आला किंवा नामनिर्देशित झाला तरी त्याला प्रस्तुत वाहन सवलत एकदाच मिळेल.

२. सध्या बाजारामध्ये नवीन नवीन मोटारगाड्यांचे मॉडेल्स येत असून, त्यांच्या किंमतीदेखील दिवसेंदिवस वाढत आहेत. तसेच एखादा सदस्य जर पुन्हा निवडून आला आणि सुधारित दराने कर्ज घेऊन वाहन खरेदी करण्याची त्याला निकड भासली तर असे वाहन खरेदी करण्यासाठी त्या सदस्याला व्याज रकमेची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय करण्यात यावी, अशी मागणी सदस्यांकडून करण्यात येत आहे. याशिवाय जुने वाहन कालानुरूप बदलणेही आवश्यक असते यासाठी, सदस्यांना त्यांच्या प्रत्येक टर्मच्या कालावधीत वाहन खरेदी करण्याची सुविधा देणे तसेच त्यांनी याकरिता घेतलेल्या कर्जावरील व्याजाच्या रकमेच्या प्रतिपूर्तीची योग्य अशी सवलत देणे याबाबी शासनाच्या विचाराधीन होत्या.

शासन निर्णय—

उपरोक्त वस्तुस्थिती आणि सदस्यांची मागणी यांच्या सर्वंकष विचार करून शासनाने याबाबत आता पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतले आहेत :—

(१) उपरोक्त शासन निर्णयान्वये विधानसभा सदस्यांनी नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्याकरिता बँक किंवा इतर माध्यमाद्वारे कर्ज घेण्यासाठी रु. ५ लाख इतक्या रकमेची कमाल मर्यादा विहित करण्यात आली होती. ही मर्यादा आता कमाल रु. १० लाख इतकी वाढविण्यात येत आहे.

(२) सदस्याने घेतलेल्या कर्जाच्या रकमेवरील व्याज प्रतिपूर्तीसाठी विहित करण्यात आलेली १०% दरापर्यंतच्या व्याज रकमेच्या प्रतिपूर्तीची मर्यादा आता ८% इतकी करण्यात येत आहे.

(३) संदर्भांकित दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८ च्या शासन निर्णयामध्ये परिच्छेद २(ग) येथील सध्याची व उपरोक्त प्रस्तावनेमध्ये नमूद करण्यात आलेली अट रद्द करून, त्याऐवजी खालील अटीचा समावेश करण्यात येत आहे :—

"२(ग) सदस्यांना प्रस्तुत सवलत त्यांच्या प्रत्येक टर्ममध्ये एकदा देण्यात यावी व ही सवलत मिळण्याकरिता जर सदस्याने पूर्वी वाहन खरेदीसाठी घेतलेल्या कर्जावरिल हप्त्यांची परतफेड झाली नसेल आणि जर सदस्याने नवीन वाहन खरेदीसाठी कर्जाची मागणी केली, तर पूर्वी त्याने घेतलेल्या जुन्या वाहनावरील व्याज प्रतिपूर्तीची वरील सवलत बंद करण्यात येईल व नवीन वाहन खरेदीसाठी त्यांनी घेतलेल्या कर्जावरील व्याजाची प्रतिपूर्ती त्यांना सुधारित वाढीव कर्जाच्या सवलतीसह देण्यात येईल."

३. दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद २(अ) ते (फ) मधील अटी आहेत तशाच यापुढेही लागू राहतील.

४. वरील निर्णय तात्काळ अंमलात येतील.

५. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्या विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक १०६/०६/व्यय-४, दिनांक १६ फेब्रुवारी २००६ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. मा. शिंदेकर,
सचिव, महाराष्ट्र शासन.

विधानमंडळ सदस्यांना नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्यासाठीच्या सवलतीमध्ये सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

संसदीय कार्य विभाग

शुद्धिपत्रक क्रमांक : सुविधा, २००५/प्र. क्र. ७६/दोन,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १६ मार्च २००६.

संदर्भ.—(१) शासन निर्णय, संसदीय कार्य विभाग, क्र. सुविधा १०९७/ प्र. क्र. १६२/दोन, दिनांक १८ जुलै १९९८ व दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८.

(२) शासन निर्णय, क्र. सुविधा २००५/प्र. क्र. ७६/दोन, दिनांक २३ फेब्रुवारी २००६.

शुद्धिपत्रक :—

या विभागाच्या वरील विषयांकित समक्रमांकाच्या दिनांक २३ फेब्रुवारी २००६ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद २(१) मध्ये " **विधानसभा सदस्यांनी** " या शब्दाऐवजी " **विधानमंडळ सदस्यांनी** " असे वाचावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. मा. शिंदेकर,
सचिव, महाराष्ट्र शासन.

विधानमंडळ सदस्यांना नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्यासाठीच्या सवलतीमध्ये सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

संसदीय कार्य विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक सुविधा. २०११/प्र.क्र.४/दोन,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक : ३१ जानेवारी २०११.

संदर्भ : शासन निर्णय.–(१) संसदीय कार्य विभाग, क्रमांक सुविधा. १०९७/प्र.क्र. १६२/दोन, दिनांक १८ जुलै १९९८ व दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८.

(२) संसदीय कार्य विभाग, क्रमांक सुविधा. २००५/प्र.क्र. ७६/दोन, दिनांक २३ फेब्रुवारी २००६ व शुद्धिपत्रक, दिनांक १६ मार्च २००६.

प्रस्तावना–

राज्यातील विधानमंडळ सदस्यांना त्यांच्या मतदारसंघामध्ये दौरा करण्यासाठी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांमार्फत महिन्यातून १५ दिवस शासकीय वाहन उपलब्ध करून देण्यात येते. तथापि, असे वाहन तात्काळ उपलब्ध होत नसल्यामुळे अथवा ते सुस्थितीत नसल्यामुळे, वाहनाअभावी सदस्यांची गैरसोय होत असल्याचे निदर्शनास आल्याने, विधानमंडळ सदस्यांनी त्यांच्या वापरासाठी नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्यासाठी बँका किंवा इतर माध्यमाद्वारे कमाल रुपये ५ लाख इतक्या रकमेपर्यंत कर्ज घ्यावे आणि सदर कर्जाच्या रकमेवरील व्याज दरापैकी १०% दरापर्यंतच्या व्याजाची रक्कम किंवा त्यापेक्षा कमी व्याज दराने कर्ज उपलब्ध झाले असल्यास, प्रत्यक्षात आकारण्यात आलेल्या व्याज दराची रक्कम बँकेने किंवा वित्तीय संस्थेने विहित केलेल्या मुदतीपुरती किंवा कर्ज घेतल्याच्या तारखेपासून कमाल ५ वर्षांच्या कालावधीपुरती, शासनाकडून प्रतिपूर्ती करण्यात यावी, असा निर्णय शासनाने उपरोक्त संदर्भातील अनुक्रमांक १ येथील आदेशान्वये घेतला आहे. तसेच प्रस्तुत कर्जाची मर्यादा रु. ५ लाखावरून रु. १० लाखाइतकी आणि त्या कर्जावरील व्याज प्रतिपूर्तीसाठी विहित करण्यात आलेल्या १०% प्रतिपूर्तीची मर्यादा ८% इतकी करण्याचा निर्णय शासनाने उपरोक्त अनुक्रमांक २ येथील आदेशान्वये घेतला आहे.

२. सध्या बाजारामध्ये नवीन नवीन मोटारगाड्यांचे मॉडेल्स येत असून, त्यांच्या किंमतीदेखील दिवसेंदिवस वाढत आहेत. तसेच विधानमंडळ सदस्यांना मोटारगाडी खरेदीसाठी बँका किंवा इतर माध्यमाद्वारे सध्या जी कर्ज सुविधा उपलब्ध आहे, त्या कर्जाच्या रकमेवरील व्याजदरामध्येदेखील वाढ झाली आहे. यास्तव, सदस्यांनी मोटारगाडी खरेदीसाठी घेतलेल्या कर्जावरील व्याजाच्या रकमेच्या प्रतिपूर्तीमध्ये सवलत देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय.–उपरोक्त वस्तुस्थिती आणि त्यासंदर्भात विधानमंडळ सदस्यांची मागणी यांचा सर्वकष विचार करून शासनाने असा निर्णय घेतला आहे की, विधानमंडळ सदस्याने मोटारगाडी खरेदीसाठी उपरोक्त संदर्भाधीन शासन निर्णयांतील तरतुदींनुसार घेतलेल्या कर्जाच्या रकमेवरील व्याज प्रतिपूर्तीसाठी विहित करण्यात आलेली ८% दरापर्यंतच्या व्याज रकमेच्या प्रतिपूर्तीची मर्यादा आता १०% इतकी करण्यात यावी.

२. उपरोक्त संदर्भाधीन दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद २(अ) ते (फ) मधील अटी, तसेच दिनांक २३ फेब्रुवारी २००६ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद २(ग) मधील अट आणि प्रस्तुत शासन निर्णयांतील इतर सर्व तरतुदी आहेत तशाच यापुढेही लागू राहतील.

३. वरील निर्णय दिनांक १ एप्रिल २०१० पासून लागू करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्या विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक १५/११/व्यय-४, दिनांक १५ जानेवारी २०११ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत असून, प्रस्तुत निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर टाकण्यात आला आहे व त्यांचा संगणक संकेतांक २०११०२०३१४४०२०००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

ह. बा. पटेल,
सचिव, महाराष्ट्र शासन.

15. . विधानमंडळातील मुख्य प्रतोद / प्रतोद यांना सुविधा देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

संसदीय कार्य विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक : सुविधा, २०१६/२१२/प्र.क्र. ७५/दोन,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक ११ ऑक्टोबर, २०१८.

प्रस्तावना :—

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (निरर्हता दूर करणे) अधिनियम, १९५६ यामध्ये करण्यात आलेल्या सुधारणांच्या पार्श्वभूमीवर महाराष्ट्र विधानमंडळातील मुख्य प्रतोद/प्रतोद यांना काही सुविधा अनुज्ञेय करणे आवश्यक असल्याने विधानमंडळातील एकूण सदस्य संख्येच्या १० टक्के सदस्य असणाऱ्या ४ पक्षांच्या दोन्ही सभागृहातील मिळूण एकूण चार मुख्य प्रतोद आणि पाच प्रतोद यांना त्यांच्या पदाची कार्ये अधिक परिणामकारकपणे पार पाडता यावीत, यासाठी काही सुविधा विधानमंडळ सचिवालयामार्फत उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :—

वरील प्रस्तावनेत नमूद केलेली वस्तुस्थिती विचारात घेऊन शासनाने असा निर्णय घेतला आहे की, विधानमंडळातील मुख्य प्रतोद/प्रतोद यांना विधानमंडळ सचिवालयामार्फत खालीलप्रमाणे सुविधा पुरविण्यात याव्यात.

१. टोकन मानधन :- मुख्य प्रतोद- रु. २५,०००/- प्रतोद- रु. २०,०००/- प्रतिमहा. याप्रमाणे मुख्य प्रतोद व प्रतोद यांचे मानधन १२ महिन्यांसाठी परिगणित करण्यात यावे व ते दिनांक ११ डिसेंबर, २०१७ पासून अदा करण्यात यावे.

२. विधानमंडळाच्या मुंबई येथील अधिवेशनकालावधीत "मुख्य प्रतोद" यांना रु. २५,०००/- व "प्रतोद" यांना रु. २०,०००/- इतका ठोक वाहन भत्ता अनुज्ञेय राहील. नागपूर येथील अधिवेशनासाठी विधानमंडळ सचिवालयाने विभागीय आयुक्त, नागपूर यांचे कार्यालयाकडून वाहन व्यवस्था उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही करावी.

३. एक स्वीय सहायक, एक लिपिक-टंकलेखक व एक शिपाई.

४. विधानमंडळ सचिवालयात स्वतंत्र कार्यालय.

५. विधानमंडळ सचिवालयातील कार्यालयात दूरध्वनी सुविधा.

६. विधानमंडळाच्या विधानसभा या सभागृहात सत्तारुढ पक्षाचा एक व घटक पक्षाचा एक "मुख्य प्रतोद" असेल. त्यानंतर एकूण सदस्य संख्येच्या १० टक्के सदस्य संख्या असणाऱ्या पक्षांचे प्रत्येकी एक सदस्य "प्रतोद" असतील. म्हणजेच सध्याच्या विधानसभेत भारतीय जनता पक्षाचा एक व शिवसेनेचा एक सदस्य हे "मुख्य प्रतोद" असतील. तसेच भारतीय जनता पक्ष, काँग्रेस पक्ष व राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष या पक्षांचा प्रत्येकी एक सदस्य "प्रतोद" असेल.

७. विधानमंडळाच्या विधान परिषद सभागृहात सत्तारुढ पक्षाचा एक व घटक पक्षाचा एक "मुख्य प्रतोद" असेल. त्यानंतर एकूण सदस्य संख्येच्या १० टक्के सदस्य संख्या असणाऱ्या पक्षांचे प्रत्येकी एक सदस्य "प्रतोद" असतील. म्हणजेच विधान परिषदेत सध्या भारतीय जनता पक्षाचा एक व शिवसेनेचा एक सदस्य हे "मुख्य प्रतोद" असतील. तसेच काँग्रेस पक्ष व राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष या पक्षांचा प्रत्येकी एक सदस्य "प्रतोद" असेल.

८. अशा प्रकारे विधानमंडळात चार "मुख्य प्रतोद" व पाच "प्रतोद" असतील. "मुख्य प्रतोद" यांना फक्त राज्यशिष्टाचारापुरा मंत्रीपदाचा दर्जा राहील. मात्र मंत्री पदाला अनुज्ञेय असणारे वेतन, भत्ते व अन्य कोणत्याही सुविधा त्यांना अनुज्ञेय राहणार नाहीत.

९. "प्रतोद" यांना फक्त राज्यशिष्टाचारापुरा मंत्रीपदाचा दर्जा राहील. मात्र राज्यमंत्री पदाला अनुज्ञेय असणारे वेतन, भत्ते व अन्य कोणत्याही सुविधा त्यांना अनुज्ञेय राहणार नाहीत.

२. मुख्य प्रतोद आणि प्रतोद यांच्या कामकाजाची कार्यकक्षा मुख्यतः विधानमंडळ सभागृहातील कामकाजाशी निगडीत आहे आणि केवळ अधिवेशन कालावधीपुरतीच मर्यादीत असल्यामुळे त्यांना द्यावयाच्या सर्व सुविधा या विधानमंडळ सचिवालयामार्फत पुरविण्यात येतील. त्यामुळे या सर्व सुविधांवर होणारा खर्च हा महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या मंजूर अर्थसंकल्पिय तरतूदीतून भागविण्यात येईल.

३. यासाठी विधानमंडळ सदस्यांच्या भत्ते नियमांच्या धर्तीवर महाराष्ट्र विधानमंडळ मुख्य प्रतोद/प्रतोद भत्ते नियम विधानमंडळ सचिवालयामार्फत आवश्यकतेनुसार तयार करुन घेण्यात यावेत.

४. प्रस्तुत शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक - ७६/२०१८/ व्यय-४, दिनांक २६ सप्टेंब्रर, २०१८ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून दिलेला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१८१०१११४५१०७५०१५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

राजेन्द्र ग. भागवत

सचिव, महाराष्ट्र शासन.

<u>विधानमंडळातील मुख्य प्रतोद / प्रतोद यांना सुविधा देणेबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
संसदीय कार्य विभाग
शासन पूरक पत्र क्रमांक : संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र. २७/दोन,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- १८ फेब्रुवारी, २०२१.

<u>वाचा</u> : संसदीय कार्य विभाग, शासन निर्णय,
क्रमांक : संकीर्ण-२०१६/२१२/प्र.क्र. ७५/दोन, दिनांक :- ११ ऑक्टोबर, २०१८.

<u>प्रस्तावना :-</u>

महाराष्ट्र विधान मंडळ सदस्य (निरर्हता दूर करणे) अधिनियम, १९५६ यामध्ये सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५६ अन्वये सुधारणा करण्यात आली आहे. त्यानुसार उक्त अधिनियमाच्या अनुसूची एक मध्ये, नोंद २२ नंतर, नोंद " २३. महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळामधील मुख्य प्रतोद किंवा प्रतोद ही पदे." समाविष्ट करण्यात आली आहे. विधानमंडळातील मुख्य प्रतोद / प्रतोद यांना काही सुविधा अनुज्ञेय करणे अपेक्षित असल्याने मागील १३ व्या विधानसभेच्या कार्यकाळात विधानमंडळातील एकूण सदस्य संख्येच्या १० टक्के सदस्य असणाऱ्या ४ पक्षांच्या दोन्ही सभागृहातील एकूण ९ मुख्य प्रतोद / प्रतोद यांना त्यांच्या पदाची कार्य अधिक परिणामकारकपणे पार पाडता यावी यासाठी संदर्भाधिन दिनांक ११ ऑक्टोबर, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये सुविधा अनुज्ञेय करण्यात आलेल्या आहेत. हा शासन निर्णय १३ व्या विधानसभेतील पक्षीय बलाबल विचारात घेऊन निर्गमित करण्यात आला होता. आता १४ वी विधानसभा अस्तित्वात आल्यानंतर, विधानसभा व विधानपरिषदेतील विविध पक्षीय बलाबलामध्ये फरक झाला आहे. याअनुषंगाने संदर्भाधिन शासन निर्णयात काही सुधारणा करणे उचित होईल.

शासन निर्णय :-

वरील प्रस्तावनेत नमूद केलेली वस्तुस्थिती विचारात घेऊन संदर्भाधिन शासन निर्णयात पुढीलप्रमाणे सुधारणा करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

(१) संदर्भाधीन दिनांक ११.१०.२०१८ च्या शासन निर्णयातील पहिल्या परिच्छेदातील अनुक्रमांक १ येथील

" ते दिनांक ११ डिसेंबर, २०१७ पासून अदा करण्यात यावे"

या मजकूराऐवजी

" या शासन निर्णयान्वये अनुज्ञेय सुविधा मुख्य प्रतोद किंवा यथास्थिति, प्रतोद यांना ज्या दिनांकापासून माननीय सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद किंवा यथास्थिति माननीय अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा हे मान्यता देतील त्या दिनांकापासून अनुज्ञेय असतील."

असा मजकूर सुधारित करण्यात येत आहे.

(२) संदर्भाधीन दिनांक ११.१०.२०१८ च्या शासन निर्णयातील पहिल्या परिच्छेदातील अनुकमांक ६, ७ व ८ येथील मजकूराऐवजी, खालील मजकूर दाखल करण्यात येत आहे :-

" ६. विधानमंडळाच्या विधानसभा या सभागृहात एकूण सदस्य संख्येच्या १० टक्के सदस्य संख्या असणाऱ्या पक्षांचे प्रत्येकी एक सदस्य "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" असतील.

७. विधानमंडळाच्या विधान परिषद सभागृहात एकूण सदस्य संख्येच्या १० टक्के सदस्य संख्या असणाऱ्या पक्षांचे प्रत्येकी एक सदस्य "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" असतील.

८. "मुख्य प्रतोद" यांना फक्त राजशिष्टाराचारापुरता मंत्रीपदाचा दर्जा राहील. मात्र मंत्री पदाला अनुज्ञेय असणारे वेतन, भत्ते व अन्य कोणत्याही सुविधा त्यांना अनुज्ञेय राहणार नाहीत ".

२. प्रस्तुत पूरक पत्र वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक १०४/२०२१/व्यय-४, दिनांक २९.०१.२०२१ अन्वये दिलेल्या सहगतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन पूरक पत्र महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन दिलेले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२१०२१८१५४२५१२३१५ असा आहे. हे पूरक पत्र डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

Bhupendra
Murlidhar Gurao

(भूपेन्द्र मु. गुरव)
सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति :-

१) महालेखापाल - १ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , मुंबई.

२) महालेखापाल - २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , नागपूर.

३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.

४) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.

५) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

६) मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

७) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

८) प्रधान सचिव, वित्त विभाग (व्यय -४), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

९) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२. (स्वतंत्र पत्राने)

(त्यांना विनंती आहे की, शासन निर्णयात नमूद सुधारणा मा. मुख्य प्रतोद व प्रतोद यांच्या निदर्शनास कृपया आणून द्याव्यात.)

१०) सचिव, संसदीय कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

११) मा. मंत्री, संसदीय कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१२) मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधान परिषद / महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई

१३) मा. राज्यमंत्री, गृह (शहरे), संसदीय कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

१४) मा. राज्यमंत्री, पर्यावरण, संसदीय कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१५) निवडनस्ती / कार्यासन दोन.

<u>विधानमंडळातील मुख्य प्रतोद/ प्रतोद यांना सुविधा देणेबाबत.</u>

महाराष्ट्र शासन
संसदीय कार्य विभाग,
शासन निर्णय, क्रमांक : सुविधा-०३२५/प्र.क्र. २०/दोन,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक :- ०७ जानेवारी, २०२६.

वाचा :

१) संसदीय कार्य विभाग, शासन निर्णय, क्र. संकीर्ण-२०१६/२१२/प्र.क्र. ७५/दोन, दि. ११ ऑक्टोबर, २०१८

२) संसदीय कार्य विभाग, शासन पूरक पत्र, क्र. संकीर्ण-२०२०/प्र.क्र. २७/दोन, दि. १८ फेब्रुवारी, २०२१

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (निरर्हता दूर करणे) अधिनियम, १९५६ यामध्ये सन २०१७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५६ अन्वये सुधारणा करण्यात आली आहे. त्यानुसार उक्त अधिनियमाच्या अनुसूची एक मध्ये, नोंद २२ नंतर, नोंद "२३ येथे महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळामधील मुख्य प्रतोद किंवा प्रतोद ही पदे" समाविष्ट करण्यात आली आहेत. महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (निरर्हता दूर करणे) अधिनियम, १९५६ मध्ये "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" यांचा समावेश करताना "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" यांची जी व्याख्या नमूद करण्यात आली आहे, त्या व्याख्येच्या कक्षेत येणाऱ्या "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" यांना सदर सुविधा लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार यापूर्वी सदर सुविधा लागू करण्यासंदर्भात, संदर्भाधीन क्र. १ व २ येथील अनुक्रमे दिनांक ११ ऑक्टोबर, २०१८ रोजीचा शासन निर्णय व दिनांक १८ फेब्रुवारी, २०२१ रोजीचे शासन पूरक पत्र अन्वये निर्णय घेण्यात आले आहेत. आता, सदर दोन्ही शासन निर्णय अधिक्रमित करुन सर्वसमावेशक नवीन शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

वरील प्रस्तावनेत नमूद केलेली वस्तुस्थिती विचारात घेऊन संदर्भाधीन क्र. १ व २ येथील दिनांक ११ ऑक्टोबर, २०१८ रोजीचा शासन निर्णय व दिनांक १८ फेब्रुवारी, २०२१ रोजीचे शासन पूरक पत्र अधिक्रमित करण्यात येऊन पुढीलप्रमाणे सर्वसमावेशक शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

१. विधानमंडळाच्या विधानसभा या सभागृहात, सरकार स्थापन करणाऱ्या पक्षांचे प्रत्येकी एक "मुख्य प्रतोद" व एक "प्रतोद" तसेच सदर पक्षांव्यतिरिक्त विधानसभा या सभागृहात एकूण सदस्य संख्येच्या १० टक्के सदस्य असणाऱ्या पक्षांचे प्रत्येकी एक "मुख्य प्रतोद" व एक "प्रतोद" यांना परिच्छेद ३ मध्ये नमूद केलेल्या सुविधा अनुज्ञेय होतील.

२. विधानमंडळाच्या विधानपरिषद या सभागृहात, सरकार स्थापन करणाऱ्या पक्षांचे प्रत्येकी एक "मुख्य प्रतोद" व एक "प्रतोद" तसेच सदर पक्षांव्यतिरिक्त विधानपरिषद या सभागृहात एकूण सदस्य संख्येच्या १० टक्के सदस्य असणाऱ्या पक्षांचे प्रत्येकी एक "मुख्य प्रतोद" व एक "प्रतोद" यांना परिच्छेद ३ मध्ये नमूद केलेल्या सुविधा अनुज्ञेय होतील.

३. वरील निर्णयानुसार, विधानमंडळाने सदर सुविधा अनुज्ञेय असणा-या "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" यांची नावे वेळोवेळी निश्चित करुन, त्यांना खालील सुविधा अनुज्ञेय करण्यासंदर्भात कार्यवाही करावी :-

(१) "मुख्य प्रतोद" यांना फक्त राजशिष्टाराचारापुरता मंत्रीपदाचा दर्जा राहील. मात्र मंत्री पदाला अनुज्ञेय असणारे वेतन, भत्ते व अन्य कोणत्याही सुविधा त्यांना अनुज्ञेय राहणार नाहीत.

(२) "प्रतोद" यांना फक्त राजशिष्टाराचारापुरता राज्यमंत्रीपदाचा दर्जा राहील. मात्र राज्यमंत्री पदाला अनुज्ञेय असणारे वेतन, भत्ते व अन्य कोणत्याही सुविधा त्यांना अनुज्ञेय राहणार नाहीत.

(३) "मुख्य प्रतोद" यांना रु. २५,०००/- प्रतिमाह व "प्रतोद" यांना रु. २०,०००/- प्रतिमाह टोकन मानधन महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडून अदा करण्यात यावे.

(४) विधानमंडळाच्या मुंबई येथील अधिवेशन कालावधीकरीता "मुख्य प्रतोद" यांना रु. २५,०००/- व "प्रतोद" यांना रु. २०,०००/- इतका ठोक वाहनभत्ता महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडून अनुज्ञेय राहील. नागपूर येथील अधिवेशनासाठी विधानमंडळ सचिवालयाने विभागीय आयुक्त, नागपूर यांचे कार्यालयाकडून वाहन व्यवस्था उपलब्ध करुन देण्याची कार्यवाही करावी.

(५) महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने अधिवेशन कालावधीमध्ये "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" यांना विधानमंडळ सचिवालयात स्वतंत्र कार्यालय उपलब्ध करुन द्यावे आणि सदर कार्यालयात दुरध्वनी सेवा पुरवावी. तसेच, अधिवेशन कालावधीकरीता विधानमंडळ सचिवालयाने त्यांच्या आस्थापनेवरील एक स्वीय सहायक, एक लिपीक-टंकलेखक व एक शिपाई यांच्या सेवा त्यांना सदर कार्यालयात उपलब्ध करुन द्याव्यात.

४. "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" यांच्या कामकाजाची कार्यकक्षा मुख्यत: विधानमंडळ सभागृहातील त्यांच्या विधिमंडळ पक्षाच्या कामकाजाशी आणि केवळ अधिवेशन कालावधीपुरतीच मर्यादीत

असल्यामुळे त्यांना द्यावयाच्या सर्व सुविधा या विधानमंडळ सचिवालयामार्फत पुरविण्यात येतील. "मुख्य प्रतोद" यांना राजशिष्टाचारापुरता मंत्री पदाचा व "प्रतोद" यांना राजशिष्टाचारापुरता राज्यमंत्री पदाचा दर्जा देण्याच्या कार्यवाहीची अंमलबजावणी होण्यासाठी, प्रस्तुत शासन निर्णयानुसार सदर सुविधा अनुज्ञेय असणा-या "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" यांची यादी महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने वेळोवेळी सामान्य प्रशासन विभाग (राजशिष्टाचार) यांना परस्पर उपलब्ध करुन देण्याची दक्षता घ्यावी.

५. महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाने सदर सुविधा लागू करतांना खालील अटींची पूर्तता करावी.

(१) सदर सुविधा अनुज्ञेय करतांना महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (निरर्हता दुर करणे) अधिनियम, १९५६ याचा भंग होणार नाही आणि नियमानुसार कार्यवाही होईल, याची दक्षता वेळोवेळी घ्यावी.

(२) ज्या पक्षाकडून, ज्या दिवसापासून, शासन निर्णयातील मुद्दा क्र १ व २ ची पूर्तता करणे बंद होईल, त्या दिवसापासून त्या पक्षाच्या "मुख्य प्रतोद" व "प्रतोद" यांना वरील सुविधा अनुज्ञेय राहणार नाहीत, याची दक्षता घेण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाची राहिल.

(३) या सर्व सुविधांवर होणारा खर्च हा महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या मंजूर अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

(४) विधानमंडळ सदस्य भत्ते नियमांच्या धर्तीवर " महाराष्ट्र विधानमंडळ मुख्य प्रतोद व प्रतोद भत्ते नियम " विधानमंडळ सचिवालयाने तयार करुन घ्यावेत.

६. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५६६/व्यय-४, दिनांक ०१.१०.२०२५ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन दिलेला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२६०१०७१४३४१७१४१५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

Digitally signed by SATISH BABAN WAGHOLE
Date: 2026.01.07 14:36:10 +05'30'

(सतीश वाघोले)
सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति :-

१) महालेखापाल - १ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , मुंबई.

२) महालेखापाल - २ (लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , नागपूर.

३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.

४) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.

५) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

६) मा.उपमुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

७) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

८) मा. विरोधी पक्ष नेता, महाराष्ट्र विधान परिषद / महाराष्ट्र विधानसभा, विधानभवन, मुंबई ४०० ०३२.

९) अप्पर मुख्य सचिव व मुख्य राजशिष्टाचार अधिकारी, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

१०) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

११) प्रधान सचिव, वित्त विभाग (व्यय -४), मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१३) सचिव, संसदीय कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१४)मा. मंत्री, संसदीय कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.

१५) निवडनस्ती / कार्यासन दोन.

16. **आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम मार्गदर्शक तत्त्वे**

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
शासन परिपत्रक क्रमांक : स्थाविका-१०९६/प्र. २६/का. १४४५
दिनांक २८ सप्टेंबर १९९८

प्रस्तावना :—

स्थानिक गरजांवर आधारित आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम राज्यांत वित्तीय वर्ष १९८४-८५ पासून राबविण्यात येत आहे. हा कार्यक्रम राबविण्याची कार्यपद्धती, कामांचे आराखडे तयार करणे, कामावरील खर्चासाठी विविध यंत्रणांना निधी वितरणाची पद्धती, कामाचे संनियंत्रण, कामांना मंजुरी देणारी कार्यपद्धती, जिल्हा नियोजन व विकास मंडळांतर्गत गठित केलेली समिती, या कार्यक्रमांतर्गत अनुज्ञेय असणारी व अनुज्ञेय नसणारी कामे इत्यादीबाबतचे शासन निर्णय यापूर्वीच वेळोवेळी निर्गमित केलेले आहेत.

२. आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाशी संबंधित विविध मुद्यांबाबत वेळोवेळी शासनाने काढलेल्या शासन निर्णयांचा संदर्भ घ्यावा लागतो. दैनंदिन कामकाजात ही माहिती सुटसुटीतपणे, थोडक्यात व तत्काळ उपलब्ध व्हावी व सर्व संबंधितांना ती मार्गदर्शक ठरावी असा या परिपत्रकाचा हेतू आहे.

परिपत्रक :—

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांसंदर्भात शासनाने यापूर्वी रवाना केलेले सर्व शासन निर्णय/परिपत्रके विचारात घेऊन सर्व माहितीचे एकत्रित संकलन करून ही माहिती सर्व संबंधितांच्या माहितीसाठी रवाना करण्यात येत आहे. या परिपत्रकातील बाबींवर निर्णय घेताना मूळ आदेशांच्या आधार घ्यावा.

(१) आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम उद्देश :—

जिल्हा वार्षिक योजना राबविताना स्थानिक लोकांना उपयुक्त असलेली व सहजरित्या पूर्ण होतील अशी लहान लहान कामे योजनेच्या अग्रक्रमाने मागे राहतात. अशा कामांत लहान नाल्यांवरील फरश्या, कोल्हापूर पद्धतीचे बंधारे, मोऱ्यांची कामे, शाळांच्या खोल्या वगैरे सारख्या लहान लहान कामांचा अंतर्भाव आहे. अशी कामे घेण्यासाठी शासनाने १९८४-८५ या आर्थिक वर्षापासून स्थानिक गरजांवर आधारित लहान लहान कामांचा विशेष कार्यक्रम राबविण्यास सुरूवात झाली. या कार्यक्रमांचे नामाभिधान आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम असे शासन निर्णय, स्थाविका-१०९६/प्र.क्र.१५/का.१४४५, दिनांक २६ जून १९९६ अन्वये करण्यात आले आहे. या कार्यक्रमामध्ये हाती घ्यावयाची

कामे, कामाचा आराखडा तयार करण्याची पद्धती, कामे कार्यान्वित करण्यासाठीची पद्धती, खर्चाचा हिशोब, कामांना प्रशासकीय मंजुरी देणे, कामांचे संनियंत्रण व खर्चाच्या आकड्यांचा ताळमेळ याबाबत निर्णय घेऊन हा कार्यक्रम कार्यान्वित करण्यात येत आहे.

(२) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घ्यावयाच्या कामांना मंजुरी देण्यासाठी समिती :—

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत कामांना मंजुरी देण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती राहील :—

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९३/२७६/प्र.क्र.४८/का. १४४५, दिनांक १० फेब्रुवारी १९९४.

(१)	जिल्ह्याचे संपर्कमंत्री	..	अध्यक्ष
(२)	जिल्हा नियोजन व विकास मंडळावर सदस्य असलेले—		
	(अ) विधानसभा सदस्य	..	सदस्य
	(ब) विधानपरिषद सदस्य	..	सदस्य
(३)	जिल्हापरिषदेचे अध्यक्ष	..	सदस्य
(४)	जिल्हाधिकारी	..	सदस्य
(५)	मुख्य कार्यकारी अधिकारी— जिल्हा परिषद	..	सदस्य
(६)	जिल्हा नियोजन अधिकारी	..	सचिव

मुंबई शहर व उपनगरासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे आयुक्त हे सदस्य म्हणून राहतील, आयुक्त जर बैठकीस हजर राहू शकले नाहीत तर ते आपला प्रतिनिधी म्हणून अतिरिक्त आयुक्त अथवा उपायुक्त यांना पाठवतील.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९३/२७६/प्र.क्र.४८/का. १४४५, दिनांक २९ सप्टेंबर १९९४.

संबंधित आमदारांनी ९० टक्के कामे सुचवावीत व उरलेली १० टक्के कामे जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाच्या इतर सदस्यांनी सुचवावीत.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र.८/का. १४४५, दिनांक २६ नोव्हेंबर १९९७.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र.१०९/ का. १४४५, दिनांक २१ ऑगस्ट १९९८.

आमदारांनी सुचविलेल्या ९० टक्के कामांना जिल्हाधिकाऱ्यांनी प्रशासकीय मंजुरी द्यावी व त्या कामांना वर नमूद केलेल्या समितीने कार्योत्तर मंजुरी द्यावी. उरलेल्या १० टक्के कामांना (जिल्हा नियोजन व विकास मंडळावरील इतर सदस्यांनी सुचविलेल्या) समितीची मंजुरी मिळाल्यावरच जिल्हाधिकारी प्रशासकीय मंजुरी देतील.

अर्धशासकीय पत्र क्र. डीपीसी-१०८४/ सीआर-२१/ पीआरजी-२, दिनांक २२ ऑगस्ट १९८४.

(३) कामे कार्यान्वित करण्याची कार्यपद्धती :—

जिल्हाधिकाऱ्यांनी कामांना प्रशासकीय मंजुरी दिल्यानंतर, जिल्हा परिषद क्षेत्रांतील कामे जिल्हा परिषदांकडे, नगरपालिका/परिषदा क्षेत्रांतील कामे नगरपालिका/परिषदांकडे, तर राज्यस्तरांवरील कामे शासकीय यंत्रणेकडे सुपूर्द केली जातात. मुंबई शहरांमध्ये ही कामे शासकीय यंत्रणांकडे, बृहन्मुंबई महानगरपालिका व महाराष्ट्र गृहनिर्माण मंडळ (म्हाडा) यांचेकडे सुपूर्द केली जातात. एखाद्या अभिकरणाला विशिष्ट काम करणे शक्य नसेल तर त्याबद्दल त्यांनी तशी लेखी विनंती केल्यास दुसऱ्या अभिकरणाकडे ती कामे सोपविण्यात येतात.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९२/ प्र. क्र. २१/ योजना-६, दिनांक १६ मार्च १९९२.

(४) जिल्हा परिषदांना निधी उपलब्ध करून देण्याची कार्यपद्धती :—

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखालील कामांना निधीचे वितरण ग्रामविकास व जलसंधारण विभागाच्या शासन निर्णय, क्रमांक झेडपीए-१०९०/सीआर-१६५२/२४, दिनांक ७ जानेवारी १९९२ अन्वये दिलेल्या सूचनेनुसार करण्यात येते. जिल्हाधिकारी गरजेनुसार मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांना निधी वितरित करतात. परंतु, ते जिल्हा परिषदेच्या कार्यान्वयीन यंत्रणेला परस्पर निधी वितरित करू शकत नाहीत. खर्चाचा आढावा घेऊन जिल्हाधिकाऱ्यांनी दर तीन महिन्यांनी निधी वितरित करावा, म्हणजे जिल्हा परिषदेकडे वर्षअखेर जास्त निधी शिल्लक राहणार नाही. जिल्हा परिषदेने वित्तीय वर्ष संपल्यानंतर एका आठवड्याचे आत शिल्लक निधी शासनाकडे परत करावा. निधी परत करण्याची जबाबदारी जिल्हा परिषदेची राहील व पाठपुरावा करण्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांची राहील. जिल्हा परिषदेने केलेल्या कामांवरील प्रत्यक्ष खर्चाच्या ३ टक्के रक्कम अभिकरण शुल्क म्हणून कापून घ्यावी.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. एसपीडी-१०९१/सीआर-१२/ योजना-६, दिनांक १५ जानेवारी १९९२.

(५) नगरपरिषदा/महानगरपालिका/महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण मंडळ (म्हाडा), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण व अन्य निमशासकीय यंत्रणांना निधी उपलब्ध करून देण्याची कार्यपद्धती :—

या कार्यक्रमाखाली कामे करण्यासाठी नगरपरिषदा, महानगरपालिका, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण व महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण इ. निमशासकीय संस्थांना अनुदान पद्धतीनुसार निधी वितरित केला जातो. हा निधी त्रैमासिक पद्धतीने वितरित करण्यात येईल व आधी दिलेला निधी पूर्ण खर्च झाल्याशिवाय अतिरिक्त निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही. तसेच या कार्यक्रमासाठी आधीच्या वित्तीय वर्षात

दिलेला निधी त्याच कार्यक्रमासाठी वापरला गेला आहे किंवा नाही याबद्दलचा दाखला प्राप्त झाल्याशिवाय पुढील वर्षातील पहिल्या तिमाहीचा निधी मुक्त करण्यात येणार नाही. निमशासकीय संस्थांनी त्यांच्याकडील मागील वर्षातील शिल्लक निधी शासनाकडे पुढील तीन महिन्यांमध्ये परत केला नाही तर अशी शिल्लक रक्कम नगरविकास विभागातर्फे त्यांना वितरित करण्यात येणाऱ्या अनुदानातून वळती करून घेण्यात येईल.

(६) जिल्हा परिषदेच्या समित्यांची मंजुरी घेण्याबाबत :—

शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९३/प्र.क्र.५८/योजना-६, दिनांक २ जुलै १९९४.

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखालील कामे जिल्हा परिषदेमार्फत कर्यान्वित होत असताना जिल्हाधिकाऱ्यांनी प्रशासकीय मान्यता दिल्यानंतर त्याच कामांना पुन्हा जिल्हा परिषदेच्या वर्क्स कमिटी, स्थायी समिती, सर्वसाधारण समिती यांची पुन्हा मान्यता घेण्याची आवश्यकता नाही. मात्र, निविदा, मागविण्यासाठी विहित पद्धत जिल्हा परिषद व पंचायत समितीच्या अधिनियमानुसार संबंधित समितीच्या अनुमतीने अंमलात आणली जावी.

(७) नगरपरिषद/नगरपालिका यांनी द्यावयाची मंजुरी :—

तांत्रिक मंजुरी देण्याचे अधिकार शा.फ.न.वि. सा.आ. विभाग, क्र. एमआयएस. १०७७/३४३/युडी-२३, दिनांक १४ सप्टेंबर १९७७ व महाराष्ट्र पाणीपुरवठा व जलनिःसारण मंडळाचे पत्र क्र. एमआयएस-१०८१/९५/आयबी/आ-७, दिनांक ८ ऑक्टोबर १९८७ अन्वये म.पा.पु. व ज.नि. मंडळाच्या जिल्ह्यातील संबंधित अभियंत्यांना दिलेले आहेत. तसेच दिनांक १४ सप्टेंबर १९७७ च्या परिपत्रकात नगरपरिषद/नगरपालिका यांनी अवलंबिण्याची कार्यपद्धती देखील नमूद केलेली आहे.

(८) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली राखीव असलेला निधी :–

शासन पत्र, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९६/सीआर-४७/का-१४४५ दिनांक १२ सप्टेंबर १९९६.

या कार्यक्रमांतर्गत प्रत्येक आर्थिक वर्षासाठी उपलब्ध होणाऱ्या निधीमधून पाणीपुरवठा योजना, प्राथमिक शाळा, खोल्यांचे बांधकाम व दुरूस्ती तसेच अनुसूचित जातीच्या विकासासाठी हाती घेण्यात येणाऱ्या कामांसाठी अनुक्रमे २० टक्के, २० टक्के व १० टक्के इतकी तरतूद प्रत्येक जिल्ह्याला देण्यात येणाऱ्या तरतुदीतून राखून ठेवण्यात यावी.

(९) कार्यक्रमांतर्गत निधीचे वाटप कार्यकक्षा, पद्धती व कामाची कमाल आर्थिक मर्यादा :—

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. ८/का-१४४५ दिनांक १६ मार्च १९९८ व क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. ३/का. १४४५, दिनांक ८ ऑगस्ट १९९७.

सर्व विधानसभा सदस्य, विधानपरिषद सदस्य व मा. राज्यपालांनी नियुक्त केलेल्या आमदारांना दरवर्षी रु. ६० लक्ष प्रमाणे निधी देण्यात येतो. आमदारांनी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांना कामे सुचवावयाची असतात. त्या कामाचे आराखडे व अंदाजपत्रके तयार झाल्यावर संबंधित जिल्हाधिकारी त्या कामांना प्रशासकीय मंजुरी देतात. वि.स.स. हे आपल्या मतदारसंघातील कामे सुचवितात. परंतु विधानपरिषद सदस्य/मा. राज्यपाल

नियुक्त वि.स.स. ला एकापेक्षा अधिक जिल्ह्यांमध्ये कामे सुचविणे अनुज्ञेय आहे. आमदारांना मिळणाऱ्या निधीच्या दीडपट रकमेएवढी कामे आमदारांनी सुचवावयाची असतात. दुसऱ्या वर्षापासून मात्र मिळणाऱ्या निधीतून पहिल्या वर्षअखेर अपूर्ण राहिलेल्या कामांसाठी लागणारी रक्कम प्रथम उपलब्ध करून दिल्यानंतर उरलेल्या रकमेच्या दीडपट एवढी कामे मंजूर करावीत.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र.८/का-१४४५, दिनांक १६ मार्च १९९८.

आमदारांच्या शेवटच्या वर्षाच्या कालखंडामध्ये सुचविलेल्या आधीच्या कामांपैकी अपूर्ण राहिलेल्या कामांसाठी आवश्यक तो निधी उपलब्ध करून दिल्यानंतर उरलेल्या रकमेएवढ्या रकमेची कामे मंजूर करावी. या कार्यक्रमांतर्गत हाती घ्यावयाच्या कामांचा खर्च हा १० लक्ष रु. एवढ्या कमाल मर्यादेपर्यंत तर कोल्हापूर पद्धतीच्या बंधाऱ्यासाठी रु. १५ लक्षपर्यंत मर्यादित राहील.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९२/सीआर १३/यो. ६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३ व क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४.

(१०) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली राज्यातील जिल्ह्यांसाठी व बृहन्मुंबईसाठी हाती घ्यावयाच्या योजना :—

या कार्यक्रमाखाली राज्यातील जिल्ह्यांसाठी व विशेषतः बृहन्मुंबईसाठी हाती घ्यावयाच्या योजनांची यादी परिशिष्ट 'अ' मध्ये दिली आहे. यादीमध्ये नमूद केलेल्या कामांशिवाय कोणतीही कामे शासनाने अनुमतीशिवाय हाती घेण्यात येऊ नयेत.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३, यो. ६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३.

(११) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली मार्गदर्शक तत्त्वांत अनुज्ञेय नसणाऱ्या कामांची यादी :—

स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली मार्गदर्शक तत्त्वांमध्ये बसत नसणाऱ्या कामांची यादी परिशिष्ट 'ब' मध्ये जोडली आहे.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९६/प्र.क्र. ५०/का. १४४५, दिनांक १६ मार्च १९९६.

(१२) सुधारित अंदाजपत्रकांना मान्यता देण्याचे अधिकार व कार्यपद्धती :–

या कार्यक्रमाखाली मंजूर करण्यात आलेल्या कामांच्या मूळ अंदाजपत्रकात काही अपरिहार्य तांत्रिक बदल किंवा जिल्हा दरसूचीमुळे झालेल्या वाढीमुळे जर वाढ होत असेल तर रु. १० लाखापर्यंतच्या सुधारित अंदाजपत्रकांना मान्यता देण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी व सदस्य-सचिव, जिल्हा नियोजन व विकास मंडळ यांना प्रदान करण्यात येत आहेत. रु. १० लाखापेक्षा अधिक वाढ असलेली कामे सुधारित प्रशासकीय मान्यतेसाठी शासनाकडे पाठविण्यात यावीत.

(१३) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घेण्यात येणाऱ्या कामाचे परिरक्षण व देखभाल करण्याचे हमीपत्र घेण्याबाबत :—

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९६/४१८/का. १४४५, दिनांक १८ फेब्रुवारी १९९६.

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घेण्यात येणाऱ्या कामांना मंजुरी देण्यापूर्वी संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडून अथवा अभिकरणाकडून कामे पूर्ण झाल्यावर त्याचे परिरक्षण व देखभाल करण्यास संबंधित स्वराज्य संस्था तयार असल्याबाबतचे हमीपत्र (परिशिष्ट 'क' येथे जोडल्याप्रमाणे) घेतल्यावरच कामांना मंजुरी देण्यात यावी.

(१४) शासकीय व निमशासकीय अभिकरणांना अभिकरण शुल्क देण्याबाबत :-

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. एसपीडी-१०८८/सीआर-३/यो. ६, दिनांक १ जून १९८९ व दि. ८ जून १९९०.

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमातून जिल्हा परिषदेमार्फत कार्यान्वित केलेल्या कामांवर एकूण प्रत्यक्ष खर्चाच्या ३ टक्के अभिकरण शुल्क तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभाग व इतर शासकीय अभिकरणांना पी.डब्ल्यू.डी. मॅन्युअलप्रमाणे अभिकरण शुल्क देण्यात यावे. हे शुल्क प्रथमच मंजूर केलेल्या कामांना लागू राहील.

(१५) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत कामांना कार्योत्तर मंजुरी देण्याबाबत :—

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९१/७४/सीआर-२, यो-६, दिनांक ६ फेब्रुवारी १९९१.

शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक ४ नोव्हेंबर १९८५ अन्वये जिल्हाधिकाऱ्यांनी जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाच्या निर्णयानुसार कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शक तत्त्वाच्या अधीन राहून कामांना मंजुरी द्यावी व नंतर कामे कार्यात्तर मंजुरीसाठी नियोजन विभागाकडे पाठवावीत असे आदेश होते. यामध्ये बदल करून शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०९०/७४/सीआर-२/योजना-६, दिनांक २ जानेवारी १९९१ अन्वये कामाचा आराखडा व वेळोवेळी मंजूर केलेली कामे कार्योत्तर मंजुरीसाठी नियोजन विभागाकडे न पाठविता. संबंधित विभागीय आयुक्तांकडे पाठवावीत. विभागीय आयुक्तांना या आदेशाद्वारे या कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शक तत्त्वांच्या अधीन राहून कामांना कार्योत्तर मंजुरी देण्याचे अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत. जिल्हाधिकाऱ्यांनी या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी सुलभ व्हावी म्हणून पुढीलप्रमाणे वेळापत्रक अंमलात आणावे :—

(१) जानेवारी-फेब्रुवारी	:	जिल्हा नियोजन व विकास मंडळ यांचे सदस्य संबंधित कार्यान्वयीन अधिकारी इत्यादींकडून कामाच्या सूचना/प्रस्ताव मागविणे.
(२) १० मार्च पर्यंत	:	सुचविलेली कामे नियमानुसार आहेत किंवा नाहीत याची तपासणी करणे.
(३) १५ एप्रिल पर्यंत	:	प्रथमदर्शनी नियमात बसणारी कामे तांत्रिकदृष्ट्या योग्य आहेत किंवा नाहीत याची संबंधित अधिकाऱ्यांकडून पडताळणी करणे.

(४) ३१ मे पर्यंत : आराखड्याला समितीची मंजुरी घेणे.

(५) ३० जून पर्यंत : कार्यक्रमांचा आराखडा कार्योत्तर मंजुरीसाठी पाठविणे.

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घेतलेल्या कामांची माहिती अद्ययावत ठेवण्याच्या दृष्टीने तसेच कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीवर संनियंत्रण ठेवण्याच्या दृष्टीने या कार्यक्रमाखाली एकूण हाती घेण्यात आलेली कामे, पूर्ण झालेली कामे, अपूर्ण कामे याबाबतची माहिती दिनांक ६ फेब्रुवारी १९९१ च्या शासन निर्णयातील परिशिष्ट-५ मध्ये जिल्हाधिकाऱ्यांकडून दरवर्षी ३१ मे पर्यंत विभागीय आयुक्तांनी संकलित करावी व ती दिनांक ३१ जुलै पर्यंत शासनाकडे पाठवावी.

(१६) कामे पूर्ण झाल्यावर फलक लावणे :–

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली घेतलेली बांधकामाची कामे पूर्ण झाल्यावर त्याच्या दर्शनी भागावर खालीलप्रमाणे फलक लावण्यात यावा :—

आमदारांच्या स्था.वि.का. अंतर्गत घेतलेले काम
कामाचे वर्ष
खर्च

या कार्यक्रमाखालील कामे जेव्हा बांधकाम स्वरूपाची नसतील तेव्हा लाकडी अगर तत्सम फलक लावणे शक्य असल्यास लावावा.

शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९२/तपासणी/सीआर/सीआर-९८/योजना-६, दिनांक १९ ऑगस्ट १९९२.

(१७) कामांचे तपासणी अहवाल :–

शासन निर्णय, नियोजन विभाग, क्र. एसडीपी-१०९०/४४०/भेटपथक/योजना-६, दिनांक २९ नोव्हेंबर १९९० अन्वये या कार्यक्रमांतर्गत कामांना भेटी देण्यासाठी पथक निर्माण करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत. त्याप्रमाणे आधीच्या वर्षात या कार्यक्रमांतर्गत मंजूर केलेल्या कामांपैकी रॅण्डम सॅम्पलींग पद्धतीने किमान १५ ते २० कामे निवडून त्या कामांची नमुना पाहणी करून व त्याचे अहवाल विहित प्रपत्रमध्ये शासनाकडे पाठविण्यात यावेत. याबाबतचे प्रपत्र परिशिष्ट 'ड' येथे जोडले आहे.

शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. २८३/का. १४४५, दिनांक २० जून १९९८.

(१८) प्रशासकीय मान्यता दिलेली कामे रद्द करणे :–

जागेच्या अभावी किंवा तांत्रिक बाबतीत काही अडचण उद्‌भवल्यास कामे रद्द करता येतील. परंतु आराखडे व अंदाजपत्रके तयार झाल्यावर, सुचविलेले काम रद्द करता येणार नाही.

(१९) एखाद्या मतदारसंघामधील गाव दुसऱ्या जिल्ह्यामध्ये येत असल्यास करावयाची कार्यवाही :-

शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. २५९/का. १४४५, दिनांक २३ जुलै १९९८.

एखाद्या मतदार संघामधील गाव अथवा विभाग दुसऱ्या जिल्ह्यामध्ये असल्यास, ज्या जिल्ह्यामध्ये ते गाव/विभाग येत असेल त्या जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकाऱ्यांनी हे गाव/विभाग ज्या जिल्ह्यांमध्ये अंतर्भूत होत असेल त्या जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकाऱ्यांना लोकसंख्येच्या निधी उपलब्ध करून द्यावा.

(२०) कामे सुचविण्याची पद्धत :–

वि.प.स. व मा. राज्यपालांनी नियुक्त केलेल्या आमदारांनी त्यांच्या नाममुद्रीत पत्रावर स्वतःच्या सहीने निधी वाटपाबाबत जिल्ह्यांचे विकल्प द्यावेत. तसेच सर्व आमदारांनी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांकडे कामे सुचविताना त्यांच्या नाममुद्रीत पत्रावर स्वतःच्या स्वाक्षरीने कामे सुचवावीत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मुरलीधर नाले,

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

परिशिष्ट 'अ'

स्थानिक विकास कार्यक्रमात अंतर्भूत करण्यासाठी अनुज्ञेय कामांची यादी (खर्चाच्या मर्यादेसह)

(सुधारित परिशिष्ट नियोजन विभाग, शासन परिपत्रक स्थाविका-२००४/प्र.क्र.२७/का.१४४५ दिनांक १९ एप्रिल २००४ सोबत जोडले आहे.)

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक : स्माविका-२००४/प्र.क्र. २७/का. १४४५

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ एप्रिल २००४.

वाचा.—(१) शासन परिपत्रक, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९६/प्र.क्र. २६/का. १४४५, दिनांक २८ सप्टेंबर १९९८.

परिपत्रक

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने नियोजन विभाग, परिपत्रक क्र. स्थाविका-१०९६/प्र.क्र. २६/का. १४४५, दिनांक २८ सप्टेंबर १९९८ अन्वये शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय/परिपत्रके इत्यादी विचारात घेऊन या कार्यक्रमाचा उद्देश, या कार्यक्रमांतर्गत घ्यावयाच्या कामांना मंजुरी देण्यासाठी समिती, कामे कार्यान्वित करावयाची कार्यपद्धती तसेच जिल्हा परिषदा/नगरपरिषदा/महानगरपालिका/महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण (म्हाडा), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण व अन्य निम-शासकीय यंत्रणाना निधी उपलब्ध करून देण्यासाठी कार्यपद्धती, कामांना कार्योत्तर मंजुरी देण्याबाबत शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांना अभिकरण शुल्क देण्याबाबत, घेण्यात येणाऱ्या कामांसाठी परिरक्षण व देखभाल करण्याचे हमीपत्र घेणे, सुधारित अंदाजपत्रकांना मान्यता देण्याचे अधिकार व कार्यपद्धती तसेच मार्गदर्शक तत्त्वात अनुज्ञेय असलेल्या व नसलेल्या कामांची यादी जोडण्यात आली आहे. याशिवाय विधिमंडळ सदस्यांनी कामे सुचविण्याची पद्धत इत्यादीबाबत संदर्भाधीन परिपत्रकाद्वारे सूचना देण्यात आल्या आहेत.

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमाशी संबंधित वरील परिच्छेदात उल्लेख केल्याप्रमाणे परिपत्रक निर्गमित करण्यात आले होते. तथापि, सदर परिपत्रकासोबत जोडलेल्या परिशिष्टामध्ये कामांची विषयानुसार/स्वरूपानुसार विभागणी करून यादी तयार केलेली नसल्यामुळे आता विषयानुसार व कामांचे स्वरूप विचारात घेऊन या परिपत्रकासोबत अनुज्ञेय कामांचे सुधारित परिशिष्ट "अ" जोडण्यात येत आहे. या परिपत्रकातील बाबींवर निर्णय घेताना मूळ आदेशाचा आधार घेण्यात यावा व योग्य ती कार्यवाही करण्यात यावी अशा सूचना देण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

वि. ला. ढोले,

उप सचिव.

परिशिष्ट-अ

एक : बांधकामे

(ए) पाटबंधारे —

१. कोल्हापूर पद्धतीचे बंधारे (रु. १५.०० लाख) (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. ८/का. १४४५, दिनांक १६ मार्च १९९८ व क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २२५/का. १४४५, दिनांक ५ नोव्हेंबर १९९८).

२. लघु पाटबंधाऱ्यांची कामे (रु. १५.०० लाख)

३. वनराई बंधारे जिल्हा कृषी व मृदसंधारण विभागाकडून करणे (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. ३७८/का. १४४५, दिनांक २७ नोव्हेंबर २००२).

(बी) रस्ते—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक २४ एप्रिल १९८५, ४ नोव्हेंबर १९८५ व शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८८/सीआर-१/योजना-६, दिनांक १२ सप्टेंबर १९८८).

(१) **रस्त्यांची कामे** (१०.०० लाख)

(अ) लहान रस्ते (खडीकरण)

(ब) मिसिंग लिंक

(क) छोटे पूल

(ड) ३ कि.मी. पर्यंत लांबीच्या रस्त्याचे खडीकरण व डांबरीकरण करणे (सा.बां.वि. च्या प्रमाणकानुसार) (पी.डब्ल्यू.डी. नॉर्म्स) तसेच ३ मीटरपेक्षा जास्त रुंदीचे रस्ते घ्यावयाचे असल्यास, संबंधित नगरपालिका/नगरपरिषदा यांची पूर्वानुमती घेणे आवश्यक आहे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. २३३/का. १४४५, दिनांक १३ जुलै १९९८).

(इ) नळकंडी पूल

(उ) साकव

(फ) नाल्यांची कामे

(ब) रस्त्यावरील मोरींची कामे

(भ) लहान नाल्यावर फर्शी बांधणे

(म) फूट ब्रीज

(य) ड्रेनेजची कामे

(र) सिमेंट प्लगची कामे (शासन परिपत्रक क्र. एसडीपी-१०८९/१६४/सीआर-१०/योजना-६, दिनां ५ मे १९८९ व पत्र दिनांक १ फेब्रुवारी १९९२ पत्र क्र. स्थाविका-१०९४/६४०/का. १४४५, दिनांक २ ऑगस्ट १९९५).

२. रस्त्याच्या काँक्रीटीकरणाची कामे : (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४). रस्त्याच्या काँक्रीटीकरणाची मर्यादा व खर्च यांचे निकष यापूर्वी खडीकरण व डांबरीकरणाच्या कामाप्रमाणे असतील व काही कामे सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या प्रमाणकानुसार घेणे आवश्यक राहील.

३. डोंगरी भागातील रस्त्यांच्या वळणावर, नदीच्या काठावर व उघड्या विहिरींवर संरक्षक भिंती/कठडे बांधणे. सदर कामाच्या देखभालीची जबाबदारी संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांची राहील. त्याप्रमाणे त्या संस्थांकडून देखभाल करण्याची हमीपत्र घेण्यात यावे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

४. नवीन रस्त्यांसाठी मातीकाम करणे, रस्त्याचे रुंदीकरण करणे, रस्त्याचे चढाव सुधारणे इ. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९९/प्र.क्र. ७/का. १४४५, दिनांक १६ जून १९९९).

५. हॉटमिक्स पद्धतीने रस्त्यांची कामे रु. १०.०० लाखाच्या मर्यादेत (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. ४०८/का. १४४५, दिनांक १० जुलै २००१).

६. महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळास एकात्मिक विकास रस्ते विकास कार्यक्रमांतर्गत प्रतीवर्षी रुपये २० लाखाच्या मर्यादेत निधी उपलब्ध करणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. ३९५/का. १४४५, दिनांक २९ नोव्हेंबर २००२).

(सी) पाणीपुरवठा— (शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक २४ एप्रिल १९८५) पाणीपुरवठ्याची कामे (रु. १०.०० लाख) (ग्रामविकास विभागाच्या प्रमाणकानुसार)

१. ग्रामीण पाणीपुरवठ्याच्या कायम स्वरुपाच्या लहान लहान योजना.

२. ज्या गावासाठी नळ पाणीपुरवठा योजना अगोदरच झाल्या असतील अशा गावातील वाड्यांसाठी जादा पाईप लाईन टाकून वाड्यांना पाणीपुरवठा करण्यासंबंधी कामे. तसेच पाण्याची टाकी बांधणे.

३. गावातील वाड्यांसाठी विंधन विहिरी.

४. शहरी भागातील पाणीपुरवठ्याची कामे.

५. ग्रामीण पाणीपुरवठ्यासाठी सामूहिक विहिरींचे बांधकाम. ग्रामविकास विभागाने सार्वजनिक विहिरींचे बांधकामासाठी जे निकष ठरवून दिलेले आहेत, त्या निकषानुसार आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत सामुहिक विहिरींचे बांधकाम अनुज्ञेय राहील. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

६. शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-२००१/प्र.क्र. ३२०/का. १४४५, दिनांक ३ नोव्हेंबर २००० व ३१ मार्च २००१ अन्वये निर्गमित शासन आदेश रद्द करून आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत पाणीपुरवठा योजना घेण्यासाठी लोकवर्गणीची घातलेली अट रद्द करण्याबाबत निर्णय (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. ३२०/का. १४४५, दिनांक ७ जुलै २००१, दिनांक ३ मे २००१ पासून आदेश अंमलात).

(डी) सामाजिक सभागृह—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक २४ एप्रिल १९८५, शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४, शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. ३७/का. १४४५, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९८ व क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. ३३५/का. १४४५, दिनांक ३ फेब्रुवारी २००१).

१. सामाजिक सभागृह (रु. १०.०० लाख)

२. अनुसूचित जाती/जमातीच्या वस्त्यांमधील समाजमंदिराच्या दुरुस्तीची कामे (शासन निर्णय एसडीपी-१०८८/सीआर-१/योजना-६, दिनांक ७ फेब्रुवारी १९८९).

३. समाजमंदिर व कम्युनिटी हॉलची कामे घेणे :—

शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३ सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-१ मध्ये अनुक्रमांक ५ व अनुक्रमांक २९ अन्वये समाजमंदिर व कम्युनिटी हॉलची वेगवेगळी कामे अनुज्ञेय आहेत. तसेच एका गावात अगोदरच समाजमंदिर असले तरी अनुसूचित जाती जमातीच्या निरनिराळ्या गरजांनुसार दुसरे समाजमंदिर बांधणे अनुज्ञेय आहे. परंतु जाती विरहीत समाज निर्माण करण्याचे शासनाचे धोरण असल्यामुळे व निरनिराळ्या समाजात व धर्मात एकात्मिकता साधण्याच्या धोरणामुळे यापुढे एका गावी समाजमंदिरे आणि कम्युनिटी हॉलची वेगवेगळी कामे न घेता दोन्हीही कामांच्या ऐवजी एकच सामाजिक सभागृह (कम्युनिटी हॉल) लोकांच्या गरजेनुसार बांधण्यात यावे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक १९ ऑक्टोबर १९९४) असा शासनाने फेरविचारांती निर्णय घेतलेला आहे. खर्चाची कमाल आर्थिक मर्यादा रु. १०.०० लाख आहे. खाली नमूद केलेल्या अटींच्या अधीन राहून सामाजिक सभागृहाची कामे (कम्युनिटी हॉल) घेण्यात यावीत.

३.१. या कम्युनिटी हॉलसाठी वरील खर्चाच्या मर्यादेत आवश्यकतेनुसार संडास व मुतारींची व्यवस्था करता येईल.

३.२. वर नमूद केलेल्या खर्चाच्या मर्यादेत टाईप डिझाईनप्रमाणे कामे घेण्यात यावीत. टाईप डिझाईन्स् स्वतंत्रपणे उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत. तोपर्यंत नेहमीच्या पद्धतीप्रमाणे वर नमूद केलेल्या खर्चाच्या मर्यादेत कामे घेण्यात यावीत.

३.३. जर एखाद्या जनहितकारी संस्थेने खर्चाचा भार घेतल्यास अथवा देणगी दिल्यास वर नमूद केलेल्या खर्चाच्या मर्यादेत कामे घेण्यास परवानगी देण्यात येत आहे. परंतु मिळणारी देणगी ही पूरक असावी व ती शासनातर्फे होणाऱ्या खर्चापेक्षा जास्त असू नये. मात्र कोणत्याही परिस्थितीतवरील खर्चाच्या मर्यादेबाहेर खर्च करण्यात येऊ नये. तसेच कम्युनिटी हॉलची मालकी शासकीय यंत्रणेकडे राहील.

३.४. वरील अटीं व्यतिरिक्त शासनाने वेळोवेळी घालून दिलेली मार्गदर्शक तत्त्वे या कामांनाही लागू होतील.

३.५. समाजमंदिराची/सामाजिक सभागृहाची कामे यापूर्वीच मंजूर करण्यात आली असतील व ती घेण्यात आली असतील ती पूर्ण करावीत. परंतु नवीन कामे मात्र वरील मार्गदर्शक तत्त्वानुसार यापुढे घेण्यात यावीत. (संदर्भातील परिपत्रक दिनांक २८ सप्टेंबर १९९८ नुसार).

४. आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत राज्यामध्ये बांधण्यात येणारी सभागृहे स्थानिक लोकांच्या गरजा लक्षात घेऊन बांधण्यात यावीत (शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. स्थाविका २०००/प्र.क्र. ३३५/का. १४४५, दिनांक ३ फेब्रुवारी २००१).

५. नगरपालिका व महानगरपालिका क्षेत्रांसाठी गरजेनुसार एकापेक्षा जास्त मात्र जातीविरहित समाज निर्माण करण्याचे धोरण पाहता (एका वॉर्डात एकच) सामाजिक सभागृह बांधणे. (शा.नि.क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. ३८८/का. १४४५, दिनांक २५ मार्च २००३.

(ई) व्यायाम शाळा.—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक २४ एप्रिल १९८५).

१. व्यायाम शाळा.—(रु. १०.०० लाख)

२. आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत शासकीय तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी बांधलेल्या व्यायामशाळांना रु. ५०,००० पर्यंत क्रीडा साहित्य व इतर उपकरणे खरेदी करणे अनुज्ञेय आहे. हे साहित्य स्थानिक विक्रेत्याकडून खरेदी करणे अनुज्ञेय असून या खरेदीसाठी जिल्हा क्रीडा अधिकारी हे सक्षम अधिकारी म्हणून राहतील. साहित्य खरेदीच्या अटी शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. १२७/का. १४४५, दिनांक १७ मार्च १९९८ अन्वये अनुज्ञेय राहील.

(एफ) स्मशानभूमी.—(शासन पत्र क्रमांक एसडीपी-१०८७/सीआर-९५/पीआरजी-२, दिनांक १३ जानेवारी १९८८).

१. स्मशानभूमीची कामे.—(रु. १०.०० लाख)

(जी) चावडी.—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८८/सीआर-१/योजना-६, दिनांक १२ सप्टेंबर १९८८ व क्र. स्थाविका-१०९४/६०/आमदार/का. १४४५, दिनांक २४ ऑक्टोबर १९९४).

१. चावडी.—(रु. १०.०० लाख)

(एच) ग्राम सचिवालय.—(शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. ३६/का. १४४५, दिनांक ५ फेब्रुवारी २०००).

१. ग्राम सचिवालय.—(रु. ५.०० लाख)

(आय) सार्वजनिक वाचनालय.—(शासन परिपत्रक क्र. एसडीपी-१०८८/सीआर-१/योजना-६, दिनांक १२ सप्टेंबर १९८८).

१. सार्वजनिक वाचनालयाचे बांधकाम.—(रु. १०.०० लाख).

२. वाचनालयाच्या बांधकाम खर्चातील १० टक्के रक्कम वाचनालयाकरिता पुस्तके खरेदीसाठी व त्यांच्या रक्षणासाठी रॅक्स व कपाटे खरेदीसाठी अनुज्ञेय. इमारत बांधकामासाठी महापालिका हद्दीत रु. १०.०० लाख, जिल्हा व तालुक्याच्या ठिकाणी व अन्यत्र 'अ' वर्ग वाचनालय रु. ६.०० लाख, 'ब' वर्ग वाचनालयासाठी रु. ४.०० लाख, 'क' वर्ग वाचनालयासाठी, रु. २.०० लाख, 'ड' वर्ग वाचनालयासाठी रु. १.०० लाख एवढी मर्यादा (शा.नि.क्र. स्थाविका-१०९९/प्र.क्र. २२/का. १४४५, दिनांक ६ मार्च २०००).

(जे) कंपाऊंड हॉल.—(संरक्षक भिंत) (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९१/प्र.क्र. ३९३/सीआर-३५/योजना-६, दिनांक २९ जानेवारी १९९२).

१. सामाजिक सभागृह, स्मशानभूमी, प्राथमिक शाळा (मान्य संकल्पचित्रात असल्यास), आश्रमशाळा, पाळणाघरे, पोस्टमार्टम रूम इत्यादी अनुज्ञेय कामांना कंपाऊंड वॉल अथवा कुंपण घालण्याची कामे पुढील अटींच्या अधीन राहून घेता येईल.

१.१. कंपाऊंड वॉल अथवा कुंपण घालण्याच्या कामाचा अंतर्भाव मार्गदर्शक तत्त्वातील (स्थानिक विकास कार्यक्रमाच्या) अनुज्ञेय कामांत करण्यात यावा. मात्र हे एक वेगळे काम न समजता तो अनुज्ञेय मूळ कामाचाच एक भाग समजण्यात यावा. याचाच अर्थ असा की कुंपण घालण्याचे काम हे स्वतंत्र काम म्हणून अनुज्ञेय ठरणार नाही किंवा अस्तित्वात असलेल्या कामाला केवळ कुंपण घालणे अनुज्ञेय राहणार नाही.

१.२. कुंपण घालण्याच्या कामाचा खर्च हा वेगळा अनुज्ञेय न समजता मूळ कामाच्याच खर्चाचा (अनुज्ञेय कामाच्या) एक भाग असेल व तो मूळ कामाच्याच एकूण खर्चाच्या (रु. १०.०० लाख) मर्यादेच्या अधीन असेल. जेथे खर्चाची कमाल मर्यादा कमी असेल तेथे त्या मर्यादेपर्यंत असेल.

१.३. कुंपण घालण्याच्या कामाचे टाईप डिझाईन व आवश्यकता मूळ कामाच्या बांधकामाशी पूरक असेल. मूळ कामाला टाईप डिझाईनमध्ये तरतूद नसल्यास हे काम अनुज्ञेय ठरणार नाही.

१.४. कुंपण घालण्याची मुभा ही १९९२-९३ पासून घेण्यात येणाऱ्या नवीन कामांनाच अनुज्ञेय ठरेल. त्या अगोदरच्या कामांना कुंपण घालण्याचा खर्च अनुज्ञेय ठरणार नाही.

२. राज्यातील महानगरपालिका/नगरपरिषदा/ग्रामपंचायती यांच्या क्षेत्रातील सध्या अस्तित्त्वात असलेल्या स्मशानभूमींना कुंपण घालणे/त्यावर शेडस् घालणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

३. डोंगर उतारावर जेथे घोषित गलिच्छ वस्त्या असतील तेथे डोंगरावरील दरडी कोसळू नयेत म्हणून संरक्षक भिंत बांधणे तसेच समुद्राच्या वा नदीकाठी जेथे घोषित गलिच्छ वस्त्या असतील तेथे संरक्षक भिंत बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२.

४. वन विभागाच्या जमिनीवर त्यांचे परवानगीने जंगली जनावरांपासून संरक्षण होण्यासाठी कंपाऊंड वॉल अथवा कुंपण घालणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २८३/का-१४४५, दिनांक १७ मार्च १९९९).

५. नगरपरिषद व जिल्हा परिषदेच्या शाळांना कुंपण घालणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९९/प्र.क्र. ५८/का-१४४५, दिनांक १२ एप्रिल १९९९).

दोन :—शिक्षण :

१. आदिवासी क्षेत्रात आश्रमशाळा (रु. १०.०० लाख).

२. प्राथमिक शाळांच्या नवीन खोल्या (बांधकामाची कमाल मर्यादा : आदिवासी विभाग रु. १.३० लाख, बिगर आदिवासी विभाग रु. १.२० लाख), (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. २०८/का-१४४५, दिनांक ९ जुलै १९९९.

३. प्राथमिक शाळा खोलीची विशेष दुरुस्ती (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८५/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक ४ नोव्हेंबर १९८५).

४. ग्रामपंचायतीच्या बालवाडीकरिता इमारत बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४). बालवाड्यांचे काम ग्रामपंचायत हद्दीत घेऊन त्यांच्या देखभालीची जबाबदारी संबंधित ग्रामपंचायतीकडे राहील व त्याप्रमाणे हमीपत्र घेणे आवश्यक राहील.

५. अनुदानित माध्यमिक, उच्च माध्यमिक शाळा व महाविद्यालयांमध्ये संगणक उपलब्ध करणे (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. ७२/का-१४४५, दिनांक ५ नोव्हेंबर १९९८) एका शाळेला जास्तीत जास्त रुपये १०.०० लाखांच्या मर्यादेत खरेदी करण्यास अनुमती (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २९८/का-१४४५, दिनांक ३० सप्टेंबर १९९९).

६. विमुक्त जाती, भटक्या जमाती इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभागाच्या अनुदानित असलेल्या आश्रमशाळांना संगणक सुविधा उपलब्ध करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २९८/का-१४४५, दिनांक १६ मे २०००).

७. शालेय शिक्षण विभागाच्या क्र. आयटीपी-२०००/(७२/२०००)/संगणीकरण कक्ष, दिनांक ३१ ऑगस्ट २००० च्या निर्णयानुसार (परिच्छेद ३) शाळापात्रतेचे निकष पूर्ण करणाऱ्या माध्यमिक शाळांकरिता रु. २.०० लाखांपर्यंत निधी एकदाच (वन टाइम ग्रँट) पुस्तके घेण्याकरिता अनुज्ञेय करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. २३३/का-१४४५, दिनांक १६ सप्टेंबर २००२).

तीन :—क्रिडा विषयक :

१. शासनाच्या तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थांमार्फत चालविण्यात येणाऱ्या प्राथमिक/माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालये, आदिवासी विकास विभागातर्फे चालविण्यात येणाऱ्या आश्रमशाळा यांच्या क्रीडांगणाची कामे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. ४१/का-१४४५, दिनांक ११ जून १९९८).

२. शासनाच्या वतीने आयोजित करण्यात येणाऱ्या सर्व स्तरावरील तसेच, विविध मान्यताप्राप्त एकविध खेळांच्या अधिकृत संघटनांद्वारा आयोजित राज्य, राष्ट्रीय तसेच, आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा यासाठी निधी उपलब्ध करणे (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००३/प्र.क्र. ३४८/का-१४४५, दिनांक ८ मे २००२).

३. नगरपालिका क्षेत्रात उद्यानाच्या विकासासाठी व उद्यानात बालकांसाठी क्रीडा साहित्य उपलब्ध करून देणे रु. १.०० लाखाच्या मर्यादेत (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. २८१/का-१४४५, दिनांक ६ सप्टेंबर २००२).

चार :—आरोग्य विषयक :

१. दिनांक १२ सप्टेंबर १९९८ रोजी अस्तित्त्वात असलेल्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रात जेथे सोय नाही तेथे पोस्टमार्टम रूमचे बांधकाम. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८८/प्र.क्र. १/योजना-६, दिनांक १२ सप्टेंबर १९८८).

२. दिनांक ३१ ऑगस्ट १९८९ रोजी अस्तित्त्वात असलेल्या नगरपरिषदांच्या दवाखान्यात/नगरपरिषद क्षेत्रातील ग्रामीण रुग्णालयात जेथे अगोदरच अशी सोय नाही तेथेच पोस्टमार्टम रूमचे बांधकाम. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८८/११/योजना-६, दिनांक ३१ ऑगस्ट १९८९).

३. सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या जीवनदायी योजनेच्या निधीचा जो ट्रस्ट स्थापन केला आहे त्यासाठी एक वेळ मदत म्हणून निधी वर्ग करण्यास अनुमती. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. ३/का-१४४५, दिनांक २० ऑक्टोबर १९९९).

पाच :—सार्वजनिक सुविधा :

(ए) स्वच्छता :

१. ग्रामपंचायती/नगरपरिषदा/महानगरपालिकांच्या हद्दीत सार्वजनिक उपयोगासाठी संडास बांधणे, हे संडास ग्रामपंचायत/नगरपरिषदा/महानगरपालिका यांच्या मालकीचे असतील व त्यांच्या देखभालीची जबाबदारी संबंधित संस्थेला घ्यावी लागेल. तसेच हे संडास सार्वजनिक उपयोगासाठी उपलब्ध असावेत. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातब सीआर १३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

२. महानगरपालिका, नगरपालिका व नगरपरिषद क्षेत्राला सार्वजनिक ठिकाणी सुलभ शौचालये बांधणे, मात्र स्थानिक विकास कार्यक्रमातून कोणत्याही एका सुलभ शौचालयामागे रु. १०.०० लाखांच्या मर्यादेपर्यंत खर्च करण्यात यावा. त्यावरील अतिरिक्त खर्च संबंधित महानगरपालिका, नगरपालिका अथवा नगरपरिषद यांनी सोसावा. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३ व क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

३. सार्वजनिक उपयोगासाठी मुताऱ्या बांधणे (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

४. प्राथमिक शाळा खोल्यांच्या आवारात संडास/मुतारी बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

५. ग्रामपंचायत हद्दीत गटार बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

या कामाचा अंतर्भाव ड्रेनेजच्या कामामध्ये होत असल्यामुळे सदरचे काम घेण्यात यावे.

६. महानगरपालिका/नगरपालिका/नगरपरिषदा क्षेत्रात सुलभ शौचालयाचे बांधकाम :—

शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३ सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट १, अ.क्र. ४० अन्वये सुलभ शौचालयाच्या बांधकामाच्या खर्चाची मर्यादा रु. ५.०० लाख आहे. बृहन्मुंबई शहरापुरती ही मर्यादा रु. १०.०० लाख इतकी राहील. इतर अटी पूर्वीप्रमाणे असतील.

७. फिरते शौचालयासाठी लागणारी ट्रॉली खरेदी करणे, ट्रॉलीची देखभाल/दुरुस्ती संबंधित महानगरपालिकेने/नगरपरिषदेने स्वखर्चाने करावी. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. २८६/का-१४४५, दिनांक ११ सप्टेंबर २००२).

८. स्वच्छता अभियानांतर्गत लागणाऱ्या यंत्रसामग्रीचा (फिरती ट्रॉली) खरेदी करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. ३४१/का-१४४५, दिनांक १२ नोव्हेंबर २००२).

९. कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्यासाठी फिरत्या ट्रॉलीला वाहून नेण्यासाठी "क" वर्ग नगरपरिषदांसाठी 'ट्रॅक्टर' खरेदी करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. ३४१/का-१४४५, दिनांक १२ मार्च २००३).

१०. घनकचरा व्यवस्थापन व सुविधा निर्माण करणे. (शा.नि.क्र. स्थाविका. २००४/प्र.क्र. ४३/का. १४४५, दिनांक २० फेब्रुवारी २००४.

(बी) वीजपुरवठा :

१. सार्वजनिक रस्त्यावर दिवाबत्तीची सोय करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९५/प्र.क्र. ४१/का-१४४५, दिनांक १९ नोव्हेंबर १९९६ व २९ नोव्हेंबर १९९६).

२. महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाच्या कामांसाठी काही अटींवर ट्रान्सफॉर्मर व इतर विद्युत साहित्य खरेदी करणे (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. १९१/का-१४४५, दिनांक १८ ऑक्टोबर २००२.)

(सी) परिवहन : (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. २४९/का-१४४५, दिनांक २५ ऑक्टोबर २०००).

१. महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाच्या ग्रामीण भागातील एस.टी. थांब्यावर ६०,००० रुपये खर्चाच्या मर्यादेपर्यंत निवारे (Sheds) बांधणे. (ह्या थांब्याची परिरक्षणे, देखभाल इ. जबाबदारी ग्रामपंचायतीवर राहील आणि त्यासाठी ह्या कार्यक्रमातून निधी दिला जाणार नाही. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर १३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

२. राज्यातील समुद्रकिनारे, नद्या, खाड्या येथे जलवाहतुकीच्या उपयोगासाठी सध्या उतारू धक्का अस्तित्त्वात नाही तेथे उतारू धक्के बांधणे. या धक्क्यांची देखभाल करण्याची जबाबदारी शासकीय/स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी उचलणे आवश्यक राहील. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑक्टोबर १९९२.)

३. एसटी महामंडळाचे जागेवर प्रवाशांसाठी प्रतिक्षालय व वाहतूक नियंत्रण कक्ष बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००१/प्र.क्र. १४३/का-१४४५, दिनांक ३१ ऑगस्ट २००१) रु. १०.०० लाखांच्या मर्यादेत.

सहा :—इतर सुविधा :

१. ज्या झोपडपट्ट्यांमध्ये (घोषित गलिच्छ वस्त्या) सार्वजनिक सुविधा निर्माण करण्याची शासनाची जबाबदारी आहे अशा ठिकाणी सार्वजनिक उपयोगाकरिता स्नानगृहे, संडास, अस्तित्त्वात असलेल्या संडासाची दुरुस्ती, पायवाटा, सार्वजनिक स्वरूपाचा पाणीपुरवठा व दिवाबत्ती अशी सामान्य स्वरूपाची कामे. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८७/३४३/सीआर-१८/पीआरजी-२, दिनांक ९ डिसेंबर १९८७ आणि क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

२. ज्या जिल्ह्यात जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाच्या सभा घेण्यासाठी पुरेशी व्यवस्था नाही अशा जिल्ह्याच्या ठिकाणी सभागृह बांधणे, या बांधकामाचा खर्च कोणत्याही परिस्थितीत रु. १०.०० लाखांपेक्षा जास्त असू नये. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/१७७/सीआर-११/योजना-६, दिनांक ४ मे १९८९).

३. पोलीस चौकीचे बांधकाम गृह विभागाने विहित केलेल्या आर्थिक व अन्य निकषांप्रमाणे परंतु कोणत्याही परिस्थितीत कामाचा खर्च रु. १०.०० लाखांच्या विहित मर्यादेत असला पाहिजे. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक ७ सप्टेंबर १९८९ व क्र. स्थाविका-१०९१/४७२/योजना-६, दिनांक ३१ ऑक्टोबर १९९१).

४. जिल्हा मुख्यालय/तालुका मुख्यालय येथे शासकीय कार्यालयाच्या परिसरात जनतेसाठी प्रतिक्षा कक्ष बांधणे (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०९०/४१३/प्र.क्र.-१६/योजना-६, दिनांक १५ ऑक्टोबर १९९०).

५. महानगरपालिका क्षेत्रात मोकळ्या जागेचे मैदानात/उद्यानात रूपांतर करणे व त्यास तारेचे कुंपण करणे (मोकळ्या जागेचे मैदानात/उद्यानात रूपांतर करणे व त्यास तारेचे कुंपण घालणे ही कामे वेगवेगळी न समजता एकाच कामाचा भाग म्हणून समजण्यात यावी.) जुन्या कुंपणाऐवजी नवीन कुंपण घालणे या कामात अनुज्ञेय राहणार नाही. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०९०/७४/सीआर-२/योजना-६, दिनांक १७ सप्टेंबर १९९१).

६. राज्याला नद्या व तळी येथे सार्वजनिक उपयोगासाठी कपडे धुण्यासाठी घाट बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

७. थंड हवेच्या ठिकाणी अथवा पर्यटन स्थळी पर्यटकांच्या सुरक्षिततेसाठी सिमेंटचे संरक्षक कट्टे बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

थंड हवेच्या ठिकाणी अथवा पर्यटन स्थळी फार मोठ्या प्रमाणावर पर्यटक येतात. अशा डोंगराच्या परिसरात असणाऱ्या स्थळांवर काही धोकादायक जागांमुळे पर्यटकांची होणारी गैरसोय दूर करण्यासाठी आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत संरक्षक कट्ट्यांचे काम घेण्यास परवानगी देण्यात येत आहे.

८. ग्रामपंचायतीसाठी व्यासपीठ/रंगमंच (स्टेज) बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४) सदर व्यासपीठ/रंगमंच (स्टेज) चे बांधकाम पूर्ण झाल्यानंतर त्याची देखभालीची जबाबदारी संबंधित ग्रामपंचायतीवर राहील. याबाबत ग्रामपंचायतीकडून हमीपत्र घेणे आवश्यक राहील.

९. शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या कार्यालयामध्ये माहिती तंत्रज्ञान वापरासाठी खर्च करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २९८/का-१४४५, दिनांक २२ डिसेंबर १९९८).

१०. विधानमंडळ सदस्यांना संगणक उपलब्ध करणे (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. २२३/का-१४४५, दिनांक २ नोव्हेंबर २०००).

सात :—बृहन्मुंबई व इतर महानगरपालिका क्षेत्रातील विशेष कामे :

१. महानगरपालिका क्षेत्रातील उपकर आकारण्यात आलेल्या चाळीमधील (सेस्ड ब्लिडींग) गल्ल्या, गटारे व सार्वजनिक स्वच्छतागृहे बांधणे व त्यांची दुरुस्ती, दुरूस्त न होणाऱ्या संडासाची पुनर्बांधणी व दुरूस्ती, सार्वजनिक न्हाणी गृहे बांधणे, सार्वजनिक जिने, पॅसेज व व्हरांडे यांची दुरूस्ती अशी कामे, (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४). त्याचप्रमाणे पिण्याच्या पाण्याच्या पद्धतीच्या (Piped Water Systems) दुरूस्तीची कामे, मात्र चाळीच्या इमारतीची दुरूस्ती, भिंतींना प्लॅस्टर लावणे, रंग लावणे, विद्युतीकरण करणे अशी कामे या अंतर्गत घेता येणार नाहीत. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८७/सीआर-१८/पीआरजी-२, दिनांक ९ डिसेंबर १९८७ व शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३.

२. महानगरपालिका क्षेत्रातील खाजगी/शासकीय/महानगरपालिका यांच्या मालकीच्या जागांवरील घोषित गलिच्छ वस्त्यांत (Declared Slums) सार्वजनिक उपयोगाची (Public Utility) म्हणून बालवाड्या व्यायामशाळा इत्यादी सुविधांची कामे (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८७/३४३/सीआर-१८/पीआरजी-२, दिनांक ९ डिसेंबर १९८७).

३. महानगरपालिकेच्या मालकीच्या इमारतीमधील अशी विशिष्ट दुरूस्तीची कामे जसे की, गल्ल्या, गटारे, सार्वजनिक स्वच्छतागृहे व संडास यांची दुरूस्ती व पिण्याच्या पाण्याच्या पद्धतीच्या (Piped Water Systems) दुरूस्तीची कामे, मात्र अशा इमारतींची दुरूस्ती, भिंतींना प्लॅस्टर लावणे, रंग लावणे, विद्युतीकरण करणे अशी कामे या कार्यक्रमाखाली घेता येणार नाहीत. (शासन शुद्धिपत्रक क्र. एसडीपी-१०८८/७३/योजना-६, दिनांक १९ सप्टेंबर १९८८ व शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/२२३/योजना-६, दिनांक १ जुलै १९८९).

४. (१) बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील शासकीय मालकीच्या बी.डी.डी. चाळी व बी.आय.टी. चाळी यामधील वर क्र. ३ मध्ये उल्लेखिलेली दुरूस्तीची कामे, एका चाळीच्या अशा कामावरील खर्च मात्र रु. १०.०० लाखाच्या मर्यादेत असला पाहिजे. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २ सप्टेंबर १९८९).

(२) महानगरपालिकेच्या मालकीच्या शाळांच्या विशेष दुरुस्तीची कामे, मात्र एका शाळेच्या दुरूस्तीच्या कामांवरील अंदाजित खर्च रु. १०.०० लाख रुपयांपेक्षा जास्त असू नये. तसेच दुरुस्तीमधील नैमित्तिक दुरूस्ती व रंग काढणे या बाबींचा समावेश नसावा. खाजगी इमारतीतील महानगरपालिकेच्या शाळेच्या दुरुस्तीची कामे मात्र या कार्यक्रमाखाली घेता येणार नाहीत. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/ सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २ सप्टेंबर १९८९).

(३) खालील अटींच्या अधीन राहून महानगरपालिका क्षेत्रात पाळणाघरे बांधण्याची कामे :—

(शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २ सप्टेंबर १९८९).

(३.१) या बांधकामावरील खर्च रु. १०.०० लाखापेक्षा जास्त असू नये.

(३.२) या पाळणा घराची मालकी शासनाची अथवा महानगरपालिकेची राहील.

(३.३) अशी कामे घेण्यापूर्वी पाळणा घरे चालविण्याची तसेच त्यांची देखभाल/परिरक्षण करण्याची व्यवस्था प्रथम ठरविण्यात यावी.

(३.४) क्र. एसडीपी-१०८७/३४३/सीआर-१८/पीआरजी-२, दिनांक ९ डिसेंबर १९८७ च्या शासन निर्णयानुसार बालवाड्या चालविण्यासाठी ज्या अटींवर रजिस्टर्ड संस्था/विश्वस्त संस्था यांना देण्याची मुभा आहे. त्याच धर्तीवर आवश्यक असल्यास ही पाळणा घरे रजिस्टर्ड विश्वस्त संस्थांना चालविण्यास देण्यात येतील.

(३.५) पाळणाघर चालविण्यासाठी पाळणे व इतर साहित्य इ. खर्च त्या रजिस्टर्ड/विश्वस्त संस्थांना करावा लागेल.

४. महानगरपालिकेच्या अथवा शासनाच्या मालकीच्या रस्त्यांवर पदपथ (फुटपाथ) बांधणे किंवा त्यांची विशेष दुरुस्ती ही कामे, प्रत्येक कामाचा खर्च रु. १०.०० लाख ह्या विहित मर्यादेत असला पाहिजे. नैमित्तिक वा किरकोळ दुरुस्तीची कामे मात्र घेता येणार नाहीत. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/ ३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २ सप्टेंबर १९८९).

५. महानगरपालिका क्षेत्रात महानगरपालिकेच्या मालकीच्या वगी यामध्ये रु. १.०० लाखाच्या मर्यादेत बसणारे पुढे नमूद केलेल्या प्रकारचे पक्क्या स्वरूपाचे बसवायचे (फिक्चर्स) खेळाचे साहित्य बसविणे. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २१ डिसेंबर १९८९).

१. लोखंडी घसरगुंडी.

२. हत्तीवरील घसरगुंडी.

३. रेनबो.

४. बास्केट बॉल पिलर्स.

५. लोखंडी पाळणे इत्यादी.

६. बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या/म्हाडाच्या मालकीच्या सध्या अस्तित्वात असलेल्या बगीच्यांना कुंपण घालणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९५/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

७. बृहन्मुंबईत महानगरपालिका आणि म्हाडा यांच्या मालमत्तेवर किंवा प्रकल्पावर अतिक्रमण न होण्याच्या दृष्टीने कंपाऊंड बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

८. बृहन्मुंबईत महानगरपालिका क्षेत्रात स्माशानभूमीमध्ये खालीलप्रमाणे कायम स्वरूपाच्या सुविधा पुरविणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

१. लोकांना थांबण्यासाठी शेडस् बांधणे.

२. लोकांना बसण्यासाठी बाकडी टाकणे.

३. हातपाय धुण्यासाठी पाणीपुरवठ्याची सोय करणे.

४. आवश्यकतेप्रमाणे प्रेताच्या दहनासाठी स्टँड बांधणे.

वरील चारही प्रकारच्या कामासाठी एकत्रितपणे खर्च रु. १०.०० लाखाच्या मर्यादेपर्यंत करता येईल.

९. बृहन्मुंबईमध्ये उपकर आकारण्यात येणाऱ्या 'अ' वर्गीय चाळींची दुरुस्ती करणे, मात्र एका इमारतीमागे रु. १०.०० लाख मर्यादेपर्यंतच्या म्हाडाच्या (घर दुरुस्ती मंडळ) निकषाप्रमाणे अनुज्ञेय असलेली कामे घेण्यात यावीत. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

१०. घोषित केलेल्या गलिच्छ वस्त्यामध्ये म्हाडा किंवा महानगरपालिका यांनी बांधलेल्या जुन्या सार्वजनिक संडासांची दुरुस्ती करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९५/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

११. महानगरपालिका क्षेत्रात खालील कामे अनुज्ञेय. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२०००/ प्र.क्र. २२५/का-१४४५, दिनांक २२ जून २००१).

१२. सौंदर्यीकरण—

(१२.१) **मैदान बाग.**—सुशोभित कुंपण, मैदानाच्या बाजूला झाडांची लागवड, आसनांची सोय, कचरा पेटी, प्रकाश योजना, पक्क्या स्वरूपाची खेळणी, पाणपोई.

(१२.२) **समुद्र किनारा.**—स्वच्छतागृह, प्रकाश योजना, कचरा पेटी, पाणपोई, सुरक्षिततेच्या दृष्टीने उपाययोजना.

(१२.३) **तलाव.**—सुशोभित कुंपण, तलाव स्वच्छ करणे, (गाळ काढणे वगळून), प्रकाश योजना, लादीच्या मार्गीका, झाडांची लागवड, कचरा पेटी, आसने.

(१२.४) **नदी.**—घाट बांधणे, झाडांची लागवड, प्रकाश योजना, सुरक्षा व्यवस्था, कचरा पेटी, स्वच्छतागृहे.

(G.C.P.) HB 2972—19 (700—8-2026)

(१२.५) **किल्ला.**—झाडांची लागवड, बगीचा, प्रकाश योजना, ऐतिहासिक माहितीचे फलक.

(१२.६) **वाहतूक बेट.**—सुशोभित कुंपण, हिरवळ, प्रकाश योजना, रॉक गार्डन इत्यादी.

(१३) पदपथ तयार करणे.

(१४) रस्ते दुभाजक व संरक्षक कठडे बांधणे (ज्यामुळे अपघाताचे प्रमाण कमी होईल.)

(१५) हायमास्टचे दिवे बसविणे.

(१६) रस्त्यावरील झाडांच्या संरक्षणासाठी ट्रीगार्ड बसविणे.

(१७) शासकीय तसेच महानगरपालिका रुग्णालयांना ॲम्ब्युलन्स तसेच खासदार निधीप्रमाणे साहित्य खरेदी करण्यास अनुमती देणे.

(१८) आठवडी बाजारात ओटे बांधणे.

(१९) लहान लहान बाजारपेठांचे बांधकाम.

(२०) महानगरपालिका व म्हाडाच्या मालमत्तेवर अतिक्रमण होऊ नये म्हणून कुंपण घालणे.

आठ.—प्रकल्पबाधित गावठाण :

१. प्रकल्पबाधीत गावठाणातील रस्ते, समाजमंदिरे, शाळा, खोल्या इत्यादींच्या विशेष दुरुस्तीची कामे. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/२१/योजना-६, दिनांक ८ जून १९८९).

नऊ.—नैसर्गिक आपत्तीपोटी पुनर्वसनाची कामे :

१. राज्यामध्ये नैसर्गिक आपत्तीपोटी पुनर्वसन कार्यासाठी रु. ५.०० लाखाच्या मर्यादेत निधी उपलब्ध करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. २६८/१४४५, दिनांक ३१ ऑक्टोबर २००२).

दहा.—नागरी सामाजिक वनीकरण :

शासन निर्णय, नगरविकास विभाग, क्रमांक जीईएन-१०८९/१४८७/सीआर-९९/८९/नवि-१६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९८९ अन्वये घेण्यात येणारी नागरी सामाजिक वनीकरणाची कामे.

लोकोपयोगी लहान कामाच्या निधीतून देण्यात येणारी रक्कम शासनाने आपला वाटा म्हणून द्यावयाच्या एकूण ५० टक्के निधी इतकी मर्यादित असेल. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०९०/७४/सीआर-२/योजना-६, दिनांक २ जानेवारी १९९१).

परिशिष्ट ब

आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शक तत्त्वात बसत नसणाऱ्या कामांची नमुना यादी

१. जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाच्या अखत्यारीत नसलेली कामे.

उदा. कोणत्याही प्रकारच्या कार्यालयीन इमारती, ग्रामपंचायत, भवन, निवासस्थाने, विश्रामगृहे, टी. व्ही. सेंटर, बचत भवन इत्यादी इमारतींच्या खर्चासाठी पूरक निधी (ही सर्व राज्यस्तरीय कामे आहेत.)

२. खाजगी संस्थांची/सहकारी संस्थांची/वैयक्तीक लाभधारकांची कामे.

३. रु. १०.०० लाखापेक्षा जास्त अंदाजित खर्चाची म्हणजे मोठ्या स्वरूपातील कामे.
उदा. स्टेडीयमचे बांधकाम.

४. कोणत्याही प्रकारची (प्राथमिक शाळा खोलीची व विशिष्ट वस्त्यातील समाजमंदिराची विशेष दुरुस्ती वगळून) दुरुस्तीचे कामे.

५. ग्रामपंचायत इत्यादी संस्थांसाठी लोकवर्गणीपोटी सुचविलेल्या तरतुदी.

उदा. पाण्याची लाईन, वीजपुरवठा इत्यादींसाठी अनामत ठेव (Security Deposit) भरणे, इत्यादी.

६. एखाद्या मोठ्या कामाला कमी पडणारी पूरक म्हणून तरतूद.

७. एखाद्या मोठ्या कामासाठी निरनिराळ्या स्त्रोतातून निधी मिळविण्याच्या प्रयत्नात एक स्त्रोत म्हणून ह्या कार्यक्रमाखाली तरतूद सुचविणे.

८. मोठ्या कामांचे (रुपये १०.०० लाखाच्या वरील) भाग करून ती लहान कामे करून घेणे.

९. खाजगी संस्थांना/सहकारी संस्थांना अनुदान.

१०. घरकुले.

११. स्मारके/स्मृती.

१२. होड्या, वीजखांब इत्यादी प्रकारची स्टॉक म्हणून खरेदी.

१३. प्राथमिक शाळाखोली सोडून इतर शाळा/विद्यालये/महाविद्यालये यांच्या इमारती, त्यांना कुंपण घालणे इत्यादी.

१४. रस्त्यांचे पुनर्डांबरीकरण करणे.

१५. हॉटमिक्स हॉटलेड खरेदी.

परिशिष्ट क

कामाच्या परिरक्षण व देखभालीचे हमीपत्र

स्थानिक विकास कार्यक्रमातून .... हे काम ग्रामपंचायत/नगरपालिका/नगरपरिषद/जिल्हा परिषद/महाराष्ट्र पाणीपुरवठा व जलःनिसारण मंडळ/म्हाडा या संस्थेमार्फत/अभिकरणामार्फत घेण्यात येत असून, सदरचे काम पूर्ण झाल्यावर त्याची देखभाल/परिरक्षण करण्यात ही/हे ग्रामपंचायत/नगरपरिषद/नगरपालिका/जिल्हा परिषद इत्यादी अभिकरण करण्यास तयार आहे.

ठिकाण : संस्थेचे/अभिकरणाचे नाव व शिक्का.

दिनांक :

परिशिष्ट ड

स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घेतलेल्या कामाच्या जिल्हास्तरावरील पथकाकडून केलेल्या तपासणीसंबंधीचा अहवाल

१. जिल्ह्याचे नाव	
२. (अ) अहवालाचे वर्ष (ब) तपासणीचा दिनांक	
३. पथकातील अधिकाऱ्यांची नावे व पदनामे	१. २. ३. ४.
४. पथकाने भेट दिलेल्या कामांची नावे व ज्या गावात ही कामे असतील त्या गावाचे नाव. (अ) कामे केलेल्या यंत्रेणेचे नाव (ब) काम केव्हा मंजूर करण्यात आले. (क) कामाला प्रत्यक्ष केव्हा सुरूवात केली. (ड) काम केव्हा पूर्ण झाले.	
५. कामाचे स्वरूप व मंजूर केलेला अंदाजित खर्च.	
६. काम नियोजित ठिकाणी घेतले आहे किंवा कसे व ते पूर्ण झाले आहे किंवा कसे.	
७. कामावर एकूण झालेला खर्च रुपये.	
८. काम पूर्ण झाले नसल्यास पूर्ण न होण्याची कारणे व काम केव्हा पूर्ण होणे अपेक्षित आहे.	
९. कामांचा सर्वसाधारण दर्जा कसा आहे.	

परिशिष्ट ड (पुढे चालू)

१०. काम मंजूर करताना जो उपयोग दाखविला होता त्याप्रमाणे त्याचा उपयोग केला जातो किंवा नाही व नसल्यास कारणे.	
११. कामामध्ये काही त्रुटी निदर्शनास आल्या आहेत का, असल्यास कोणत्या.	
१२. त्रुटी निदर्शनास आल्या असल्यास त्या दूर करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली.	
१३. काम पूर्ण झाले असल्यास काम पूर्ण झाल्याबद्दलचा दाखला दिला आहे का व ते काम संबंधित यंत्रणेकडून हस्तांतरित करण्यात आले किंवा कसे.	
१४. शेरा	

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत अनुज्ञेय निधीत वाढ करून प्रति विधानसभा मतदारसंघ तसेच प्रति विधानपरिषद सदस्य निधी प्रतिवर्षी रु. २००.०० लक्ष करणे.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्र. : स्थाविका. २०११/प्र.क्र. ३४/का-१४८२

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक : १३ मे २०११.

वाचा.—शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका. २०१०/प्र.क्र. ६१/का. १४८२, दिनांक १२ जुलै २०१०.

प्रस्तावना :

जिल्हा वार्षिक योजना राबविताना स्थानिक लोकांना उपयुक्त असलेली व सहजरित्या पूर्ण होतील अशी लहान लहान कामे योजनेच्या अग्रक्रमात मागे राहू शकतात. अशा कामांमध्ये लहान नाल्यांवरील फरश्या, कोल्हापूर पद्धतीने बंधारे, मोऱ्यांची कामे, शाळाखोल्या वगैरे यांसारख्या लहान कामांचा समावेश आहे. अशी कामे करता येण्यासाठी शासनाने सन १९८४-८५ या आर्थिक वर्षापासून स्थानिक गरजांवर आधारित लहान लहान कामांचा विशेष कार्यक्रम राबविण्यास सुरुवात केली. या कार्यक्रमाचे नामाभिधान "आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम" असे करण्यात आले आहे. या कार्यक्रमांतर्गत सध्या प्रत्येक आर्थिक वर्षाकरिता प्रति विधानसभा मतदारसंघ तसेच प्रति विधानपरिषद सदस्य रु. १५०.०० लक्षची तरतूद केली जाते. बांधकाम साहित्याच्या किमतीत झालेली वाढ, वाहतुकीच्या किमतीत झालेली वाढ यामुळे आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत प्रति विधानसभा मतदारसंघ तसेच प्रति विधानपरिषद सदस्य अनुज्ञेय असलेल्या या निधीत वाढ करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :

सन २०११-१२ या आर्थिक वर्षापासून आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत विधानपरिषद सदस्यांना तसेच विधानसभा मतदारसंघांना व राज्यपाल नामनियुक्त विधानसभा सदस्यांना सध्या अनुज्ञेय असलेल्या रु. १५०.०० लक्ष निधीत वाढ करून, प्रति विधानसभा मतदारसंघ तसेच प्रति विधानपरिषद सदस्यांसाठी व राज्यपाल नामनियुक्त विधानसभा सदस्यांसाठी हा निधी प्रत्येक आर्थिक वर्षाकरिता रु. २००.०० लक्ष (रु. दोनशे लक्ष फक्त) करण्यात येत आहे. मात्र विधानपरिषद सदस्यांना त्यांचा आर्थिक वर्षाचा कार्यकाल विचारात घेऊन त्या प्रमाणात कमाल रु. २००.०० लक्षच्या मर्यादेत प्रति आर्थिक वर्षी निधी अनुज्ञेय असेल.

२. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांचा अनौपचारिक संदर्भ १५७/११/व्यय-८, दिनांक २६ एप्रिल २०११ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०११०५१३१०५९३३००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. कृ. जगताप,
शासनाचे सहसचिव.

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत ग्रंथालयांना संगणक उपलब्ध करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : स्माविका-२००६/प्र.क्र. १४३/का. १४४५

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २७ जुलै २००६.

संदर्भ.—(१) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९९/प्र.क्र. २२/का. १४४५, दिनांक ३० मार्च २०००.

(२) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-२००५/प्र.क्र. ८७/का. १४४५, दिनांक ३० मार्च २००५.

शासन निर्णय

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत सार्वजनिक वाचनालयाचे बांधकाम करण्यास तसेच पुस्तके, कपाटे, रॅक्स इत्यादी साहित्यासाठी आवश्यक निधी महाराष्ट्र सार्वजनिक ग्रंथालय नियम, १९७० अन्वये सध्या ग्रंथालयांना शिक्षण विभागाकडून देण्यात येणाऱ्या अनुदानाच्या ५० टक्के रक्कम, (कमाल मर्यादा रु. १० लक्ष) आमदाराच्या शिफारशीनुसार आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमामधून (विहित खरेदी पद्धतीच्या अधीन) मंजूर करण्यास वरील संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये शासनाने मंजुरी दिलेली आहे. या साहित्यात अशा सार्वजनिक ग्रंथालयासाठी संगणक उपलब्ध नसल्यास एक संगणक मा. आमदारांच्या शिफारशीनुसार आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमातून विहित खरेदी पद्धतीच्या व एकूण खर्चाच्या कमाल मर्यादेच्या अधीन राहून मंजूर करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे. मात्र, या संगणकाची देखभाल वा इतर अनुषंगिक दैनंदिन खर्च इत्यादी सदरहू वाचनालयास सोसावा लागेल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

निं. बा. रायलापूरकर,
शासनाचे उप सचिव.

17. Salaries, Allowances and Other Facilities to Members

(As on 1st January 2024)

Sr. No.	Nature of Facility	Existing provision in Maharashtra Legislature
	(A) Salary & Allowance :-	
1	Salary	There shall be paid to the Members, during the term of his office, the salary equivalent to the minimum basic pay and dearness allowance admissible to the Principal Secretary to the Government of Maharashtra and as revised, from time to time. (As per 7th Pay commission) (a) Basic - Rs.1,82,200/- Per Month (b) Dearness Allowance - Rs. 1,09,320/- Per Month (D.A. 60% of Basic)
2	Telephone Allowance	Rs.8,000/-
3	Stationery and Postage	Rs. 10,000/-
4	Computer Operator Service Charges	Rs. 10,000/-
	Total Monthly Salary & Allowances : (Gross)	Rs. 3,19,520/-
	(B) Other Facilities :-	
5	Daily Allowances	Rs. 2000/- per day for purpose of attending Session of the Assembly/Council or the Meeting of a Committee.
6	Service of Personal Assistant (Sitting Member)	As per the Maharashtra Legislature Salaries and Allowances Act, 1956 every member shall be entitled for the services of a Personal Assistant. The Personal Assistant so appointed shall receive a fixed salary of Rs. 40,000/- per month from the State Government. (effective from 1-8-2026)

Sr. No.	Nature of Facility	Existing provision in Maharashtra Legislature
7	Service of Driver (Sitting Member)	As per the Maharashtra Legislature Salaries and Allowances Act, 1956 every member shall be entitled for the services of a Driver. The Personal Assistant so appointed shall receive a fixed salary of Rs. 30,000/- per month from the State Government. (from 1-8-2026)
8	Telephone Facilities	(1) A Member shall be entitled to have a telephone installed at Government cost at the place where he ordinarily resides or at any other place in the State which is also used by him for residence. The amount of initial deposit, installation and rental charges shall be borne by the State Government. (2) The rental charges in respect of such telephone which has been installed at a place of Member's residence at his own cost shall be borne by the state Government.
9	Free Transit by Railway (Sitting Member)	(a) Every sitting Member is provided with a set of three in-State coupon books (green coloured) each of value of Rs.5,000/- which shall entitle him to travel singly by First Class or Air Conditioned Two Tier or Three Tier by any railway in any part of the State of Maharashtra (b) Every sitting Member is provided with a set of three out-State coupon books (yellow coloured) each of value of Rs. 5,000/- which shall entitle him to travel singly outside the State of Maharashtra and the spouse and minor children or companion jointly with the member whether within the State of Maharashtra or outside so, however that the aggregate journey performed this set of coupon books shall not exceed 30,000 kms. (Thirty thousand kilometres) in a Financial year.

Sr. No.	Nature of Facility	Existing provision in Maharashtra Legislature
10	Free Transit by Road (Sitting Member)	Every sitting Member is provided with an Identity Card-cum-Road journey card. On the said card a Member is entitled to travel free of charge either singly or jointly with the spouse or companion by the buses of the Bombay Electric Supply and Transport Undertaking, Mumbai and by all the buses of the Maharashtra State Road Transport Corporation and also by the buses belonging to the Maharashtra Tourism Development Corporation.
11	Journey by Steamer (Sitting Member)	Every sitting Member is entitled to travel free of charge by steamer within the State.
12	Journey by Air (Sitting Member)	During the entire period of Financial year - (a) Within State - 32 Single Journeys (From any Airport to any airport within the State) (b) Out of the State - 8 Single Journeys (From any Airport within the State to any Airport within Indian Territory)
13	Computer Facilities (Sitting Member)	Every Member is provided with Laptop/Desktop Computer, Laser Printer through the Local Development Fund. (This facility is provided by the Planning Department of Maharashtra State Government)
14	"Reimbursement of Vehicle Interest (Sitting Member)"	Every Member is provided with the facility of purchasing a new motor car in each term. He is entitled to have a loan up to maximum limit of Rs. 10,00,000/- through the Bank or any other financial institution. The rate of interest would be I 0% p.a. or in case loan is obtained at lower interest rate then the said rate of interest would be actually charged. The tenure of loan repayment would be for maximum of 5 years from the date on which loan is taken. The amount of interest shall be reimbursed by the Government after production of proper receipts or papers.
15	Local Development Fund (Sitting Member)	Rs.5,00,00,000/- (Rs. Five Crores) per year per member. (The amount is Granted by the Planning Department of Maharashtra State Government)

Sr. No.	Nature of Facility	Existing provision in Maharashtra Legislature
16)	Medical Facilities (Sitting & Ex-Members)	To Reimburse Medical expenses incurred by the sitting and Ex-Members of the Legislature alongwith their family members - Cashless Medical Scheme Through Insurance has been made applicable from I st February, 2018 to the sitting and Ex-Members of the Legislature along with their families Members as well.
17)	Pension	(a) There shall be paid a pension of Rs.50000/- (Rupees Fifty Thousand Only) per month to every person who on his election or nomination as a Member of the State Legislature has taken or takes oath as such Member of either House or State Legislature. (b) Where any person has served as a Member for a period exceeding five years, there shall be paid to him an additional pension of Two Thousand rupees per month for every year in excess of five years.
18)	Family Pension	(a) Family pension is applicable to the Widow or Widower of Ex- Member of Maharashtra Legislature per month at the rate of Rs. 40000/- (Rupees Forty Thousand Only) (b) Family pension is applicable to the widow or the widower of the deceased member is survived by a minor child or children of a member, then pension per month to such minor child or children at the same rate, at which the pension was payable to the widow or widower
19)	Rail Travel Facilities (Ex-Members)	(1) The Ex-Members of Maharashtra Legislature are provided with a facility of free transit by the first class or by air conditioned two tier sleeper class of Railway to a total limit of 35,000 Kms every year within and outside the state.

Sr. No.	Nature of Facility	Existing provision in Maharashtra Legislature
		(2) The Ex-Members of Legislature shall be entitled to undertake journey along with one companion by the First Class or air conditioned two tier sleeper class of railway and the reimbursement of the expenses of journey performed by them is made subject to the fulfilment of the following terms and conditions :-
		(A) The Ex-Member himself or along with one companion should firstly avail the benefit of the said Rail transit facility. Where the Members perform the journey by a lower class due to non-availability of journey tickets of the admissible class, the reimbursement of the fare of a class by which they have actually performed the journey is admissible to them. (B) The Companion should perform the journey along with the Ex-member only, However the journey performed by such companion is not calculated in the limit ofKilometer admissible to the members. (C) Demand for reimbursement of the said railway travel should be made within three months from the date on which the Ex-Member of the Legislature has made the travel and the said Ex-Member of the Legislature should submit a statement of information their travel to the concerned Treasury Officer/ Sub Treasury Officer and he should also submit the original ticket of travel at the time of making such demand for reimbursement.

Sr. No.	Nature of Facility	Existing provision in Maharashtra Legislature
		(3) Where the Ex-members undertake a journey within the limit of 35,000 Km by air whether within or outside the State instead of Railway, the reimbursement of the amount of fare of any railway admissible to them i.e. the amount equivalent to the fare of first Class or Air conditioned two tier Sleeper, shall be made by the Treasury Officer/ Sub Treasury Officer while making the demand of the reimbursement of the expenditure of the relevant journey, they shall submit the original Ticket of Air journey. (4) Similarly, the transit facility of Monthly and Quarterly Season Tickets admissible to the Ex-Members for the purpose of undertaking the journey by first class of Suburban local trains in Mumbai, is provided subject to the limits of kilometres per year While calculating the kilometres for the journey performed by them by availin-g the facility of season tickets, the kilometres are calculated in such folds of the rates of journey that is prescribed by the Railway for t-he First Class Tickets and for Season Tickets for the distance travelled by the concerned members and those kilometres are deducted from the admissible kilometres.
20	Road Travel Faclilties (Ex-Members)	The Ex-Members of the Legislature have been provided with a facility of free of cost unlimited travel by all types of buses of the Maharashtra State Road Transport Corporation along-with his/ her spouse or one companion.

18. Guidelines for the Members of the LegislativeCouncil/ Assembly to submit details of dearness and travel allowance bills in online system

A video demonstration of recording the attendance of the Hon'ble Members during the sessions of the Maharashtra Legislature as well as the meetings and visits of the Legislative Committees and their travel details in the "Travel System" has been made available for their information on Maharashtra Legislature's website - www.mls.org.in. Members can submit their bills in the said Travel System which has been implemented for processing there bills using the individual ID given to them (for submitting questions, resolutions etc. online).

Government Central Press, Mumbai.

Maharashtra Legislative Council, Nagpur

Maharashtra Legislature Assembly, Nagpur